

Γενική Σύσταση αριθ. 35 (2017) για τη βία κατά των γυναικών λόγω φύλου, επικαιροποίηση της Γενικής Σύστασης αριθ. 19.

I. Εισαγωγή

Ευχαριστίες

Η Επιτροπή αναγνωρίζει την πολύτιμη συμβολή περισσότερων από 100 οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και των γυναικών, των κρατών μερών της Σύμβασης, των εκπροσώπων της ακαδημαϊκής κοινότητας, των φορέων των Ηνωμένων Εθνών και άλλων ενδιαφερομένων μερών που παρείχαν τις απόψεις και τα σχόλιά τους κατά την διεργασία της παρούσας γενικής σύστασης. Η Επιτροπή αναγνωρίζει επίσης με ευγνωμοσύνη το έργο της Ειδικής Εισηγήτριας για τη βία κατά των γυναικών, τις αιτίες και τις συνέπειές της κατά την εκτέλεση της εντολής της και τη συμβολή της στην παρούσα γενική σύσταση.

1. Στη γενική σύστασή της αριθ. 19 (1992) για τη βία κατά γυναικών, που εγκρίθηκε κατά την ενδέκατη σύνοδό της¹, η Επιτροπή διευκρίνισε ότι οι διακρίσεις κατά των γυναικών, όπως ορίζονται στο άρθρο 1 της Σύμβασης, περιλαμβάνουν τη βία λόγω φύλου, δηλαδή "τη βία που στρέφεται κατά μιας γυναίκας επειδή είναι γυναίκα ή που πλήττει δυσανάλογα τις γυναίκες", και ότι αποτελεί των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους.

2. Για περισσότερα από 25 χρόνια, πρακτικά, τα συμβαλλόμενα κράτη υιοθετούν την ερμηνεία της Επιτροπής. Η *opinio juris* και η πρακτική των κρατών υποδηλώνουν ότι η απαγόρευση της έμφυλης βίας κατά των γυναικών έχει εξελιχθεί σε αρχή της εθιμικό διεθνές δίκαιο. Η γενική σύσταση αριθ. 19 υπήρξε βασικός καταλύτης για τη διαδικασία αυτή².

¹ Αν και για πρώτη φορά σχολήθηκε με τη γενική σύστασή της αριθ. 12 (1989) για τη βία κατά των γυναικών, ήταν η γενική σύσταση αριθ. 19 στην οποία η Επιτροπή παρείχε μια λεπτομερή και ολοκληρωμένη επισκόπηση της βίας κατά των γυναικών και μια βάση για τις μετέπειτα εργασίες της επί του θέματος.

² Κατά τις δεκαετίες που μεσολάβησαν από την έκδοση της γενικής σύστασης αριθ. 19, τα περισσότερα κράτη μέρη έχουν βελτιώσει τα νομικά και πολιτικά τους μέτρα για την αντιμετώπιση διαφόρων μορφών βίας κατά των λόγω φύλου. Βλ. την έκθεση του Γενικού Γραμματέα σχετικά με την ανασκόπηση και την αξιολόγηση εφαρμογής της Διακήρυξης και της Πλατφόρμας Δράσης του Πεκίνου και τα αποτελέσματα της εικοστής τρίτης ειδικής συνόδου της Γενικής Συνέλευσης (E/CN.6/2015/3), παράγραφοι 120-139. Επιπλέον, τα αποδεικτικά στοιχεία στην πρακτική των μη συμβαλλομένων μερών, του Ιράν (Ισλαμική Δημοκρατία), του Παλάου, της Σομαλίας, του Σουδάν, της Τόνγκα και των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής, περιλαμβάνουν τα ακόλουθα: υιοθέτηση εθνικής νομοθεσίας για τη βία κατά των γυναικών (Ηνωμένες Πολιτείες, το 1994- Σομαλία, το 2012), προσκλήσεις που απηύθυνε και αποδέχθηκε ο Ειδικός Εισηγητής για τη βία κατά των , τις αιτίες και τις συνέπειές της (επισκέψεις στις Ηνωμένες Πολιτείες, το 1998 και το 2011- Σομαλία, το 2011- και Σουδάν, το 2015)- αποδοχή των διαφόρων συστάσεων για την ενίσχυση της προστασίας των γυναικών από τη βία που διατυπώθηκαν στο πλαίσιο του μηχανισμού καθολικής περιοδικής επανεξέτασης του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων- και έγκριση των βασικών ψηφισμάτων του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για την εξάλειψη της βίας κατά γυναικών, συμπεριλαμβανομένου του ψηφίσματος 32/19 της 1ης Ιουλίου 2016. Η κρατική πρακτική για την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας κατά των γυναικών αντικατοπτρίζεται επίσης σε πολιτικά έγγραφα-ορόσημα και περιφερειακές συνθήκες που υιοθετήθηκαν σε πολυμερή φόρουμ, όπως η Διακήρυξη και το Πρόγραμμα Δράσης της Βιέννης, το 1993- η Διακήρυξη για την εξάλειψη της βίας κατά γυναικών, το 1993- και η Διακήρυξη και Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου, το 1995, και οι πενταετείς αναθεωρήσεις της, και περιφερειακές συμβάσεις και σχέδια δράσης, όπως η Διαμερικανική Σύμβαση για την πρόληψη, την τιμωρία και την εξάλειψη της βίας κατά γυναικών, το 1994- το Πρωτόκολλο του Αφρικανικού Χάρτη για τα δικαιώματα του ανθρώπου και των λαών σχετικά με τα δικαιώματα των γυναικών στην Αφρική, το 2003- και η Σύμβαση για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας, το 2011. Άλλα σχετικά διεθνή μέσα είναι η Διακήρυξη για την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών και την εξάλειψη της βίας κατά των παιδιών στην Ένωση των Εθνών της Νοτιοανατολικής Ασίας, η Αραβική Στρατηγική για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών, 2011 - 2030, και τα συμφωνηθέντα συμπεράσματα της 57ης συνόδου της Επιτροπής για το Καθεστώς των Γυναικών σχετικά με την εξάλειψη και

3. Αναγνωρίζοντας αυτές τις εξελίξεις, καθώς και το έργο του Ειδικού Εισηγητή για τη βία κατά των γυναικών, τις αιτίες και τις συνέπειές της, καθώς και τις συνθήκες για τα ανθρώπινα δικαιώματα³ και των εντολοδόχων των ειδικών διαδικασιών του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων⁴, η Επιτροπή αποφάσισε να σηματοδοτήσει την εικοστή πέμπτη επέτειο από έκδοση της γενικής σύστασης αριθ. 19 παρέχοντας στα κράτη μέλη περαιτέρω καθοδήγηση με στόχο την επιτάχυνση της εξάλειψης της βίας κατά των γυναικών λόγω φύλου.

4. Η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι οι ομάδες της κοινωνίας των πολιτών, ιδίως οι γυναικείες μη κυβερνητικές οργανώσεις, έχουν θέσει ως προτεραιότητα την εξάλειψη της έμφυλης βίας κατά των γυναικών. Οι δραστηριότητές τους είχαν βαθύ κοινωνικό και πολιτικό αντίκτυπο, συμβάλλοντας στην αναγνώριση της έμφυλης βίας κατά των γυναικών ως παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και στην υιοθέτηση νόμων και πολιτικών για την αντιμετώπισή της.

την πρόληψη όλων των μορφών βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών (E/2013/27, κεφ. I, ενότητα Α). Το Καταστατικό της Ρώμης του Διεθνούς Δικαστηρίου, το ψήφισμα 1325 (2000) του Συμβουλίου Ασφαλείας και τα μεταγενέστερα ψηφίσματα για τις γυναίκες και την ειρήνη και ασφάλεια, καθώς πολλά ψηφίσματα του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένου του ψηφίσματος 32/19 της 1ης Ιουλίου, περιέχουν ειδικές διατάξεις για τη βία κατά των με βάση το φύλο. Οι δικαστικές αποφάσεις των διεθνών δικαστηρίων, τα οποία αποτελούν επικουρικό μέσο για τον καθορισμό του διεθνούς εθιμικού δικαίου, καταδεικνύουν επίσης μια τέτοια εξέλιξη (βλ. A/71/10, κεφ. V, section. C,

συμπέρασμα 13). Παραδείγματα περιλαμβάνουν το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων, *Oruz κατά Τουρκίας* (προσφυγή αριθ. 33401/02), απόφαση της 9ης Ιουνίου 2009, στην οποία το Δικαστήριο επηρεάστηκε από αυτό που ανέφερε ως "την εξέλιξη των κανόνων και αρχών του διεθνούς" (παράγραφος 164) μέσω μιας διεθνών και συγκριτικών υλικών σχετικά με τη βία κατά γυναικών- και το Διαμερικανικό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, *González κ.λπ. ("Cotton Field") κατά Μεξικού*, απόφαση της 16ης Νοεμβρίου 2009.

³ Βλέπε, για , Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, γενικό σχόλιο αριθ. 28 (2000) σχετικά με την ισότητα των δικαιωμάτων μεταξύ ανδρών και γυναικών- Επιτροπή κατά των Βασανιστηρίων, γενικό σχόλιο αριθ. 2 (2007) σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 2 της Σύμβασης κατά των Βασανιστηρίων και άλλων σκληρών, απάνθρωπων ή ταπεινωτικών μεταχειρίσεων ή τιμωριών- Επιτροπή Οικονομικών, Κοινωνικών και Πολιτιστικών Δικαιωμάτων, γενικό σχόλιο αριθ. 22 (2016) σχετικά με το δικαίωμα στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία- και Επιτροπή για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, γενικό σχόλιο αριθ. 3 (2016) σχετικά με τις γυναίκες και τα κορίτσια με αναπηρίες.

⁴ Ειδικότερα, η Ομάδα Εργασίας για το θέμα των διακρίσεων κατά των γυναικών στο νόμο και την πράξη και ο Ειδικός Εισηγητής για τα βασανιστήρια και άλλες μορφές σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας.

5. Στις συμπερασματικές παρατηρήσεις της επί των περιοδικών εκθέσεων των κρατών μερών στο πλαίσιο της Σύμβασης⁵ και των σχετικών διαδικασιών παρακολούθησης, στις γενικές συστάσεις, στις δηλώσεις, στις απόψεις και στις συστάσεις που εκδίδονται σε απάντηση σε ανακοινώσεις⁶ και σε έρευνες⁷ στο πλαίσιο του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου της Σύμβασης, η Επιτροπή καταδικάζει τη βία κατά των γυναικών με βάση το φύλο, σε όλες τις μορφές της, οπουδήποτε και αν αυτή εκδηλώνεται. Μέσω αυτών των μηχανισμών, η Επιτροπή έχει επίσης αποσαφηνίσει τα πρότυπα για την εξάλειψη της εν λόγω βίας και τις υποχρεώσεις των κρατών μελών στο πλαίσιο αυτό.

6. Παρά τις προόδους αυτές, η έμφυλη βία κατά των γυναικών, είτε διαπράττεται από κράτη, διακυβερνητικές οργανώσεις ή μη κρατικούς φορείς, συμπεριλαμβανομένων ιδιωτών και ένοπλων ομάδων⁸, παραμένει διάχυτη σε όλες τις χώρες, με υψηλά επίπεδα ατιμωρησίας. Εκδηλώνεται σε ένα συνεχές φάσμα πολλαπλών, αλληλένδετων και επαναλαμβανόμενων μορφών, σε ένα εύρος πλαισίων, από ιδιωτικά μέχρι δημόσια, συμπεριλαμβανομένων των πλαισίων που διαμεσολαβούνται από την τεχνολογία⁹ και στον σύγχρονο παγκοσμιοποιημένο κόσμο υπερβαίνει τα εθνικά σύνορα.

7. Σε πολλά κράτη, η νομοθεσία για την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας κατά των γυναικών είναι ανύπαρκτη, ανεπαρκής ή εφαρμόζεται ανεπαρκώς. Η διάβρωση των νομικών και πολιτικών πλαισίων που αποσκοπούν στην εξάλειψη των διακρίσεων ή της βίας λόγω φύλου, που συχνά δικαιολογούνται στο όνομα της παράδοσης, του πολιτισμού, της θρησκείας ή της φονταμενταλιστικής ιδεολογίας, και οι σημαντικές μειώσεις των δημόσιων δαπανών, συχνά στο πλαίσιο των λεγόμενων "μέτρων λιτότητας" μετά από οικονομικές και χρηματοπιστωτικές κρίσεις, αποδυναμώνουν περαιτέρω τις αντιδράσεις των κρατών. Στο πλαίσιο της συρρίκνωσης των

⁵ Σχεδόν 600 καταληκτικές παρατηρήσεις έχουν εκδοθεί από την Επιτροπή μετά την έκδοση της γενικής σύστασης αριθ. 19, οι περισσότερες από τις οποίες περιέχουν ρητές αναφορές στην έμφυλη βία κατά των γυναικών.

⁶ Ειδικότερα, ανακοινώσεις αριθ. 2/2003, *A.T. κατά Ουγγαρίας*, απόψεις που υιοθετήθηκαν στις 26 Ιανουαρίου 2005- αριθ.4/2004, *A.S. κατά Ουγγαρίας*, απόψεις που υιοθετήθηκαν στις 14 Αυγούστου 2006- αριθ. 6/2005, *Yildirim (αποβιώσας) v. Αυστρία*, απόψεις που υιοθετήθηκαν στις 6 Αυγούστου 2007- αριθ. 5/2005, *Goekce (θανόν) κατά Αυστρίας*, απόψεις που υιοθετήθηκαν στις 6 Αυγούστου 2007- αριθ. 18/2008, *Vertido κατά Φιλιππίνων*, απόψεις που υιοθετήθηκαν στις 16 Ιουλίου 2010- αριθ. 20/2008, *V.K. κατά Βουλγαρίας*, απόψεις που υιοθετήθηκαν στις 25 Ιουλίου 2011- αριθ. 23/2009, *Abramova κατά Λευκορωσίας*, απόψεις που υιοθετήθηκαν στις 25 Ιουλίου 2011- αριθ. 19/2008, *Kell κατά Καναδά*, απόψεις που υιοθετήθηκαν στις 28 Φεβρουαρίου 2012- αριθ. 32/2011, *Jallow κατά Βουλγαρίας*, απόψεις που υιοθετήθηκαν στις 23 Ιουλίου 2012- αριθ. 31/2011, *S.V. P. κατά Βουλγαρίας*, απόψεις που υιοθετήθηκαν στις 12 Οκτωβρίου 2012- αριθ. 34/2011, *R. P.B. κατά Φιλιππίνων*, απόψεις που υιοθετήθηκαν στις 21 Φεβρουαρίου 2014- αριθ. 47/2012, *González Carreño κατά Ισπανίας*, απόψεις που υιοθετήθηκαν στις 16 Ιουλίου 2014, αριθ. 24/2009, *X. και Y. κατά Γεωργίας*, απόψεις που υιοθετήθηκαν στις 13 Ιουλίου 2015, αριθ. 45/2012, *Belousova κατά Καζακστάν*, απόψεις που υιοθετήθηκαν στις 13 Ιουλίου 2015, αριθ. 46/2012, *M. W. κατά Δανίας*, απόψεις που υιοθετήθηκαν στις 22 Φεβρουαρίου 2016 και αριθ. 58/2013, *L.R. κατά Δημοκρατίας της Μολδαβίας*, απόψεις που υιοθετήθηκαν στις 28 Φεβρουαρίου 2017.

⁷ Βλ. την έκθεση για το Μεξικό που συνέταξε η επιτροπή βάσει του άρθρου 8 του προαιρετικού πρωτοκόλλου της σύμβασης και την απάντηση της κυβέρνησης του Μεξικού. Διαθέσιμη από τη διεύθυνση http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CEDAW%2fC%2f2005%2fOP.8%2fMEXICO&Lang=en- έκθεση της έρευνας σχετικά με τον Καναδά (CEDAW/C/OP.8/CAN/1)- και περίληψη της έρευνας σχετικά με τις Φιλιππίνες (CEDAW/C/OP.8/PHL/1).

⁸ Αυτό περιλαμβάνει όλους τους τύπους ένοπλων ομάδων, όπως οι δυνάμεις ανταρτών, οι συμμορίες και οι παραστρατιωτικές ομάδες.

⁹ Βλέπε ψήφισμα 68/181 της Γενικής Συνέλευσης με τίτλο "Πρόωθηση της Διακήρυξης για το δικαίωμα και την ευθύνη των ατόμων, ομάδων και οργάνων της κοινωνίας να προωθούν και να προστατεύουν τα παγκοσμίως αναγνωρισμένα ανθρώπινα δικαιώματα και θεμελιώδεις ελευθερίες: προστασία των γυναικών υπερασπιστριών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων"- έκθεση της ομάδας εργασίας για την ευρυζωνικότητα και το φύλο της Επιτροπής Ευρυζωνικότητας για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, υπό τη συμπροεδρία του Προγράμματος Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών-Οργάνωση των Ηνωμένων Εθνών για την Ισότητα των Φύλων και την Ενδυνάμωση των Γυναικών. (UN-Women), με τίτλο "Cyber violence against women and girls: a worldwide wake-up call"- Οκτώβριος 2015- και τα συμφωνηθέντα συμπεράσματα της 57ης συνόδου της Επιτροπής για Καθεστώδες των Γυναικών (E/2013/27, κεφ. Ι, ενότητα Α).

δημοκρατικών χώρων και της συνακόλουθης υποβάθμισης του κράτους ,
όλοι αυτοί οι παράγοντες συμβάλλουν στη διάδοση της έμφυλης βίας κατά
των γυναικών και οδηγούν σε μια κουλτούρα ατιμωρησίας.

II. Πεδίο εφαρμογής

8. Η παρούσα γενική σύσταση συμπληρώνει και επικαιροποιεί την καθοδήγηση προς τα κράτη μέρη που διατυπώνεται στη γενική σύσταση αριθ. 19 και θα πρέπει να διαβάζεται σε συνδυασμό με αυτήν.

9. Η έννοια της "βίας κατά των γυναικών", όπως ορίζεται στη γενική σύσταση αριθ. 19 και σε άλλες διεθνείς πράξεις και έγγραφα, δίνει έμφαση στο γεγονός ότι η βία αυτή βασίζεται στο φύλο. Κατά συνέπεια, στην παρούσα σύσταση χρησιμοποιείται ο όρος "βία κατά των γυναικών με βάση το φύλο" ως ακριβέστερος όρος που καθιστά σαφείς τις έμφυλες αιτίες και επιπτώσεις της βίας. Ο όρος ενισχύει περαιτέρω την κατανόηση της βίας ως κοινωνικού παρά ατομικού προβλήματος, το οποίο απαιτεί ολοκληρωμένες απαντήσεις, πέρα από εκείνες που αφορούν συγκεκριμένα γεγονότα, μεμονωμένους δράστες και θύματα/επιζώντες.

10. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η έμφυλη βία κατά των γυναικών είναι ένα από τα θεμελιώδη κοινωνικά, πολιτικά και οικονομικά μέσα με τα οποία διαιώνίζεται η υποδεέστερη θέση των γυναικών σε σχέση με τους άνδρες και οι στερεότυποι ρόλοι τους. Καθ' όλη τη διάρκεια των εργασιών της, η Επιτροπή έχει καταστήσει σαφές ότι η βία αυτή αποτελεί κρίσιμο εμπόδιο για την επίτευξη της ουσιαστικής ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών και για την απόλαυση από τις γυναίκες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών τους, όπως κατοχυρώνονται στη Σύμβαση.

11. Στη γενική σύσταση αριθ. 28 (2010) σχετικά με τις βασικές υποχρεώσεις των κρατών μελών βάσει του άρθρου 2 της Σύμβασης, αναφέρεται ότι οι υποχρεώσεις των κρατών είναι να σέβονται, να προστατεύουν και να εκπληρώνουν τα δικαιώματα των γυναικών στη μη διάκριση και απόλαυση της *de jure* και *de facto* ισότητας¹⁰. Το πεδίο εφαρμογής των εν λόγω υποχρεώσεων σε σχέση με τη βία κατά των γυναικών λόγω φύλου που εκδηλώνεται σε συγκεκριμένα πλαίσια εξετάζεται στη γενική σύσταση αριθ. 28 και σε άλλες γενικές συστάσεις, συμπεριλαμβανομένης της γενικής σύστασης αριθ. 26 (2008) για τις γυναίκες μετανάστριες εργαζόμενες- της γενικής σύστασης αριθ. 27 (2010) για τις ηλικιωμένες γυναίκες και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους- της γενικής σύστασης αριθ. 30 (2013) για τις γυναίκες σε καταστάσεις πρόληψης συγκρούσεων, συγκρούσεων και μετά από συγκρούσεις- της κοινής γενικής σύστασης αριθ. 31 της Επιτροπής για την Εξάλειψη των Διακρίσεων κατά των Γυναικών/γενικό σχόλιο αριθ. 18 της Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Παιδιού (2014) σχετικά με τις επιβλαβείς πρακτικές- γενική σύσταση αριθ. 32 (2014) σχετικά με τις διαστάσεις που σχετίζονται με το φύλο του καθεστώτος του πρόσφυγα, του ασύλου, της

¹⁰ Γενική σύσταση αριθ. 28, παρ. 9. Άλλοι συμβατικοί φορείς ανθρωπίνων δικαιωμάτων χρησιμοποιούν επίσης αυτή την τυπολογία, συμπεριλαμβανομένης της Επιτροπής Οικονομικών, Κοινωνικών και Πολιτιστικών Δικαιωμάτων, στο γενικό σχόλιο αριθ. 12 (1999) σχετικά με το δικαίωμα σε επαρκή τροφή.

ιθαγένειας και της ανιθαγένειας των γυναικών- γενική σύσταση αριθ. 33 (2015) σχετικά με την πρόσβαση των γυναικών στη δικαιοσύνη- και γενική σύσταση αριθ. 34 (2016) σχετικά με τα δικαιώματα των γυναικών στην ύπαιθρο. Περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τα σχετικά στοιχεία των γενικών συστάσεων που αναφέρονται στο παρόν μπορούν βρεθούν στις εν λόγω συστάσεις.

12. Στη γενική σύσταση αριθ. 28 και στη γενική σύσταση αριθ. 33, η Επιτροπή επιβεβαίωσε ότι οι διακρίσεις εις βάρος των γυναικών συνδέονται άρρηκτα με άλλους παράγοντες που επηρεάζουν τη ζωή τους. Η Επιτροπή, στη νομολογία της, έχει τονίσει το γεγονός ότι οι παράγοντες αυτοί περιλαμβάνουν την εθνοτική καταγωγή/φυλή των γυναικών, την ιδιότητα των ιθαγενών ή των μειονοτήτων, το χρώμα, την κοινωνικοοικονομική κατάσταση ή/και την τάξη, τη γλώσσα, τη θρησκεία ή τις πεποιθήσεις, τις πολιτικές πεποιθήσεις, την εθνική καταγωγή, την οικογενειακή κατάσταση, τη μητρότητα, τη γονική ιδιότητα, την ηλικία, την αστική ή αγροτική τοποθεσία, την κατάσταση της υγείας, την αναπηρία, την ιδιοκτησία περιουσίας, το γεγονός ότι είναι

λεσβίες, αμφιφυλόφιλες, τρανσέξουαλ ή ίντερσεξ, αναλφαβητισμός, αναζήτηση ασύλου, προσφυγιά, εσωτερικοί εκτοπισμένοι ή χωρίς πατρίδα, χηρεία, μεταναστευτικό καθεστώς, επικεφαλής νοικοκυριού, να έχουν HIV/AIDS, στέρηση της ελευθερίας και πορνεία, καθώς και εμπορία γυναικών, καταστάσεις ένοπλων συγκρούσεων, γεωγραφική απόσταση και στιγματισμός των γυναικών που αγωνίζονται για τα δικαιώματά τους, συμπεριλαμβανομένων των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων¹¹. Κατά συνέπεια, επειδή οι γυναίκες βιώνουν ποικίλες και διασταυρούμενες μορφές διακρίσεων, οι οποίες έχουν επιβαρυντικό αρνητικό αντίκτυπο, η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι η βία λόγω φύλου μπορεί να επηρεάσει ορισμένες γυναίκες σε διαφορετικό βαθμό ή με διαφορετικούς τρόπους, πράγμα που σημαίνει ότι απαιτούνται κατάλληλες νομικές και πολιτικές απαντήσεις¹².

13. Η Επιτροπή υπενθυμίζει το άρθρο 23 της Σύμβασης, στο οποίο αναφέρεται ότι οι διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας ή των διεθνών συνθηκών, εκτός της Σύμβασης, που συμβάλλουν περισσότερο στην επίτευξη της ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών υπερισχύουν των υποχρεώσεων της Σύμβασης και, κατά συνέπεια, των συστάσεων της παρούσας γενικής σύστασης. Η Επιτροπή σημειώνει ότι η δράση των κρατών μελών για την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας κατά των γυναικών επηρεάζεται από τις επιφυλάξεις που διατηρούν για την Σύμβαση. Σημειώνει επίσης ότι, ως σύμβαση για τα ανθρώπινα δικαιώματα, η Επιτροπή μπορεί να αξιολογεί το επιτρεπτό των επιφυλάξεων που διατυπώνουν τα κράτη μέλη¹³ και επαναλαμβάνει την άποψή της ότι οι επιφυλάξεις, ιδίως στο άρθρο 2 ή στο άρθρο 16¹⁴, η τήρηση των οποίων είναι ιδιαίτερα κρίσιμη στις προσπάθειες εξάλειψης της έμφυλης βίας κατά των γυναικών, είναι ασυμβίβαστες με το αντικείμενο και τον σκοπό της Σύμβασης και συνεπώς ανεπίτρεπτες σύμφωνα με το άρθρο 28 παράγραφος 2¹⁵.

14. Η έμφυλη βία επηρεάζει τις γυναίκες καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους¹⁶ και, κατά συνέπεια, οι αναφορές στις γυναίκες στο παρόν έγγραφο περιλαμβάνουν και τα κορίτσια. Η βία αυτή λαμβάνει πολλαπλές μορφές, συμπεριλαμβανομένων πράξεων ή παραλείψεων που αποσκοπούν ή ενδέχεται να αποσκοπούν σε πρόκληση ή έχουν ως αποτέλεσμα το θάνατο¹⁷

¹¹ Γενική σύσταση αριθ. 33, παράγραφοι 8 και 9. Άλλες γενικές συστάσεις σχετικές με τις διασταυρούμενες μορφές διακρίσεων είναι η γενική σύσταση αριθ. 15 (1990) για την αποφυγή διακρίσεων εις βάρος των γυναικών στις εθνικές στρατηγικές για την πρόληψη και τον έλεγχο του AIDS, η γενική σύσταση αριθ. 18 (1991) για τις γυναίκες με αναπηρία, η γενική σύσταση αριθ. 21 (1994) για την ισότητα στο γάμο και τις οικογενειακές σχέσεις, η γενική σύσταση αριθ. 24 (1999) για τις γυναίκες και την υγεία, τη γενική σύσταση αριθ. 26 (2008) για τις γυναίκες μετανάστριες εργαζόμενες, τη γενική σύσταση αριθ. 27 (2010) για τις ηλικιωμένες γυναίκες και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους, τη γενική σύσταση αριθ. 30, την κοινή γενική σύσταση αριθ. 31/γενικό σχόλιο αριθ. 18, τη γενική σύσταση αριθ. 32 και τη γενική σύσταση αριθ. 34. Η Επιτροπή έχει επίσης ασχοληθεί με τις διασταυρούμενες μορφές διακρίσεων στις απόψεις της, μεταξύ , για τις υποθέσεις *Jallow κατά Βουλγαρίας*, *S.V.P. κατά Βουλγαρίας*, *Kell κατά Καναδά*, *A.S. κατά Ουγγαρίας*, *R. P.B. κατά Φιλιππίνων* και *M. W. κατά Δανίας*, καθώς και σε έρευνες, ιδίως εκείνες που αφορούν το Μεξικό, του 2005, και τον Καναδά, του 2015 (βλ. υποσημείωση 7 ανωτέρω).

¹² Γενική σύσταση αριθ. 28, παρ. 18- και έκθεση της έρευνας σχετικά με τον Καναδά (CEDAW/C/OP.8/CAN/1), παρ. 197.

¹³ Επιτροπή Διεθνούς Δικαίου, Guide to practice on reservations to treaties (A/65/10/Add.1, κεφ. IV, ενότητα ΣΤ, παρ.3.2).

¹⁴ Δήλωση της Επιτροπής σχετικά με τις επιφυλάξεις (A/53/38/Rev.1, μέρος II, κεφ. I, ενότητα Α, παράγραφος 12)- βλ. επίσης γενική σύσταση αριθ. 29 (2013) σχετικά με τις οικονομικές συνέπειες του γάμου, των οικογενειακών σχέσεων και της διάλυσής τους, παράγραφος. 54 -55. Στις καταληκτικές παρατηρήσεις της επί των εκθέσεων των κρατών μελών στο πλαίσιο της Σύμβασης, η Επιτροπή έχει επίσης επισημάνει ότι οι επιφυλάξεις στα άρθρα 2, 7, 9 και , καθώς και οι γενικές επιφυλάξεις, είναι ασυμβίβαστες με το αντικείμενο και τον σκοπό της Σύμβασης.

¹⁵ Γενική σύσταση αριθ. 28, παράγραφοι 41 -42.

¹⁶ Βλέπε γενική σύσταση αριθ. 27 και κοινή γενική σύσταση αριθ. 31/γενικό σχόλιο αριθ. 18.

¹⁷ Οι θάνατοι που οφείλονται σε βία λόγω φύλου περιλαμβάνουν δολοφονίες, δολοφονίες στο όνομα της λεγόμενης "τιμής" και εξαναγκαστικές αυτοκτονίες. Βλ. την έκθεση σχετικά με την έρευνα για το Μεξικό και την έκθεση της έρευνας για τον Καναδά (CEDAW/C/OP.8/CAN/1)- καθώς και τις καταληκτικές παρατηρήσεις της Επιτροπής για τις ακόλουθες περιοδικές εκθέσεις των κρατών μελών: Χιλή 8/32

ή τη σωματική, σεξουαλική, ψυχολογική ή οικονομική βλάβη ή ταλαιπωρία των γυναικών, τις απειλές τέτοιων πράξεων, την παρενόχληση, τον εξαναγκασμό και την αυθαίρετη στέρηση της ελευθερίας¹⁸.

(CEDAW/C/CHL/CO/5-6 και Corr.1), Φινλανδία (CEDAW/C/FIN/CO/7), Γουατεμάλα (CEDAW/C/GUA/CO/7), Ονδούρα (CEDAW/C/HND/CO/7-8), Ιράκ (CEDAW/C/IRQ/CO/4-6), Μεξικό (CEDAW/C/MEX/CO/7-8), Ναμίμπια (CEDAW/C/NAM/CO/4-5), Πακιστάν (CEDAW/C/PAK/CO/4)- Νότια Αφρική (CEDAW/C/ZAF/CO/4)- Τουρκία (CEDAW/C/TUR/CO/7)- και Ενωμένη Δημοκρατία της Τανζανίας (CEDAW/C/TZA/CO/7-8), μεταξύ .

¹⁸ Γενική σύσταση αριθ. 19, παρ. 6, και γενική σύσταση αριθ. 28, παρ. 19.
17-12719

Η έμφυλη βία κατά των γυναικών επηρεάζεται και συχνά επιδεινώνεται από πολιτισμικούς, οικονομικούς, ιδεολογικούς, τεχνολογικούς, πολιτικούς, θρησκευτικούς, κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες, όπως αποδεικνύεται, μεταξύ άλλων, στα πλαίσια της εκτόπισης, της μετανάστευσης, της αυξημένης παγκοσμιοποίησης των οικονομικών δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των παγκόσμιων αλυσίδων εφοδιασμού, της εξαγωγικής και υπεράκτιας βιομηχανίας, της στρατιωτικοποίησης, της ξένης κατοχής, των ένοπλων συγκρούσεων, του βίαιου εξτρεισμού και της τρομοκρατίας. Η έμφυλη βία κατά των γυναικών επηρεάζεται επίσης από τις πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές κρίσεις, τις εμφύλιες αναταραχές, τις ανθρωπιστικές καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, τις φυσικές καταστροφές και την καταστροφή ή την υποβάθμιση των φυσικών πόρων. Οι επιβλαβείς πρακτικές¹⁹ και τα εγκλήματα κατά των γυναικών υπερασπιστριών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, πολιτικών²⁰, ακτιβιστριών ή δημοσιογράφων αποτελούν επίσης μορφές βίας κατά των γυναικών με βάση το φύλο που επηρεάζονται από τέτοιους πολιτιστικούς, ιδεολογικούς και πολιτικούς παράγοντες.

15. Το δικαίωμα των γυναικών σε μια ζωή απαλλαγμένη από τη βία λόγω φύλου είναι αδιαίρετο και αλληλοεξαρτώμενο από άλλα ανθρώπινα δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων στη ζωή, την υγεία, την ελευθερία και την ασφάλεια του ανθρώπου, την ισότητα και την ίση προστασία εντός της οικογένειας, την ελευθερία από βασανιστήρια, σκληρή, απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση και την ελευθερία της έκφρασης, της κυκλοφορίας, της συμμετοχής, του συνέρχεσθαι και του συνεταιρίζεσθαι.

16. Η έμφυλη βία κατά των γυναικών μπορεί να ισοδυναμεί με βασανιστήρια ή σκληρή, απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση σε ορισμένες περιπτώσεις, μεταξύ άλλων σε περιπτώσεις βιασμού, ενδοοικογενειακής βίας ή επιβλαβών πρακτικών²¹. Σε ορισμένες περιπτώσεις, ορισμένες μορφές βίας κατά των γυναικών με βάση το φύλο μπορεί επίσης να συνιστούν διεθνή εγκλήματα²².

17. Η Επιτροπή προσυπογράφει την άποψη άλλων συνθηκών για τα ανθρώπινα δικαιώματα και εντολοδόχων ειδικών διαδικασιών ότι, κατά τον προσδιορισμό του πότε οι πράξεις βίας κατά των γυναικών με βάση το φύλο ισοδυναμούν με βασανιστήρια ή σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική

¹⁹ Κοινή γενική σύσταση αριθ. 31/γενικό σχόλιο αριθ. 18.

²⁰ Βλ. το ενημερωτικό δελτίο της Διακοινοβουλευτικής Ένωσης για θέματα με τίτλο "Σεξισμός, παρενόχληση και βία κατά των γυναικών βουλευτών" (Οκτώβριος 2016).

²¹ Έκθεση του Ειδικού Εισηγητή για τα βασανιστήρια και άλλες μορφές σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (A/HRC/31/57)- έκθεση του Ειδικού Εισηγητή (A/HRC/7/3), παρ. 36- συμπερασματικές παρατηρήσεις της Επιτροπής κατά των Βασανιστηρίων επί των ακόλουθων περιοδικών εκθέσεων των κρατών μελών στο πλαίσιο της Σύμβασης κατά των Βασανιστηρίων: Μπορούντι (CAT/C/BDI/CO/1)- Γουιάνα (CAT/C/GUY/CO/1)- Μεξικό (CAT/C/MEX/CO/4)- Περού (CAT/C/PER/CO/5-6)- Σενεγάλη (CAT/C/SEN/CO/3)- Τατζικιστάν (CAT/C/TJK/CO/2)- και Τόγκο (CAT/C/TGO/CO/1)- Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, γενικό σχόλιο αριθ. 28 (2000) σχετικά με την ισότητα των δικαιωμάτων μεταξύ ανδρών και γυναικών- καταληκτικές παρατηρήσεις της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων επί των ακόλουθων περιοδικών εκθέσεων των κρατών μελών βάσει του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα: (CCPR/CO/78/SVK)- Ιαπωνία (CCPR/C/79/Add.102))- και Περού (CCPR/CO/70/PER, μεταξύ).

²² Συμπεριλαμβάνονται εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας και εγκλήματα πολέμου όπως ο βιασμός, η σεξουαλική δουλεία, η αναγκαστική πορνεία, η εξαναγκαστική εγκυμοσύνη, η αναγκαστική στέρωση ή οποιαδήποτε άλλη μορφή σεξουαλικής βίας ανάλογης σοβαρότητας, σύμφωνα με τα άρθρα 7 παράγραφος 1 στοιχείο ζ), 8 παράγραφος 2 στοιχείο β) σημείο xxii) και 8 παράγραφος 2 στοιχείο ε) σημείο vi) του Καταστατικού της Ρώμης του Διεθνούς Δικαστηρίου.

μεταχείριση²³, απαιτείται μια προσέγγιση που να λαμβάνει υπόψη το φύλο για να κατανοηθεί το επίπεδο του πόνου και τα βάσανα που βιώνουν οι γυναίκες²⁴ και ότι οι προϋποθέσεις σκοπού και πρόθεσης για τον χαρακτηρισμό τέτοιων πράξεων ως βασανιστηρίων πληρούνται όταν οι πράξεις ή οι παραλείψεις είναι συγκεκριμένες ως προς το φύλο ή όταν διαπράττονται εναντίον ενός ατόμου με βάση το φύλο²⁵.

²³ Έκθεση του Ειδικού Εισηγητή για τα βασανιστήρια και άλλες μορφές σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας ([A/HRC/31/57](#)), παρ. 11.

²⁴ Για παράδειγμα, να κατανοήσουν ότι "η σοβαρή ταλαιπωρία του θύματος είναι εγγενής στον βιασμό, ακόμη και όταν δεν υπάρχουν ενδείξεις σωματικών τραυματισμών ή ασθενειών...Οι γυναίκες θύματα βιασμού βιώνουν επίσης πολύπλοκες συνέπειες ψυχολογικής και κοινωνικής φύσης". Διαμερικανικό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, *Fernández Ortega κ.λπ. κατά Μεξικού*, απόφαση της 30ής Αυγούστου 2010, παρ. 124. Βλέπε επίσης τις εκθέσεις του Ειδικού Εισηγητή για τα βασανιστήρια και άλλες μορφές σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας ([A/HRC/31/57](#)), παράγραφος 8, και ([A/HRC/7/3](#)), παράγραφος . 36.

²⁵ Επιτροπή κατά των βασανιστηρίων, ανακοίνωση αριθ. 262/2005, *V.L. κατά Ελβετίας*, απόψεις που υιοθετήθηκαν στις 20 Νοεμβρίου 2006- εκθέσεις του Ειδικού Εισηγητή για τα βασανιστήρια και άλλες μορφές σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας ([A/HRC/31/57](#)), παράγραφος 8, και ([A/HRC/7/3](#)).

18. Οι παραβιάσεις της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας και των δικαιωμάτων των γυναικών, όπως η αναγκαστική στέρωση, η αναγκαστική άμβλωση, η αναγκαστική εγκυμοσύνη, η ποινικοποίηση της άμβλωσης, η άρνηση ή η καθυστέρηση της ασφαλούς άμβλωσης και/ή της φροντίδας μετά την άμβλωση, η αναγκαστική συνέχιση της εγκυμοσύνης και η κακομεταχείριση και κακομεταχείριση των γυναικών και των κοριτσιών που αναζητούν πληροφορίες, αγαθά και υπηρεσίες σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας, αποτελούν μορφές βίας με βάση το φύλο που, ανάλογα με τις περιστάσεις, μπορεί να ισοδυναμούν με βασανιστήρια ή σκληρή, απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση²⁶.

19. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η έμφυλη βία κατά των γυναικών έχει τις ρίζες της σε παράγοντες που σχετίζονται με το φύλο, όπως η ιδεολογία του δικαιώματος και του προνομίου των ανδρών έναντι των γυναικών, οι κοινωνικές νόρμες σχετικά με τον ανδρισμό και η ανάγκη επιβολής ανδρικού ελέγχου ή εξουσίας, επιβολής των έμφυλων ρόλων ή πρόληψης, αποθάρρυνσης ή τιμωρίας της μη αποδεκτής γυναικείας συμπεριφοράς. Οι παράγοντες αυτοί συμβάλλουν επίσης στη ρητή ή σιωπηρή κοινωνική αποδοχή της έμφυλης βίας κατά των γυναικών, η οποία συχνά εξακολουθεί να θεωρείται ιδιωτική υπόθεση, και στην ευρέως διαδεδομένη ατιμωρησία από την άποψη αυτή.

20. Η βία κατά των γυναικών με βάση το φύλο εκδηλώνεται σε όλους τους χώρους και τις σφαίρες της ανθρώπινης αλληλεπίδρασης, είτε πρόκειται για δημόσια είτε για ιδιωτικά περιβάλλοντα, συμπεριλαμβανομένων των πλαισίων της οικογένειας, της κοινότητας, των δημόσιων χώρων, του χώρου εργασίας, του ελεύθερου χρόνου, της πολιτικής, του αθλητισμού, των υπηρεσιών υγείας και των εκπαιδευτικών πλαισίων, καθώς και του επαναπροσδιορισμού του δημόσιου και του ιδιωτικού μέσω των τεχνολογικά διαμεσολαβημένων περιβαλλόντων²⁷, όπως οι σύγχρονες μορφές βίας που εκδηλώνονται στο διαδίκτυο και σε άλλα ψηφιακά περιβάλλοντα. Σε όλα αυτά τα περιβάλλοντα, η βία κατά των γυναικών με βάση το φύλο μπορεί να είναι αποτέλεσμα πράξεων ή παραλείψεων κρατικών ή μη κρατικών φορέων, που δρουν εδαφικά ή εξωεδαφικά, συμπεριλαμβανομένων των εξωεδαφικών στρατιωτικών δράσεων των κρατών, μεμονωμένα ή ως μέλη διεθνών ή διακυβερνητικών οργανισμών ή συνασπισμών²⁸ ή των εξωεδαφικών επιχειρήσεων ιδιωτικών επιχειρήσεων²⁹.

²⁶ Έκθεση του Ειδικού Εισηγητή για τα βασανιστήρια και άλλες μορφές σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (A/HRC/31/57)-Επιτροπή για την Εξάλειψη των Διακρίσεων κατά των Γυναικών, ανακοίνωση αριθ. 22, *L.C. κατά Περού*, απόψεις που υιοθετήθηκαν στις 17 Οκτωβρίου 2011, παράγραφος 8.18- και Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ανακοινώσεις αριθ. 2324/2013, *Mellet κατά Ιρλανδίας*, απόψεις που υιοθετήθηκαν στις 31 Μαρτίου 2016, παράγραφος 7.4, και αριθ. 2425/2014, *Whelan κατά Ιρλανδίας*, απόψεις που υιοθετήθηκαν στις 17 Μαρτίου 2017.

²⁷ Βλ. την έκθεση του Γενικού Γραμματέα με τίτλο "Αεπτομερής μελέτη για όλες τις μορφές βίας κατά των γυναικών" (A/61/122/Add.1 και Corr.1).

²⁸ Για παράδειγμα, ως μέρος μιας διεθνούς ειρηνευτικής δύναμης. Βλέπε γενική σύσταση αριθ. 30, παρ. 9.

²⁹ Συμπερασματικές παρατηρήσεις της Επιτροπής σχετικά με τις περιοδικές εκθέσεις της Ελβετίας (CEDAW/C/CHE/CO/4-5) και της Γερμανίας (CEDAW/C/DEU/CO/7-8).

III. Υποχρεώσεις των κρατών μελών σε σχέση με την έμφυλη βία κατά των γυναικών

21. Η έμφυλη βία κατά των γυναικών συνιστά διάκριση κατά των γυναικών σύμφωνα με το άρθρο 1 και, ως εκ τούτου, δεσμεύει όλες τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη Σύμβαση. Το άρθρο 2 προβλέπει ότι η πρωταρχική υποχρέωση των συμβαλλομένων κρατών είναι να επιδιώκουν με όλα τα κατάλληλα μέσα και χωρίς καθυστέρηση την εξάλειψη των διακρίσεων κατά των γυναικών, συμπεριλαμβανομένης της έμφυλης βίας κατά των γυναικών. Η υποχρέωση αυτή είναι άμεσης φύσης- οι καθυστερήσεις δεν μπορούν να δικαιολογηθούν για κανέναν λόγο, συμπεριλαμβανομένων των οικονομικών, πολιτιστικών ή θρησκευτικών λόγων. Στη γενική σύσταση αριθ. 19 αναφέρεται ότι, όσον αφορά τη βία κατά των γυναικών λόγω φύλου, η υποχρέωση περιλαμβάνει δύο πτυχές της κρατικής ευθύνης για την εν λόγω βία, εκείνη που προκύπτει από πράξεις ή παραλείψεις τόσο του κράτους μέρους ή φορέων, αφενός, όσο και μη κρατικών φορέων, αφετέρου.

A. Ευθύνη για πράξεις ή παραλείψεις κρατικών φορέων

22. Σύμφωνα με τη Σύμβαση και το γενικό διεθνές δίκαιο, ένα κράτος μέλος είναι υπεύθυνο για πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων και των εκπροσώπων του που συνιστούν βία κατά των γυναικών με βάση το φύλο³⁰, οι οποίες περιλαμβάνουν τις πράξεις ή παραλείψεις των υπαλλήλων της εκτελεστικής, νομοθετικής και δικαστικής εξουσίας. Το άρθρο 2 (δ) της Σύμβασης προβλέπει ότι τα συμβαλλόμενα κράτη, καθώς και τα όργανα και οι πράκτορές τους, οφείλουν να απέχουν από κάθε πράξη ή πρακτική άμεσης ή έμμεσης διάκρισης εις βάρος των γυναικών και να διασφαλίζουν ότι οι δημόσιες αρχές και τα θεσμικά όργανα ενεργούν σύμφωνα με την υποχρέωση αυτή. Εκτός από τη διασφάλιση ότι οι νόμοι, οι πολιτικές, τα προγράμματα και οι διαδικασίες δεν εισάγουν διακρίσεις εις βάρος των γυναικών, σύμφωνα με τα άρθρα 2 (γ) και (ζ), τα συμβαλλόμενα κράτη πρέπει να διαθέτουν ένα αποτελεσματικό και προσιτό νομικό πλαίσιο και νομικές υπηρεσίες για την αντιμετώπιση όλων των μορφών βίας κατά των γυναικών λόγω φύλου που διαπράττονται από κρατικούς φορείς, είτε στο έδαφός τους είτε εκτός αυτού.

23. Τα συμβαλλόμενα κράτη μέρη είναι υπεύθυνα για την πρόληψη τέτοιων πράξεων ή παραλείψεων από τα ίδια τους τα όργανα και τους πράκτορες, μεταξύ άλλων μέσω της κατάρτισης και της θέσπισης, εφαρμογής και παρακολούθησης νομικών διατάξεων, διοικητικών κανονισμών και κωδίκων συμπεριφοράς, και για τη διερεύνηση, τη δίωξη και την εφαρμογή των κατάλληλων νομικών ή πειθαρχικών κυρώσεων, καθώς και για την παροχή αποζημίωσης, σε όλες τις περιπτώσεις βίας κατά των γυναικών με βάση το φύλο, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που συνιστούν διεθνή εγκλήματα,

³⁰ Βλέπε Επιτροπή Διεθνούς Δικαίου, άρθρα σχετικά με την ευθύνη των κρατών για διεθνώς παράνομες πράξεις, άρθρο 4, Συμπεριφορά των οργάνων ενός. Βλ. επίσης Πρόσθετο Πρωτόκολλο στις Συμβάσεις της Γενεύης της 12ης Αυγούστου 1949 σχετικά με την προστασία των θυμάτων διεθνών ένοπλων συγκρούσεων, άρθρο 91.

καθώς και περιπτώσεις αποτυχίας, αμέλειας ή παράλειψης εκ μέρους των δημόσιων αρχών³¹. Κατά τον τρόπο αυτό, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη η διαφορετικότητα των γυναικών και οι κίνδυνοι διασταυρούμενων μορφών διακρίσεων.

B. Ευθύνη για πράξεις ή παραλείψεις μη κρατικών φορέων

24. Σύμφωνα με το γενικό διεθνές δίκαιο, καθώς και με τις διεθνείς συνθήκες, οι πράξεις ή παραλείψεις ενός ιδιώτη μπορούν να επισύρουν τη διεθνή ευθύνη του κράτους σε ορισμένες περιπτώσεις, οι οποίες περιλαμβάνουν τα :

³¹Βλέπε υποσημείωση 6 ανωτέρω και γενική σύσταση αριθ. 33.

1. Πράξεις ή παραλείψεις μη κρατικών φορέων που αποδίδονται στο κράτος

(α) Οι πράξεις ή παραλείψεις ιδιωτικών φορέων που έχουν εξουσιοδοτηθεί από το δίκαιο αυτού του κράτους να ασκούν στοιχειά κυβερνητικής εξουσίας, συμπεριλαμβανομένων ιδιωτικών φορέων που παρέχουν δημόσιες υπηρεσίες, όπως η υγειονομική περίθαλψη ή η εκπαίδευση, ή λειτουργούν χώρους κράτησης, θεωρούνται πράξεις που αποδίδονται στο ίδιο το κράτος³², όπως και οι πράξεις ή παραλείψεις ιδιωτικών φορέων που ενεργούν κατ' εντολή ή υπό την καθοδήγηση ή τον έλεγχο του εν λόγω κράτους³³, ακόμη και όταν δραστηριοποιούνται στο εξωτερικό,

2. Υποχρεώσεις δέουσας επιμέλειας για πράξεις ή παραλείψεις μη κρατικών φορέων πράξεις

(β) Το άρθρο 2 (ε) της Σύμβασης προβλέπει ρητά ότι τα συμβαλλόμενα κράτη λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για την εξάλειψη των διακρίσεων εις βάρος των γυναικών από οποιοδήποτε πρόσωπο, οργανισμό ή επιχείρηση³⁴. Η υποχρέωση αυτή, η οποία συχνά αναφέρεται ως υποχρέωση δέουσας επιμέλειας, στηρίζει τη Σύμβαση στο σύνολό της³⁵ και, κατά συνέπεια, τα συμβαλλόμενα κράτη θα θεωρηθούν υπεύθυνα σε περίπτωση που αποτύχουν να λάβουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για την πρόληψη, καθώς και για τη διερεύνηση, τη δίωξη, την τιμωρία και την παροχή αποζημιώσεων για πράξεις ή παραλείψεις μη κρατικών φορέων που έχουν ως αποτέλεσμα τη βία κατά των γυναικών λόγω φύλου³⁶, συμπεριλαμβανομένων των ενεργειών που αναλαμβάνουν εταιρείες που λειτουργούν εξωεδαφικά. Ειδικότερα, τα συμβαλλόμενα κράτη οφείλουν να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για την πρόληψη των παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που διαπράττονται στο εξωτερικό από εταιρείες επί των οποίων ενδέχεται να ασκούν επιρροή³⁷, είτε μέσω ρυθμιστικών μέσων είτε μέσω της κινήτρων, συμπεριλαμβανομένων των οικονομικών κινήτρων³⁸. Στο πλαίσιο της υποχρέωσης δέουσας επιμέλειας, τα συμβαλλόμενα κράτη οφείλουν να υιοθετούν και να εφαρμόζουν ποικίλα μέτρα για την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας κατά των γυναικών που διαπράττεται από μη κρατικούς φορείς, συμπεριλαμβανομένης της ύπαρξης νόμων, θεσμών και συστήματος για την αντιμετώπιση της βίας αυτής και της διασφάλισης της αποτελεσματικής λειτουργίας τους στην πράξη και της υποστήριξής τους από όλους τους κρατικούς παράγοντες και φορείς που

³² Βλέπε Επιτροπή Διεθνούς Δικαίου, άρθρα σχετικά με την ευθύνη των κρατών για διεθνώς παράνομες πράξεις, άρθρο 5, Συμπεριφορά προσώπων ή οντοτήτων που ασκούν στοιχειά κυβερνητικής εξουσίας.

³³ Στο ίδιο, άρθρο 8, Συμπεριφορά που κατευθύνεται ή ελέγχεται από κράτος.

³⁴ Γενική σύσταση αριθ. 28, παρ. 36.

³⁵ Ibid., para. 13.

³⁶ Γενική σύσταση αριθ. 19, παρ. 9.

³⁷ Βλέπε Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού, γενικό σχόλιο αριθ. 16 (2013) σχετικά με τις υποχρεώσεις του κράτους όσον αφορά τον αντίκτυπο του επιχειρηματικού τομέα στα δικαιώματα των παιδιών, παράγραφοι 43-44, και τις Αρχές του Μάαστριχτ σχετικά με τις εξωεδαφικές υποχρεώσεις των κρατών στον τομέα των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων.

³⁸ Βλέπε, για , Επιτροπή Οικονομικών, Κοινωνικών και Πολιτιστικών Δικαιωμάτων, γενικό σχόλιο αριθ. 14 (2000) σχετικά με το δικαίωμα στο υψηλότερο εφικτό επίπεδο, παρ. 39.

εφαρμόζουν επιμελώς τους νόμους³⁹. Η παράλειψη ενός κράτους μέρους να λάβει όλα τα κατάλληλα μέτρα για την πρόληψη πράξεων βίας κατά των γυναικών με βάση το φύλο σε περιπτώσεις στις οποίες οι αρχές του γνωρίζουν ή θα έπρεπε να γνωρίζουν τον κίνδυνο τέτοιας βίας, ή η παράλειψη διερεύνησης, δίωξης και τιμωρίας των δραστών και παροχής αποζημιώσεων στα θύματα/επιζώντες τέτοιων, παρέχει σιωπηρή άδεια ή ενθάρρυνση για τη διάπραξη πράξεων βίας κατά των γυναικών με βάση το φύλο⁴⁰. Τέτοιες παραλείψεις ή παραλείψεις συνιστούν παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

25. Επιπλέον, τόσο το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο όσο και το δίκαιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων έχουν αναγνωρίσει τις άμεσες υποχρεώσεις των μη κρατικών φορέων σε συγκεκριμένες περιστάσεις, μεταξύ άλλων ως μέρη σε ένοπλη σύρραξη. Οι υποχρεώσεις αυτές περιλαμβάνουν την απαγόρευση των βασανιστηρίων, η οποία αποτελεί μέρος του εθιμικού διεθνούς δικαίου και έχει καταστεί επιτακτικός κανόνας (*jus cogens*)⁴¹.

³⁹ *Goekce (αποθανών) κατά Αυστρίας*, παρ. 12.1.2, και *V.K. κατά Βουλγαρίας*, παρ. 9.4.

⁴⁰ Γενική σύσταση αριθ. 19, παρ. 9.

⁴¹ Γενική σύσταση αριθ. 30.
17-12719

26. Οι γενικές υποχρεώσεις που περιγράφονται ανωτέρω καλύπτουν όλους τους τομείς της κρατικής δράσης, συμπεριλαμβανομένων των νομοθετικών, εκτελεστικών και δικαστικών κλάδων και σε ομοσπονδιακά, εθνικά, υποεθνικά, τοπικά και αποκεντρωμένα επίπεδα, καθώς και της δράσης υπό κυβερνητική εξουσία από ιδιωτικοποιημένες κυβερνητικές υπηρεσίες. Απαιτούν τη διαμόρφωση νομικών κανόνων, συμπεριλαμβανομένων σε συνταγματικό επίπεδο, και τον σχεδιασμό δημόσιων πολιτικών, προγραμμάτων, θεσμικών πλαισίων και μηχανισμών παρακολούθησης με στόχο την εξάλειψη όλων των μορφών βίας κατά των γυναικών λόγω φύλου, είτε αυτές διαπράττονται από κρατικούς είτε από μη κρατικούς φορείς. Απαιτούν επίσης, σύμφωνα με τα άρθρα 2 (στ) και 5 (α) της Σύμβασης, τη θέσπιση και μέτρων για την εξάλειψη των προκαταλήψεων, των στερεοτύπων και των πρακτικών που αποτελούν τις βασικές αιτίες της έμφυλης βίας κατά των γυναικών. Σε γενικές γραμμές, και με την επιφύλαξη των ειδικών συστάσεων που παρέχονται στην επόμενη ενότητα, οι υποχρεώσεις περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

Νομοθετικό επίπεδο

(α) Σύμφωνα με τα άρθρα 2 (β), (γ), (ε), (στ) και (ζ) και 5 (α), τα κράτη οφείλουν να θεσπίσουν νομοθεσία που να απαγορεύει όλες τις μορφές βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών λόγω φύλου, εναρμονίζοντας την εθνική νομοθεσία με τη Σύμβαση. Στη νομοθεσία, οι γυναίκες που είναι θύματα/επιζώντες τέτοιας βίας θα πρέπει να θεωρούνται κάτοχοι δικαιωμάτων. Θα πρέπει να περιέχει διατάξεις που να είναι ευαισθητοποιημένες ως προς την ηλικία και το φύλο και αποτελεσματική νομική προστασία, συμπεριλαμβανομένων κυρώσεων στους δράστες και αποζημιώσεων στα θύματα/επιζώντες. Η Σύμβαση προβλέπει ότι τυχόν υφιστάμενοι κανόνες των θρησκευτικών, εθιμικών, αυτόχθονων και κοινοτικών συστημάτων δικαιοσύνης πρέπει να εναρμονιστούν με τα πρότυπά της και ότι όλοι οι νόμοι που συνιστούν διακρίσεις εις βάρος των γυναικών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που προκαλούν, προωθούν ή δικαιολογούν τη βία λόγω φύλου ή διαιωνίζουν την ατιμωρησία για τέτοιες πράξεις, πρέπει να καταργηθούν. Τα εν λόγω πρότυπα μπορεί να αποτελούν μέρος του νομοθετικού, εθιμικού, θρησκευτικού, αυτόχθονου ή κοινού δικαίου, του συνταγματικού, αστικού, οικογενειακού, ποινικού ή διοικητικού δικαίου ή του αποδεικτικού και δικονομικού δικαίου, όπως διατάξεις που βασίζονται σε διακρίσεις ή στερεότυπες στάσεις ή πρακτικές που επιτρέπουν τη βία κατά των γυναικών λόγω φύλου ή μετριάζουν τις ποινές στο πλαίσιο αυτό,

Εκτελεστικό επίπεδο

(β) Τα άρθρα 2 (γ), (δ) και (στ) και 5 (α) προβλέπουν ότι τα συμβαλλόμενα κράτη υιοθετούν και παρέχουν επαρκείς δημοσιονομικούς πόρους για διάφορα θεσμικά μέτρα, σε συντονισμό με τους αρμόδιους κρατικούς κλάδους. Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν τον σχεδιασμό εστιασμένων δημόσιων πολιτικών, την ανάπτυξη και εφαρμογή μηχανισμών

παρακολούθησης και τη σύσταση ή/και χρηματοδότηση αρμόδιων εθνικών δικαστηρίων. Τα συμβαλλόμενα κράτη θα πρέπει να παρέχουν προσβάσιμες, οικονομικά προσιτές και επαρκείς υπηρεσίες για την προστασία των γυναικών από τη βία λόγω φύλου, να προλαμβάνουν την επανάληψή της και να παρέχουν ή να εξασφαλίζουν τη χρηματοδότηση για αποζημιώσεις σε όλα τα θύματα/επιζώντες⁴². Τα συμβαλλόμενα κράτη πρέπει επίσης να εξαλείψουν τις θεσμικές πρακτικές και την ατομική συμπεριφορά και συμπεριφορά των δημόσιων λειτουργών που συνιστούν βία κατά των γυναικών με βάση το φύλο ή που ανέχονται την εν λόγω βία και που παρέχουν το πλαίσιο για την έλλειψη αντίδρασης ή για την αμελή αντίδραση. Αυτό περιλαμβάνει επαρκή διερεύνηση και κυρώσεις για την αναποτελεσματικότητα, τη συνενοχή και την αμέλεια των δημόσιων αρχών που είναι υπεύθυνες για την καταγραφή, την πρόληψη ή τη διερεύνηση της εν λόγω βίας ή για την παροχή υπηρεσιών στα θύματα/επιζώντες. Σε εκτελεστικό επίπεδο πρέπει επίσης να ληφθούν κατάλληλα μέτρα για την τροποποίηση ή την εξάλειψη των εθίμων και των πρακτικών που συνιστούν διακρίσεις εις βάρος των γυναικών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που δικαιολογούν ή προωθούν τη βία κατά των γυναικών λόγω φύλου⁴³.

Δικαστικό επίπεδο

(c) Σύμφωνα με τα άρθρα 2 (δ) και (στ) και 5 (α), όλα τα δικαστικά όργανα υποχρεούνται να απέχουν από κάθε πράξη ή πρακτική διάκρισης ή βίας κατά των γυναικών λόγω φύλου και να εφαρμόζουν αυστηρά όλες τις διατάξεις του ποινικού δικαίου που τιμωρούν την εν λόγω βία, διασφαλίζοντας ότι όλες οι νομικές διαδικασίες σε υποθέσεις που αφορούν ισχυρισμούς για βία κατά των γυναικών λόγω φύλου είναι αμερόληπτες, δίκαιες και δεν επηρεάζονται από στερεότυπα φύλου ή από την ερμηνεία των νομικών διατάξεων, συμπεριλαμβανομένου του διεθνούς δικαίου, που εισάγουν διακρίσεις⁴⁴. Η εφαρμογή προκατασκευασμένων και στερεοτυπικών αντιλήψεων σχετικά με το τι συνιστά βία κατά των γυναικών λόγω φύλου, ποιες πρέπει να είναι οι αντιδράσεις των γυναικών στην εν λόγω βία και το επίπεδο απόδειξης που απαιτείται για την τεκμηρίωση της εκδήλωσής της μπορεί να επηρεάσει τα δικαιώματα των γυναικών στην ισότητα ενώπιον του νόμου, στη δίκαιη δίκη και στην αποτελεσματική προσφυγή, όπως ορίζεται στα άρθρα 2 και 15 της Σύμβασης⁴⁵.

IV. Συστάσεις

27. Με βάση τη Γενική Σύσταση αριθ. 19 και το έργο της Επιτροπής μετά την υιοθέτησή της, η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέρη να ενισχύσουν την εφαρμογή των υποχρεώσεών τους σε σχέση με τη βία κατά των γυναικών λόγω φύλου, είτε εντός της επικράτειάς τους είτε εκτός αυτής. Η Επιτροπή επαναλαμβάνει την έκκλησή της προς τα συμβαλλόμενα κράτη να

⁴² Βλέπε υποσημείωση 5 ανωτέρω και γενική σύσταση αριθ. 33.

⁴³ Βλέπε κοινή γενική σύσταση αριθ. 31/γενικό σχόλιο αριθ. 18.

⁴⁴ *Vertido κατά Φιλιππίνων*, παρ. 8.9 (β)- *R.P.B. κατά Φιλιππίνων*, παρ. 8.3- και γενική σύσταση αριθ. 33, παρ. 18 (ε), 26 και 29.

⁴⁵ Βλέπε γενική σύσταση αριθ. 33.
17-12719

επικυρώσουν το προαιρετικό πρωτόκολλο της σύμβασης και να εξετάσουν όλες τις εναπομένουσες επιφυλάξεις στη σύμβαση με σκοπό την απόσυρσή τους.

28. Η Επιτροπή συνιστά επίσης στα συμβαλλόμενα κράτη να λάβουν τα ακόλουθα μέτρα στους τομείς της πρόληψης, της προστασίας, της δίωξης και της τιμωρίας, της επανόρθωσης, της συλλογής και παρακολούθησης δεδομένων και της διεθνούς συνεργασίας, προκειμένου να επιταχυνθεί η εξάλειψη της έμφυλης βίας κατά των γυναικών. Όλα τα μέτρα θα πρέπει να εφαρμόζονται με μια προσέγγιση επικεντρωμένη στο θύμα/επιζώντα, αναγνωρίζοντας τις γυναίκες ως φορείς δικαιωμάτων και προωθώντας τη δράση και την αυτονομία τους, συμπεριλαμβανομένης της εξελισσόμενης ικανότητας των κοριτσιών, από την παιδική έως την εφηβική ηλικία. Επιπλέον, τα μέτρα θα πρέπει σχεδιάζονται και να εφαρμόζονται με συμμετοχή των γυναικών, λαμβάνοντας υπόψη την ιδιαίτερη κατάσταση των γυναικών που πλήττονται από διασταυρούμενες μορφές διακρίσεων.

A. Γενικά Νομοθετικά μέτρα

29. Η Επιτροπή συνιστά στα κράτη μέρη να εφαρμόσουν τα ακόλουθα νομοθετικά μέτρα:

(a) να διασφαλίσουν ότι όλες οι μορφές βίας κατά των γυναικών λόγω φύλου σε όλους τους τομείς, οι οποίες συνιστούν παραβίαση της σωματικής, σεξουαλικής ή ψυχολογικής ακεραιότητάς τους, ποινικοποιούνται και να θεσπίσουν, χωρίς καθυστέρηση, ή να ενισχύσουν νομικές κυρώσεις ανάλογες με τη σοβαρότητα του αδικήματος, καθώς και αστικά ένδικα μέσα-
46

(b) να διασφαλίσουν ότι όλα τα νομικά συστήματα, συμπεριλαμβανομένων των πλουραλιστικών νομικών συστημάτων, προστατεύουν τα θύματα/επιζώντες της έμφυλης βίας κατά των γυναικών και εξασφαλίζουν την πρόσβασή τους στη δικαιοσύνη και σε αποτελεσματική προσφυγή, σύμφωνα με τις οδηγίες που παρέχονται στη γενική σύσταση αριθ. 33,

⁴⁶ Βλέπε υποσημείωση 5 ανωτέρω.

(c) Κατάργηση, συμπεριλαμβανομένων των εθιμικών, θρησκευτικών και αυτόχthonων νόμων, όλων των νομικών διατάξεων που εισάγουν διακρίσεις εις βάρος των γυναικών και, ως εκ τούτου, κατοχυρώνουν, ενθαρρύνουν, διευκολύνουν, δικαιολογούν ή ανέχονται οποιαδήποτε μορφή βίας λόγω φύλου.⁴⁷ Συγκεκριμένα, καταργούνται τα ακόλουθα:

(i) Διατάξεις που επιτρέπουν, ανέχονται ή επιδοκιμάζουν μορφές βίας κατά των γυναικών με βάση το φύλο, συμπεριλαμβανομένων των γάμων παιδιών⁴⁸ ή των αναγκαστικών γάμων και άλλων επιβλαβών πρακτικών, διατάξεις που επιτρέπουν την εκτέλεση ιατρικών διαδικασιών σε γυναίκες με αναπηρία χωρίς τη συγκατάθεσή τους και διατάξεις που ποινικοποιούν την άμβλωση⁴⁹, τις γυναίκες που είναι λεσβίες, την αμφιφυλοφιλία ή την τρανσέξουαλ, πορνεία και τη μοιχεία, ή οποιεσδήποτε άλλες ποινικές διατάξεις που πλήττουν δυσανάλογα τις γυναίκες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που οδηγούν στη διακριτική εφαρμογή της θανατικής ποινής στις γυναίκες.⁵⁰

(ii) Διακριτικοί αποδεικτικοί κανόνες και διαδικασίες, συμπεριλαμβανομένων διαδικασιών που επιτρέπουν τη στέρηση της ελευθερίας των γυναικών για την προστασία τους από τη βία, πρακτικές που επικεντρώνονται στην "παρθενία" και νομικές υπερασπίσεις ή ελαφρυντικά που βασίζονται στον πολιτισμό, τη θρησκεία ή τα ανδρικά προνόμια, όπως η υπεράσπιση της λεγόμενης "τιμής", οι παραδοσιακές απολογίες, χάρες από τις οικογένειες των θυμάτων/επιζώντων ή ο επακόλουθος γάμος του θύματος/επιζώντος σεξουαλικής επίθεσης με τον δράστη, διαδικασίες που έχουν ως αποτέλεσμα οι αυστηρότερες ποινές, συμπεριλαμβανομένου του λιθοβολισμού, του μαστιγώματος και του θανάτου, να επιφυλάσσονται συχνά για τις γυναίκες και δικαστικές πρακτικές που αγνοούν το ιστορικό βίας με βάση το φύλο σε βάρος των γυναικών κατηγορουμένων,⁵¹

(iii) Όλοι οι νόμοι που εμποδίζουν ή αποτρέπουν τις γυναίκες από το να καταγγείλουν τη βία λόγω φύλου, όπως οι νόμοι περί κηδεμονίας που στερούν από τις γυναίκες τη δικαιοπρακτική ικανότητα ή περιορίζουν τη δυνατότητα των γυναικών με αναπηρία να καταθέσουν στο δικαστήριο, η πρακτική της λεγόμενης "προστατευτικής επιμέλειας", οι περιοριστικοί νόμοι περί μετανάστευσης που αποθαρρύνουν τις γυναίκες, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών οικιακών εργαζομένων, από το να καταγγείλουν τέτοια βία, και οι νόμοι που επιτρέπουν διπλές συλλήψεις σε περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας ή τη δίωξη γυναικών όταν ο δράστης αθώνεται,

⁴⁷ Σύμφωνα με τις οδηγίες που παρέχονται στη γενική σύσταση αριθ. 33.

⁴⁸ Άρθρο 16 παράγραφος 2 της Σύμβασης- και κοινή γενική σύσταση αριθ. 31/γενικό σχόλιο αριθ. 18, παρ. 42 και παρ. 55 (στ), σχετικά με τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες επιτρέπεται ο γάμος σε ηλικία μικρότερη των 18 ετών, σε εξαιρετικές περιπτώσεις.

⁴⁹ Βλέπε περίληψη της έρευνας σχετικά με τις Φιλιππίνες (CEDAW/C/OP.8/PHL/1)- ανακοίνωση αριθ. 22/2009, T. P. F. κατά Περού, απόψεις που υιοθετήθηκαν στις 17 Οκτωβρίου 2011- και Επιτροπή Οικονομικών, Κοινωνικών και Πολιτιστικών Δικαιωμάτων, γενικό σχόλιο αριθ. 22.

⁵⁰ Η Επιτροπή υπενθυμίζει τα ψηφίσματα 62/149, 63/168, 65/206, 67/176, 69/186 και 71/187 της Γενικής Συνέλευσης, με τα οποία η Συνέλευση κάλεσε όλα τα κράτη που εξακολουθούν να διατηρούν τη θανατική ποινή να θεσπίσουν μορατόριουμ στις εκτελέσεις με σκοπό την κατάργησή της.

⁵¹ Βλέπε, μεταξύ άλλων, τις συμπερασματικές παρατηρήσεις της επιτροπής για τις ακόλουθες περιοδικές εκθέσεις των κρατών μελών: Παπούα Νέα Γουινέα (CEDAW/C/PNG/CO/3) και Νότια Αφρική (CEDAW/C/ZAF/CO/4) και την έκθεση του Ειδικού Εισηγητή για τις εξωδικαστικές, συνοπτικές ή αυθαίρετες εκτελέσεις (A/HRC/35/23).

(d) Να εξετάζουν τους ουδέτερους ως προς το φύλο νόμους και πολιτικές για να διασφαλίζουν ότι δεν δημιουργούν ή διαιωνίζουν τις υφιστάμενες ανισότητες και να τις καταργούν ή να τις τροποποιούν εάν το κάνουν.⁵²

(e) Να διασφαλιστεί ότι η σεξουαλική επίθεση, συμπεριλαμβανομένου του βιασμού, χαρακτηρίζεται ως έγκλημα κατά του δικαιώματος στην προσωπική ασφάλεια και τη σωματική, σεξουαλική και ψυχολογική ακεραιότητα⁵³ και ότι ο ορισμός των σεξουαλικών εγκλημάτων, συμπεριλαμβανομένου του βιασμού σε γάμο και του βιασμού κατά γνωριμία ή κατά ραντεβού, βασίζεται στην έλλειψη ελεύθερης συναίνεσης και λαμβάνει υπόψη τις συνθήκες εξαναγκασμού.⁵⁴

Τυχόν χρονικοί περιορισμοί, όπου υπάρχουν, θα πρέπει να δίνουν προτεραιότητα στα συμφέροντα των θυμάτων/επιζώντων και να λαμβάνουν υπόψη τις περιστάσεις που παρεμποδίζουν την ικανότητά τους να καταγγείλουν τη βία που υπέστησαν στις αρμόδιες υπηρεσίες.⁵⁵

B. Πρόληψη

30. Η Επιτροπή συνιστά στα κράτη μέρη να εφαρμόσουν τα ακόλουθα προληπτικά μέτρα:

(a) Υιοθέτηση και εφαρμογή αποτελεσματικών νομοθετικών και άλλων κατάλληλων προληπτικών μέτρων για την αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτιών της έμφυλης βίας κατά των γυναικών, συμπεριλαμβανομένων των πατριαρχικών συμπεριφορών και στερεοτύπων, της ανισότητας στην οικογένεια και της παραμέλησης ή άρνησης των , οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων των γυναικών, και για την προώθηση της ενδυνάμωσης, της δράσης και της φωνής των,

(b) Να αναπτύξει και να εφαρμόσει αποτελεσματικά μέτρα, με την ενεργό συμμετοχή όλων των σχετικών φορέων, όπως οι εκπρόσωποι των γυναικείων οργανώσεων και των περιθωριοποιημένων ομάδων γυναικών και κοριτσιών, για την αντιμετώπιση και εξάλειψη των στερεοτύπων, των προκαταλήψεων, των εθίμων και των πρακτικών που ορίζονται στο άρθρο 5 της Σύμβασης, τα οποία επιδοκιμάζουν ή προωθούν τη βία κατά των γυναικών λόγω φύλου και στηρίζουν τη διαρθρωτική ανισότητα των γυναικών έναντι των ανδρών. Τα μέτρα αυτά θα πρέπει να περιλαμβάνουν τα :

(i) Ενσωμάτωση του περιεχομένου για την ισότητα των φύλων στα προγράμματα σπουδών όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης, τόσο της δημόσιας όσο και της ιδιωτικής, από την πρώιμη παιδική ηλικία και μετά, καθώς και σε εκπαιδευτικά προγράμματα με προσέγγιση των

⁵² Γενική σύσταση αριθ. 28, παρ. 16.

⁵³ Βλέπε *Vertido* κατά Φιλιππίνων.

⁵⁴ Βλέπε *Vertido* κατά Φιλιππίνων και *R. P.B.* κατά Φιλιππίνων.

⁵⁵ Βλέπε *L.R.* κατά Δημοκρατίας της Μολδαβίας και γενική σύσταση αριθ. 33, παρ. 51 (b). Θα πρέπει να υπόψη, ιδίως η κατάσταση των κοριτσιών που είναι θύματα/επιζώντες σεξουαλικής βίας.

ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το περιεχόμενο θα πρέπει να στοχεύει στους στερεότυπους ρόλους των φύλων και να προωθεί τις αξίες της ισότητας των φύλων και της μη διάκρισης, συμπεριλαμβανομένων των μη βίαιων ανδρικών χαρακτηριστικών, και να διασφαλίζει την κατάλληλη για την ηλικία, τεκμηριωμένη και επιστημονικά ακριβή ολοκληρωμένη σεξουαλική εκπαίδευση για κορίτσια και αγόρια,

(ii) Προγράμματα ευαισθητοποίησης που προωθούν την κατανόηση της έμφυλης βίας κατά των γυναικών ως απαράδεκτης και επιβλαβούς, παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τα διαθέσιμα νομικά μέσα αντιμετώπισής της και ενθαρρύνουν την καταγγελία τέτοιας βίας και την παρέμβαση των παρευρισκομένων- αντιμετωπίζουν το στίγμα που βιώνουν τα θύματα/επιζώντες τέτοιας βίας- και καταρρίπτουν τις ευρέως διαδεδομένες αντιλήψεις περί κατηγορίας των θυμάτων, σύμφωνα με τις οποίες οι γυναίκες είναι υπεύθυνες για την ασφάλειά τους και για τη βία που υφίστανται. Τα προγράμματα θα πρέπει να απευθύνονται σε γυναίκες και άνδρες σε όλα τα επίπεδα της κοινωνίας- στο προσωπικό της εκπαίδευσης, της υγείας, των κοινωνικών υπηρεσιών και των υπηρεσιών επιβολής του νόμου και σε άλλους επαγγελματίες και φορείς, μεταξύ άλλων σε τοπικό επίπεδο, που εμπλέκονται σε δράσεις πρόληψης και προστασίας- στους παραδοσιακούς και θρησκευτικούς ηγέτες- και στους δράστες οποιασδήποτε μορφής βίας λόγω φύλου, ώστε να αποτραπεί η επανάληψη των αδικημάτων,

(c) Ανάπτυξη και εφαρμογή αποτελεσματικών μέτρων για να καταστούν οι δημόσιοι χώροι ασφαλείς και προσβάσιμοι για όλες τις γυναίκες και τα κορίτσια, μεταξύ άλλων με την προώθηση και υποστήριξη κοινοτικών μέτρων που υιοθετούνται με τη συμμετοχή γυναικείων ομάδων. Τα μέτρα θα πρέπει να περιλαμβάνουν την εξασφάλιση επαρκούς υλικής υποδομής, συμπεριλαμβανομένου του φωτισμού, σε αστικό και αγροτικό περιβάλλον, ιδίως μέσα και γύρω από τα σχολεία,

(d) Να υιοθετήσουν και να εφαρμόσουν αποτελεσματικά μέτρα για να ενθαρρύνουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης να εξαλείψουν τις διακρίσεις εις βάρος των γυναικών, συμπεριλαμβανομένης της επιβλαβούς και στερεοτυπικής απεικόνισης των γυναικών ή συγκεκριμένων ομάδων γυναικών, όπως τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών.

υπερασπιστές, από τις δραστηριότητες, τις πρακτικές και τα αποτελέσματά τους, μεταξύ άλλων στη διαφήμιση, στο διαδίκτυο και σε άλλα ψηφιακά περιβάλλοντα. Τα μέτρα θα πρέπει να περιλαμβάνουν τα εξής:

- (i) Ενθάρρυνση της δημιουργίας ή της ενίσχυσης μηχανισμών αυτορρύθμισης από οργανισμούς μέσω ενημέρωσης, συμπεριλαμβανομένων διαδικτυακών ή κοινωνικών μέσων ενημέρωσης, με στόχο την εξάλειψη των στερεοτύπων φύλου που αφορούν τις γυναίκες και τους άνδρες ή συγκεκριμένες ομάδες γυναικών και την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας κατά των γυναικών που λαμβάνει χώρα μέσω των υπηρεσιών και των πλατφορμών τους,
- (ii) Κατευθυντήριες γραμμές για την κατάλληλη κάλυψη από τα μέσα ενημέρωσης των περιπτώσεων βίας κατά των γυναικών λόγω φύλου,
- (iii) Καθιέρωση ή ενίσχυση της ικανότητας των εθνικών θεσμικών οργάνων για τα ανθρώπινα δικαιώματα να παρακολουθούν ή να εξετάζουν καταγγελίες σχετικά με μέσα ενημέρωσης που παρουσιάζουν εικόνες ή περιεχόμενο που εισάγουν διακρίσεις λόγω φύλου και που αντικειμενοποιούν ή υποβαθμίζουν τις γυναίκες ή προωθούν βίαιες ανδρικές συμπεριφορές.⁵⁶

(ε) Παροχή υποχρεωτικής, επαναλαμβανόμενης και αποτελεσματικής δημιουργίας ικανοτήτων, εκπαίδευσης και κατάρτισης για τα μέλη του δικαστικού σώματος, τους δικηγόρους και τους αξιωματικούς επιβολής του νόμου, συμπεριλαμβανομένου του ιατροδικαστικού προσωπικού, τους νομοθέτες και τους επαγγελματίες του τομέα της υγείας⁵⁷, μεταξύ άλλων στον τομέα της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας, ιδίως των σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων και των υπηρεσιών πρόληψης και θεραπείας του HIV, καθώς και για όλο το προσωπικό εκπαίδευσης, κοινωνικής πρόνοιας και κοινωνικής μέριμνας, συμπεριλαμβανομένων όσων εργάζονται με γυναίκες σε ιδρύματα, όπως τα ιδρύματα φιλοξενίας, τα κέντρα ασύλου και οι φυλακές⁵⁸, ώστε να είναι σε θέση να προλαμβάνουν και να αντιμετωπίζουν επαρκώς τη βία κατά των γυναικών με βάση το φύλο. Η εν λόγω εκπαίδευση και κατάρτιση θα πρέπει να προάγει την κατανόηση των εξής:

- (i) Πώς τα έμφυλα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις οδηγούν σε έμφυλη βία κατά των γυναικών και σε ανεπαρκείς απαντήσεις σε αυτήν.⁵⁹
- (ii) Το τραύμα και οι επιπτώσεις του, η δυναμική της εξουσίας που χαρακτηρίζει τη βία μεταξύ συντρόφων και οι διαφορετικές καταστάσεις των γυναικών που βιώνουν ποικίλες μορφές βίας λόγω φύλου, οι οποίες θα πρέπει να περιλαμβάνουν τις διασταυρούμενες

⁵⁶ Συμπερασματικές παρατηρήσεις της Επιτροπής σχετικά με τις συνδυασμένες περιοδικές εκθέσεις της Κροατίας (CEDAW/C/HRV/CO/4-5).

⁵⁷ Βλ. υποσημείωση 5 ανωτέρω και τις κλινικές και πολιτικές κατευθυντήριες γραμμές του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας για την αντιμετώπιση της βίας μεταξύ συντρόφων και της σεξουαλικής βίας κατά των γυναικών (2013).

⁵⁸ Βλέπε *Abramova κατά Λευκορωσίας*- ανακοίνωση αριθ. 53/2013, *A. κατά Δανίας*, απόψεις που υιοθετήθηκαν στις 19 Νοεμβρίου 2015, και το ψήφισμα 65/229 της Γενικής Συνέλευσης σχετικά με τους κανόνες των Ηνωμένων Εθνών για τη μεταχείριση των γυναικών κρατουμένων και τα μέτρα μη στερητικών για τις γυναίκες παραβάτες (οι κανόνες της Μπανγκόκ).

⁵⁹ Βλέπε, μεταξύ άλλων, *Belousova κατά Καζακστάν*, *R.P.B. κατά Φιλιππίνων*, *Jallow κατά Βουλγαρίας* και *L.R. κατά Δημοκρατίας της Μολδαβίας*.

μορφές διακρίσεων που πλήττουν συγκεκριμένες ομάδες γυναικών και κατάλληλους τρόπους αλληλεπίδρασης με τις γυναίκες στο πλαίσιο της εργασίας τους και την εξάλειψη των παραγόντων που οδηγούν στην επαναθυματοποίησή τους και αποδυναμώνουν την εμπιστοσύνη τους στους κρατικούς θεσμούς και παράγοντες.⁶⁰

(iii) Οι εθνικές νομικές διατάξεις και οι εθνικοί θεσμοί για τη βία κατά των γυναικών λόγω φύλου, τα νομικά δικαιώματα των θυμάτων/επιζώντων, τα διεθνή πρότυπα και οι σχετικοί μηχανισμοί και οι αρμοδιότητές τους στο πλαίσιο αυτό, οι οποίες θα πρέπει να περιλαμβάνουν τον κατάλληλο συντονισμό και τις παραπομπές μεταξύ διαφόρων φορέων και την κατάλληλη τεκμηρίωση της βίας αυτής, με σεβασμό της ιδιωτικής ζωής των γυναικών και του δικαιώματος εμπιστευτικότητας και με την ελεύθερη και ενημερωμένη συγκατάθεση των θυμάτων/επιζώντων,

(f) Ενθαρρύνετε, μέσω της χρήσης κινήτρων και μοντέλων εταιρικής ευθύνης και άλλων μηχανισμών, τη συμμετοχή του ιδιωτικού, μεταξύ άλλων

⁶⁰ Βλέπε *M. W. κατά Λανίας, R. P.B. κατά Φιλιππίνων, Jallow κατά Βουλγαρίας και Kell κατά Καναδά*.

επιχειρήσεις και πολυεθνικές εταιρείες, στις προσπάθειες εξάλειψης όλων των βίας κατά των γυναικών με βάση το φύλο και στην ενίσχυση της ευθύνης τους για την εν λόγω βία στο πλαίσιο της δράσης τους⁶¹, η οποία θα πρέπει να περιλαμβάνει πρωτόκολλα και διαδικασίες που αφορούν όλες τις μορφές βίας με βάση το φύλο που μπορεί να εμφανιστούν στον χώρο εργασίας ή να επηρεάσουν τις εργαζόμενες γυναίκες, συμπεριλαμβανομένων αποτελεσματικών και προσιτών εσωτερικών διαδικασιών καταγγελιών, η χρήση των οποίων δεν θα πρέπει να αποκλείει την προσφυγή στις αρχές επιβολής του νόμου, και θα πρέπει επίσης να εξετάζει τα δικαιώματα των θυμάτων/επιζώντων στον χώρο εργασίας.

C. Προστασία

31. Η Επιτροπή συνιστά στα κράτη μέρη να εφαρμόσουν τα ακόλουθα προστατευτικά μέτρα:

(α) Υιοθέτηση και εφαρμογή αποτελεσματικών μέτρων για την προστασία και την παροχή βοήθειας στις γυναίκες καταγγέλλουσες και μάρτυρες βίας λόγω φύλου πριν, κατά τη διάρκεια και μετά τη δικαστική διαδικασία, μεταξύ άλλων με:

(i) Προστασία της ιδιωτικής τους ζωής και της ασφάλειάς τους, σύμφωνα με τη γενική σύσταση αριθ. 33, μεταξύ άλλων μέσω δικαστικών διαδικασιών και μέτρων που λαμβάνουν υπόψη το φύλο, λαμβάνοντας υπόψη τα δικαιώματα των θυμάτων/επιζώντων, των μαρτύρων και των κατηγορουμένων στη δίκαιη διαδικασία,

(ii) Παροχή κατάλληλων και προσβάσιμων προστατευτικών μηχανισμών για την πρόληψη περαιτέρω ή δυνητικής βίας, χωρίς την προϋπόθεση ότι τα θύματα/επιζώντες θα κινηθούν νομικά, μεταξύ άλλων μέσω της άρσης των εμποδίων επικοινωνίας για τα θύματα με αναπηρίες.⁶² Οι μηχανισμοί θα πρέπει να περιλαμβάνουν άμεση αξιολόγηση του κινδύνου και προστασία που περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα αποτελεσματικών μέτρων και, κατά περίπτωση, την έκδοση και παρακολούθηση διαταγών έξωσης, προστασίας, περιοριστικών μέτρων ή επείγουσας απαγόρευσης κατά των φερόμενων ως δραστών, συμπεριλαμβανομένων επαρκών κυρώσεων για τη μη συμμόρφωση. Τα προστατευτικά μέτρα θα πρέπει να αποφεύγουν την επιβολή αδικαιολόγητου οικονομικού, γραφειοκρατικού ή προσωπικού βάρους στις γυναίκες που είναι θύματα/επιζώντες. Τα δικαιώματα ή οι αξιώσεις των δραστών ή των φερόμενων ως δραστών κατά τη διάρκεια και μετά τη δικαστική διαδικασία, μεταξύ άλλων όσον αφορά την περιουσία, την ιδιωτική ζωή, την επιμέλεια των παιδιών, την πρόσβαση, την επαφή και τις επισκέψεις, θα πρέπει να καθορίζονται υπό το πρίσμα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών και των παιδιών στη ζωή και

⁶¹ Γενική σύσταση αριθ. 28, παράγραφος 28. Βλέπε τις "Κατευθυντήριες αρχές για τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα: Εφαρμογή του πλαισίου "Προστασία, σεβασμός και επανόρθωση" των Ηνωμένων Εθνών" (A/HRC/17/31).

⁶² Για παράδειγμα, οι προστατευτικές διαταγές σε ορισμένες χώρες επιτρέπουν την απαγόρευση ταξιδιού από άτομα που πιστεύεται ότι κινδυνεύουν από ακρωτηριασμό των γυναικείων γεννητικών οργάνων.

τη σωματική, σεξουαλική και ψυχολογική ακεραιότητα και να καθοδηγούνται από την αρχή του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού.⁶³

(iii) Εξασφάλιση πρόσβασης σε οικονομική βοήθεια, δωρεάν ή χαμηλού κόστους, υψηλής ποιότητας νομική βοήθεια,⁶⁴ ιατρικές, ψυχοκοινωνικές και συμβουλευτικές υπηρεσίες,⁶⁵ εκπαίδευση, οικονομικά προσιτή στέγαση, γη, φροντίδα παιδιών, κατάρτιση και ευκαιρίες απασχόλησης για τις γυναίκες που είναι θύματα/επιζώντες και τα μέλη των οικογενειών τους. Οι υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης θα πρέπει να ανταποκρίνονται στο τραύμα και να περιλαμβάνουν έγκαιρες και ολοκληρωμένες υπηρεσίες ψυχικής, σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας,⁶⁶ συμπεριλαμβανομένων υπηρεσιών έκτακτης ανάγκης,

αντισύλληψη και προφύλαξη μετά την έκθεση κατά του HIV. Τα κράτη θα πρέπει να παρέχουν εξειδικευμένες υπηρεσίες υποστήριξης των γυναικών, όπως δωρεάν τηλεφωνικές γραμμές βοήθειας που λειτουργούν όλο το εικοσιτετράωρο και επαρκή αριθμό ασφλών και επαρκώς εξοπλισμένων κέντρων κρίσης, υποστήριξης και παραπομπής, καθώς και κατάλληλα καταφύγια για τις γυναίκες, τα παιδιά τους και άλλα μέλη της οικογένειας, όπως απαιτείται⁶⁷

(iv) Παροχή στις γυναίκες που βρίσκονται σε ιδρύματα, συμπεριλαμβανομένων των οίκων ευγηρίας, των κέντρων ασύλου και των χώρων στέρησης της ελευθερίας, μέτρων προστασίας και υποστήριξης σε σχέση με τη βία λόγω φύλου.⁶⁸

(v) Θέσπιση και εφαρμογή κατάλληλων πολυτομεακών μηχανισμών παραπομπής για την εξασφάλιση αποτελεσματικής πρόσβασης σε ολοκληρωμένες υπηρεσίες για τα θύματα τέτοιας βίας, εξασφαλίζοντας την πλήρη συμμετοχή των μη κυβερνητικών γυναικείων οργανώσεων και τη συνεργασία με αυτές,

(b) Διασφάλιση ότι όλες οι νομικές διαδικασίες, τα μέτρα προστασίας και υποστήριξης και οι υπηρεσίες που αφορούν τα θύματα/επιζώντες σέβονται και ενισχύουν την αυτονομία τους. Θα πρέπει να είναι προσβάσιμα σε όλες τις γυναίκες, ιδίως σε εκείνες που πλήττονται από διάφορες μορφές διακρίσεων, να λαμβάνουν υπόψη τυχόν ειδικές ανάγκες των παιδιών τους και άλλων εξαρτώμενων προσώπων,⁶⁹ να είναι διαθέσιμα σε όλο το κράτος μέλος και να παρέχονται ανεξάρτητα από το καθεστώς διαμονής ή την ικανότητα ή την προθυμία να συνεργαστούν σε νομικές διαδικασίες κατά

⁶³ *Yildirim κατά Αυστρίας, Goekce κατά Αυστρίας, González Carreño κατά Ισπανίας, M. W. κατά Δανίας και Jallow κατά Βουλγαρίας.*

⁶⁴ Γενική σύσταση αριθ. 33, παρ. 37, και γενική σύσταση αριθ. 28, παρ. 34- βλέπε επίσης *Kell κατά Καναδά, Vertido κατά Φιλιππίνων, S.V.P. κατά Βουλγαρίας και L.R. κατά Δημοκρατίας της Μολδαβίας*, μεταξύ άλλων.

⁶⁵ Γενική σύσταση αριθ. 33, παρ. 16.

⁶⁶ Επιτροπή Οικονομικών, Κοινωνικών και Πολιτιστικών Δικαιωμάτων, γενικό σχόλιο αριθ. 22.

⁶⁷ Βλέπε κοινή γενική σύσταση αριθ. 31/γενικό σχόλιο αριθ. 18.

⁶⁸ Βλέπε υποσημείωση 54 ανωτέρω.

⁶⁹ *R. P.B. κατά Φιλιππίνων, Jallow κατά Βουλγαρίας και V.K. κατά Βουλγαρίας.*
17-12719

του φερόμενου ως δράστη.⁷⁰ Τα κράτη θα πρέπει επίσης να σέβονται την αρχή της μη επαναπροώθησης.⁷¹

(c) Αντιμετώπιση των παραγόντων που αυξάνουν τον κίνδυνο έκθεσης των γυναικών σε σοβαρές μορφές βίας λόγω φύλου, όπως η εύκολη προσβασιμότητα και διαθεσιμότητα πυροβόλων όπλων, συμπεριλαμβανομένης της εξαγωγής τους,⁷² το υψηλό ποσοστό εγκληματικότητας και η διάχυτη ατιμωρησία, η οποία μπορεί να αυξηθεί σε καταστάσεις ένοπλων συγκρούσεων ή αυξημένης ανασφάλειας⁷³,

(d) Ανάπτυξη και διάδοση προσβάσιμων πληροφοριών, μέσω ποικίλων και προσβάσιμων μέσων ενημέρωσης και κοινοτικού διαλόγου, που απευθύνονται σε γυναίκες, ιδίως σε εκείνες που πλήττονται από διασταυρούμενες μορφές διακρίσεων, όπως εκείνες με αναπηρίες, εκείνες που είναι αναλφάβητες ή εκείνες που δεν γνωρίζουν ή γνωρίζουν περιορισμένα τις επίσημες γλώσσες μιας , σχετικά με τους νομικούς και κοινωνικούς πόρους που είναι διαθέσιμοι για τα θύματα/επιζώντες, συμπεριλαμβανομένων των αποζημιώσεων.

D. Δίωξη και τιμωρία

32. Η Επιτροπή συνιστά στα κράτη μέρη να εφαρμόσουν τα ακόλουθα μέτρα όσον αφορά τη δίωξη και την τιμωρία της έμφυλης βίας κατά των γυναικών:

⁷⁰ Γενική σύσταση αριθ. 33, παρ. 10.

⁷¹ Σύμφωνα με τη Σύμβαση για το Καθεστώς των Προσφύγων του 1951 και τη Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων. Βλέπε επίσης γενική σύσταση αριθ. 32 και *A. κατά Δανίας*.

⁷² Βλέπε άρθρο 7 παράγραφος 4 της Συνθήκης για το εμπόριο όπλων. Βλ. επίσης τις συμπερασματικές παρατηρήσεις της επιτροπής για τις ακόλουθες περιοδικές εκθέσεις των κρατών μελών: Πακιστάν (CEDAW/C/PAK/CO/4)- στη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό (CEDAW/C/COD/CO/6-7)- στη Γαλλία (CEDAW/C/FRA/CO/7-8)- στην Ελβετία (CEDAW/C/CHE/CO/4-5)- και στη Γερμανία (CEDAW/C/DEU/CO/7-8)- και στην Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, γενικό σχόλιο αριθ. 35 (2014) σχετικά με την ελευθερία και την ασφάλεια του προσώπου, παρ. 9.

⁷³ Γενική σύσταση αριθ. 30.

(α) Να διασφαλίζεται η αποτελεσματική πρόσβαση των θυμάτων στα δικαστήρια και ότι οι αρχές ανταποκρίνονται επαρκώς σε όλες τις περιπτώσεις έμφυλης βίας κατά των γυναικών, μεταξύ άλλων εφαρμόζοντας το ποινικό δίκαιο και, κατά περίπτωση, την αυτεπάγγελτη δίωξη, ώστε οι φερόμενοι ως δράστες να παραπέμπονται σε δίκαιη, αμερόληπτη, έγκαιρη και ταχεία δίκη και επιβάλλοντας επαρκείς ποινές⁷⁴. Δεν πρέπει να επιβάλλονται τέλη ή δικαστικά έξοδα στα θύματα/επιζώντες⁷⁵.

(β) Να διασφαλιστεί ότι η βία κατά των γυναικών λόγω φύλου δεν παραπέμπεται υποχρεωτικά σε εναλλακτικές διαδικασίες επίλυσης διαφορών, συμπεριλαμβανομένης της διαμεσολάβησης και της συνδιαλλαγής⁷⁶. Η χρήση των εν λόγω διαδικασιών θα πρέπει να ρυθμίζεται αυστηρά και να επιτρέπεται μόνο όταν μια προηγούμενη αξιολόγηση από εξειδικευμένη ομάδα εξασφαλίζει την ελεύθερη και ενημερωμένη συγκατάθεση των θυμάτων/επιζώντων και ότι δεν υπάρχουν ενδείξεις για περαιτέρω κινδύνους για τα θύματα/επιζώντες ή τα μέλη της οικογένειάς τους. Οι διαδικασίες θα πρέπει να ενδυναμώνουν τα θύματα/επιζώντες και να παρέχονται από επαγγελματίες ειδικά εκπαιδευμένους ώστε να κατανοούν και να παρεμβαίνουν επαρκώς σε περιπτώσεις έμφυλης βίας κατά των γυναικών, διασφαλίζοντας επαρκή προστασία των δικαιωμάτων των γυναικών και των παιδιών και ότι παρεμβάσεις πραγματοποιούνται χωρίς στερεότυπα ή επανειλημμένη θυματοποίηση των γυναικών. Οι εναλλακτικές διαδικασίες επίλυσης διαφορών δεν θα πρέπει να αποτελούν εμπόδιο στην πρόσβαση των γυναικών στην επίσημη δικαιοσύνη.

Ε. Αποζημιώσεις

33. Η Επιτροπή συνιστά στα κράτη μέρη να εφαρμόσουν τα ακόλουθα μέτρα όσον αφορά τις αποζημιώσεις:

(α) Παροχή αποτελεσματικών αποζημιώσεων στα θύματα/επιζώντες της έμφυλης βίας κατά των γυναικών. Οι επανορθώσεις θα πρέπει να περιλαμβάνουν διάφορα μέτρα, χρηματική αποζημίωση, παροχή νομικών, κοινωνικών και υγειονομικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών σεξουαλικής, αναπαραγωγικής και ψυχικής υγείας για πλήρη αποκατάσταση, καθώς και ικανοποίηση και εγγυήσεις μη επανάληψης, σύμφωνα με τη γενική σύσταση αριθ. 28, τη γενική σύσταση αριθ. 30 και τη γενική σύσταση αριθ. 33. Οι εν λόγω αποζημιώσεις θα πρέπει να είναι επαρκείς, να αποδίδονται αμέσως, να είναι ολιστικές και ανάλογες προς τη σοβαρότητα της ζημίας που υπέστησαν⁷⁷.

(β) Να δημιουργηθούν ειδικά κονδύλια για αποζημιώσεις ή να συμπεριληφθούν πιστώσεις στους προϋπολογισμούς των υφιστάμενων κονδυλίων, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο των μεταβατικών μηχανισμών

⁷⁴ Βλέπε, μεταξύ άλλων, *Vertido κατά Φιλιππίνων*, S. V. P. κατά Βουλγαρίας και L.R. κατά Δημοκρατίας της Μολδαβίας.

⁷⁵ Γενική σύσταση αριθ. 33, παρ. 17 (α).

⁷⁶ Όπως αναφέρεται στη γενική σύσταση αριθ. 33, παρ. 58 (ε).

⁷⁷ Βλέπε υποσημείωση 5 ανωτέρω και γενική σύσταση αριθ. 33, παρ. 19.

δικαιοσύνης, για αποζημιώσεις σε θύματα βίας κατά των λόγω φύλου. Τα συμβαλλόμενα κράτη θα πρέπει να εφαρμόζουν προγράμματα διοικητικής επανόρθωσης με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων των θυμάτων/επιζώντων να ζητούν δικαστικά μέσα, να σχεδιάζουν μετασχηματιστικά προγράμματα επανόρθωσης που συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των υποκείμενων διακρίσεων ή της μειονεκτικής θέσης που προκάλεσαν ή συνέβαλαν σημαντικά στην παραβίαση, λαμβάνοντας υπόψη τις ατομικές, θεσμικές και διαρθρωτικές πτυχές. Προτεραιότητα θα πρέπει να δίνεται στη δράση, τις επιθυμίες, τις αποφάσεις, την ασφάλεια, την αξιοπρέπεια και την ακεραιότητα των θυμάτων/επιζώντων.

F. Συντονισμός, παρακολούθηση και συλλογή δεδομένων

34. Η Επιτροπή συνιστά στα κράτη μέρη να εφαρμόσουν τα ακόλουθα μέτρα όσον αφορά τον συντονισμό και την παρακολούθηση και τη συλλογή δεδομένων σχετικά με τη βία κατά των λόγω φύλου:

(a) Ανάπτυξη και αξιολόγηση όλων των νομοθεσιών, πολιτικών και προγραμμάτων σε διαβούλευση με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, ιδίως τις γυναικείες οργανώσεις, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που εκπροσωπούν τις γυναίκες που πλήττονται από διασταυρούμενες μορφές διακρίσεων. Τα συμβαλλόμενα κράτη θα πρέπει να ενθαρρύνουν τη συνεργασία μεταξύ όλων των επιπέδων και κλάδων του συστήματος δικαιοσύνης και των οργανώσεων που εργάζονται για την προστασία και την υποστήριξη των θυμάτων/επιζώντων της έμφυλης βίας κατά των γυναικών, λαμβάνοντας υπόψη τις απόψεις και την εμπειρογνομosύνη τους.⁷⁸ Τα συμβαλλόμενα κράτη θα πρέπει να ενθαρρύνουν το έργο των οργανώσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των γυναικείων μη κυβερνητικών οργανώσεων⁷⁹

(b) Δημιουργία συστήματος για την τακτική συλλογή, ανάλυση και δημοσίευση στατιστικών στοιχείων σχετικά με τον αριθμό των καταγγελιών για όλες τις μορφές βίας κατά των γυναικών με βάση το φύλο, συμπεριλαμβανομένης της βίας με τη διαμεσολάβηση της τεχνολογίας, τον αριθμό και το είδος των διαταγών προστασίας που εκδίδονται, τα ποσοστά απόρριψης και ανάκλησης των καταγγελιών, δίωξης και καταδίκης και το χρονικό διάστημα που απαιτείται για την εκδίκαση των υποθέσεων. Το σύστημα θα πρέπει να περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με τις ποινές που επιβάλλονται στους δράστες και τις αποζημιώσεις, συμπεριλαμβανομένης της αποζημίωσης, που παρέχονται στα θύματα/επιζώντες. Όλα τα δεδομένα θα πρέπει να αναλύονται ανά είδος βίας, σχέση μεταξύ του θύματος/επιζώντος και του δράστη, και σε σχέση με τις διασταυρούμενες μορφές διακρίσεων κατά των γυναικών και άλλα σχετικά κοινωνικοδημογραφικά χαρακτηριστικά, συμπεριλαμβανομένης της ηλικίας

⁷⁸ Yildirim κατά Αυστρίας και Goekce (αποβιώσας) κατά Αυστρίας.

⁷⁹ Γενική σύσταση αριθ. 28, παρ. 36.

του θύματος/επιζώντος. Η ανάλυση των δεδομένων θα πρέπει να επιτρέπει τον αδυναμιών στην προστασία και να χρησιμεύει για τη βελτίωση και την περαιτέρω ανάπτυξη προληπτικών μέτρων, τα οποία θα πρέπει, εάν είναι αναγκαίο, να περιλαμβάνουν τη δημιουργία ή τον ορισμό παρατηρητηρίων για τη συλλογή διοικητικών δεδομένων σχετικά με τις δολοφονίες γυναικών με βάση το φύλο, οι οποίες αναφέρονται επίσης ως "γυναικοκτονίες", και τις απόπειρες δολοφονίας γυναικών,

(c) Διεξαγωγή ή υποστήριξη ερευνών, ερευνητικών προγραμμάτων και μελετών σχετικά με τη βία κατά των γυναικών λόγω φύλου, προκειμένου, μεταξύ άλλων, να αξιολογηθεί η επικράτηση της βίας κατά των γυναικών λόγω φύλου και οι κοινωνικές ή πολιτισμικές πεποιθήσεις που επιδεινώνουν τη βία αυτή και διαμορφώνουν τις σχέσεις των φύλων. Οι μελέτες και οι έρευνες θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις διάφορες μορφές διακρίσεων, βάσει της αρχής του αυτοπροσδιορισμού,

(d) Διασφάλιση ότι η διαδικασία συλλογής και τήρησης δεδομένων σχετικά με τη βία κατά των γυναικών λόγω φύλου συμμορφώνεται με τα καθιερωμένα διεθνή πρότυπα⁸⁰ και τις εγγυήσεις, συμπεριλαμβανομένης της νομοθεσίας για την προστασία των δεδομένων. Η συλλογή και η χρήση δεδομένων και στατιστικών στοιχείων θα πρέπει να είναι σύμφωνη με τους διεθνώς αποδεκτούς κανόνες για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών και τις αρχές δεοντολογίας,

(e) Να συστήσει μηχανισμό ή φορέα ή να αναθέσει σε υφιστάμενο μηχανισμό ή φορέα τον τακτικό συντονισμό, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της εθνικής, περιφερειακής και τοπικής εφαρμογής και αποτελεσματικότητας των μέτρων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που συνιστώνται στην παρούσα σύσταση και άλλων σχετικών περιφερειακών και διεθνών προτύπων και κατευθυντήριων γραμμών, για την πρόληψη και την εξάλειψη όλων των μορφών βίας κατά των γυναικών λόγω φύλου,

(f) Διάθεση των κατάλληλων ανθρώπινων και οικονομικών πόρων σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο για την αποτελεσματική εφαρμογή των νόμων και των πολιτικών για την πρόληψη όλων των μορφών βίας κατά των γυναικών λόγω φύλου, την προστασίας και στήριξης στα θύματα/επιζώντες, τη διερεύνηση των υποθέσεων, τη δίωξη των δραστών και την παροχή αποζημιώσεων στα θύματα/επιζώντες, συμπεριλαμβανομένης της στήριξης των γυναικείων οργανώσεων.

⁸⁰ Ψήφισμα 68/261 της Γενικής Συνέλευσης σχετικά με τις θεμελιώδεις αρχές των επίσημων στατιστικών.

G. Διεθνής συνεργασία

35. Η Επιτροπή συνιστά στα κράτη μέρη να εφαρμόσουν τα ακόλουθα μέτρα όσον αφορά τη διεθνή συνεργασία για την καταπολέμηση της έμφυλης βίας κατά των γυναικών:

(a) Να ζητούν υποστήριξη, όπου είναι απαραίτητο, από εξωτερικές πηγές, όπως οι εξειδικευμένοι οργανισμοί του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών, η διεθνής κοινότητα και η κοινωνία των πολιτών, προκειμένου να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα, σχεδιάζοντας και εφαρμόζοντας όλα τα κατάλληλα μέτρα που απαιτούνται για την εξάλειψη και την αντιμετώπιση βίας κατά των γυναικών λόγω φύλου⁸¹, λαμβάνοντας υπόψη, ιδίως, τα εξελισσόμενα παγκόσμια πλαίσια και τον ολοένα και πιο διακρατικό χαρακτήρα της βίας αυτής, συμπεριλαμβανομένων των τεχνολογικά διαμεσολαβημένων περιβαλλόντων και άλλων εξωεδαφικών επιχειρήσεων εγχώριων μη κρατικών φορέων⁸². Τα συμβαλλόμενα κράτη θα πρέπει να παροτρύνουν τους επιχειρηματικούς φορείς, τη συμπεριφορά των οποίων είναι σε θέση να επηρεάσουν, να συνδράμουν τα κράτη στα οποία δραστηριοποιούνται στις προσπάθειές τους να υλοποιήσουν πλήρως το δικαίωμα των γυναικών στην ελευθερία από τη βία,

(b) Προτεραιότητα στην εφαρμογή των σχετικών στόχων για τη βιώσιμη ανάπτυξη, ιδίως του Στόχου 5, για την επίτευξη της ισότητας των φύλων και την ενδυνάμωση όλων των γυναικών και των κοριτσιών, και του Στόχου 16, για την προώθηση ειρηνικών και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνιών για τη βιώσιμη ανάπτυξη, την παροχή πρόσβασης στη δικαιοσύνη και την οικοδόμηση αποτελεσματικών, υπεύθυνων και χωρίς αποκλεισμούς θεσμών σε όλα τα επίπεδα, και να στηρίζουν τα εθνικά σχέδια για την υλοποίηση όλων των στόχων με τρόπο που να ανταποκρίνεται στα φύλα, σύμφωνα με τα συμφωνηθέντα συμπεράσματα της εξηκοστής συνόδου της Επιτροπής για το Καθεστώς των Γυναικών σχετικά με την ενδυνάμωση των γυναικών και τη σύνδεση με τη βιώσιμη ανάπτυξη, επιτρέποντας την ουσιαστική συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών και των γυναικείων οργανώσεων υλοποίηση των στόχων και στις διαδικασίες παρακολούθησης, και να ενισχύσουν τη διεθνή υποστήριξη και συνεργασία για την ανταλλαγή γνώσεων και την αποτελεσματική και στοχευμένη ανάπτυξη ικανοτήτων⁸³.

⁸¹ Γενική σύσταση αριθ. 28, παράγραφος 29, και γενική σύσταση αριθ. 33, παράγραφοι 38 και 39.

⁸² Γενική σύσταση αριθ. 34, παρ. 13.

⁸³ Ψήφισμα 70/1 της Γενικής Συνέλευσης με τίτλο "Μετασχηματίζοντας τον κόσμο μας: το θεματολόγιο 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη".

Μετάφραση: Θεοδώρα Χατζησωτηρίου

Γενική Σύσταση αριθ. 36 (2017) σχετικά με το δικαίωμα των κοριτσιών και των γυναικών στην εκπαίδευση

I. Εισαγωγή

1. Η εκπαίδευση διαδραματίζει καίριο, μετασχηματιστικό και ενδυναμωτικό ρόλο στην προώθηση των αξιών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και αναγνωρίζεται ως ο δρόμος προς την ισότητα των φύλων και την ενδυνάμωση των γυναικών (1). Αποτελεί επίσης βασικό εργαλείο για την προσωπική ανάπτυξη και για την ανάπτυξη ενός εργατικού δυναμικού και πολιτών που μπορούν να συμβάλουν στην πολιτική ευθύνη και την εθνική ανάπτυξη. Στη Διακήρυξη της Χιλιετίας των Ηνωμένων Εθνών, η Γενική Συνέλευση αποφάσισε να διασφαλίσει ότι, έως το 2015, τα παιδιά παντού θα μπορούν να ολοκληρώνουν μια πλήρη σειρά μαθημάτων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και ότι τα κορίτσια και τα αγόρια θα έχουν ισότιμη πρόσβαση σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης (ψήφισμα [55/2](#)).
2. Παρά τη σημαντική πρόοδο, ο στόχος αυτός δεν επιτεύχθηκε. Η εκπαίδευση των κοριτσιών και των γυναικών θεωρείται μια από τις πιο αποτελεσματικές επενδύσεις για τη βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη- ωστόσο, το 2012, 32 εκατομμύρια κορίτσια σε ηλικία δημοτικού σχολείου σε όλο τον κόσμο δεν πήγαιναν σχολείο, αντιπροσωπεύοντας το 53% του συνόλου των παιδιών που δεν πήγαιναν σχολείο, όπως και 31,6 εκατομμύρια έφηβες (50,2%) σε ηλικία κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης². Παρά το γεγονός ότι υπάρχουν διαθέσιμες εκπαιδευτικές ευκαιρίες, οι ανισότητες εξακολουθούν να υφίστανται, εμποδίζοντας τις γυναίκες και τα κορίτσια να επωφεληθούν πλήρως από τις ευκαιρίες αυτές. Τον Σεπτέμβριο του 2013, ο Εκπαιδευτικός, Επιστημονικός και Πολιτιστικός Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών (UNESCO) ανέφερε³ ότι 773,5 εκατομμύρια ενήλικες (15 ετών και άνω) σε όλο τον κόσμο ήταν αναλφάβητοι και το 61,3% αυτών ήταν γυναίκες, ενώ μεταξύ των νέων (15 έως 24 ετών) 125,2 εκατομμύρια ήταν αναλφάβητοι, με τις γυναίκες και τα κορίτσια να αντιπροσωπεύουν το 61,3% του πληθυσμού αυτού. Τα κορίτσια και οι γυναίκες υφίστανται δυσανάλογες διακρίσεις κατά τη διάρκεια της σχολικής διαδικασίας όσον αφορά την πρόσβαση, τη διατήρηση, την ολοκλήρωση, τη μεταχείριση και τα μαθησιακά αποτελέσματα, καθώς και στις επιλογές σταδιοδρομίας, με αποτέλεσμα να βρίσκονται σε μειονεκτική θέση πέραν της σχολικής εκπαίδευσης και του σχολικού περιβάλλοντος.

1 Azza Karam, "Η εκπαίδευση ως ο δρόμος προς την ισότητα των φύλων", *UN Chronicle*, τ. L, αριθ. 4 (2013).

2 Ινστιτούτο Στατιστικής της UNESCO και Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά, *Fixing the Broken Promise of Education for All: Findings from the Global Initiative on Out-of-School Children* (2015).

3 Ινστιτούτο Στατιστικής της UNESCO, Ενημερωτικό δελτίο για τον αλφαριθμητισμό των ενηλίκων και των νέων αριθ. 26, Σεπτέμβριος 2013. Διαθέσιμο στη διεύθυνση:

http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/fs26-adult-and-youth-literacy-2013-en_1.pdf.

3. Η ανάγκη να εξασφαλιστεί εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς και ποιοτική εκπαίδευση για όλους και να προωθηθεί η δια βίου μάθηση αποτελεί προτεραιότητα του στόχου 4 για τη βιώσιμη ανάπτυξη, όπως περιλαμβάνεται στο ψήφισμα [70/1](#) της Γενικής Συνέλευσης, που εγκρίθηκε με σκοπό τη μεταμόρφωση του κόσμου έως το 2030. Δύο κρίσιμοι εκπαιδευτικοί στόχοι που πρέπει να επιτευχθούν είναι η εξασφάλιση ότι όλα τα κορίτσια και τα αγόρια θα ολοκληρώσουν δωρεάν, ισότιμη και ποιοτική πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση που θα οδηγεί σε συναφή και αποτελεσματικά μαθησιακά αποτελέσματα- και η εξάλειψη των ανισοτήτων μεταξύ των φύλων στην εκπαίδευση και η εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης για τα ευάλωτα άτομα, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρίες, των αυτοχθόνων πληθυσμών και των παιδιών σε ευάλωτες καταστάσεις. Στο Πλαίσιο Δράσης για την Εκπαίδευση 2030, το οποίο εγκρίθηκε στις 4 Νοεμβρίου 2015 από τη Γενική Διάσκεψη της UNESCO και θεωρείται από την παγκόσμια εκπαιδευτική κοινότητα ως συμπληρωματικό προς τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης, αναγνωρίζεται ότι η ισότητα των φύλων συνδέεται άρρηκτα με το δικαίωμα στην εκπαίδευση για όλους και ότι η επίτευξή του απαιτεί την υιοθέτηση μιας προσέγγισης βασισμένης στα δικαιώματα, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι όλοι οι μαθητές όχι μόνο αποκτούν πρόσβαση σε εκπαιδευτικούς κύκλους και ολοκληρώνουν αυτούς, αλλά ενδυναμώνονται ισότιμα εντός και μέσω της εκπαίδευσης.
4. Ωστόσο, ορισμένοι παράγοντες εμποδίζουν δυσανάλογα τα κορίτσια και τις γυναίκες να διεκδικήσουν και να απολαύσουν το βασικό ανθρώπινο δικαίωμά τους στην εκπαίδευση. Τέτοιοι παράγοντες περιλαμβάνουν εμπόδια στην πρόσβαση για κορίτσια και γυναίκες από μειονεκτούσες και περιθωριοποιημένες ομάδες, τα οποία επιδεινώνονται από τη φτώχεια και τις οικονομικές κρίσεις, στερεότυπα φύλου στα προγράμματα σπουδών, τα εγχειρίδια και τις διαδικασίες διδασκαλίας, βία κατά των κοριτσιών και των γυναικών εντός και εκτός σχολείου και διαρθρωτικούς και ιδεολογικούς περιορισμούς στην εμπλοκή τους σε ανδροκρατούμενους ακαδημαϊκούς και επαγγελματικούς τομείς.
5. Το χάσμα μεταξύ της νομικής αναγνώρισης του δικαιώματος των κοριτσιών και των γυναικών στην εκπαίδευση παραμένει κρίσιμο, και η αποτελεσματική εφαρμογή του δικαιώματος αυτού απαιτεί περαιτέρω καθοδήγηση και δράση σχετικά με το άρθρο 10 της Σύμβασης, όπως αναφέρεται κατωτέρω. Οι παρούσες συστάσεις βασίζονται στην υφιστάμενη νομολογία βάσει της Σύμβασης, συμπεριλαμβανομένων των καταληκτικών παρατηρήσεων της Επιτροπής και των υφιστάμενων γενικών συστάσεων, καθώς και στις πληροφορίες που αντλήθηκαν από τις υποβολές που ελήφθησαν και τις προφορικές παρουσιάσεις που έκαναν τα κράτη μέρη και ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερομένων, συμπεριλαμβανομένων μη κυβερνητικών οργανώσεων και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και ακαδημαϊκών, σε μια προκαταρκτική ημιήμερη διαβούλευση που φιλοξενήθηκε από την Επιτροπή τον Ιούλιο του 2014. 4

II. Δικαιολόγηση του δικαιώματος στην εκπαίδευση

6. Από την υιοθέτηση της Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων από τη Γενική Συνέλευση τον Δεκέμβριο του 1948, η εκπαίδευση έχει αναγνωριστεί ως βασικό ανθρώπινο δικαίωμα. Στη συνέχεια, διάφορα διεθνή, περιφερειακά και εθνικά μέσα και δικαστικές αποφάσεις(5) καθιέρωσαν ότι το δικαίωμα αυτό είναι δικαστικά κατοχυρωμένο

και, κατά συνέπεια, εφαρμόσιμο . Οι εν λόγω πράξεις προβλέπουν συνεπώς ότι η προστασία από τις διακρίσεις στον τομέα της εκπαίδευσης αποτελεί βασική αρχή του δικαίου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

7. Ως εκ τούτου, σύμφωνα με τη γενική σύσταση αριθ. 33 (2015) της Επιτροπής σχετικά με την πρόσβαση των γυναικών στη δικαιοσύνη, όλα τα συμβαλλόμενα κράτη έχουν την υποχρέωση να προστατεύουν τα κορίτσια και τις γυναίκες από κάθε μορφή διάκρισης που τους στερεί την πρόσβαση σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης και να διασφαλίζουν ότι, όταν αυτό συμβαίνει, έχουν τη δυνατότητα προσφυγής στη δικαιοσύνη.

4 Βλ. www.ohchr.org/EN/HRBodies/CEDAW/Pages/Womensrighttoeducation.aspx

5Βλέπε *SERAP κατά Νιγηρίας*, απόφαση του Δικαστηρίου της Οικονομικής Κοινότητας των Κρατών της Δυτικής Αφρικής (αγωγή αριθ. ECW/CCJ/APP/12/07- απόφαση αριθ. ECW/CCJ/JUD/07/10 (30 Νοεμβρίου 2010)).

III. Δικαίωμα στην εκπαίδευση: υφιστάμενο κανονιστικό πλαίσιο

8. Εκτός από την Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, το δικαίωμα στην εκπαίδευση κατοχυρώνεται σε διάφορα διεθνή και περιφερειακά δνομικά δεσμευτικά μέσα. Συνεπώς, τα συμβαλλόμενα κράτη έχουν την υποχρέωση να σέβονται, να προστατεύουν και να εκπληρώνουν το δικαίωμα στην εκπαίδευση, το οποίο πρέπει να είναι δικαστικά κατοχυρωμένο στα εθνικά νομικά συστήματα.
9. Ως ανθρώπινο δικαίωμα, η εκπαίδευση ενισχύει την απόλαυση άλλων ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ελευθεριών, αποφέρει σημαντικά αναπτυξιακά οφέλη, διευκολύνει την ισότητα των φύλων και προάγει την ειρήνη. Επίσης, μειώνει τη φτώχεια, ενισχύει την οικονομική ανάπτυξη και αυξάνει το εισόδημα, αυξάνει τις πιθανότητες να έχει κανείς μια υγιή ζωή, μειώνει τους παιδικούς γάμους και τους μητρικούς θανάτους και παρέχει στα άτομα τα εργαλεία για την καταπολέμηση των ασθενειών.
10. Αν και αναγνωρίζεται διεθνώς, μεταξύ άλλων από την UNESCO, ότι η εκπαίδευση μπορεί να υλοποιηθεί σταδιακά ανάλογα με τους διαθέσιμους πόρους, οι πτυχές του εθνικού δικαίου που αποτελούν τον πυρήνα του δικαιώματος στην εκπαίδευση πρέπει να εφαρμοστούν άμεσα, συμπεριλαμβανομένης της διασφάλισης του δικαιώματος πρόσβασης σε δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα και προγράμματα χωρίς διακρίσεις, της διασφάλισης ότι η εκπαίδευση είναι σύμφωνη με τους στόχους που καθορίζονται στα διεθνή πρότυπα, της παροχής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για όλους, της υιοθέτησης και εφαρμογής μιας εθνικής εκπαιδευτικής στρατηγικής που περιλαμβάνει την παροχή βασικής, δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της διασφάλισης της ελεύθερης επιλογής της εκπαίδευσης, χωρίς την παρέμβαση του κράτους ή τρίτων, υπό την προϋπόθεση της συμμόρφωσης με τα ελάχιστα εκπαιδευτικά πρότυπα.⁷
11. Τα διεθνή νομικά δεσμευτικά κείμενα για το δικαίωμα στην εκπαίδευση περιλαμβάνουν τα εξής: Διεθνές Σύμφωνο για τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα (άρθρο 13)- Διεθνής Σύμβαση για την εξάλειψη κάθε μορφής φυλετικών διακρίσεων (άρθρο 5)- Διεθνής Σύμβαση για την προστασία των δικαιωμάτων όλων των διακινούμενων εργαζομένων και των μελών των οικογενειών τους (άρθρο 30)- Σύμβαση για τα δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (άρθρο 24)- Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού (άρθρο 28)- Διεθνής Χάρτης για τη σωματική αγωγή, τη σωματική δραστηριότητα και τον αθλητισμό της UNESCO (άρθρο 1)- και Σύμβαση για την τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση της UNESCO.
12. Οι μη δεσμευτικές πολιτικές δεσμεύσεις και οι παγκόσμιες στρατηγικές επαναλαμβάνουν τις ευθύνες των κυβερνήσεων για την αναγνώριση της εκπαίδευσης ως καταλύτη για την επιτάχυνση της εθνικής ανάπτυξης και του κοινωνικού μετασχηματισμού. Τα κράτη καλούνται να αναλάβουν στρατηγική δράση για την αντιμετώπιση των ανισοτήτων και των ανεπαρκειών στην πρόσβαση των κοριτσιών και των γυναικών στην εκπαίδευση και την κατάρτιση. Σε αυτά περιλαμβάνονται τα εξής: Πρόγραμμα Δράσης της Διεθνούς Διάσκεψης για τον Πληθυσμό και την Ανάπτυξη, 1994- Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου, 1995- Παγκόσμια Διακήρυξη για την Εκπαίδευση για Όλους, 1990- Πλαίσιο Δράσης του Ντακάρ, 2000- Αναπτυξιακοί Στόχοι της Χιλιετίας, 2000- και Ατζέντα 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, 2015, η οποία περιλαμβάνει τους Στόχους και τους στόχους της Βιώσιμης Ανάπτυξης που

αποσκοπούν στην εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων εις βάρος όλων των γυναικών και των κοριτσιών.

\

6Αραβικός Χάρτης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, Χάρτης του Οργανισμού Αμερικανικών Κρατών, Αμερικανική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων και των Υποχρεώσεων του Ανθρώπου, Αφρικανικός Χάρτης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και των Λαών, Αφρικανικός Χάρτης για τα Δικαιώματα και την Ευημερία του Παιδιού, Πρωτόκολλο του Αφρικανικού Χάρτη για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και των Λαών σχετικά με τα Δικαιώματα των Γυναικών σ τ η ν Αφρική, Πρώτο Πρωτόκολλο της Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών και Ευρωπαϊκή Σύμβαση για το Νομικό Καθεστώς των Μεταναστών Εργαζομένων.

7UNESCO, "The right to education: law and policy review guidelines" (2014). Διαθέσιμο στη [διεύθυνση](http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002284/228491e.pdf) <http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002284/228491e.pdf>.

IV. Πεδίο εφαρμογής της γενικής σύστασης: το τριμερές πλαίσιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

13. Η εκπαίδευση που ενδυναμώνει τα κορίτσια και τις γυναίκες τα εξοπλίζει με ικανότητες να διεκδικούν και να ασκούν ευρύτερα κοινωνικοοικονομικά, πολιτιστικά και πολιτικά δικαιώματα, σε ισότιμη βάση με τα αγόρια και τους άνδρες στις κοινωνίες τους. Για να επιτευχθεί η ισότητα των φύλων, όλες οι πτυχές του εκπαιδευτικού συστήματος, οι νόμοι και οι πολιτικές, το εκπαιδευτικό περιεχόμενο, οι παιδαγωγικές μέθοδοι και τα μαθησιακά περιβάλλοντα θα πρέπει να είναι ευαίσθητα ως προς το φύλο, να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των κοριτσιών και των γυναικών και να είναι μετασχηματιστικά για όλους.
14. Η παρούσα γενική σύσταση βασίζεται σε ένα πλαίσιο ανθρωπίνων δικαιωμάτων για την εκπαίδευση, το οποίο επικεντρώνεται σε τρεις διαστάσεις. Η πρώτη είναι το δικαίωμα πρόσβασης στην εκπαίδευση, η δεύτερη, τα δικαιώματα στο πλαίσιο της εκπαίδευσης και η τρίτη, η εργαλειοποίηση της εκπαίδευσης για την απόλαυση όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μέσω της εκπαίδευσης. Το τριμερές πλαίσιο αντικατοπτρίζει σε μεγάλο βαθμό τα δικαιώματα που καθορίζονται από τον Ειδικό Εισηγητή για το δικαίωμα στην εκπαίδευση στο πλαίσιο των κυβερνητικών υποχρεώσεων σχετικά με την προσβασιμότητα, τη διαθεσιμότητα, την αποδοχή και την προσαρμοστικότητα των σχολείων και αναφέρονται παρακάτω.
15. Το δικαίωμα πρόσβασης στην εκπαίδευση περιλαμβάνει τη συμμετοχή και αντικατοπτρίζεται στο βαθμό στον οποίο τα κορίτσια, τα αγόρια, οι γυναίκες και οι άνδρες εκπροσωπούνται ισότιμα και στο βαθμό στον οποίο υπάρχει επαρκής υποδομή στα διάφορα επίπεδα για να φιλοξενήσει τις αντίστοιχες ηλικιακές ομάδες. Η φοίτηση, η παραμονή στο σχολείο και η μετάβαση από το ένα επίπεδο στο άλλο αποτελούν δείκτες του βαθμού στον οποίο γίνεται σεβαστό το δικαίωμα πρόσβασης στην εκπαίδευση.
16. Τα δικαιώματα στην εκπαίδευση επεκτείνονται πέρα από την αριθμητική ισότητα και αποσκοπούν στην προώθηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων στην εκπαίδευση. Αφορούν την ίση μεταχείριση και τις ίσες ευκαιρίες, καθώς και τη φύση των σχέσεων των δύο φύλων μεταξύ μαθητριών και μαθητών και εκπαιδευτικών στα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα. Η διάσταση της ισότητας είναι ιδιαίτερα σημαντική, δεδομένου ότι η κοινωνία διαμορφώνει και αναπαράγει τις ανισότητες που βασίζονται στο φύλο μέσω των κοινωνικών θεσμών, και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα είναι κρίσιμοι παράγοντες από την άποψη αυτή. Αντί να αμφισβητούνται οι παγιωμένοι κανόνες και πρακτικές διακρίσεων για τα φύλα, σε πολλές κοινωνίες, τα στερεότυπα των φύλων ενισχύονται μέσω της εκπαίδευσης και αυτή διατηρεί την τάξη των φύλων στην κοινωνία, η οποία εκφράζεται μέσω της αναπαραγωγής των ιεραρχιών γυναίκα/άντρας, υποταγή/κυριαρχία και των διχοτομιών αναπαραγωγικό/παραγωγικό και ιδιωτικό/δημόσιο.
17. Τα δικαιώματα μέσω της εκπαίδευσης καθορίζουν τους τρόπους με τους οποίους η σχολική εκπαίδευση διαμορφώνει τα δικαιώματα και την ισότητα των φύλων σε πτυχές της ζωής εκτός της σφαίρας εκπαίδευσης. Η απουσία ενός τέτοιου δικαιώματος είναι ιδιαίτερα εμφανής όταν η εκπαίδευση, η οποία θα έπρεπε να είναι μετασχηματιστική, αποτυγχάνει να προωθήσει σημαντικά τη θέση των γυναικών στον κοινωνικό, πολιτιστικό, πολιτικό και οικονομικό τομέα, αρνούμενη έτσι την πλήρη απόλαυση των δικαιωμάτων τους σε αυτούς τους τομείς. Μια κεντρική ανησυχία είναι κατά πόσον η πιστοποίηση έχει την ίδια αξία και το ίδιο

κοινωνικό νόμισμα για τις γυναίκες με τους άνδρες. Οι παγκόσμιες τάσεις δείχνουν ότι, σε πολλές περιπτώσεις, ακόμη και όταν το μορφωτικό επίπεδο των ανδρών είναι χαμηλότερο από εκείνο των γυναικών, οι άνδρες καταλαμβάνουν καλύτερες θέσεις στους εν λόγω τομείς.

18. Η παρούσα γενική σύσταση έχει ως στόχο να διασφαλίσει ότι οι περιφερειακές ανισότητες και οι ανισότητες εντός των χωρών που βασίζονται στις πολλαπλές και αλληλεπικαλυπτόμενες μορφές διακρίσεων που εμποδίζουν τα κορίτσια και τις γυναίκες να απολαμβάνουν δικαιώματα στην εκπαίδευση, εντός και μέσω της εκπαίδευσης, θα αντιμετωπιστούν και τελικά θα εξαλειφθούν. Η παρούσα γενική σύσταση επεκτείνει το άρθρο 10 της Σύμβασης και το συνδέει με όλα τα άλλα άρθρα και τις σχετικές υφιστάμενες γενικές συστάσεις για να καθιερώσει τη συσχέτιση

8Βλέπε [E/CN.4/1999/49](#).

μεταξύ του δικαιώματος στην εκπαίδευση και της απόλαυσης άλλων δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται στη Σύμβαση.

19. Στους χρήστες-στόχους της παρούσας γενικής σύστασης περιλαμβάνονται: όλοι οι κρατικοί αξιωματούχοι που είναι επιφορτισμένοι με τη διαμόρφωση και την εφαρμογή νομικών και πολιτικών αποφάσεων που αφορούν τη δημόσια και ιδιωτική εκπαίδευση σε όλα τα επίπεδα, οι ακαδημαϊκοί και οι ερευνητές, οι ενώσεις μαθητών, εκπαιδευτικών και γονέων, οι κυβερνητικοί οργανισμοί και οι μη κυβερνητικές οργανώσεις που ασχολούνται με την εκπαίδευση των κοριτσιών και των γυναικών, οι παραδοσιακές και θρησκευτικές οργανώσεις, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, οι εταιρικές οργανώσεις και τα συνδικάτα.

V. Αντιμετώπιση των διακρίσεων λόγω φύλου στην εκπαίδευση

20. Η Σύμβαση είναι το διεθνές νομοσχέδιο για τα δικαιώματα των γυναικών και αποτελεί δεσμευτικό διεθνές δίκαιο για τα 189 κράτη που την έχουν επικυρώσει τον Ιούνιο του 2017. Το άρθρο 10 ασχολείται με το νόμιμο δικαίωμα των γυναικών και των κοριτσιών στην εκπαίδευση- τα συμβαλλόμενα κράτη οφείλουν να λάβουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για την εξάλειψη των διακρίσεων εις βάρος των γυναικών, προκειμένου να τους εξασφαλίσουν ίσα δικαιώματα με τους άνδρες στον τομέα της εκπαίδευσης και, ως εκ τούτου, να εξαλείψουν τις διακρίσεις εις βάρος των γυναικών στην εκπαίδευση καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής και σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης. Για να ικανοποιείται το κριτήριο της μη διάκρισης, η εκπαίδευση πρέπει να είναι προσβάσιμη, τόσο από νομική όσο και από πρακτική άποψη, σε όλα τα κορίτσια και τις γυναίκες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που ανήκουν σε μειονεκτούσες και περιθωριοποιημένες ομάδες, χωρίς διακρίσεις για οποιονδήποτε απαγορευμένο λόγο.
21. Το άρθρο 1 της Σύμβασης ορίζει τη διάκριση ως κάθε διάκριση, αποκλεισμό ή περιορισμό λόγω φύλου που έχει ως αποτέλεσμα ή σκοπό να μειώσει ή να ακυρώσει την αναγνώριση, την απόλαυση ή την άσκηση από τις γυναίκες, ανεξάρτητα από την οικογενειακή τους κατάσταση, με βάση την ισότητα ανδρών και γυναικών, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών στον πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό, αστικό ή οποιοδήποτε άλλο τομέα. Συνεπώς, τα συμβαλλόμενα κράτη οφείλουν να διασφαλίζουν όχι μόνο ότι η εκπαίδευση αναγνωρίζεται ως ανθρώπινο δικαίωμα, αλλά και ότι δημιουργούνται οι κατάλληλες συνθήκες ώστε το δικαίωμα αυτό να απολαμβάνεται και να ασκείται πλήρως και ελεύθερα από τα κορίτσια και τις γυναίκες.
22. Καθορίζοντας καταστάσεις και απαιτήσεις με τις οποίες τα συμβαλλόμενα κράτη οφείλουν να διασφαλίζουν την πραγμάτωση του δικαιώματος για άνδρες και γυναίκες και την απόλαυσή του σε ίση βάση, το άρθρο 2 της Σύμβασης επιβεβαιώνει τόσο τις αρνητικές όσο και τις θετικές υποχρεώσεις. Ο πυρήνας του είναι η απαγόρευση των διακρίσεων, η οποία συνεπάγεται ότι τα συμβαλλόμενα κράτη οφείλουν να μην παρεμβαίνουν, άμεσα ή έμμεσα, στην πλήρη απόλαυση του δικαιώματος των κοριτσιών και των γυναικών στην εκπαίδευση - υποχρέωση σεβασμού. Ομοίως, τα συμβαλλόμενα κράτη πρέπει να λαμβάνουν θετικά μέτρα για την εκπλήρωση της υποχρέωσής τους να εκπληρώνουν, εξασφαλίζοντας τα δικαιώματα στην εκπαίδευση, εντός και μέσω της εκπαίδευσης για την πλήρη ανάπτυξη του δυναμικού των κοριτσιών και των γυναικών σε ίση βάση με τους άνδρες.

23. Τα κέρδη στην αριθμητική ισότητα που έχουν σημειώσει τα κορίτσια και οι γυναίκες στον τομέα της εκπαίδευσης σε ορισμένες περιοχές του κόσμου κρύβουν τις συνεχιζόμενες διακρίσεις που αντιμετωπίζουν παρά την ύπαρξη επίσημων νομικών και πολιτικών πλαισίων που αποσκοπούν στην προώθηση της de facto ισότητας. Η προστασία της ισότητας που περιέχεται σε επίσημα μέσα είναι αποτελεσματική μόνο εάν τα μέσα αυτά εφαρμόζονται, σύμφωνα με τις διατάξεις που ορίζονται στα άρθρα 1 και 2 της Σύμβασης.
24. **Η Επιτροπή συνιστά στα συμβαλλόμενα κράτη να θεσπίσουν τα ακόλουθα μέτρα για το σεβασμό, την προστασία και την εκπλήρωση των δικαιωμάτων των κοριτσιών και των γυναικών στην εκπαίδευση, εντός και μέσω της εκπαίδευσης:**
- (a) Να ενισχύσουν τη συμμόρφωση με το άρθρο 10 της Σύμβασης και να ευαισθητοποιήσουν την κοινωνία σχετικά με τη σημασία της εκπαίδευσης ως θεμελιώδους ανθρώπινου δικαιώματος και βάσης για την ενδυνάμωση των γυναικών,

- (b) Ενσωμάτωση της κατάλληλης για την ηλικία εκπαίδευσης σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών και τη Σύμβαση στα σχολικά προγράμματα σπουδών σε όλα τα επίπεδα,
- (c) Να προβούν σε συνταγματικές τροποποιήσεις και/ή άλλες κατάλληλες νομοθετικές ενέργειες για να διασφαλίσουν την προστασία και την επιβολή των δικαιωμάτων των κοριτσιών και των γυναικών στην εκπαίδευση, εντός και μέσω της εκπαίδευσης,
- (d) Να θεσπίσουν νομοθεσία που προβλέπει το δικαίωμα στην εκπαίδευση, καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής, για όλα τα κορίτσια και τις γυναίκες, συμπεριλαμβανομένων όλων των μειονεκτουσών ομάδων γυναικών και των κοριτσιών,
- (e) Εξάλειψη ή/και μεταρρύθμιση των πολιτικών, θεσμικών, διοικητικών και ρυθμιστικών οδηγιών και πρακτικών που εισάγουν άμεσα ή έμμεσα διακρίσεις εις βάρος των κοριτσιών ή των γυναικών στον τομέα της εκπαίδευσης,
- (f) Θέσπιση νομοθεσίας που ορίζει την ελάχιστη ηλικία γάμου για τα κορίτσια στα 18 έτη και, σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα, ευθυγράμμιση του τέλους της υποχρεωτικής εκπαίδευσης με την ελάχιστη ηλικία απασχόλησης,
- (g) Να επανεξετάσει ή/και να καταργήσει τους νόμους και τις πολιτικές που επιτρέπουν την αποπομπή εγκύων κοριτσιών και εκπαιδευτικών και να διασφαλίσει ότι δεν υπάρχουν περιορισμοί στην επιστροφή τους μετά τον τοκετό,
- (h) Αναγνωρίστε τα δικαιώματα στην εκπαίδευση ως νομικά κατοχυρωμένα και ότι, σε περίπτωση παραβίασης των δικαιωμάτων αυτών, τα κορίτσια και οι γυναίκες έχουν ίση και αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη και το δικαίωμα σε ένδικο μέσο, συμπεριλαμβανομένης της αποζημίωσης,
- (i) Παρακολουθεί την εφαρμογή των εθνικών, περιφερειακών και διεθνών διατάξεων που διέπουν το δικαίωμα των γυναικών και των κοριτσιών στην εκπαίδευση, διασφαλίζοντας το δικαίωμα προσφυγής σε περίπτωση παραβιάσεων,
- (j) να συνεργάζεται με τη διεθνή κοινότητα και την κοινωνία των πολιτών για την ενίσχυση και την ανάπτυξη του δικαιώματος των κοριτσιών και των γυναικών στην εκπαίδευση.

VI. Αντιμετώπιση των έμφυλων στερεοτύπων

25. Οι διακρίσεις που αντιμετωπίζουν τα κορίτσια και οι γυναίκες στην εκπαίδευση είναι τόσο ιδεολογικές όσο και δομικές. Η ιδεολογική διάσταση εξετάζεται στα άρθρα 5 και 10 (γ) της Σύμβασης- τα συμβαλλόμενα κράτη οφείλουν να τροποποιήσουν τα αποδεκτά κοινωνικά και πολιτισμικά πρότυπα συμπεριφοράς ανδρών και γυναικών που βασίζονται σε στερεότυπους ρόλους για τις γυναίκες και τους άνδρες, γεγονός που έχει ύψιστη σημασία για να διασφαλιστεί ότι οι γυναίκες και τα κορίτσια μπορούν να απολαμβάνουν τα δικαιώματά τους στην εκπαίδευση, εντός και μέσω της εκπαίδευσης, και είναι ουσιαστικό, καθώς αυτές οι πρακτικές διακρίσεων δεν ασκούνται μόνο σε ατομικό επίπεδο αλλά κωδικοποιούνται επίσης σε νόμους, πολιτικές και προγράμματα και, ως εκ τούτου, διαιωνίζονται και επιβάλλονται από το κράτος.

26. Στο άρθρο 5 (α), η διαρθρωτική διάσταση των διακρίσεων περιγράφεται ως ριζωμένη στις προκαταλήψεις και στις εθιμικές και όλες τις άλλες πρακτικές που βασίζονται στην ιδέα της κατωτερότητας ή της ανωτερότητας ενός από τα δύο φύλα ή σε στερεότυπους ρόλους για τους άνδρες και τις γυναίκες . Τα συμβαλλόμενα κράτη οφείλουν να λάβουν μέτρα για τον πραγματικό μετασχηματισμό των ευκαιριών, των θεσμών και των συστημάτων ώστε να μην εδράζονται πλέον σε ιστορικά καθορισμένα ανδρικά πρότυπα εξουσίας και ζωής . Το εκπαιδευτικό σύστημα αποτελεί παράδειγμα ενός τομέα για μετασχηματισμό που, όταν επιτευχθεί, μπορεί να επιταχύνει τη θετική αλλαγή σε άλλους τομείς.
27. Σύμφωνα με τα άρθρα 5 και 10 (γ) της Σύμβασης, η Επιτροπή συνιστά στα συμβαλλόμενα κράτη να ενισχύσουν τις προσπάθειες και να λάβουν προληπτικά μέτρα για την εξάλειψη των στερεοτύπων φύλου στην εκπαίδευση που διαιωνίζουν τις άμεσες και έμμεσες διακρίσεις εις βάρος των κοριτσιών και των γυναικών με:

- (a) Αμφισβητώντας και αλλάζοντας τις πατριαρχικές ιδεολογίες και δομές που περιορίζουν τα κορίτσια και τις γυναίκες από την ελεύθερη και πλήρη άσκηση και απόλαυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους στην εκπαίδευση, εντός και μέσω της εκπαίδευσης,
- (b) Ανάπτυξη και εφαρμογή πολιτικών και προγραμμάτων, συμπεριλαμβανομένων εκστρατειών ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης σχετικά με τη Σύμβαση, τις σχέσεις των δύο φύλων και την ισότητα των φύλων, σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης και στην κοινωνία στο σύνολό της, με στόχο την τροποποίηση των κοινωνικών και πολιτιστικών προτύπων συμπεριφοράς ανδρών και γυναικών, με σκοπό την εξάλειψη των προκαταλήψεων και των εθιμικών πρακτικών, σύμφωνα με το άρθρο 5 στοιχείο α) της Σύμβασης,
- (c) Ενθάρρυνση των μέσων ενημέρωσης να προβάλλουν θετικές και μη σεξουαλικοποιημένες εικόνες των γυναικών, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών και των κοριτσιών από εθνικές μειονεκτούσες, των ηλικιωμένων γυναικών και των γυναικών και κοριτσιών με αναπηρίες, και να προωθούν την αξία της ισότητας των φύλων για το σύνολο της κοινωνίας,
- (d) Αναθεώρηση και ανάπτυξη μη στερεοτυπικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων, εγχειριδίων και διδακτικού υλικού για την εξάλειψη των παραδοσιακών στερεοτύπων φύλου που αναπαράγουν και ενισχύουν τις διακρίσεις λόγω φύλου σε βάρος των κοριτσιών και των γυναικών και για την προώθηση πιο ισορροπημένων, ακριβών, υγιών και θετικών προβολών της εικόνας και της φωνής των γυναικών και των κοριτσιών,
- (e) Θεσμοθέτηση υποχρεωτικής κατάρτισης του διδακτικού προσωπικού σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης σε θέματα φύλου και ευαισθησίας σε θέματα φύλου και στον αντίκτυπο των έμφυλων συμπεριφορών στις διαδικασίες διδασκαλίας και μάθησης.

VII. Το δικαίωμα πρόσβασης στην εκπαίδευση

28. Το δικαίωμα πρόσβασης των κοριτσιών και των γυναικών σε εκπαίδευση υψηλής ποιότητας βασίζεται στη διαθεσιμότητα κατάλληλων υποδομών για την κάλυψη των αναγκών τους. Χωρίς αυτή τη διαθεσιμότητα, το δικαίωμα πρόσβασης διακυβεύεται. Όταν τα κορίτσια και οι γυναίκες δεν έχουν πρόσβαση σε εκπαίδευση υψηλής ποιότητας, αντιμετωπίζουν τελικά σημαντικές δυσκολίες, όπως η έλλειψη προσωπικής αυτονομίας και επιλογών, συμπεριλαμβανομένου του ελέγχου της υγείας τους και των σεξουαλικών και αναπαραγωγικών τους αποφάσεων, η χαμηλότερης ποιότητας υγειονομική περίθαλψη για τις ίδιες και τα παιδιά τους, η φτώχεια μεταξύ των γενεών και η έλλειψη καταμερισμού της εξουσίας και συμμετοχής σε ισότιμη βάση με τα αγόρια και τους άνδρες τόσο στον ιδιωτικό όσο και στον δημόσιο τομέα. Η διασφάλιση αυτού του δικαιώματος απαιτεί να δοθεί η δέουσα προσοχή στη φυσική, τεχνολογική και οικονομική πρόσβαση, ιδίως για τις μειονεκτούσες ομάδες και όσους βρίσκονται σε επισφαλείς καταστάσεις.

Φυσική πρόσβαση: διαθεσιμότητα κατάλληλων υποδομών

29. Η διαθεσιμότητα αναφέρεται στην παροχή λειτουργικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και προγραμμάτων σε επαρκή ποσότητα για την κάλυψη των αναγκών των κοριτσιών και των

γυναικών εντός της δικαιοδοσίας του κράτους μέλους, ανεξάρτητα από την τοποθεσία τους (άρθρο 14) ή από οποιονδήποτε άλλο παράγοντα. Η πρόσβαση στα εκπαιδευτικά ιδρύματα πρέπει να παρέχεται σε ασφαλή απόσταση για τα κορίτσια και τις γυναίκες, είτε με τη διασφάλιση της προσβασιμότητάς τους σε κάποια εύλογα βολική γεωγραφική τοποθεσία είτε με τεχνολογικά μέσα. Η εγγύτητα στα σχολεία, ιδίως στις αγροτικές περιοχές, είναι ζωτικής σημασίας, δεδομένης της επικράτησης της έμφυλης βίας κατά των κοριτσιών και των γυναικών σε δημόσιους χώρους και του κινδύνου που αντιμετωπίζουν όταν μετακινούνται από και προς το σχολείο. Η απόσταση από το σχολείο μπορεί να αποτελέσει σημαντικό εμπόδιο για τη φοίτηση στο σχολείο, ιδίως στις αγροτικές περιοχές, όπου ζει πάνω από το 80% όλων των παιδιών που δεν πηγαίνουν σχολείο.

30. Πρέπει να δοθεί ουσιαστική προσοχή στην παροχή κατάλληλων υποδομών στα εκπαιδευτικά ιδρύματα, ώστε να αρθούν τα εμπόδια στην επιτυχή ολοκλήρωση του σχολείου που αντιμετωπίζουν τα κορίτσια από την ηλικία της εμμηνόρροιας. Έλλειψη ευνοϊκού σχολικού περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένου ανεπαρκούς νερού και αποχέτευσης και υγιεινών εγκαταστάσεων,

που διαχωρίζονται κατά φύλο, ανεκπαιδευτο ή μη υποστηρικτικό προσωπικό, έλλειψη κατάλληλων υλικών υγιεινής προστασίας και έλλειψη πληροφόρησης σχετικά με την εφηβεία και θέματα εμμήνου ρύσεως, συμβάλλουν στον κοινωνικό αποκλεισμό, στη μειωμένη συμμετοχή στη μάθηση και στη μειωμένη εστίαση στη μάθηση και στη μειωμένη φοίτηση στο σχολείο.

31. Η Επιτροπή συνιστά στα συμβαλλόμενα κράτη να λάβουν τα ακόλουθα μέτρα για να εξασφαλίσουν τη διαθεσιμότητα φυσικών εγκαταστάσεων για την εκπαίδευση των κοριτσιών και των γυναικών:

1. Να παράσχουν επαρκείς δημοσιονομικούς, ανθρώπινους και διοικητικούς πόρους για να διασφαλίσουν ότι υπάρχουν επαρκείς διατάξεις στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση για τη φιλοξενία όλων των κοριτσιών σύμφωνα με τις αντίστοιχες ηλικιακές ομάδες του πληθυσμού τους,
2. Να αντιμετωπιστούν οι ανισορροπίες στις πιστώσεις του προϋπολογισμού για τις μειονεκτούσες και περιθωριοποιημένες ομάδες κοριτσιών και γυναικών με βάση την κοινωνικοοικονομική κατάσταση, την τοποθεσία, την εθνικότητα, την ταυτότητα φύλου και τις θρησκευτικές πεποιθήσεις,
3. Να θεσπίσει προσωρινά ειδικά μέτρα, σύμφωνα με το άρθρο 4 της Σύμβασης, για την αύξηση του αριθμού των εκπαιδευτικών με προσόντα, ιδίως των γυναικών, όπου το εκπαιδευτικό δυναμικό αποτελείται κυρίως από άνδρες, μεταξύ άλλων μέσω της παροχής κατάλληλης και συνεχούς κατάρτισης,
4. Να παρακολουθεί την εφαρμογή του δικαιώματος των κοριτσιών και των γυναικών στην εκπαίδευση με την τακτική συλλογή δεδομένων με ανάλυση κατά φύλο, τόπο, ηλικία, τύπο σχολείου και εθνοτική ομάδα σχετικά με την πρόσβαση σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, συμπεριλαμβανομένων των ακόλουθων δεικτών: αριθμός των εγγεγραμμένων μαθητών και μαθητριών, και ως ποσοστό του συνολικού πληθυσμού σχολικής ηλικίας, σε κάθε επίπεδο εκπαίδευσης- ποσοστά διατήρησης, εγκατάλειψης, φοίτησης και επανάληψης- μέσος όρος ετών σχολικής φοίτησης για τους μαθητές και τις μαθήτριες- ποσοστό επιτυχούς μετάβασης μεταξύ των σχολικών επιπέδων, μεταξύ άλλων για την πρώιμη παιδική ηλικία στην πρωτοβάθμια, την πρωτοβάθμια στη δευτεροβάθμια και τη δευτεροβάθμια στην τριτοβάθμια ή επαγγελματική εκπαίδευση, αριθμός ανδρών και γυναικών εκπαιδευτικών, ως ένδειξη του επιπέδου ισοτιμίας μεταξύ των εκπαιδευτικών- και ποσοστά αλφαριθμητισμού γυναικών και ανδρών σε διάφορα ηλικιακά επίπεδα- και με τη χρήση των πληροφοριών για τη λήψη αποφάσεων, τη χάραξη πολιτικής και την υποβολή περιοδικών εκθέσεων στην επιτροπή σχετικά με τα εμπόδια στην πρόσβαση των κοριτσιών και των γυναικών στην εκπαίδευση,
5. Να υιοθετήσει στρατηγικές για την ενθάρρυνση και την παρακολούθηση της εγγραφής στο σχολείο, της φοίτησης, της διατήρησης και της επανένταξης μετά την εγκατάλειψη του σχολείου, με βάση αναλυτικά στοιχεία,
6. Βελτίωση των εγκαταστάσεων υγιεινής με την παροχή τουαλετών και αποχωρητηρίων με διαχωρισμό φύλου σε όλα τα σχολεία, καθώς και πρόσβαση σε ασφαλές πόσιμο νερό.

32. Η Επιτροπή συνιστά στα συμβαλλόμενα κράτη να λάβουν τα ακόλουθα μέτρα για να εξασφαλίσουν την πρόσβαση στην εκπαίδευση για όλα τα κορίτσια και τις γυναίκες:

1. Να διασφαλίσουν ότι τα κορίτσια και οι γυναίκες που ζουν σε αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση, σύμφωνα με τα άρθρα 4 και 14 (δ) της Σύμβασης, και να υιοθετήσουν προσωρινά ειδικά μέτρα, κατά περίπτωση, για να υποστηρίξουν το δικαίωμά τους στην εκπαίδευση,
2. Να διασφαλίσουν ότι τα σχολεία είναι φυσικά προσβάσιμα και βρίσκονται σε ασφαλείς αποστάσεις από τα σπίτια των μαθητών, ιδίως στις αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές,
3. Παροχή ευκαιριών για πρόσβαση σε προγράμματα συνεχιζόμενης εκπαίδευσης, συμπεριλαμβανομένων των προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων και λειτουργικού αλφαριθμητισμού, ιδίως εκείνων που αποσκοπούν στη μείωση τυχόν εκπαιδευτικών διαφορών μεταξύ ανδρών και γυναικών (άρθρο 10 στοιχείο ε)),

4. να θεσπίσει πολιτικές πρωτοβουλίες, συμπεριλαμβανομένων των προγραμμάτων κοινωνικής προστασίας, των πρωτοβουλιών σχολικής σίτισης και της παροχής υγειονομικού υλικού προστασίας για την αύξηση της σχολικής φοίτησης, ιδίως στις αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές,

5. Παροχή ξενώνων και μεταφορικών μέσων για τα κορίτσια όπου η απόσταση μεταξύ σπιτιού και σχολείου εμποδίζει την πρόσβαση στην εκπαίδευση και διασφάλιση ότι τα κορίτσια στις εγκαταστάσεις αυτές προστατεύονται από σεξουαλική και άλλες μορφές κακοποίησης,

6. Εκπαίδευση των εκπαιδευτικών ώστε να παρέχουν ένα υποστηρικτικό περιβάλλον και μια κουλτούρα που επιτρέπει στα κορίτσια στην εφηβεία να συμμετέχουν με αυτοπεποίθηση στη μάθηση, χωρίς φόβο, ντροπή ή κίνδυνο.

Τεχνολογική προσβασιμότητα

33. Όταν η χρηματοδότηση είναι περιορισμένη, μια εναλλακτική λύση για την παροχή φυσικής πρόσβασης σε εκπαιδευτικές εγκαταστάσεις είναι η χρήση τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών σε περιβάλλοντα εξ αποστάσεως και ανοικτής μάθησης. Τέτοιες προσεγγίσεις παρέχουν διακριτά οφέλη για τα κορίτσια και τις γυναίκες με περιορισμένη πρόσβαση σε συμβατικές μορφές εκπαίδευσης και κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αποκλείονται λόγω της απόστασης από το σχολείο σε αγροτικές περιοχές, της οικιακής εργασίας και των γονικών υποχρεώσεων, ιδίως σε περιπτώσεις γάμου παιδιών και εγκυμοσύνης εφήβων, και βάσει άλλων κοινωνικών και πολιτισμικών εμποδίων. Οι γυναίκες που θέλουν να ακολουθήσουν ανώτερη εκπαίδευση συνδυάζοντας την εργασία και τις οικιακές υποχρεώσεις επωφελούνται επίσης από αυτές τις δυνατότητες.
34. Άλλα ξεχωριστά οφέλη που μπορούν να προκύψουν από τη χρήση των τεχνολογιών ανοικτής μάθησης είναι η ανάπτυξη νέων προτύπων διδασκαλίας και μάθησης, η προώθηση μιας νέας μαθησιακής κουλτούρας, η αυξημένη ευελιξία για τους ενήλικες εκπαιδευόμενους, οι ευκαιρίες για τους εργοδότες να παρέχουν οικονομικά αποδοτική επαγγελματική ανάπτυξη κατά τη διάρκεια της εργασίας και οι ευκαιρίες για τις κυβερνήσεις να αυξήσουν τη σχέση κόστους-αποτελεσματικότητας και την ικανότητα για εκπαίδευση και κατάρτιση.
35. Η Επιτροπή συνιστά στα συμβαλλόμενα κράτη να λάβουν τα ακόλουθα μέτρα όταν δεν υπάρχουν ευκαιρίες για τα κορίτσια και τις γυναίκες να αποκτήσουν πρόσβαση στην εκπαίδευση μέσω της εξ αποστάσεως και της ανοικτής μάθησης:
 1. Εξέταση της σκοπιμότητας εισαγωγής της πρόσβασης, στο ανώτερο δευτεροβάθμιο και τριτοβάθμιο επίπεδο, με τη δημιουργία εγκαταστάσεων για την παροχή πιστοποίησης μέσω της επιδίωξης ανοικτών ευκαιριών μάθησης,
 2. Αναβάθμιση των γνώσεων και των ικανοτήτων των εκπαιδευτικών όσον αφορά τη χρήση των τεχνολογιών της πληροφορίας και των επικοινωνιών και παροχή κατάρτισης στις δεξιότητες που απαιτούνται για τη λειτουργία σε ένα περιβάλλον ανοικτής μάθησης,

3. Να διασφαλιστεί ότι τα κορίτσια και οι γυναίκες που ανήκουν σε μειονεκτούσες ομάδες, οι γυναίκες από αγροτικές κοινότητες και οι γυναίκες με χαμηλά επίπεδα αλφαριθμητισμού δεν αποκλείονται από τις ευκαιρίες αυτές λόγω έλλειψης πρόσβασης στα εργαλεία και τις δεξιότητες που απαιτούνται για ουσιαστική συμμετοχή.

Οικονομική προσβασιμότητα

36. Η εκπαίδευση πρέπει να είναι προσιτή σε όλους, χωρίς διακρίσεις λόγω φύλου ή οποιουδήποτε άλλου απαγορευμένου λόγου, και πρέπει να είναι δωρεάν και υποχρεωτική από την προσχολική ηλικία έως τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και σταδιακά να γίνεται δωρεάν έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Παρά την ύπαρξη νομοθεσίας που προβλέπει τη δωρεάν εκπαίδευση μέχρι μια καθορισμένη ηλικία ή βαθμίδα, σε πολλά κράτη μέρη, επιβάλλονται βοηθητικά τέλη στους μαθητές που φοιτούν σε δημόσια σχολεία για να συμπληρωθούν οι κρατικές επιχορηγήσεις. Επιπλέον, οι γονείς έρχονται αντιμέτωποι με την κάλυψη του κρυφού κόστους των στολών, της μεταφοράς, των σχολικών βιβλίων και άλλων σχολικών υλικών, του σχολικού γεύματος και των διαφόρων εισφορών και τελών χρήσης, με τους μαθητές από το φτωχότερο πεντημόριο να πλήττονται περισσότερο και συχνά να στιγματίζονται.

37. Η νομισματοποίηση της πρόσβασης, μέσω των τελών χρήσης, αναγκάζει τους φτωχούς γονείς να επιλέξουν ποιο από τα παιδιά τους θα στείλουν στο σχολείο και συχνά δείχνουν προτίμηση στην εκπαίδευση των αγοριών έναντι των κοριτσιών. Αποφασίζουν με βάση το τι πιστεύουν ότι θα είναι το μέγιστο οικονομικό όφελος για την οικογένεια, μακροπρόθεσμα, από την εκπαιδευτική τους επένδυση. Λόγω της εδραιωμένης ανισότητας των φύλων, οι αγορές εργασίας ευνοούν γενικά τους άνδρες. Οι γονείς συμπεραίνουν επομένως ότι είναι καλύτερο να εκπαιδεύουν αγόρια, τα οποία είναι σε θέση να αποκτήσουν πρόσβαση σε καλύτερες ευκαιρίες απασχόλησης μετά τη σχολική τους εκπαίδευση. Οι επιλογές των γονέων επηρεάζονται επίσης από στερεότυπα που τοποθετούν τα κορίτσια στην οικιακή σφαίρα.
38. Στο πλαίσιο των οικονομικών κρίσεων, πολλά συμβαλλόμενα κράτη προβαίνουν σε περικοπές των κοινωνικών υπηρεσιών και η εκπαίδευση ανατίθεται σε ιδιωτικούς φορείς, καθώς και σε μη κρατικές οργανώσεις, όπως θρησκευτικές ή κοινοτικές ομάδες ή μη κυβερνητικές οργανώσεις. Έχει διαπιστωθεί ότι η ιδιωτικοποίηση έχει συγκεκριμένες αρνητικές συνέπειες για τα κορίτσια και τις γυναίκες, και ιδίως για τα κορίτσια από φτωχότερες οικογένειες, δηλαδή τον αποκλεισμό τους από την εκπαίδευση.
39. Η Επιτροπή συνιστά στα συμβαλλόμενα κράτη να λάβουν όλα τα μέτρα για να διασφαλίσουν ότι τα τέλη χρήσης και τα κρυφά κόστη δεν έχουν αρνητικό αντίκτυπο στην πρόσβαση των κοριτσιών και των γυναικών στην εκπαίδευση, θεσπίζοντας τα ακόλουθα μέτρα:
1. Καθολική, δωρεάν και υποχρεωτική εκπαίδευση από το νηπιαγωγείο έως τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ανεξάρτητα από την κοινωνικοοικονομική κατάσταση, για τους πολίτες του κράτους μέρους, καθώς και για τα κορίτσια και τις γυναίκες με καθεστώς μετανάστη ή πρόσφυγα,
 2. Προσιτή εκπαίδευση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, με μείωση των τελών χρήσης και του έμμεσου και ευκαιριακού κόστους,
 3. Εισαγωγή δικτύων κοινωνικής ασφάλειας και άλλων μέτρων για να διασφαλιστεί ότι τα κορίτσια και οι γυναίκες από τα χαμηλότερα κοινωνικοοικονομικά στρώματα δεν θα στερούνται την πρόσβαση σε οποιοδήποτε επίπεδο εκπαίδευσης λόγω της αδυναμίας τους να πληρώσουν τα τέλη χρήσης ή να καλύψουν τα κρυφά κόστη,
 4. Διασφάλιση ότι οι ιδιωτικοί φορείς τηρούν τα ίδια πρότυπα όσον αφορά τη μη διάκριση των κοριτσιών και των γυναικών με τα δημόσια ιδρύματα, ως προϋπόθεση για τη λειτουργία ακαδημαϊκών ιδρυμάτων,
 5. Εκστρατείες που απευθύνονται στους γονείς και την ευρύτερη κοινωνία για να ξεπεραστεί η προτίμηση των ανδρών στον τομέα της εκπαίδευσης και να αναγνωριστεί η αξία της εκπαίδευσης των κοριτσιών.

Μειονεκτούσες ομάδες κοριτσιών και γυναικών

40. Πολλά κορίτσια και γυναίκες αποκλείονται από την εκπαίδευση και περιθωριοποιούνται επειδή είναι ταυτόχρονα εκτεθειμένα στη διασταύρωση πολλαπλών μορφών διακρίσεων, καθώς και λόγω της έλλειψης συνάφειας του προγράμματος σπουδών, της διδασκαλίας που

διεξάγεται μόνο στη γλώσσα της πλειοψηφίας, της έκθεσης στη βία, του στίγματος ή της φτώχειας. Στις εν λόγω μειονεκτούσες ή ευάλωτες ομάδες περιλαμβάνονται οι ακόλουθες.

Μαθητές από ομάδες εθνοτικών μειονοτήτων και αυτόχθονες ομάδες

41. Η πλειονότητα των κοριτσιών που δεν φοιτούν στο δημοτικό σχολείο ανήκουν σε ομάδες εθνοτικών μειονοτήτων και άλλες αποκλεισμένες ομάδες. Οι κυριότεροι παράγοντες που επηρεάζουν την πρόσβαση των ομάδων αυτών στην εκπαίδευση περιλαμβάνουν τη φτώχεια, τις διακρίσεις, την έλλειψη πολιτισμικής συνάφειας και, συχνά, τη διδασκαλία μόνο στην κυρίαρχη γλώσσα, με αποτέλεσμα χαμηλότερα εκπαιδευτικά επιτεύγματα, υψηλότερα ποσοστά εγκατάλειψης, απώλεια της γλώσσας της κληρονομιάς και χαμηλότερη αυτοεκτίμηση.

Μαθητές που είναι πρόσφυγες, αιτούντες άσυλο, απάτριδες, χωρίς χαρτιά, εσωτερικά εκτοπισμένοι και μετανάστες

42. Όταν ξεριζώνονται βίαια, τα κορίτσια και οι γυναίκες σε αυτές τις καταστάσεις καταλήγουν σε καταυλισμούς χωρίς σχολεία ή σε αυτοσχέδια σχολεία με περιορισμένη χωρητικότητα, χωρίς πρόγραμμα σπουδών ή διδασκαλία στη γλώσσα τους. Ο εκτοπισμός προκαλεί ιδιαίτερα εμπόδια στη μάθηση- το ανθρώπινο δυναμικό μπορεί να χαθεί και οι υλικές υποδομές να καταστραφούν και, κατά τη διάρκεια της φυγής, τα παιδιά μπορεί να χάσουν τα έγγραφα που απαιτούνται από το κράτος, εμποδίζοντάς τα έτσι να εγγραφούν σε νέα σχολεία. Τα κορίτσια μπορεί να πληγούν ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια της εκτόπισης, επειδή η κατάσταση αυξημένης ανασφάλειας αναγκάζει ορισμένους γονείς να κρατούν τα κορίτσια στο σπίτι.

Μαθητές με αναπηρίες

43. Εκατομμύρια κορίτσια και γυναίκες με αναπηρία στερούνται του δικαιώματος στην εκπαίδευση ως αποτέλεσμα διασταυρούμενων μορφών διακρίσεων, με βάση το φύλο και την αναπηρία. Σύμφωνα με την UNESCO, το ένα τρίτο των παιδιών εκτός σχολείου παγκοσμίως είναι παιδιά με αναπηρία(9).
44. Πολλές κυβερνήσεις προωθούν επίσημα την εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς- ωστόσο, στην πράξη, τα παιδιά με αναπηρίες, ιδίως τα κορίτσια, είτε αποκλείονται είτε διαχωρίζονται σε ειδικά σχολεία. Τα χαμηλά ποσοστά φοίτησης των παιδιών με αναπηρία, ιδίως των κοριτσιών, έχουν παρόμοιες αιτίες σε παγκόσμιο επίπεδο, δηλαδή, την έλλειψη φυσικής προσβασιμότητας, την άρνηση των δασκάλων ή των διευθυντών των σχολείων να εγγραφούν τα παιδιά αυτά, την έλλειψη προσαρμογής των αναγκών τους στα σχολικά προγράμματα σπουδών και στο διδακτικό υλικό και, γενικότερα, το στίγμα και την έλλειψη ευαισθητοποίησης των γονέων και των κοινοτήτων, που αποφέρουν αρνητικές στάσεις για τις μαθησιακές ικανότητες των γυναικών και των κοριτσιών με αναπηρία. Επιπλέον, ο αριθμός των εκπαιδευτικών που έχουν εκπαιδευτεί για την αντιμετώπιση μαθητών με ειδικές ανάγκες είναι συχνά ανεπαρκής.

Λεσβίες, αμφιφυλόφιλοι, τρανσέξουαλ και ίντερσεξ φοιτητές

45. Ο εκφοβισμός, η παρενόχληση και οι απειλές κατά των μαθητών αυτών από συμμαθητές και καθηγητές αποτελούν εμπόδια στο δικαίωμά τους στην εκπαίδευση. Τα σχολεία διαιωνίζουν και ενισχύουν τις κοινωνικές προκαταλήψεις, συχνά ως αποτέλεσμα της ανεπαρκούς εφαρμογής των πολιτικών από τα όργανα διοίκησης των σχολείων, καθώς και της παράτυπης εφαρμογής των πολιτικών κατά των διακρίσεων από τους εκπαιδευτικούς, τους διευθυντές και άλλες σχολικές αρχές. Η περιορισμένη εκπαίδευση και τα πολιτισμικά ταμπού είναι μεταξύ των παραγόντων που εμποδίζουν τις λεσβίες, τους αμφιφυλόφιλους, τους τρανσέξουαλ και τους διαφυλικούς μαθητές να επιτύχουν κοινωνική κινητικότητα και αυξάνουν την ευπάθειά τους στη βία.

46. Η Επιτροπή συνιστά στα συμβαλλόμενα κράτη να λάβουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίσουν το δικαίωμα όλων των κατηγοριών μειονεκτουσών και περιθωριοποιημένων ομάδων στην εκπαίδευση, εξαλείφοντας τα στερεότυπα και τις διακρίσεις, καταργώντας τα εμπόδια στην πρόσβαση και εφαρμόζοντας τα ακόλουθα μέτρα:

1. Αντιμετώπιση των στερεοτύπων, ιδίως των αυτοχθόνων κοριτσιών και γυναικών και των κοριτσιών και γυναικών που ανήκουν σε μειονοτικές ομάδες, τα οποία τα θέτουν σε κίνδυνο όσον αφορά την πρόσβαση στην εκπαίδευση, τα εκθέτουν σε βία στο σχολείο και στην κοινότητα και κατά τη διαδρομή τους προς και από το σχολείο, ιδίως σε απομακρυσμένες περιοχές,
2. Αντιμετώπιση της χαμηλής κοινωνικοοικονομικής κατάστασης και των συνθηκών διαβίωσης, ιδίως των αυτοχθόνων κοριτσιών και γυναικών και των ατόμων που ανήκουν σε μειονοτικές ομάδες, που αποτελούν εμπόδια στην πρόσβαση στην εκπαίδευση, ιδίως υπό το πρίσμα της προτίμησης των ανδρών όσον αφορά τη σχολική εκπαίδευση σε καταστάσεις περιορισμένων οικονομικών πόρων,
3. Να διασφαλίζουν, όταν είναι απαραίτητο, σε συνεργασία με τους δωρητές και τις ανθρωπιστικές οργανώσεις, ότι λαμβάνεται επαρκής πρόνοια για την εκπαίδευση και την ασφάλεια όλων των μειονεκτουσών ομάδων κοριτσιών και γυναικών,
4. Να διασφαλιστεί ότι η εφαρμογή υποχρεωτικού κώδικα ένδυσης και η απαγόρευση συγκεκριμένων ενδυμάτων δεν παρεμποδίζει την πρόσβαση στην εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς, ιδίως για τα άτομα με μεταναστευτικό υπόβαθρο,
5. Εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων εις βάρος των κοριτσιών και των γυναικών με αναπηρία με τον εντοπισμό και την άρση των νομικών, φυσικών, κοινωνικών, οικονομικών, συμπεριφορικών, επικοινωνιακών και γλωσσικών εμποδίων εντός των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και της κοινότητας,
6. Λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσουν τη μη διάκριση σε βάρος των κοριτσιών και των γυναικών με αναπηρία σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης, παρέχοντας εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς σε περιβάλλοντα μάθησης που προσφέρουν εύλογες προσαρμογές,
7. Να διασφαλίσουν τη φυσική προσβασιμότητα των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και να εμποδίσουν τους διευθυντές να εμποδίζουν την εγγραφή μαθητών με αναπηρία, ιδίως κοριτσιών, και να διασφαλίσουν ότι τα προγράμματα σπουδών, το διδακτικό υλικό και οι παιδαγωγικές στρατηγικές είναι προσαρμοσμένα στις μοναδικές ανάγκες των ατόμων που πλήττονται από τις διάφορες μορφές αναπηρίας,
8. Σύμφωνα με το άρθρο 4 της Σύμβασης, σχετικά με τα προσωρινά ειδικά μέτρα, να θεσπίσει κίνητρα για την προσέλκυση και την κατάρτιση εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής για όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης,
9. Να αντιμετωπιστούν οι διακρίσεις κατά των λεσβιών, των αμφιφυλόφιλων και των τρανσέξουαλ, των γυναικών και των κοριτσιών και των διαφυλικών ατόμων,

διασφαλίζοντας ότι υπάρχουν πολιτικές για την αντιμετώπιση των εμποδίων που εμποδίζουν την πρόσβασή τους στην εκπαίδευση

-
- 9 Βλ. <https://en.unesco.org/themes/inclusion-in-education>.

Πρόσβαση στην εκπαίδευση κατά τη διάρκεια συγκρούσεων και φυσικών καταστροφών

47. Ένας άλλος παράγοντας που περιορίζει την πρόσβαση των κοριτσιών και των γυναικών στην εκπαίδευση είναι η πλήρης κατάρρευση των υποδομών για την παροχή κρατικών δημόσιων υπηρεσιών λόγω των ένοπλων συγκρούσεων, με αποτέλεσμα την έλλειψη παροχής βασικών υπηρεσιών στον πληθυσμό. Στις περιοχές που πλήττονται από συγκρούσεις, τα σχολεία είναι κλειστά λόγω ανασφάλειας, καταλαμβάνονται από κρατικές και μη κρατικές ένοπλες ομάδες ή καταστρέφονται, γεγονός που εμποδίζει την πρόσβαση των κοριτσιών στο σχολείο. Στη γενική σύστασή της αριθ. 30 (2013) σχετικά με τις γυναίκες σε καταστάσεις πρόληψης συγκρούσεων, συγκρούσεων και μετά από συγκρούσεις, η Επιτροπή σημείωσε ότι άλλοι παράγοντες που εμποδίζουν την πρόσβαση των κοριτσιών στην εκπαίδευση είναι οι στοχευμένες επιθέσεις και οι απειλές εναντίον τους και των δασκάλων τους από μη κρατικούς φορείς, καθώς και οι πρόσθετες ευθύνες φροντίδας και νοικοκυριού που υποχρεούνται να αναλάβουν.
48. Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Συνασπισμό για την Προστασία της Εκπαίδευσης από Επιθέσεις, μεταξύ 2005 και 2012, εκπαιδευτικά ιδρύματα χρησιμοποιήθηκαν σε συγκρούσεις σε τουλάχιστον 24 χώρες, σε τέσσερις ηπείρους. Εκτός από τον κίνδυνο θανάτου ή σοβαρού τραυματισμού από επιθέσεις, οι μαθητές που παρακολουθούν μαθήματα σε σχολεία υπό κατοχή από στρατεύματα ή ένοπλες δυνάμεις μπορεί να εκτεθούν σε σωματική ή σεξουαλική κακοποίηση, με τα κορίτσια να διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο από τα αγόρια. Η παρουσία ένοπλων ανδρών συχνά αποθαρρύνει τις οικογένειες από το να στέλνουν τα κορίτσια στο σχολείο από φόβο ότι θα πέσουν θύματα σεξουαλικής βίας ή θα υποστούν σεξουαλική παρενόχληση. Ως εκ τούτου, συχνά παντρεύουν τις κόρες τους σε νεαρή ηλικία, πιστεύοντας ότι αυτό μπορεί να τους προσφέρει προστασία. Συνολικά, οι επιθέσεις στην εκπαίδευση και η χρήση σχολείων και πανεπιστημίων από τον στρατό ή τις ένοπλες ομάδες έχουν δυσανάλογο ή διακριτικό αντίκτυπο στα κορίτσια και τις γυναίκες.
49. Οι γυναίκες και τα παιδιά είναι οι πιο ευάλωτες ομάδες κατά τη διάρκεια οποιασδήποτε φυσικής καταστροφής. Η καταστροφή ή η χρήση των σχολείων ως κοινοτικών καταφυγίων για τις πληγείσες οικογένειες έχουν σοβαρές συνέπειες για την πρόσβαση στην εκπαίδευση, προκαλώντας απώλεια χρόνου για διδασκαλία στην τάξη και υψηλά ποσοστά εγκατάλειψης.

50. **Η Επιτροπή συνιστά, σε καταστάσεις συγκρούσεων και φυσικών καταστροφών, τα συμβαλλόμενα κράτη να εφαρμόζουν τα ακόλουθα μέτρα για να ελαχιστοποιήσουν τις επιπτώσεις τους στην πρόσβαση των κοριτσιών και των γυναικών στην εκπαίδευση και να προστατεύσουν τα δικαιώματά τους στην εκπαίδευση και την ασφάλεια:**

1. Να θεσπίσουν νομοθεσία, να αναθεωρήσουν τη στρατιωτική πρακτική και πολιτική και να εισαγάγουν εκπαίδευση για να απαγορεύσουν στις εθνικές ένοπλες δυνάμεις και τις ένοπλες ομάδες να χρησιμοποιούν ή να καταλαμβάνουν σχολεία, σχολικούς χώρους ή άλλες εκπαιδευτικές εγκαταστάσεις και ιδρύματα κατά τρόπο που παραβιάζει το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο ή/και το δικαίωμα στην εκπαίδευση σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων,
2. Να θεσπίσει μέτρα για την προστασία των μαθητριών και των εκπαιδευτικών από τη σωματική και σεξουαλική κακοποίηση από κρατικούς και μη κρατικούς φορείς που κατέχουν εκπαιδευτικά ιδρύματα,
3. Αξιολόγηση και αντιμετώπιση των επιπτώσεων των ένοπλων συγκρούσεων στην πρόσβαση των κοριτσιών και των γυναικών στην εκπαίδευση,
4. Λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση [1325 \(2000\)](#) του Συμβουλίου Ασφαλείας για τις γυναίκες και την ειρήνη και την ασφάλεια και τα μεταγενέστερα ψηφίσματα για τις γυναίκες και την ειρήνη και την ασφάλεια, να επιδείξετε προληπτική δέσμευση για τη λήψη των αναγκαίων μέτρων για την πρόληψη στοχευμένων επιθέσεων σε εκπαιδευτικά ιδρύματα και για την προστασία των γυναικών και των κοριτσιών,
5. Να εξασφαλίσουν την ουσιαστική συμμετοχή των γυναικών στην παρακολούθηση των επιθέσεων και στην ανάπτυξη προληπτικών, προστατευτικών και ειρηνευτικών μέτρων και να διασφαλίσουν τη συμμετοχή των γυναικών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που ανήκουν σε μειονεκτούσες ομάδες, στην ανάπτυξή τους,
6. Να επινοήσουν αποτελεσματικές, συντονισμένες, ανασυγκροτητικές και ταχείες απαντήσεις, συμπεριλαμβανομένων τόσο νομικών όσο και μη νομικών μέτρων λογοδοσίας για την απόδοση ευθυνών στους δράστες,
7. Συστηματική διερεύνηση και δίωξη, σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα, των ατόμων που είναι υπεύθυνα για την εντολή, τη συμμετοχή ή τη διοικητική ευθύνη για το φάσμα των παραβιάσεων του διεθνούς δικαίου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, του ανθρωπιστικού και ποινικού δικαίου που συνιστούν επιθέσεις κατά της εκπαίδευσης,
8. Διασφάλιση ότι, όταν τα σχολεία καταστρέφονται ή χρησιμοποιούνται ως καταφύγια κατά τη διάρκεια φυσικών καταστροφών, η πρόσβαση των κοριτσιών και των γυναικών στη σχολική εκπαίδευση δεν περιορίζεται αδικαιολόγητα,
9. Να δοθεί προτεραιότητα στην αποκατάσταση των σχολείων που έχουν πληγεί από φυσικές καταστροφές, ιδίως εκείνων που εξυπηρετούν κορίτσια και γυναίκες που ανήκουν σε μειονεκτούσες ομάδες,

10. Να διασφαλίζουν ότι όλα τα νέα σχολικά κτίρια συμμορφώνονται με τους προβλεπόμενους οικοδομικούς κανονισμούς που ενσωματώνουν την ανθεκτικότητα στις καταστροφές και να διενεργούν τακτικούς ελέγχους στα υφιστάμενα σχολεία.

Πολιτιστικά εμπόδια

51. Ακόμα και όταν υπάρχει επαρκής παροχή εκπαίδευσης και η προσβασιμότητα δεν αποτελεί περιοριστικό παράγοντα, η επιμονή των πατριαρχικών συστημάτων και των πολιτισμικών κανόνων και πρακτικών που βασίζονται σε αυτά τα συστήματα και στους παραδοσιακούς ρόλους που συνδέονται με τα κορίτσια και τις γυναίκες , μπορεί να αποτελέσει ισχυρό εμπόδιο στην απόλαυση του δικαιώματος τ ω ν κοριτσιών και των γυναικών στην εκπαίδευση.

52. Όταν τα κορίτσια δεν πηγαίνουν σχολείο, είναι πιο πιθανό να αναγκαστούν να παντρευτούν. Οι διακρίσεις και οι επιβλαβείς πρακτικές του παιδικού ή/και αναγκαστικού γάμου, που συνδέονται με θρησκευτικές ή πολιτιστικές πρακτικές σε ορισμένες κοινωνίες, επηρεάζουν αρνητικά το δικαίωμα στην εκπαίδευση. Όταν τα κορίτσια αδυνατούν να ολοκληρώσουν την εκπαίδευσή τους λόγω παιδικού ή/και αναγκαστικού γάμου και εγκυμοσύνης, αντιμετωπίζουν πρακτικά εμπόδια, όπως ο αναγκαστικός αποκλεισμός από το σχολείο, οι κοινωνικοί κανόνες που περιορίζουν τα κορίτσια στο σπίτι και ο στιγματισμός. Ο παιδικός γάμος συμβάλλει επίσης σε αυξημένο κίνδυνο ενδοοικογενειακής βίας, σε κινδύνους για την αναπαραγωγική υγεία και σε περιορισμούς του δικαιώματος ελεύθερης μετακίνησης. Αποτυγχάνοντας να περιορίσουν τον παιδικό γάμο, οι κυβερνήσεις δεν εκπληρώνουν την υποχρέωσή τους να διασφαλίσουν την πρόσβαση των κοριτσιών στην εκπαίδευση σε ίση βάση με τα αγόρια.
53. Σε ορισμένες περιοχές του κόσμου, η διαδεδομένη πολιτισμική πρακτική του ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων εμποδίζει ή/και τερματίζει την εκπαίδευση των κοριτσιών. Οι επιπλοκές που ακολουθούν τη διαδικασία μπορεί να προκαλέσουν στα κορίτσια μειωμένη συγκέντρωση στο σχολείο ή απουσία, με αποτέλεσμα κακές επιδόσεις και τελικά πρόωρη διακοπή των σπουδών τους. Σε ορισμένες χώρες, το υψηλό κόστος που συνδέεται με τη διαδικασία έχει επίσης αντίκτυπο στην ικανότητα των γονέων να καλύψουν στη συνέχεια τα σχολικά έξοδα, με αποτέλεσμα τα κορίτσια να εγκαταλείπουν το σχολείο. Ο αναγκαστικός γάμος μετά τη διαδικασία, που θεωρείται μύηση στην ωριμότητα, μπορεί επίσης να οδηγήσει σε εγκατάλειψη λόγω εγκυμοσύνης ή εστίασης στις ευθύνες στο σπίτι.
54. Η φτώχεια, σε συνδυασμό με τις πολιτισμικές πρακτικές, επιβάλλει στα παιδιά να αναλαμβάνουν αμειβόμενη και μη αμειβόμενη εργασία. Σε έκθεση του 2015 σχετικά με την παιδική εργασία και την εκπαίδευση 10, η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ) ανέφερε ότι 168 εκατομμύρια παιδιά ηλικίας 5 έως 17 ετών ήταν παγιδευμένα στην παιδική εργασία. Τα κορίτσια υπερεκπροσωπούνται στην οικονομία της φροντίδας που περιλαμβάνει εργασία στο δικό τους νοικοκυριό ή σε νοικοκυριά άλλων και φέρουν το διπλό βάρος της εργασίας εντός και εκτός σπιτιού, συχνά με ελάχιστο ή καθόλου χρόνο για τη σχολική εκπαίδευση. Για όσες καταφέρνουν να συνδυάσουν το σχολείο με την εργασία, οι επιδόσεις συχνά υποφέρουν, με αποτέλεσμα να εγκαταλείπουν το σχολείο. Σε πολλές περιοχές, η πρακτική της παιδικής εργασίας είναι επίσης πολιτισμικά καθορισμένη, με τα παιδιά να ενσωματώνονται σε εργασίες που σχετίζονται με την οικογένεια σε συγκεκριμένες εποχές ή σε ορισμένες ημέρες της εβδομάδας.
55. **Η Επιτροπή συνιστά στα κράτη μέρη να λάβουν τα ακόλουθα μέτρα για να μετριάσουν τις επιπτώσεις των πολιτιστικών και θρησκευτικών πρακτικών στην πρόσβαση των κοριτσιών και των γυναικών στην εκπαίδευση:**
1. Προστασία των κοριτσιών και των γυναικών από τη στέρηση του δικαιώματός τους στην εκπαίδευση βάσει πατριαρχικών, θρησκευτικών ή πολιτιστικών προτύπων και πρακτικών, σύμφωνα με την κοινή γενική σύσταση αριθ. 31 της Επιτροπής για την Εξάλειψη των Διακρίσεων κατά των Γυναικών/γενικό σχόλιο αριθ. 18 της Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Παιδιού (2014) σχετικά με τις επιβλαβείς πρακτικές,

2. Διευκόλυνση του διαλόγου με τους θρησκευτικούς και παραδοσιακούς ηγέτες σχετικά με την αξία της εκπαίδευσης των κοριτσιών και τη σημασία της αντιμετώπισης πρακτικών και εθίμων που λειτουργούν ως εμπόδια στη συμμετοχή τους σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης,
3. Να διασφαλίσουν ότι η ελάχιστη ηλικία γάμου, με ή χωρίς γονική συναίνεση, ορίζεται στα 18 έτη για τα κορίτσια, σύμφωνα με την κοινή γενική σύσταση αριθ. 31/γενικό σχόλιο αριθ. 18,
4. Να ενταχθεί το θέμα του ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων στην τυπική και μη τυπική εκπαίδευση, έτσι ώστε να συζητείται ανοιχτά, χωρίς στίγμα, για να μπορούν τα κορίτσια και οι γυναίκες να λαμβάνουν ακριβείς πληροφορίες σχετικά με τις βλαβερές και επιζήμιες συνέπειες της πρακτικής αυτής, σύμφωνα με τη γενική σύσταση αριθ. 14 (1990) της Επιτροπής για τη γυναικεία περιτομή,
5. Εκπαίδευση εκπαιδευτικών, διαμεσολαβητών και εργαζομένων στη νεολαία, ώστε να είναι σε θέση να ενημερώνουν τα κορίτσια σχετικά με τον ακρωτηριασμό των γυναικείων γεννητικών οργάνων και να υποστηρίζουν όσες κινδυνεύουν να υποβληθούν στη διαδικασία ή έχουν ήδη υποβληθεί σε αυτήν,
6. Να ενθαρρύνουν τους θρησκευτικούς και κοινοτικούς ηγέτες να αντιταχθούν στην πρακτική του ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων και να ενημερώσουν και να εκπαιδεύσουν τις κοινότητές τους για τους κινδύνους της πρακτικής αυτής,
7. Να διαμορφώσουν πολιτικές επανένταξης και εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς που να επιτρέπουν στα έγκυες, τις νεαρές μητέρες και τις παντρεμένες κοπέλες κάτω των 18 ετών να παραμείνουν ή να επιστρέψουν στο σχολείο χωρίς καθυστέρηση και να διασφαλίσουν ότι οι πολιτικές αυτές διαδίδονται σε όλα τα εκπαιδευτικά ιδρύματα και τους διοικητικούς υπαλλήλους, καθώς και στους γονείς και τις κοινότητες,
8. να αντιμετωπιστούν πρακτικές που μπορεί να εμποδίζουν την πρόσβαση στην εκπαίδευση, όπως η συμμετοχή των κοριτσιών σε απλήρωτη εργασία στο σπίτι,
9. Να διασφαλίσουν ότι όλα τα παιδιά, ιδίως τα κορίτσια, κάτω από την ελάχιστη ηλικία απασχόλησης, φοιτούν σε σχολείο πλήρους φοίτησης, συμπεριλαμβανομένης, όπου ενδείκνυται και συνάδει με τα σχετικά διεθνή πρότυπα εργασίας, της επαγγελματικής ή τεχνικής σχολής.

10ΔΟΕ, *Παγκόσμια έκθεση για την παιδική εργασία 2015: Ανοίγοντας το δρόμο για αξιοπρεπή εργασία για τους νέους*

(2015).

VIII. Δικαιώματα στο πλαίσιο της εκπαίδευσης

56. Τα δικαιώματα των κοριτσιών και των γυναικών στο πλαίσιο της εκπαίδευσης σχετίζονται με την κυβερνητική υποχρέωση να καταστήσουν την εκπαίδευση αποδεκτή¹¹). Η αποδοχή αφορά ζητήματα της μορφής (περιεχόμενο) και της ουσίας (ποιότητα) της εκπαίδευσης, τα οποία αφορούν το σχολικό περιβάλλον, καθώς και το εκπαιδευτικό περιεχόμενο και τη μέθοδο. Η πραγμάτωση των δικαιωμάτων στο πλαίσιο της εκπαίδευσης απαιτεί την παροχή από την κυβέρνηση κονδυλίων, των απαραίτητων υποδομών, της υποστήριξης και των προμηθειών για τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς. Απαιτεί επίσης να διασφαλιστεί η ισότιμη πρόσβαση των κοριτσιών στην ίδια ποιότητα εκπαίδευσης με τα αγόρια, όσον αφορά την ποιότητα των εκπαιδευτικών και των ανέσεων, καθώς και ένα περιβάλλον που χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη ευκαιριών για τα κορίτσια και τις γυναίκες να επιδιώκουν στόχους προς τον αυτοπροσδιορισμό και την αυτοπραγμάτωσή τους. Τα δικαιώματα στο πλαίσιο της εκπαίδευσης, επομένως, περιλαμβάνουν το σεβασμό και την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των κοριτσιών και των γυναικών καθ' όλη τη διάρκεια του εκπαιδευτικού κύκλου.
57. Η έλλειψη σεβασμού και αξιοπρέπειας που βιώνουν τα κορίτσια και οι γυναίκες στα εκπαιδευτικά ιδρύματα, ανάλογα με το έμφυλο καθεστώς του σχολείου, αποτελεί αντανάκλαση της ευρύτερης κοινωνικής τάξης. Ένα περιβάλλον που στερείται σεβασμού και αξιοπρέπειας για τα κορίτσια και τις γυναίκες χαρακτηρίζεται συχνά από παγιωμένες πατριαρχικές ιδεολογίες, πρακτικές και δομές που διαμορφώνουν την καθημερινή εμπειρία των εκπαιδευτικών και των μαθητών. Ως αποτέλεσμα της έκθεσης των κοριτσιών σε ένα τέτοιο περιβάλλον, το οποίο μπορεί να είναι περιβάλλον σωματικής, συναισθηματικής και σεξουαλικής κακοποίησης, για 10 ή και περισσότερα χρόνια, τα κορίτσια στερούνται τα δικαιώματά τους στο χώρο της εκπαίδευσης. Διάφορα ζητήματα πρέπει να αντιμετωπιστούν για να διασφαλιστεί ότι τα κορίτσια και οι γυναίκες, συμπεριλαμβανομένου του προσωπικού των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, μπορούν να απολαμβάνουν ίση μεταχείριση και ίσες ευκαιρίες.

Διαστρωμάτωση των σχολείων και των γνώσεων (άρθρο 10 στοιχεία α) και β))

58. Σε γενικές γραμμές, τα εκπαιδευτικά συστήματα είναι ιδιαίτερα διαφοροποιημένα ως προς τους τρόπους με τους οποίους οι μαθητές ταξινομούνται, ιδίως κατά τη μετάβαση από την πρωτοβάθμια στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, σε σχολεία ή/και ρεύματα που δίνουν έμφαση είτε στην επαγγελματική είτε στην ακαδημαϊκή εκπαίδευση. Σε ορισμένα συστήματα, από τη στιγμή που οι μαθητές τοποθετούνται, η μετακίνηση μεταξύ επαγγελματικής ή ακαδημαϊκής εκπαίδευσης είναι δύσκολη. Η κοινωνικοοικονομική κατάσταση επηρεάζει έντονα την τοποθέτηση των μαθητών στους διάφορους τύπους σχολείων. Οι μαθητές με υψηλό οικονομικό επίπεδο είναι πιο πιθανό να φοιτήσουν σε σχολεία με ακαδημαϊκό προσανατολισμό που προσφέρουν υψηλού επιπέδου γνώσεις

¹¹Βλ. παρ. 14 ανωτέρω.

που παρέχει άμεση πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Συνεπώς, τα πολύ διαφοροποιημένα εκπαιδευτικά συστήματα διατηρούν τις κοινωνικοοικονομικές ανισότητες από αρκετά νωρίς στον κύκλο ζωής και πολύ πριν οι μαθητές ολοκληρώσουν την εκπαίδευσή τους και εισέλθουν στο εργατικό δυναμικό.

59. Σε ένα τέτοιο διαφοροποιημένο εκπαιδευτικό σύστημα υπάρχουν επίσης σημαντικές διαφορές στους υλικούς πόρους που διατίθενται στα σχολεία για την υποστήριξη της εφαρμογής των προγραμμάτων σπουδών. Τα σχολεία σε κοινότητες με χαμηλότερο κοινωνικοοικονομικό επίπεδο είναι γενικά πιο ανεπαρκώς εξοπλισμένα τόσο από άποψη υλικών πόρων όσο και από άποψη ποιότητας των εκπαιδευτικών σε σύγκριση με τα σχολεία με υψηλότερο κοινωνικοοικονομικό επίπεδο, με τους μαθητές στα τελευταία να είναι σε καλύτερη θέση να επωφεληθούν από τις γονικές επιδοτήσεις για να αντισταθμίσουν την ανεπαρκή δημόσια χρηματοδότηση.
60. Μεταξύ και εντός των τύπων σχολείων, οι μαθητές διαφοροποιούνται επίσης με βάση τις αντιλήψεις για τις κατάλληλες επιλογές μαθημάτων για κάθε φύλο. Στα ακαδημαϊκά σχολεία, τα κορίτσια συχνά συγκεντρώνονται σε προγράμματα ανθρωπιστικών επιστημών και υποεκπροσωπούνται στις θετικές επιστήμες, την τεχνολογία, τη μηχανική και τα μαθηματικά, ενώ, στα επαγγελματικά σχολεία, οι γυναίκες και τα κορίτσια κυριαρχούν σε τομείς όπως τα τρόφιμα και η διατροφή, η κοσμετολογία και οι σπουδές γραφείου. Η διαστρωμάτωση των σπουδαστών και των γνώσεων οδηγεί τελικά τα κορίτσια να ωθούνται σε επαγγέλματα που θεωρούνται κοινωνικά χαμηλού κύρους. Η διαστρωμάτωση αυτή μπορεί να ενισχυθεί περαιτέρω στα μονοφυλετικά σχολεία, όπου συχνά προσφέρονται μόνο τα μαθήματα που θεωρούνται κατάλληλα για το συγκεκριμένο φύλο. Κατά συνέπεια, ένα σχολείο για κορίτσια δεν θα μπορούσε να προσφέρει διδασκαλία στην ξυλουργική ή στην ο ι κ ο δ ο μ ι κ ή . Η διευκόλυνση της πραγμάτωσης του δικαιώματος των κοριτσιών και των γυναικών στην ίδια ποιοτική εκπαίδευση με αυτή που προσφέρεται στα αγόρια και τους άνδρες συνεπάγεται την παροχή πλήρους φάσματος ακαδημαϊκών και επαγγελματικών μαθημάτων στα σχολεία και όχι την ενίσχυση του διαχωρισμού των προγραμμάτων σπουδών ανάλογα με το φύλο.
61. Ένας κρίσιμος τεχνικός και επαγγελματικός τομέας στον οποίο τα κορίτσια και οι γυναίκες υποεκπροσωπούνται είναι η τεχνολογία των πληροφοριών και των επικοινωνιών. Το εξήντα τοις εκατό των ανθρώπων σ τ ο ν κόσμο, οι περισσότεροι από τους οποίους είναι κορίτσια και γ υ ν α ί κ ε ς , στερούνται του δικαιώματος π ρ ό σ β α σ η ς στη μετασχηματιστική δύναμη του Διαδικτύου. Για να ξεπεραστεί το ψηφιακό χάσμα μεταξύ ανδρών και γυναικών όσον αφορά τη χρήση των νέων τεχνολογιών και για να παρέχεται στις γυναίκες ισότιμη πρόσβαση στην πληροφόρηση και στις ευκαιρίες απασχόλησης στους εν λόγω κλάδους, τα σχολεία πρέπει να αντιμετωπίσουν τα εμπόδια που οδηγούν στον αποκλεισμό τους.
62. Το άρθρο 10 (ζ) της Σύμβασης προβλέπει ότι τα συμβαλλόμενα κράτη εξασφαλίζουν ότι τα κορίτσια και οι γυναίκες έχουν τις ίδιες ευκαιρίες με τα αγόρια και τους άνδρες να συμμετέχουν ενεργά στον αθλητισμό και τη φυσική αγωγή. Ωστόσο, με βάση τα επικρατούντα στερεότυπα, τα θετικά αποτελέσματα για την ενδυνάμωση των γυναικών και την ισότητα των φύλων στον εν λόγω τομέα περιορίζονται από τις διακρίσεις σε όλους τους τομείς του αθλητισμού και της σωματικής δραστηριότητας. Ο φυλετικός διαχωρισμός εξακολουθεί να υφίσταται και η συμμετοχή των γυναικών στη λήψη αποφάσεων είναι περιορισμένη τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Επιπλέον, η αξία που αποδίδεται στον γυναικείο αθλητισμό είναι συχνά χαμηλότερη, με αποτέλεσμα την ανεπαρκή διάθεση

πόρων για τη στήριξη της συμμετοχής τους, καθώς και τη χαμηλότερη αμοιβή των αθλητριών. Οι αναπαραστάσεις των μέσων ενημέρωσης για τις γυναίκες στον αθλητισμό επηρεάζουν επίσης τα στερεότυπα που επικρατούν. Η βία κατά των γυναικών, η εκμετάλλευση και η παρενόχληση στον αθλητισμό αντανακλούν επίσης την παραδοσιακή ανδρική κυριαρχία στον αθλητικό στίβο.

63. **Η Επιτροπή συνιστά στα συμβαλλόμενα κράτη να λάβουν τα ακόλουθα μέτρα για να διασφαλίσουν ότι τα εκπαιδευτικά συστήματα επιτρέπουν ίσες ευκαιρίες και στα δύο φύλα και ελεύθερη επιλογή σπουδών και σταδιοδρομίας:**

Να μεταρρυθμίσουν και να τυποποιήσουν, ανάλογα με τις ανάγκες, το εκπαιδευτικό σύστημα ώστε να διασφαλίσουν την ισότιμη κατανομή όλων των εκπαιδευτικών πόρων σε όλα τα σχολεία, ανεξάρτητα από την τοποθεσία ή τον πληθυσμό που εξυπηρετούν,

Εξάλειψη των ιδεολογικών και διαρθρωτικών εμποδίων στα σχολεία συνεκπαίδευσης, ιδίως στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένων των εμποδίων όπως τα σχολικά ωρολόγια προγράμματα που είναι διαμορφωμένα έτσι ώστε να προσφέρονται μόνο μαθήματα που διαχωρίζονται κατά φύλο.

σε ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, το οποίο υποχρεώνει τους μαθητές να παρακολουθήσουν το μάθημα με διαχωρισμό φύλου και αποκλείει την αλληλεπίδραση και τη συζήτηση μεταξύ κοριτσιών και αγοριών για τα εν λόγω θέματα, καθώς και τις στάσεις των εκπαιδευτικών που εμποδίζουν τα κορίτσια να κάνουν ελεύθερες επιλογές όσον αφορά την επιλογή των θεμάτων και των μαθημάτων,

Να εξοπλίσουν τους εκπαιδευόμενους εκπαιδευτικούς και τους δασκάλους ώστε να παρέχουν συμβουλευτική σταδιοδρομίας σε μαθητές και γονείς για να αντιμετωπίσουν και να τροποποιήσουν τις παγιωμένες αντιλήψεις σχετικά με το ποια μαθήματα και ποιες σταδιοδρομίες είναι κατάλληλες για κάθε φύλο,

Να θεσπίσει μέτρα για την αύξηση της συμμετοχής των γυναικών και των κοριτσιών σε προγράμματα θετικών επιστημών, τεχνολογίας, μηχανικής και μαθηματικών, σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, παρέχοντας ειδικά κίνητρα όπως υποτροφίες και υιοθετώντας προσωρινά ειδικά μέτρα, σύμφωνα με το άρθρο 4 της Σύμβασης και τη γενική σύσταση αριθ. 25 (2004) της Επιτροπής σχετικά με τα προσωρινά ειδικά μέτρα,

Να διασφαλιστεί ότι, στα μονοφυλετικά σχολεία, προσφέρεται όλο το φάσμα των μαθημάτων, ιδίως στους τεχνικούς και επαγγελματικούς τομείς, έτσι ώστε τα κορίτσια να έχουν την ευκαιρία να συμμετέχουν σε τομείς που κυριαρχούν οι άνδρες, και αντίστροφα, ώστε να υπάρχουν ευρύτερες επιλογές σταδιοδρομίας,

Ανάπτυξη εθνικών σχεδίων ή στρατηγικών για τις τεχνολογίες της πληροφορίας και των επικοινωνιών με συγκεκριμένους στόχους για την επίτευξη ισότητας των φύλων στην πρόσβαση στις τεχνολογίες της πληροφορίας και των επικοινωνιών στα σχολεία και στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, υποστηριζόμενα από συγκεκριμένα προγράμματα που μπορούν να εφαρμοστούν στα σχολεία και με τον απαραίτητο προϋπολογισμό για την υλοποίησή τους και τη συλλογή έγκαιρων δεδομένων με ανάλυση κατά φύλο για την παρακολούθηση της επίτευξης των στόχων,

Να θεσπιστούν σαφή νομοθετικά και πολιτικά μέτρα για να διασφαλιστεί ότι, όταν τα κορίτσια και οι γυναίκες συμμετέχουν σε ανδροκρατούμενους κλάδους και δραστηριότητες στα εκπαιδευτικά ιδρύματα, προστατεύονται από τη σεξουαλική παρενόχληση και τη βία,

Να παρέχουν ίσες ευκαιρίες στα εκπαιδευτικά ιδρύματα για τα κορίτσια και τις γυναίκες να επιλέγουν ελεύθερα τους τομείς της σωματικής δραστηριότητας και του αθλητισμού στους οποίους επιθυμούν να ασχοληθούν και να απολαμβάνουν τα οφέλη για την υγεία και την ψυχολογία που απορρέουν από μια τέτοια ενασχόληση,

Να αντιμετωπίζουν τα παραδοσιακά στερεότυπα και να παρέχουν εγκαταστάσεις που επιτρέπουν τη συμμετοχή των κοριτσιών και των γυναικών σε σωματικές δραστηριότητες και αθλήματα που κυριαρχούνται από άνδρες, τόσο σε εκπαιδευτικά ιδρύματα συνεκπαίδευσης όσο και σε εκπαιδευτικά ιδρύματα μονού φύλου για γυναίκες,

Να θεσπίσει θετικές δράσεις, προνομιακή μεταχείριση ή συστήματα ποσοστώσεων, στους τομείς του αθλητισμού, του πολιτισμού και της αναψυχής, σύμφωνα με τη γενική σύσταση αριθ. 25 και, όπου είναι απαραίτητο, να κατευθύνει τα μέτρα αυτά στα κορίτσια και τις γυναίκες που υφίστανται πολλαπλές μορφές διακρίσεων, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών της υπαίθρου, σύμφωνα με τη γενική σύσταση αριθ. 34 (2016) για τα δικαιώματα των γυναικών της υπαίθρου.

Ανισότητα των φύλων, κακοποίηση και σεξουαλική βία στα σχολεία

64. Η ανισότητα των φύλων στην εκπαίδευση περιλαμβάνει τη διαφορετική μεταχείριση κατά την οποία το ένα φύλο ευνοείται ή έχει προνομιακή πρόσβαση σε ανταμοιβές από το σχολικό σύστημα, όσον αφορά την προσοχή, τους βαθμούς, τις ευκαιρίες και τον έπαινο, και την επεικέστερη τιμωρία για κακή συμπεριφορά. Η ανισότητα των φύλων εκδηλώνεται επίσης στην άνιση πρόσβαση στην άυλη θέση και την εξουσία στις αλληλεπιδράσεις μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών. Στα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα, ο τρόπος με τον οποίο τα κορίτσια βιώνουν αυτή την ανισότητα επηρεάζεται από διάφορα χαρακτηριστικά, συμπεριλαμβανομένου του φύλου τους, της κοινωνικοοικονομικής τους κατάστασης, της φυλής ή της εθνικότητας ή της ένταξής τους σε μειονοτική ομάδα, της εμφάνισης και των γλωσσικών προτύπων.

65. Ένας άλλος τομέας στον οποίο τα κορίτσια και οι γυναίκες επηρεάζονται αρνητικά είναι η σεξουαλική πολιτική που συνδέεται με τη συμμετοχή τους στην εκπαίδευση. Η σεξουαλική πολιτική στα σχολεία αναφέρεται στις σχέσεις των δύο φύλων που χαρακτηρίζονται από αδικαιολόγητες σεξουαλικές προεκτάσεις, όπως η σεξουαλική παρενόχληση των κοριτσιών στα σχολεία ή κατά τη διαδρομή προς και από το σχολείο. Μπορεί να έρθουν αντιμέτωπες με σεξουαλική παρενόχληση και κακοποίηση από μαθητές, εκπαιδευτικούς και μέλη της κοινότητας, καθώς και με μεροληπτική μεταχείριση στο σχολείο. Η σεξουαλική επίθεση και άλλες μορφές βίας λόγω φύλου στα σχολεία συμβάλλουν σημαντικά στη χαμηλή αυτοεκτίμηση, στην κακή εκπαιδευτική επίδοση και έχουν δυσμενείς μακροπρόθεσμες επιπτώσεις στην υγεία και την ευημερία. Ως αποτέλεσμα της βίας, τα κορίτσια μένουν εκτός σχολείου, εγκαταλείπουν το σχολείο ή δεν συμμετέχουν πλήρως στο σχολείο. Η βία συχνά ξεκινά με λεκτικές προσβολές και απειλητικές χειρονομίες, οι οποίες, όταν δεν αμφισβητούνται από τους αρμόδιους, ακολουθούνται από βίαιες πράξεις.
66. Οι μειονεκτούσες ομάδες κοριτσιών διατρέχουν αυξημένο κίνδυνο βίας στο σχολείο λόγω των πολλαπλών μορφών διακρίσεων που αντιμετωπίζουν, ιδίως λόγω της κατάστασης HIV, της κάστας, της εθνικότητας, της φυλής και της θρησκείας τους, οι οποίες αυξάνουν τον κίνδυνο κακοποίησης και επηρεάζουν τη φύση της βίας που υφίστανται. Τα κορίτσια με αναπηρία αντιμετωπίζουν διακρίσεις τόσο με βάση το φύλο όσο και με βάση την αναπηρία τους, ενώ τα λεσβιακά, αμφιφυλόφιλα, τρανσέξουαλ και ίντερσεξ παιδιά βιώνουν τόσο σεξισμό όσο και ομοφοβία.
67. Παρά την ανεξέλεγκτη σεξουαλική παρενόχληση και κακοποίηση των κοριτσιών στα εκπαιδευτικά ιδρύματα και παρά το γεγονός ότι αποτελούν βασικό εμπόδιο στο δικαίωμά τους στην εκπαίδευση και εντός της εκπαίδευσης, τα γεγονότα αυτά δεν έχουν ληφθεί συστηματικά υπόψη στην εκπαιδευτική πολιτική και τα εκπαιδευτικά προγράμματα. Σε πολλές περιπτώσεις δεν υπάρχει αυστηρός μηχανισμός απόδοσης ευθυνών και, στα σχολεία, το θέμα αγνοείται ή αντιμετωπίζεται με κατηγοριοποίηση των θυμάτων, με ατιμωρησία των δραστών.
68. Η σεξουαλική κακοποίηση των κοριτσιών μπορεί να οδηγήσει σε ανεπιθύμητες εγκυμοσύνες και, ως εκ τούτου, υπάρχει ανάγκη να προειδοποιηθούν τα κορίτσια, ιδίως κατά την εφηβεία, για το πρόβλημα αυτό και τις συνέπειές του. Μια σημαντική απάντηση στο μέγεθος του προβλήματος στο σπίτι, το σχολείο και την κοινότητα είναι η θέσπιση υποχρεωτικών, κατάλληλων για την ηλικία προγραμμάτων σπουδών, σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, σχετικά με την ολοκληρωμένη σεξουαλική εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας και των δικαιωμάτων, της υπεύθυνης σεξουαλικής συμπεριφοράς, της πρόληψης της πρόωρης εγκυμοσύνης και της πρόληψης των σεξουαλικώς μεταδιδόμενων λοιμώξεων, σύμφωνα με τα άρθρα 10 (η) και 12 της Σύμβασης, τη γενική σύσταση αριθ. 24 (1999) της Επιτροπής για τις γυναίκες και την υγεία και τη γενική σύσταση αριθ. 35 (2017) για τη βία κατά των γυναικών λόγω φύλου, με επικαιροποίηση της γενικής σύστασης αριθ. 19. Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να είναι ειδικά εκπαιδευμένοι για τα διάφορα επίπεδα της κατάλληλης για την ηλικία παράδοσης. Σε περιπτώσεις όπου το διδακτικό προσωπικό είναι κυρίως ανδρικό, όπως στο επίπεδο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, θα πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες για την πρόσληψη, την κατάρτιση και την πρόσληψη γυναικών εκπαιδευτικών που μπορούν να λειτουργήσουν ως πρότυπα και να καταστήσουν τις τάξεις ασφαλέστερες και πιο ευνοϊκές για τα κορίτσια και τις νεαρές γυναίκες.

Η Επιτροπή συνιστά στα συμβαλλόμενα κράτη να λάβουν τα ακόλουθα μέτρα για τον περιορισμό της βίας κατά των κοριτσιών και των γυναικών που συνδέονται με τα εκπαιδευτικά ιδρύματα και τη σχολική εκπαίδευση, προστατεύοντας έτσι το δικαίωμά τους να αντιμετωπίζονται με σεβασμό και αξιοπρέπεια:

Να θεσπίσουν και να εφαρμόσουν κατάλληλους νόμους, πολιτικές και διαδικασίες για την απαγόρευση και την αντιμετώπιση της βίας κατά των κοριτσιών και των γυναικών μέσα και γύρω από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, συμπεριλαμβανομένης της λεκτικής και συναισθηματικής κακοποίησης, της παρενόχλησης, της σεξουαλικής παρενόχλησης και της σεξουαλικής βίας, της σωματικής βίας και της εκμετάλλευσης,

Να προσλαμβάνουν, να εκπαιδεύουν και να προσλαμβάνουν περισσότερες γυναίκες εκπαιδευτικούς σε εκπαιδευτικά ιδρύματα όπου το σχολικό προσωπικό είναι κυρίως ανδρικό,

Εξασφαλίστε ότι τα κορίτσια και οι γυναίκες που πλήττονται από τη βία στα σχολεία έχουν αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη και την αποκατάσταση,

Αντιμετώπιση περιπτώσεων βίας κατά κοριτσιών και γυναικών σε εκπαιδευτικά ιδρύματα μέσω εμπιστευτικών και ανεξάρτητων μηχανισμών καταγγελίας, αποτελεσματικών ερευνών, ποινικών δώξεων, όπου ενδείκνυται, και επαρκούς τιμωρίας των δραστών, καθώς και με την παροχή υπηρεσιών για τα θύματα/επιζώντες,

Να διασφαλίζουν ότι όλα τα περιστατικά βίας κατά κοριτσιών και γυναικών σε εκπαιδευτικά ιδρύματα αναφέρονται και καταγράφονται, να ελέγχουν το ποινικό μητρώο του σχολικού προσωπικού πριν από την πρόσληψή του και να αναπτύσσουν και να επιβάλλουν κώδικες δεοντολογίας για όλο το σχολικό προσωπικό και τους μαθητές,

Υιοθέτηση εθνικών σχεδίων δράσης για την αντιμετώπιση της βίας κατά των κοριτσιών που σχετίζεται με το σχολείο, συμπεριλαμβανομένων κατευθυντήριων γραμμών για τα σχολεία και υποχρεωτικής κατάρτισης των εκπαιδευτικών και των μαθητών σε στρατηγικές έγκαιρης παρέμβασης για την αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης και της βίας κατά των κοριτσιών,

Να ορίσουν κυβερνητικό μηχανισμό για την πρόληψη και τη διερεύνηση περιστατικών βίας σε εκπαιδευτικά ιδρύματα και να παράσχουν επαρκή δημόσια χρηματοδότηση για την αντιμετώπιση του προβλήματος,

Να παρέχει υπηρεσίες υποστήριξης για τα κορίτσια που βιώνουν βία, συμπεριλαμβανομένης της παροχής συμβουλών, ιατρικής περίθαλψης, ενημέρωσης για το HIV/AIDS και φαρμακευτικής αγωγής,

Να αναπτύξουν και να εισαγάγουν υποχρεωτικά προγράμματα σπουδών που να ανταποκρίνονται στην ηλικία, να βασίζονται σε στοιχεία και να είναι επιστημονικά ακριβή σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης, καλύπτοντας ολοκληρωμένες πληροφορίες για τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία και τα δικαιώματα, την υπεύθυνη σεξουαλική συμπεριφορά, την πρόληψη της πρόωρης εγκυμοσύνης και των σεξουαλικών μεταδιδόμενων λοιμώξεων.

Εκφοβισμός στον κυβερνοχώρο

69. Μια άλλη μορφή κακοποίησης που βιώνουν τα κορίτσια είναι ο διαδικτυακός εκφοβισμός, κατά τον οποίο οι τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών και οι διάφορες πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης αποτελούν τα μέσα με τα οποία οι δράστες τα εκφοβίζουν, τα απειλούν ή τα παρενοχλούν. Ενώ τόσο τα αγόρια όσο και τα κορίτσια εμπλέκονται στον διαδικτυακό εκφοβισμό, η έρευνα δείχνει ότι τα κορίτσια, ιδίως τα κορίτσια στην εφηβεία, έχουν σχεδόν διπλάσιες πιθανότητες από τα αγόρια να είναι τόσο θύματα όσο και θύτες. Η διαδικτυακή θυματοποίηση των εφήβων κοριτσιών παίρνει πολλές μορφές, συμπεριλαμβανομένων των χαρακτηρισμών, των φημών, των απειλών, της αποκάλυψης εμπιστευτικών πληροφοριών, εικόνων και βίντεο, του πορνό εκδίκησης, της σεξουαλικής παρενόχλησης και των σεξουαλικών προσεγγίσεων, συχνά από αγνώστους.
70. Ο διαδικτυακός εκφοβισμός έχει ποικίλες επιπτώσεις στα έφηβα κορίτσια, συμπεριλαμβανομένων ήπιων ή ακραίων συναισθηματικών επιπτώσεων, συναισθημάτων ανασφάλειας και φόβου και, σε ορισμένες περιπτώσεις, αυτοκτονικού ιδεασμού ή αυτοκτονίας.

Η Επιτροπή συνιστά, αν και ο διαδικτυακός εκφοβισμός δεν έχει πάντα τις ρίζες του στο σχολικό περιβάλλον, τα κράτη μέρη να λάβουν τα ακόλουθα μέτρα στα σχολεία για την προστασία των κοριτσιών:

Ειδοποιήστε τους γονείς για την εξάπλωση του φαινομένου του διαδικτυακού εκφοβισμού και τις επιπτώσεις που μπορεί να έχει στα κορίτσια,

να αναπτύξουν ολοκληρωμένα προγράμματα που ενημερώνουν τους εκπαιδευτικούς, τους μαθητές και τους γονείς για τις μορφές που μπορεί να λάβει ο διαδικτυακός εκφοβισμός και τις πιθανές επιπτώσεις, και να παρέχουν συμβουλευτική και υποστήριξη στους μαθητές που πέφτουν θύματα διαδικτυακού εκφοβισμού,

Να θέσουν σε εφαρμογή πολιτικές που διασφαλίζουν ότι οι τεχνολογίες που είναι διαθέσιμες στα σχολεία δεν χρησιμοποιούνται με σκοπό τον κυβερνοεκφοβισμό και να παρακολουθούν την εφαρμογή τους,

Να καθιερώσουν πολλαπλά και εύκολα προσβάσιμα κανάλια που μπορούν να χρησιμοποιούν οι μαθητές για να αναφέρουν τέτοια περιστατικά, δημιουργώντας υπηρεσίες συμβουλευτικής από συνομηλίκους και καθηγητές, ασφαλείς χώρους στα σχολεία και τηλεφωνικές γραμμές για ανώνυμες αναφορές,

Ενημέρωση των κοριτσιών για τις συνέπειες της εμπλοκής στον διαδικτυακό εκφοβισμό στην υγεία και την ευημερία των θυμάτων, καθώς και για τις κυρώσεις που μπορούν να επιβληθούν στους δράστες,

Θέσπιση νομοθεσίας που να ορίζει και να τιμωρεί την παρενόχληση μέσω της χρήσης των τεχνολογιών της πληροφορίας και των επικοινωνιών και τη διαδικτυακή παρενόχληση των γυναικών και των κοριτσιών σε όλες τις μορφές της.

Ισότητα συμμετοχής των γυναικών στις διοικητικές δομές

71. Το έμφυλο καθεστώς που είναι εμφανές στα εκπαιδευτικά ιδρύματα έχει αρνητικές επιπτώσεις στο γυναικείο προσωπικό, ιδίως στο προσωπικό των συστημάτων δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι επιπτώσεις αυτές είναι πιο εμφανείς όσον αφορά την περιορισμένη ανοδική τους κινητικότητα στο επάγγελμα και το ποσοστό μετάβασής τους σε θέσεις λήψης αποφάσεων. Παρόλο που η διδασκαλία θεωρείται γυναικοκρατούμενο επάγγελμα, υπάρχει δυσανάλογα χαμηλή εκπροσώπηση των γυναικών σε ανώτερες και ανώτατες διοικητικές θέσεις σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης, παγκοσμίως.
72. Διάφοροι παράγοντες ευθύνονται για την υποεκπροσώπηση των γυναικών σε θέσεις ηγεσίας και λήψης αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης. Σε αυτούς περιλαμβάνονται η περιορισμένη πρόσβαση στην εκπαίδευση, ιδίως οι ευκαιρίες για την επιδίωξη ανώτερης εκπαιδευτικής πιστοποίησης για όσους διδάσκουν στις χαμηλότερες βαθμίδες, οι πρακτικές διορισμού και προαγωγής που εισάγουν διακρίσεις, οι οικογενειακές συμπεριφορές, οι διακοπές της σταδιοδρομίας, τα πολιτισμικά στερεότυπα, η αποξένωση από την ανδρική κουλτούρα της δικτύωσης και της πατρωνίας και η συνεχιζόμενη αντίσταση στη συμπερίληψη των γυναικών σε διοικητικές θέσεις(12).
73. **Η Επιτροπή συνιστά στα συμβαλλόμενα κράτη να θεσπίσουν τα ακόλουθα μέτρα για την εξάλειψη του χάσματος μεταξύ των φύλων στις ηγετικές θέσεις σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης, ώστε να διασφαλιστεί η εξάλειψη των διακρίσεων που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες από την άποψη αυτή:**
 1. Να αυξήσουν την επαγγελματική κινητικότητα των γυναικών στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, παρέχοντας υποτροφίες ή/και χορηγίες που θα τους επιτρέψουν να αποκτήσουν ανώτερους μεταπτυχιακούς τίτλους σπουδών και να θεσπίσουν κίνητρα και προγράμματα για τη διατήρησή τους,
 2. Ενίσχυση των προσπάθειών για την αύξηση του αριθμού των γυναικών σε ηγετικές θέσεις σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης, ιδίως των καθηγητών πανεπιστημίου σε όλους τους τομείς, με τη χρήση μέτρων, συμπεριλαμβανομένων προσωρινών ειδικών μέτρων σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 1 της Σύμβασης και τη γενική σύσταση αριθ. 25,
 3. Να επανεξετάσει τις διαδικασίες διορισμών και προαγωγών και να καταργήσει τυχόν διατάξεις που εισάγουν διακρίσεις, οι οποίες λειτουργούν ως εμπόδια στην ισότητα

συμμετοχή των γυναικών σε ηγετικές θέσεις στα εκπαιδευτικά ιδρύματα, και να αντιμετωπίσει τις πρακτικές διακρίσεων στους διορισμούς και τις προαγωγές,

4. να αντιμετωπίσει τις επικρατούσες οργανωτικές κουλτούρες που είναι δυσμενείς για την ανοδική κινητικότητα των γυναικών στο επάγγελμα του εκπαιδευτικού,
5. Καθορισμός στόχων, εντός συγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος, για την εξασφάλιση της ισότητας στις θέσεις στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένων των ανώτερων θέσεων, των καθηγητών, των πρυτανικών και των αντιπρυτανικών θέσεων στα πανεπιστήμια,
6. Καθιέρωση πολιτικών και ποσοστώσεων για την ισότιμη εκπροσώπηση των γυναικών στα διοικητικά όργανα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, όπως οι συγκλήτοι και τα συμβούλια, και στους ερευνητικούς φορείς.

12Βλέπε έγγραφο της UNESCO, ED.99/HEP/WCHE/Vol. IV-12, *Πρακτικά της Παγκόσμιας Διάσκεψης για την Ανώτατη Εκπαίδευση στον 21ο αιώνα: (Παρίσι 5-9 Οκτωβρίου 1998, τόμος IV. Available from http://www.unesco.org/ulis/cgi-bin/ulis.pl?catno=117320&set=005A51B380_3_203&gp=1&lin=1&ll=1.*

ΙΧ. Δικαιώματα μέσω της εκπαίδευσης

74. Από το 1985, διάφορες διεθνείς διασκέψεις των Ηνωμένων Εθνών έχουν επικεντρωθεί στα ανθρώπινα δικαιώματα, τις γυναίκες, τα κοινωνικά ζητήματα και τη βιώσιμη ανάπτυξη και έχουν προσδιορίσει πολυάριθμες δράσεις για την προώθηση της ισότητας των φύλων και την ενδυνάμωση των γυναικών. Πολλές από τις διασκέψεις έδωσαν έμφαση στην εκπαίδευση ως μέσο για την επίτευξη αυτών των στόχων και για τη βελτίωση της θέσης των γυναικών στην κοινωνία. Η εκπαίδευση εξοπλίζει τα άτομα με τις δεξιότητες που τους επιτρέπουν να προσαρμόζονται στις ανάγκες των μεταβαλλόμενων κοινωνιών και, ως εκ τούτου, έχει πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα, επιτρέποντας στις γυναίκες να διεκδικούν δικαιώματα σε όλους τους τομείς, πέρα από το σχολείο. Ωστόσο, τα δικαιώματα των γυναικών μέσω της εκπαίδευσης απέχουν πολύ από το να υλοποιηθούν.
75. Παρά τις περιφερειακές ανισότητες, τα παγκόσμια δεδομένα δείχνουν ότι περισσότερες γυναίκες από τους άνδρες έχουν υψηλότερα εκπαιδευτικά πιστοποιητικά και, συνεπώς, αποτελούν την πιο εξειδικευμένη πηγή ανθρώπινου κεφαλαίου. Ωστόσο, οι άνδρες με χαμηλότερα επίπεδα πιστοποίησης ευνοούνται για ορισμένες θέσεις εργασίας και θέσεις έναντι των γυναικών με υψηλότερα επίπεδα πιστοποίησης, συμβάλλοντας στο παγκόσμιο φαινόμενο του οριζόντιου και κάθετου διαχωρισμού των αγορών εργασίας κατά φύλο. Συνεπώς, η πιστοποίηση δεν έχει το ίδιο κοινωνικό αντίκρισμα για τις γυναίκες και τους άνδρες. Ακόμη και όταν τα δύο φύλα έχουν ίσα επίπεδα εκπαίδευσης, οι άνδρες συχνά τυγχάνουν προνομιακής μεταχείρισης στην απασχόληση(13).
76. Τέτοια συστημικά πρότυπα παγιώνονται, ιδίως στην αγορά εργασίας, η οποία λειτουργεί με βάση την ιδεολογία του "άνδρα ως τροφοδότη", με αποτέλεσμα οι άνδρες να κατέχουν κυρίαρχες θέσεις στη μισθωτή εργασία. Ως αποτέλεσμα, στις περισσότερες κοινωνίες, οι γυναίκες βιώνουν χαμηλότερα επίπεδα απασχόλησης και υψηλότερα επίπεδα ανεργίας και φτώχειας, αντιπροσωπεύονται περισσότερο ως εργαζόμενες μερικής απασχόλησης, κερδίζουν λιγότερα από τους άνδρες, κατά μέσο όρο, αντιπροσωπεύονται δυσανάλογα σε ευάλωτους τομείς εργασίας και έχουν λιγότερες ευκαιρίες για αξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας. Οι γυναίκες υποεκπροσωπούνται σε θέσεις λήψης αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα των κοινωνικών και πολιτικών θεσμών και στερούνται πραγματικής προσωπικής αυτονομίας. Παρόλο που η αυξημένη πρόσβαση στην εκπαίδευση έχει βελτιώσει την κατάσταση της ζωής των γυναικών και των παιδιών τους, η δυνατότητα της εκπαίδευσης, όπως υπάρχει σήμερα, να αλλάξει τη συνολική ισορροπία δυνάμεων στην οικονομική, πολιτική και κοινωνική σφαίρα και να κάνει μια στρατηγική διαφορά όσον αφορά την ενδυνάμωση των γυναικών, δεν έχει επιτευχθεί, λόγω πολιτισμικών πεποιθήσεων και πρακτικών που αναπαράγουν παγιωμένες έμφυλες ιδεολογίες, δομές και συστήματα.
77. Αυτό το σταθερό μοτίβο συνδέεται με τις διαδικασίες κοινωνικοποίησης του φύλου που αναπαράγουν και διατηρούν έναν σεξουαλικό καταμερισμό εργασίας, ο οποίος ορίζει τι είναι θηλυκό και τι αρσενικό και συνδέεται με τη σειρά του με τη διχοτόμηση δημόσιου/ιδιωτικού τομέα, ένα σύστημα στο οποίο οι άνδρες κυριαρχούν στη δημόσια σφαιρά και οι γυναίκες στην ιδιωτική. Το αποτέλεσμα είναι ότι, αντί να είναι μετασχηματιστικό, το θεσμοθετημένο σχολείο γίνεται όργανο του κράτους για την αναπαραγωγή της τάξης των φύλων και τη διατήρηση των ιεραρχιών αρσενικού/θηλυκού, κυρίαρχου/υποδεέστερου και δημόσιου/ιδιωτικού. 14

13Βλ. τη δήλωση του πρώην μέλους της Επιτροπής Barbara Bailey στο στρογγυλό τραπέζι υψηλού επιπέδου που πραγματοποιήθηκε στο περιθώριο της πεντηκοστής πέμπτης συνόδου της Επιτροπής για το Καθεστώς των Γυναικών. Διαθέσιμη στη διεύθυνση από [τη διεύθυνση www.un.org/womenwatch/daw/csw/csw55/panels/HLRTA-Bailey-Barbara.pdf](http://www.un.org/womenwatch/daw/csw/csw55/panels/HLRTA-Bailey-Barbara.pdf).

14Ibid.

78. Η τάση συνεχίζεται στο επίπεδο συμμετοχής των γυναικών στις πολιτικές διαδικασίες και στη λήψη αποφάσεων, όπου, επειδή οι γυναίκες εξακολουθούν να εκπροσωπούνται ανεπαρκώς, δεν μπορούν να επηρεάσουν αποτελεσματικά την πολιτική που τις αφορά. Το 2017, η αναλογία των γυναικών που κατέχουν εκλεγμένες ή διορισμένες κυβερνητικές θέσεις παγκοσμίως ήταν περίπου 1:4, σε σύγκριση με τους άνδρες. Στα κατώτερα σώματα των κοινοβουλίων, οι γυναίκες κατέχουν το 23,4% των αντιπροσωπευτικών θέσεων και στα ανώτερα σώματα το 22,9%. Η ίδια τάση είναι εμφανής στην εκπροσώπηση των γυναικών ως μελών και προέδρων διοικητικών συμβουλίων του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Οι γυναίκες εξακολουθούν να βρίσκονται σε μεγάλο βαθμό στο περιθώριο της πολιτικής σφαίρας και των διοικητικών συμβουλίων ως αποτέλεσμα των νόμων, των πρακτικών, των συμπεριφορών και των στερεοτύπων φύλου που εισάγουν διακρίσεις.
79. **Η Επιτροπή συνιστά στα συμβαλλόμενα κράτη να λάβουν τα ακόλουθα μέτρα για την επίτευξη της ισότιμης συμμετοχής των γυναικών στις κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές διαδικασίες, καθώς και σε θέσεις λήψης αποφάσεων σε όλους τους τομείς:**
1. Να εκπαιδεύσουν τους εκπαιδευτικούς ώστε να υιοθετήσουν εποικοδομητικές στρατηγικές διδασκαλίας που εφοδιάζουν τα κορίτσια και τις γυναίκες με δεξιότητες κριτικής σκέψης και με αίσθημα θετικής αυτοεκτίμησης και αυτοπεποίθησης ώστε να συμμετέχουν ισότιμα με τους άνδρες σε θέσεις υψηλού επιπέδου και λήψης αποφάσεων στον κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό τομέα,
 2. Προσαρμογή των επιλογών και του περιεχομένου της εκπαίδευσης των κοριτσιών και των γυναικών, ιδίως στις ανώτερες βαθμίδες, ώστε να αυξηθεί η συμμετοχή τους στις επιστημονικές, τεχνικές και διοικητικές σπουδές και, ως εκ τούτου, τα προσόντα τους, προκειμένου να εξασφαλιστεί η πρόσβαση σε θέσεις εργασίας υψηλού επιπέδου και λήψης αποφάσεων, ιδίως σε επαγγέλματα και θέσεις εργασίας που κυριαρχούνται από άνδρες,
 3. Ενίσχυση της αγωγής του πολίτη και της πολιτικότητας στα σχολεία και των συνεχιζόμενων προγραμμάτων αλφαριθμητισμού ενηλίκων που ανταποκρίνονται στο φύλο και αποσκοπούν στην ενίσχυση του ρόλου των γυναικών και της συμμετοχής τους στην οικογένεια και την κοινωνία,
 4. Αναγνωρίζουν τη σημασία της ενδυνάμωσης όλων των γυναικών μέσω της εκπαίδευσης και της κατάρτισης στην κυβέρνηση, τη δημόσια πολιτική, την οικονομία, την τεχνολογία της πληροφορίας και των επικοινωνιών και την επιστήμη, ώστε να διασφαλιστεί ότι αναπτύσσουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες που απαιτούνται για να συνεισφέρουν πλήρως σε όλους τους τομείς της δημόσιας ζωής,
 5. Να προστατεύσουν το δικαίωμα των γυναικών σε αξιοπρεπή εργασία αμφισβητώντας τον παγιωμένο οριζόντιο διαχωρισμό των αγορών εργασίας, όπου οι άνδρες είναι προνομιούχοι και τοποθετούνται κυρίως σε επαγγελματικούς τομείς υψηλού κύρους με βάση την πελατειακή σχέση και όχι την αξία,
 6. Βελτίωση και διεύρυνση της πρόσβασης των γυναικών στις τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών, συμπεριλαμβανομένων των εργαλείων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, προκειμένου να καταστεί δυνατή η πολιτική συμμετοχή και να προωθηθεί η εμπλοκή σε ευρύτερες δημοκρατικές διαδικασίες, βελτιώνοντας παράλληλα την ανταπόκριση των εν

λόγω τεχνολογιών στις ανάγκες των γυναικών, συμπεριλαμβανομένων των περιθωριοποιημένων γυναικών ,

7. Να αναπτύξουν κατάλληλα εργαλεία, δεξιότητες και προγράμματα κατάρτισης, σε διαβούλευση με τις γυναίκες, για να τις εξοπλίσουν και να τις ενδυναμώσουν ώστε να συμμετέχουν σε ηγετικές θέσεις και να αναλάβουν ευθύνες στη δημόσια ζωή,
8. Να λάβει όλα τα κατάλληλα μέτρα για την εξάλειψη των προκαταλήψεων και των στερεοτύπων φύλου που αποτελούν εμπόδια στην πρόσβαση των γυναικών στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική σφαίρα και στην πλήρη συμμετοχή τους σε αυτήν.

Χ. Ευθύνη του κράτους: εφαρμογή και παρακολούθηση

80. Οι πληροφορίες στα προηγούμενα τμήματα της παρούσας γενικής σύστασης υποδεικνύουν ότι, αν και έχουν σημειωθεί κάποια επιτεύγματα προς την κατεύθυνση της υλοποίησης του δικαιώματος των κοριτσιών και των γυναικών στην εκπαίδευση, τα δικαιώματά τους και στους τρεις τομείς - προς, μέσα και μέσω - εξακολουθούν να μην υλοποιούνται πλήρως. Οι συστάσεις που περιέχονται στην παρούσα προσδιορίζουν σημεία αναφοράς για την υιοθέτηση και μεταρρύθμιση των πολιτικών και νομοθετικών πλαισίων και των οικονομικών και ανθρώπινων πόρων που απαιτούνται για την παροχή και την προστασία των δικαιωμάτων των κοριτσιών και των γυναικών στους τρεις αυτούς τομείς. Εάν η εκπαίδευση πρόκειται τελικά να αποτελέσει το όχημα για την προσωπική, κοινωνική, οικονομική και πολιτική ενδυνάμωση των γυναικών και το εργαλείο για τον εξοπλισμό τους ώστε να εκμεταλλευτούν τις ευκαιρίες για άμεση συμβολή στις εθνικές και περιφερειακές αναπτυξιακές διαδικασίες, τότε η προσοχή σε αυτές τις δράσεις δεν είναι προαιρετική αλλά υποχρεωτική. Ωστόσο, ο μετασχηματισμός των συστημάτων και των δομών μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο όταν υπάρχει πολιτική βούληση. Τα συμβαλλόμενα κράτη πρέπει να δεσμευτούν να εκπληρώσουν τις διεθνώς δεσμευτικές υποχρεώσεις τους βάσει συμφωνιών ό π ω ς η Σύμβαση, όπως υποστηρίζεται από τις γενικές συστάσεις της Επιτροπής, ιδίως τη γενική σύσταση αριθ. 28 (2010) σχετικά με τις βασικές υποχρεώσεις των συμβαλλομένων κρατών βάσει του άρθρου 2 της Σύμβασης.
81. Η Επιτροπή προτρέπει τα κράτη μέρη να προβούν στις ακόλουθες ενέργειες για να διασφαλίσουν την έγκαιρη εφαρμογή και παρακολούθηση των συστάσεων που περιέχονται στην παρούσα γενική σύσταση για την προστασία του δικαιώματος των κοριτσιών και των γυναικών στην πρόσβαση στην εκπαίδευση και των δικαιωμάτων τους εντός και μέσω της εκπαίδευσης, οι οποίες αναπτύσσουν το άρθρο 10 της Σύμβασης και συνδέονται με άλλα άρθρα της Σύμβασης και άλλες γενικές συστάσεις της Επιτροπής :
 1. Διασφάλιση της ευρείας διάδοσης της γενικής σύστασης σε όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς, συμπεριλαμβανομένων όλων των κυβερνητικών αξιωματούχων που ασχολούνται με τον τομέα της εκπαίδευσης και τους υποστηρικτικούς τομείς, των εκπαιδευτικών σε όλα τα επίπεδα του εκπαιδευτικού συστήματος, των μαθητών, των γονέων, των μέσων ενημέρωσης και των σχετικών εθνικών και κοινοτικών οργανώσεων,
 2. Μεταφράστε το έγγραφο στις εθνικές γλώσσες και στις γλώσσες που χρησιμοποιούνται από τις ομάδες εθνοτικών μειονοτήτων στα κράτη μέρη, εφόσον είναι απαραίτητο,
 3. Συγκρότηση εθνικής πολυτομεακής ομάδας εργασίας με εκπροσώπηση των κυριότερων κυβερνητικών τομέων που εμπλέκονται στην παροχή εκπαίδευσης και εκπαιδευτικών υπηρεσιών και των κυριότερων μη κυβερνητικών φορέων που ασχολούνται με την εκπαίδευση για την ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής υλοποίησης και παρακολούθησης με σαφή χρονοδιαγράμματα, σημεία αναφοράς για τη μέτρηση της επίτευξης των αποτελεσμάτων και άτομα που θα αναλάβουν την εποπτεία συγκεκριμένων διαστάσεων της στρατηγικής,
 4. Διασφάλιση της διαθεσιμότητας και της πρόσβασης σε επαρκή ποσοτικά και ποιοτικά σύνολα δεδομένων για την ενημέρωση της παρακολούθησης των αποτελεσμάτων και τη

μεγιστοποίηση των αποτελεσμάτων με την εναρμόνιση της εφαρμογής της παρούσας γενικής σύστασης με τις απαιτήσεις άλλων διεθνών, περιφερειακών και εθνικών πράξεων που αφορούν τα δικαιώματα των κοριτσιών και των γυναικών στην εκπαίδευση, εντός και μέσω της εκπαίδευσης, οι οποίες είναι συνεπείς με την παρούσα πράξη.

Χατζησωτηρίου Θεοδώρα

Γενική Σύσταση αριθ 37 (2018) για τις διαστάσεις του φύλου στην πρόληψη καταστροφών στο πλαίσιο της κλιματικής αλλαγής

I. Εισαγωγή

1. Η κλιματική αλλαγή επιδεινώνει τόσο τον κίνδυνο όσο και τις επιπτώσεις των καταστροφών σε παγκόσμιο επίπεδο, αυξάνοντας τη συχνότητα και τη σοβαρότητα των καιρικών και κλιματικών κινδύνων, γεγονός που αυξάνει την ευπάθεια των κοινοτήτων στους εν λόγω κινδύνους. Υπάρχουν επιστημονικές αποδείξεις ότι ένα μεγάλο ποσοστό των ακραίων καιρικών φαινομένων σε όλο τον κόσμο είναι αποτέλεσμα των ανθρωπογενών αλλαγών στο κλίμα. Οι συνέπειες αυτών των καταστροφών για τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι εμφανείς με τη μορφή πολιτικής και οικονομικής αστάθειας, αυξανόμενης ανισότητας, μειωμένης ασφάλειας τροφίμων και νερού και αυξημένων απειλών για την υγεία και τα μέσα διαβίωσης. Αν και η κλιματική αλλαγή τους επηρεάζει όλους, εκείνες οι χώρες και οι πληθυσμοί που έχουν συμβάλει λιγότερο στην κλιματική αλλαγή, συμπεριλαμβανομένων των ανθρώπων που ζουν σε συνθήκες φτώχειας, των νέων και των μελλοντικών γενεών, είναι οι πιο ευάλωτοι στις επιπτώσεις της.

2. Οι γυναίκες, τα κορίτσια, οι άνδρες και τα αγόρια επηρεάζονται με διαφορετικό τρόπο από την κλιματική αλλαγή και τις καταστροφές, ενώ πολλές γυναίκες και κορίτσια αντιμετωπίζουν μεγαλύτερους κινδύνους, επιβαρύνσεις και επιπτώσεις. Οι καταστάσεις κρίσης επιδεινώνουν τις προϋπάρχουσες ανισότητες μεταξύ των φύλων και επιτείνουν τις διασταυρούμενες μορφές διακρίσεων σε βάρος, μεταξύ άλλων, των γυναικών που ζουν σε συνθήκες φτώχειας, των γυναικών ιθαγενών, των γυναικών που ανήκουν σε εθνοτικές, φυλετικές, θρησκευτικές και σεξουαλικές μειονοτικές ομάδες, των γυναικών με αναπηρία, των γυναικών προσφύγων και αιτουσών άσυλο, των εσωτερικά εκτοπισμένων, απάτριδων και μεταναστριών, των γυναικών της υπαίθρου, των ανύπαντρων γυναικών, των εφήβων και των ηλικιωμένων γυναικών, οι οποίες συχνά πλήττονται δυσανάλογα σε σύγκριση με τους άνδρες ή άλλες γυναίκες.

3. Σε πολλά πλαίσια, οι ανισότητες μεταξύ των φύλων περιορίζουν τον έλεγχο που έχουν οι γυναίκες και τα κορίτσια στις αποφάσεις που διέπουν τη ζωή τους, καθώς και την πρόσβασή τους σε πόρους όπως τρόφιμα, νερό, γεωργικές εισροές, γη, πιστώσεις, ενέργεια, τεχνολογία, εκπαίδευση, υπηρεσίες υγείας, επαρκή στέγαση, κοινωνική προστασία και απασχόληση. Ως αποτέλεσμα αυτών των ανισοτήτων, οι γυναίκες και τα κορίτσια είναι πιο πιθανό να εκτεθούν σε κινδύνους που προκαλούνται από καταστροφές και σε απώλειες που σχετίζονται με τα μέσα διαβίωσής τους και είναι λιγότερο ικανές να προσαρμοστούν στις αλλαγές των κλιματικών συνθηκών. Παρόλο που τα προγράμματα μετριασμού της κλιματικής αλλαγής και προσαρμογής μπορούν να προσφέρουν νέες ευκαιρίες απασχόλησης και βιοπορισμού σε τομείς όπως η γεωργική παραγωγή, η βιώσιμη αστική ανάπτυξη και η καθαρή ενέργεια, η μη αντιμετώπιση των διαρθρωτικών εμποδίων που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες στην πρόσβαση στα δικαιώματά τους θα αυξήσει τις ανισότητες που βασίζονται στο φύλο και τις αλληλοεπικαλυπτόμενες μορφές διακρίσεων.

4. Τα επίπεδα θνησιμότητας και νοσηρότητας σε καταστάσεις καταστροφών είναι υψηλότερα μεταξύ των γυναικών και των κοριτσιών. Λόγω των οικονομικών ανισοτήτων που βασίζονται στο φύλο, οι γυναίκες, και ιδίως οι γυναίκες αρχηγοί

νοικοκυριών, διατρέχουν υψηλότερο κίνδυνο φτώχειας και είναι πιθανότερο να ζουν σε ανεπαρκείς κατοικίες σε αστικές και αγροτικές περιοχές χαμηλής αξίας γης, οι οποίες είναι ευάλωτες σε επιπτώσεις από γεγονότα που σχετίζονται με το κλίμα, όπως οι πλημμύρες, οι καταιγίδες, οι χιονοστιβάδες, οι σεισμοί, οι κατολισθήσεις και άλλοι κίνδυνοι. Οι γυναίκες και τα κορίτσια σε καταστάσεις συγκρούσεων είναι ιδιαίτερα εκτεθειμένα σε κινδύνους που συνδέονται με τις καταστροφές και την κλιματική αλλαγή. Τα υψηλότερα επίπεδα θνησιμότητας και νοσηρότητας μεταξύ των γυναικών κατά τη διάρκεια και μετά από καταστροφές είναι επίσης αποτέλεσμα των ανισοτήτων που αντιμετωπίζουν στην πρόσβαση σε επαρκή υγειονομική περίθαλψη, τροφή και διατροφή, νερό και υγιεινή, εκπαίδευση, τεχνολογία και πληροφόρηση. Επιπλέον, η αποτυχία σχεδιασμού και εφαρμογής των καταστροφών με γνώμονα την ευαισθητοποίηση του φύλου οδηγεί συχνά σε προστατευτικές εγκαταστάσεις και υποδομές, όπως μηχανισμοί έκτακτης προειδοποίησης, καταφύγια και προγράμματα αρωγής, που παραμελούν τις ειδικές ανάγκες προσβασιμότητας διαφόρων ομάδων γυναικών, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών με αναπηρία, των ηλικιωμένων γυναικών και των αυτόχthonων γυναικών.

5. Οι γυναίκες και τα κορίτσια αντιμετωπίζουν επίσης αυξημένο κίνδυνο βίας λόγω φύλου κατά τη διάρκεια και μετά από καταστροφές. Ελλείπει συστημάτων κοινωνικής προστασίας και σε καταστάσεις στις οποίες υπάρχει επισιτιστική ανασφάλεια σε συνδυασμό με ατιμωρησία της έμφυλης βίας, οι γυναίκες και τα κορίτσια συχνά εκτίθενται σε σεξουαλική βία και εκμετάλλευση καθώς προσπαθούν να αποκτήσουν πρόσβαση σε τρόφιμα και άλλες βασικές ανάγκες για τα μέλη της οικογένειας και τις ίδιες. Σε καταυλισμούς και προσωρινούς οικισμούς, η έλλειψη φυσικής ασφάλειας, καθώς και η έλλειψη ασφαλών και προσβάσιμων υποδομών και υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων του πόσιμου νερού και της υγιεινής, οδηγούν επίσης σε αυξημένα επίπεδα έμφυλης βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών. Οι γυναίκες και τα κορίτσια με αναπηρία διατρέχουν ιδιαίτερο κίνδυνο έμφυλης βίας και σεξουαλικής εκμετάλλευσης κατά τη διάρκεια και μετά από καταστροφές, λόγω των διακρίσεων λόγω των φυσικών περιορισμών και των εμποδίων στην επικοινωνία και της μη προσβασιμότητας σε βασικές υπηρεσίες και εγκαταστάσεις. Η ενδοοικογενειακή βία, ο πρόωρος ή/και αναγκαστικός γάμος, η εμπορία ανθρώπων και η καταναγκαστική πορνεία είναι επίσης πιο πιθανό να εμφανιστούν κατά τη διάρκεια και μετά από καταστροφές.

6. Καθώς η υψηλότερη ευαλωτότητα και έκθεση των γυναικών και των κοριτσιών στον κίνδυνο καταστροφών και στην κλιματική αλλαγή είναι οικονομικά, κοινωνικά και πολιτισμικά κατασκευασμένα, μπορεί να μειωθεί. Το επίπεδο ευαλωτότητας μπορεί να διαφέρει ανάλογα με τον τύπο της καταστροφής και το γεωγραφικό και κοινωνικοπολιτισμικό πλαίσιο.

7. Η κατηγοριοποίηση των γυναικών και των κοριτσιών ως παθητικών «ευάλωτων ομάδων» που χρήζουν προστασίας από τις επιπτώσεις των καταστροφών είναι ένα αρνητικό στερεότυπο φύλου που δεν αναγνωρίζει τη σημαντική συμβολή των γυναικών στους τομείς της μείωσης του κινδύνου καταστροφών, της διαχείρισης μετά την καταστροφή και των στρατηγικών μετριασμού και προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή. Καλά σχεδιασμένες πρωτοβουλίες για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών και την κλιματική αλλαγή που προβλέπουν την πλήρη και αποτελεσματική συμμετοχή

των γυναικών μπορούν να προωθήσουν την ουσιαστική ισότητα των φύλων και την ενδυνάμωση των γυναικών, διασφαλίζοντας παράλληλα την επίτευξη των στόχων της βιώσιμης ανάπτυξης, της μείωσης του κινδύνου καταστροφών και της κλιματικής αλλαγής. Θα πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η ισότητα των φύλων αποτελεί προϋπόθεση για την υλοποίηση των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης.

8. Υπό το πρίσμα των σημαντικών προκλήσεων και ευκαιριών για την υλοποίηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών που παρουσιάζονται από την κλιματική αλλαγή και τον κίνδυνο καταστροφών, η Επιτροπή για την Εξάλειψη των Διακρίσεων κατά των Γυναικών έχει παράσχει συγκεκριμένες οδηγίες για τα συμβαλλόμενα κράτη σχετικά με την εφαρμογή των υποχρεώσεών τους όσον αφορά τη μείωση του κινδύνου καταστροφών και την κλιματική αλλαγή στο πλαίσιο της Σύμβασης για την Εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών. Στις καταληκτικές παρατηρήσεις της επί των εκθέσεων των κρατών μελών και σε αρκετές από τις γενικές συστάσεις της, η Επιτροπή τόνισε ότι τα κράτη μέλη και άλλοι ενδιαφερόμενοι φορείς έχουν υποχρεώσεις να λαμβάνουν συγκεκριμένα μέτρα για την αντιμετώπιση των διακρίσεων εις βάρος των γυναικών στους τομείς της μείωσης του κινδύνου καταστροφών και της κλιματικής αλλαγής, μέσω της υιοθέτησης στοχευμένων νόμων, πολιτικών, στρατηγικών μετριασμού και προσαρμογής, προϋπολογισμών και άλλων μέτρων. Στη δήλωσή της σχετικά με το φύλο και την κλιματική αλλαγή, η Επιτροπή περιέγραψε ότι όλοι οι ενδιαφερόμενοι φορείς θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι τα μέτρα για την κλιματική αλλαγή και τη μείωση του κινδύνου καταστροφών ανταποκρίνονται στο φύλο και είναι ευαίσθητα στα συστήματα γνώσεων των αυτοχθόνων και ότι σέβονται τα ανθρώπινα δικαιώματα. Το δικαίωμα των γυναικών να συμμετέχουν σε όλα τα επίπεδα λήψης αποφάσεων πρέπει να διασφαλίζεται στις πολιτικές και τα προγράμματα για την κλιματική αλλαγή (A/65/38, πρώτο μέρος, παράρτημα II).

9. Η Επιτροπή σημειώνει ότι άλλοι μηχανισμοί των Ηνωμένων Εθνών για τα ανθρώπινα δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένου του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των εντολοδόχων των ειδικών διαδικασιών, της Επιτροπής Οικονομικών, Κοινωνικών και Πολιτιστικών Δικαιωμάτων, της Επιτροπής για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες και της Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Παιδιού, αναφέρονται με αυξανόμενη συχνότητα στις αρνητικές συνέπειες της κλιματικής αλλαγής, της περιβαλλοντικής υποβάθμισης και των καταστροφών. Οι εν λόγω μηχανισμοί έχουν επίσης επιβεβαιώσει τις υποχρεώσεις των κυβερνήσεων και άλλων ενδιαφερομένων να λάβουν άμεσα, στοχευμένα μέτρα για την πρόληψη και τον μετριασμό των αρνητικών επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και των καταστροφών στα ανθρώπινα δικαιώματα και να παράσχουν τεχνική και οικονομική στήριξη για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών και για μέτρα προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή.

II. Στόχος και πεδίο εφαρμογής

10. Σύμφωνα με το άρθρο 21 παράγραφος 1 της Σύμβασης, η παρούσα γενική σύσταση παρέχει καθοδήγηση στα συμβαλλόμενα κράτη σχετικά με την εφαρμογή των υποχρεώσεών τους βάσει της Σύμβασης σε σχέση με τη μείωση του κινδύνου καταστροφών και την κλιματική αλλαγή. Στις εκθέσεις που υποβάλλουν στην Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 18, τα συμβαλλόμενα κράτη θα πρέπει να εξετάζουν τις γενικές

υποχρεώσεις για τη διασφάλιση της ουσιαστικής ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών σε όλους τους τομείς της ζωής, καθώς και τις ειδικές εγγυήσεις σε σχέση με τα δικαιώματα εκείνα που απορρέουν από τη Σύμβαση και τα οποία ενδέχεται να επηρεαστούν ιδιαίτερα από την κλιματική αλλαγή και τις καταστροφές, συμπεριλαμβανομένων των ακραίων καιρικών φαινομένων, όπως οι πλημμύρες και οι τυφώνες, καθώς και των φαινομένων βραδείας εκδήλωσης, όπως το λιώσιμο των πολικών πάγων και των παγετώνων, η ξηρασία και η άνοδος της στάθμης της θάλασσας.

11. Η παρούσα γενική σύσταση μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί για την ενημέρωση του έργου των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, των διεθνών και περιφερειακών διακυβερνητικών οργανισμών, των εκπαιδευτικών, της επιστημονικής κοινότητας, του ιατρικού προσωπικού, των εργοδοτών και οποιουδήποτε άλλου ενδιαφερόμενου που ασχολείται με δραστηριότητες που συνδέονται με τη μείωση του κινδύνου καταστροφών και την κλιματική αλλαγή.

12. Στόχος της παρούσας γενικής σύστασης είναι να υπογραμμίσει τον επείγοντα χαρακτήρα του μετριασμού των δυσμενών επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και να επισημάνει τα αναγκαία βήματα για την επίτευξη της ισότητας των φύλων, η υλοποίηση της οποίας θα ενισχύσει την ανθεκτικότητα των ατόμων και των κοινοτήτων σε παγκόσμιο επίπεδο στο πλαίσιο της κλιματικής αλλαγής και των καταστροφών. Στόχος είναι επίσης να συμβάλει στη συνοχή, τη λογοδοσία και την αμοιβαία ενίσχυση των διεθνών προγραμμάτων δράσης για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, εστιάζοντας στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και των καταστροφών στα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών.

13. Στην παρούσα γενική σύσταση, η Επιτροπή δεν καλύπτει εξαντλητικά τις διαστάσεις των μέτρων μετριασμού της κλιματικής αλλαγής και προσαρμογής σε αυτήν που σχετίζονται με το φύλο, ούτε κάνει διάκριση μεταξύ καταστροφών που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή και άλλων καταστροφών. Θα πρέπει, ωστόσο, να τονιστεί ότι ένα μεγάλο ποσοστό των σύγχρονων καταστροφών μπορεί να αποδοθεί σε κλιματικές αλλαγές που προκαλούνται από τον άνθρωπο και ότι οι συστάσεις που παρέχονται στο παρόν εφαρμόζονται επίσης σε κινδύνους, ρίσκα και καταστροφές που δεν συνδέονται άμεσα με την κλιματική αλλαγή. Για τους σκοπούς της παρούσας γενικής σύστασης, ως καταστροφές ορίζονται όλα εκείνα τα γεγονότα, μικρής και μεγάλης κλίμακας, συχνά και σπάνια, αιφνίδια και βραδείας έναρξης, που προκαλούνται από φυσικούς ή ανθρωπογενείς κινδύνους και συναφείς περιβαλλοντικούς, τεχνολογικούς και βιολογικούς κινδύνους και ρίσκα, που αναφέρονται στο Πλαίσιο Sendai για τη μείωση των κινδύνων καταστροφών 2015-2030, καθώς και κάθε άλλος χημικός, πυρηνικός και βιολογικός κίνδυνος και κίνδυνος. Αυτοί οι κίνδυνοι και τα ρίσκα περιλαμβάνουν τη δοκιμή και τη χρήση όλων των τύπων όπλων από κρατικούς και μη κρατικούς φορείς.

14. Οι υποχρεώσεις των συμβαλλομένων κρατών να μετριάσουν αποτελεσματικά τις δυσμενείς επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και να προσαρμοστούν σε αυτές, προκειμένου να μειωθεί ο αυξημένος κίνδυνος καταστροφών, έχουν αναγνωρισθεί από τους διεθνείς μηχανισμούς ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ο περιορισμός της χρήσης ορυκτών καυσίμων και των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και των βλαβερών

περιβαλλοντικών επιπτώσεων των εξορυκτικών βιομηχανιών, όπως η εξόρυξη και το fracking, καθώς και η κατανομή της χρηματοδότησης για το κλίμα, θεωρούνται κρίσιμα βήματα για τον μετριασμό των αρνητικών επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και των καταστροφών στα ανθρώπινα δικαιώματα. Οποιαδήποτε μέτρα μετριασμού ή προσαρμογής θα πρέπει να σχεδιάζονται και να εφαρμόζονται σύμφωνα με τις αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων της ουσιαστικής ισότητας και της μη διάκρισης, της συμμετοχής και της ενδυνάμωσης, της λογοδοσίας και της πρόσβασης στη δικαιοσύνη, της διαφάνειας και του κράτους δικαίου.

15. Η παρούσα γενική σύσταση επικεντρώνεται στις υποχρεώσεις των συμβαλλομένων κρατών και των μη κρατικών φορέων να λαμβάνουν αποτελεσματικά μέτρα για την πρόληψη, τον μετριασμό των δυσμενών επιπτώσεων των καταστροφών και της κλιματικής αλλαγής και την αντιμετώπισή τους και, στο πλαίσιο αυτό, να διασφαλίζουν ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών και των κοριτσιών γίνονται σεβαστά, προστατεύονται και εκπληρώνονται σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο. Προσδιορίζονται τρεις αλληλοεπισχόμενοι τομείς δράσης των ενδιαφερομένων μερών, με επίκεντρο τις γενικές αρχές της Σύμβασης που εφαρμόζονται στον κίνδυνο καταστροφών και την κλιματική αλλαγή, τα ειδικά μέτρα για την αντιμετώπιση του κινδύνου καταστροφών και της κλιματικής αλλαγής και τους ειδικούς τομείς ανησυχίας.

III. Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών και άλλα σχετικά διεθνή πλαίσια

16. Η Σύμβαση προωθεί και προστατεύει τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών, και αυτό θα πρέπει να γίνει κατανοητό ότι ισχύει σε όλα τα στάδια της πρόληψης της κλιματικής αλλαγής και των καταστροφών, του μετριασμού, της αντιμετώπισης, της αποκατάστασης και της προσαρμογής. Εκτός από τη Σύμβαση, διάφορα ειδικά διεθνή πλαίσια διέπουν τη μείωση του κινδύνου καταστροφών, τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σε αυτήν, την ανθρωπιστική βοήθεια και τη βιώσιμη ανάπτυξη, και ορισμένα από αυτά αφορούν επίσης την ισότητα των φύλων. Τα εν λόγω μέσα θα πρέπει να διαβάζονται μαζί με τις διατάξεις της Σύμβασης.

17. Στη Διακήρυξη του Ρίο για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη, του 1993, που επαναλήφθηκε στο έγγραφο αποτελεσμάτων της Διάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, με τίτλο «Το μέλλον που θέλουμε», του 2012, αναγνωρίστηκε η ιδιαίτερα ευάλωτη κατάσταση των μικρών νησιωτικών αναπτυσσόμενων κρατών και επιβεβαιώθηκε η αρχή της ισότητας των φύλων και η ανάγκη διασφάλισης της αποτελεσματικής συμμετοχής των γυναικών και των αυτοχθόνων πληθυσμών σε όλες τις πρωτοβουλίες που αφορούν την κλιματική αλλαγή.

18. Στο Πλαίσιο Sendai τονίστηκε ότι οι γυναίκες και η συμμετοχή τους είναι κρίσιμης σημασίας για την αποτελεσματική διαχείριση του κινδύνου καταστροφών και για τον σχεδιασμό, τη διάθεση πόρων και την εφαρμογή πολιτικών, σχεδίων και προγραμμάτων μείωσης του κινδύνου καταστροφών με γνώμονα τη διάσταση του φύλου και ότι πρέπει να ληφθούν κατάλληλα μέτρα για την ανάπτυξη ικανοτήτων ώστε να ενδυναμωθούν οι γυναίκες για την ετοιμότητα, καθώς και για την ανάπτυξη της

ικανότητάς τους να εξασφαλίζουν εναλλακτικά μέσα διαβίωσης σε καταστάσεις μετά την καταστροφή. Τονίστηκε επίσης η ενδυνάμωση των γυναικών ώστε να ηγούνται δημόσια και να προωθούν προσεγγίσεις αντιμετώπισης, ανάκαμψης, αποκατάστασης και ανασυγκρότησης που να είναι ισότιμες και καθολικά προσβάσιμες με βάση το φύλο.

19. Στη Σύμβαση-πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή, τα κράτη μέρη κλήθηκαν να αναλάβουν δράση για την κλιματική αλλαγή με βάση την ισότητα και σύμφωνα με τις κοινές αλλά διαφοροποιημένες ευθύνες και δυνατότητές τους. Αναγνωρίστηκε ότι, μολονότι η κλιματική αλλαγή επηρεάζει όλους, οι χώρες που έχουν συμβάλει λιγότερο στις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, καθώς και οι άνθρωποι που ζουν σε συνθήκες φτώχειας, τα παιδιά και οι μελλοντικές γενιές, επηρεάστηκαν περισσότερο. Η ισότητα για το κλίμα απαιτούσε να δοθεί προτεραιότητα στις παγκόσμιες προσπάθειες για τον μετριασμό των δυσμενών επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σε αυτήν, στις ανάγκες των χωρών, των ομάδων και των ατόμων, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών και των κοριτσιών, οι οποίες ήταν πιο ευάλωτες στις δυσμενείς επιπτώσεις της.

20. Το 2014, η Διάσκεψη των Μερών της Σύμβασης-Πλαισίου των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή εξέδωσε την απόφαση 18/CP.20 με τίτλο «Πρόγραμμα εργασίας της Λίμα για το φύλο», με την οποία καθιέρωσε ένα σχέδιο για την προώθηση της ισορροπίας μεταξύ των φύλων και την επίτευξη πολιτικών για το κλίμα που ανταποκρίνονται στα φύλα, το οποίο αναπτύχθηκε με σκοπό την καθοδήγηση της αποτελεσματικής συμμετοχής των γυναικών στα όργανα που έχουν συσταθεί στο πλαίσιο της Σύμβασης. Το 2017, η Διάσκεψη των Μερών εξέδωσε την απόφαση 3/CP.23 με τίτλο «Κατάρτιση σχεδίου δράσης για την ισότητα των φύλων», στην οποία συμφώνησε να προωθήσει την πλήρη, ισότιμη και ουσιαστική συμμετοχή των γυναικών και να προωθήσει την πολιτική για το κλίμα που ανταποκρίνεται στα φύλα και την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου σε όλα τα στοιχεία της δράσης για το κλίμα.

21. Στη συμφωνία του Παρισιού στο πλαίσιο της σύμβασης-πλαισίου των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή, η διάσκεψη των μερών σημείωσε ότι τα μέρη, όταν αναλαμβάνουν δράση για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, θα πρέπει να σέβονται, να προωθούν και να λαμβάνουν υπόψη τις αντίστοιχες υποχρεώσεις τους όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα, το δικαίωμα στην υγεία, τα δικαιώματα των αυτοχθόνων πληθυσμών, των τοπικών κοινοτήτων, των μεταναστών, των παιδιών, των ατόμων με αναπηρία και των ατόμων σε ευάλωτες καταστάσεις και το δικαίωμα στην ανάπτυξη, καθώς και την ισότητα των φύλων, την ενδυνάμωση των γυναικών και τη διαγενεακή ισότητα. Αναγνώρισαν επίσης ότι η προσαρμογή, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας ικανοτήτων για δράσεις μετριασμού και προσαρμογής, θα πρέπει να ανταποκρίνεται στο φύλο, να είναι συμμετοχική και πλήρως διαφανής, λαμβάνοντας υπόψη τις ευάλωτες ομάδες, τις κοινότητες και τα οικοσυστήματα.

22. Οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης περιέχουν σημαντικούς στόχους για την ισότητα των φύλων, μεταξύ άλλων στους Στόχους 3-6 και 10, και για την κλιματική αλλαγή και τη μείωση του κινδύνου καταστροφών, στους Στόχους 11 και 13.

23. Στην τρίτη Διεθνή Διάσκεψη για τη χρηματοδότηση της ανάπτυξης, που πραγματοποιήθηκε στην Αντίς Αμπέμπα το 2015, οι συμμετέχοντες ενέκριναν έγγραφα που συνδέουν την ισότητα των φύλων και τα δικαιώματα των γυναικών με την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και τη μείωση του κινδύνου καταστροφών και κάλεσαν τα κράτη να ενσωματώσουν τα ζητήματα αυτά στη χρηματοδότηση της ανάπτυξης.

24. Οι συμμετέχοντες στην Παγκόσμια Ανθρωπιστική Διάσκεψη Κορυφής, το 2016, ζήτησαν να καταστούν η ισότητα των φύλων, η ενδυνάμωση των γυναικών και τα δικαιώματα των γυναικών πυλώνες της ανθρωπιστικής δράσης, μεταξύ άλλων στην ετοιμότητα και την αντιμετώπιση καταστροφών. Επίσης, το 2016, στη Νέα Αστική Ατζέντα, οι συμμετέχοντες στη Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για τη Στέγαση και τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (Habitat III) αναγνώρισαν την ανάγκη λήψης μέτρων που να ανταποκρίνονται στα φύλα, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η αστική ανάπτυξη είναι βιώσιμη, ανθεκτική και συμβάλλει στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και στην προσαρμογή σε αυτήν.

IV. Γενικές αρχές της Σύμβασης που εφαρμόζονται στη μείωση του κινδύνου καταστροφών και στην κλιματική αλλαγή

25. Διάφορες οριζόντιες αρχές και διατάξεις της Σύμβασης είναι ζωτικής σημασίας και θα πρέπει να χρησιμεύουν ως καθοδήγηση κατά την κατάρτιση νομοθεσίας, πολιτικών, σχεδίων δράσης, προγραμμάτων, προϋπολογισμών και άλλων μέτρων που αφορούν τη μείωση του κινδύνου καταστροφών και την κλιματική αλλαγή.

26. Τα συμβαλλόμενα κράτη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι όλες οι πολιτικές, η νομοθεσία, τα σχέδια δράσης, τα προγράμματα, οι προϋπολογισμοί και άλλες δράσεις που σχετίζονται με τη μείωση του κινδύνου καταστροφών και την κλιματική αλλαγή ανταποκρίνονται στο φύλο και βασίζονται σε αρχές που βασίζονται στα ανθρώπινα δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένων των εξής

(α) Ισότητα και μη διάκριση, με προτεραιότητα στις πιο περιθωριοποιημένες ομάδες γυναικών και κοριτσιών, όπως εκείνες που ανήκουν σε αυτόχθονες, φυλετικές, εθνοτικές και σεξουαλικές μειονότητες, γυναίκες και κορίτσια με αναπηρίες, έφηβες, ηλικιωμένες γυναίκες, ανύπαντρες γυναίκες, γυναίκες αρχηγοί νοικοκυριών, χήρες, γυναίκες και κορίτσια που ζουν σε συνθήκες φτώχειας τόσο σε αγροτικές όσο και σε αστικές περιοχές, γυναίκες στην πορνεία και γυναίκες εκτοπισμένες στο εσωτερικό της χώρας, απάτριδες, πρόσφυγες, αιτούντες άσυλο και μετανάστριες,

(β) Συμμετοχή και ενδυνάμωση, μέσω της υιοθέτησης αποτελεσματικών διαδικασιών και της διάθεσης των αναγκαίων πόρων, ώστε να διασφαλίζεται ότι διαφορετικές ομάδες γυναικών έχουν ευκαιρίες συμμετοχής σε κάθε στάδιο της ανάπτυξης, εφαρμογής και παρακολούθησης της πολιτικής σε κάθε επίπεδο διακυβέρνησης, σε τοπικό, εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο,

(γ) Λογοδοσία και πρόσβαση στη δικαιοσύνη, που απαιτούν την παροχή κατάλληλων και ακριβών πληροφοριών και μηχανισμών, προκειμένου να

διασφαλιστεί ότι όλες οι γυναίκες και τα κορίτσια των οποίων τα δικαιώματα έχουν θιγεί άμεσα και έμμεσα από τις καταστροφές και την κλιματική αλλαγή, θα έχουν επαρκή και έγκαιρα παρεχόμενα ένδικα μέσα.

27. Οι τρεις αυτές γενικές αρχές - ισότητα και μη διάκριση, συμμετοχή και ενδυνάμωση, λογοδοσία και πρόσβαση στη δικαιοσύνη - είναι θεμελιώδους σημασίας για να διασφαλιστεί ότι όλες οι παρεμβάσεις που αφορούν τη μείωση του κινδύνου καταστροφών στο πλαίσιο της κλιματικής αλλαγής εφαρμόζονται σύμφωνα με τη Σύμβαση.

A. Ουσιαστική ισότητα και μη διάκριση

28. Τα συμβαλλόμενα κράτη έχουν υποχρεώσεις βάσει του άρθρου 2 της Σύμβασης να λαμβάνουν στοχευμένα και συγκεκριμένα μέτρα για να εγγυηθούν την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών, συμπεριλαμβανομένης της υιοθέτησης συμμετοχικών και ανταποκρινόμενων στο φύλο πολιτικών, στρατηγικών και προγραμμάτων σχετικά με τη μείωση του κινδύνου καταστροφών και την κλιματική αλλαγή, σε όλους τους τομείς. Το άρθρο 2 προσδιορίζει τις ειδικές, βασικές υποχρεώσεις των κρατών μελών να διασφαλίζουν την ουσιαστική ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών σε όλους τους τομείς που καλύπτονται από τη Σύμβαση και να λαμβάνουν νομοθετικά, πολιτικά και άλλα μέτρα για το σκοπό αυτό. Η υποχρέωση λήψης όλων των κατάλληλων μέτρων, μεταξύ άλλων όσον αφορά τη νομοθεσία, σε όλους τους τομείς, για να εξασφαλιστεί η πλήρης ανάπτυξη και η πρόοδος των γυναικών σε βάση ισότητας με τους άνδρες, επεκτείνεται περαιτέρω στα άρθρα 3 και 24 της Σύμβασης.

29. Οι διασταυρούμενες μορφές διακρίσεων μπορεί να περιορίζουν την πρόσβαση συγκεκριμένων ομάδων γυναικών στις πληροφορίες, την πολιτική εξουσία, τους πόρους και τα περιουσιακά στοιχεία που θα τις βοηθούσαν να μετριάσουν τις δυσμενείς επιπτώσεις των καταστροφών και της κλιματικής αλλαγής. Στη γενική σύστασή της αριθ. 28 (2010) σχετικά με τις βασικές υποχρεώσεις των κρατών μελών δυνάμει του άρθρου 2 της Σύμβασης, καθώς και στη γενική σύσταση αριθ. 32 (2014) σχετικά με τις έμφυλες διαστάσεις του καθεστώτος του πρόσφυγα, του ασύλου, της ιθαγένειας και της ανιθαγένειας των γυναικών, τη γενική σύσταση αριθ. 33 (2015) σχετικά με την πρόσβαση των γυναικών στη δικαιοσύνη, τη γενική σύσταση αριθ. 34 (2016) για τα δικαιώματα των γυναικών στην ύπαιθρο, τη γενική σύσταση αριθ. 35 (2017) για τη βία κατά των γυναικών με βάση το φύλο, επικαιροποιώντας τη γενική σύσταση αριθ. 19, και τη γενική σύσταση αριθ. 36 (2017) για το δικαίωμα των κοριτσιών και των γυναικών στην εκπαίδευση, η Επιτροπή επανέλαβε ότι οι διακρίσεις κατά των γυναικών συνδέονται άρρηκτα με άλλους παράγοντες που επηρεάζουν τη ζωή τους.

30. Η παρούσα γενική σύσταση δεν περιέχει εξαντλητικό κατάλογο κάθε ομάδας δικαιούχων για τους οποίους ο σεβασμός των δικαιωμάτων τους πρέπει να ενσωματωθεί στους νόμους, τις πολιτικές, τα προγράμματα και τις στρατηγικές για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών και την κλιματική αλλαγή. Οι αρχές της μη διάκρισης και της ουσιαστικής ισότητας, οι οποίες αποτελούν το θεμέλιο της Σύμβασης, απαιτούν από τα συμβαλλόμενα κράτη να λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίσουν την αποκατάσταση των άμεσων και έμμεσων διακρίσεων, καθώς και των διασταυρούμενων μορφών διακρίσεων. Ειδικά μέτρα, συμπεριλαμβανομένων των προσωρινών ειδικών μέτρων, της νομοθεσίας που

απαγορεύει τις διασταυρούμενες μορφές διακρίσεων και της κατανομής των πόρων, είναι απαραίτητα για να εξασφαλιστεί ότι όλες οι γυναίκες και τα κορίτσια μπορούν να συμμετέχουν στην ανάπτυξη, την εφαρμογή και την παρακολούθηση των πολιτικών και των σχεδίων που αφορούν την κλιματική αλλαγή και τις καταστροφές.

31. Όπως περιγράφεται στη γενική σύσταση αριθ. 28, τα συμβαλλόμενα κράτη έχουν υποχρέωση να σέβονται, να προστατεύουν και να εκπληρώνουν την αρχή της μη διάκρισης έναντι όλων των γυναικών, ενάντια σε όλες τις μορφές διακρίσεων, σε όλους τους τομείς, ακόμη και σε εκείνους που δεν αναφέρονται ρητά στη Σύμβαση, και να διασφαλίζουν την ισότιμη ανάπτυξη και πρόοδο των γυναικών σε όλους τους τομείς. Για να διασφαλιστεί η ουσιαστική ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών στο πλαίσιο της μείωσης του κινδύνου καταστροφών και της κλιματικής αλλαγής, τα συμβαλλόμενα κράτη θα πρέπει να λάβουν συγκεκριμένα, στοχευμένα και μετρήσιμα μέτρα:

(α) Να εντοπίζουν και να εξαλείφουν όλες τις μορφές διακρίσεων, συμπεριλαμβανομένων των διασταυρούμενων μορφών διακρίσεων, εις βάρος των γυναικών στη νομοθεσία, τις πολιτικές, τα προγράμματα, τα σχέδια και άλλες δραστηριότητες που σχετίζονται με τη μείωση του κινδύνου καταστροφών και την κλιματική αλλαγή. Προτεραιότητα θα πρέπει να δοθεί στην αντιμετώπιση των διακρίσεων σε σχέση με την ιδιοκτησία, την πρόσβαση, τη χρήση, τη διάθεση, τον έλεγχο, τη διακυβέρνηση και την κληρονομικότητα της ιδιοκτησίας, της γης και των φυσικών πόρων, καθώς και των εμποδίων που εμποδίζουν τις γυναίκες να ασκήσουν την πλήρη δικαιοπρακτική τους ικανότητα και αυτονομία σε τομείς όπως η ελευθερία μετακίνησης και η ισότιμη πρόσβαση στα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα, μεταξύ άλλων στην τροφή, την υγεία, την εργασία και την κοινωνική προστασία. Οι γυναίκες και τα κορίτσια θα πρέπει να ενδυναμωθούν μέσω ειδικών πολιτικών, προγραμμάτων και στρατηγικών, ώστε να είναι σε θέση να ασκούν το δικαίωμά τους να αναζητούν, να λαμβάνουν και να μεταδίδουν πληροφορίες σχετικά με την κλιματική αλλαγή και τη μείωση του κινδύνου καταστροφών,

(β) Να δημιουργούν αποτελεσματικούς μηχανισμούς που να εγγυηθούν ότι τα δικαιώματα των γυναικών και των κοριτσιών αποτελούν πρωταρχικό μέλημα κατά την εκπόνηση μέτρων σχετικά με τη μείωση του κινδύνου καταστροφών και την κλιματική αλλαγή σε τοπικό, εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο. Πρέπει να ληφθούν μέτρα για να διασφαλιστεί ότι οι υποδομές υψηλής ποιότητας και οι κρίσιμες υπηρεσίες είναι διαθέσιμες, προσβάσιμες και πολιτισμικά αποδεκτές για όλες τις γυναίκες και τα κορίτσια σε βάση ισότητας.

B. Συμμετοχή και ενδυνάμωση

32. Η συμμετοχή διαφορετικών ομάδων γυναικών και κοριτσιών και η ανάπτυξη της ηγετικής τους ικανότητας σε διάφορα επίπεδα διακυβέρνησης και στις τοπικές κοινότητες είναι απαραίτητη για να διασφαλιστεί ότι η πρόληψη και η αντιμετώπιση των καταστροφών και των δυσμενών επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής είναι αποτελεσματική και ενσωματώνει τις προοπτικές όλων των τομέων της κοινωνίας. Η προώθηση της συμμετοχής των κοριτσιών και των νεαρών γυναικών στη δημιουργία, την ανάπτυξη, την εφαρμογή και την παρακολούθηση των πολιτικών και των σχεδίων

που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή και τη μείωση του κινδύνου καταστροφών είναι ουσιαστικής σημασίας, διότι οι ομάδες αυτές συχνά παραβλέπονται, παρόλο που θα βιώσουν τις επιπτώσεις των φαινομένων αυτών καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους.

33. Οι γυναίκες συμβάλλουν σημαντικά στην οικιακή, τοπική, εθνική, περιφερειακή και διεθνή οικονομία και στη διαχείριση του περιβάλλοντος, στη μείωση του κινδύνου καταστροφών και στην ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή σε διάφορα επίπεδα. Σε τοπικό επίπεδο, η παραδοσιακή γνώση που κατέχουν οι γυναίκες στις γεωργικές περιοχές είναι ιδιαίτερα σημαντική από την άποψη αυτή, διότι οι γυναίκες αυτές είναι σε θέση να παρατηρούν τις αλλαγές στο περιβάλλον και να ανταποκρίνονται σε αυτές μέσω προσαρμοστικών πρακτικών στην επιλογή των καλλιεργειών, τη φύτευση, τη συγκομιδή, τις τεχνικές διατήρησης της γης και την προσεκτική διαχείριση των υδάτινων πόρων.

34. Η Διακυβερνητική Επιτροπή για την Κλιματική Αλλαγή σημείωσε ότι οι περισσότερες τοπικές κοινότητες αναπτύσσουν πρακτικές προσαρμογής που θα μπορούσαν και θα έπρεπε να εντοπιστούν και να ακολουθηθούν, προκειμένου να προσαρμοστούν αποτελεσματικές στρατηγικές προσαρμογής και αντιμετώπισης σχετικά με τη μείωση του κινδύνου καταστροφών και την κλιματική αλλαγή. Στη Συμφωνία του Παρισιού, η Διάσκεψη των Μερών αναγνώρισε ότι η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή θα πρέπει να καθοδηγείται από τις βέλτιστες διαθέσιμες επιστημονικές γνώσεις και, κατά περίπτωση, από τα παραδοσιακά, αυτόχθονα και τοπικά συστήματα γνώσεων, άποψη που ευθυγραμμίζεται με τις πολλές διατάξεις της Σύμβασης, συμπεριλαμβανομένων των άρθρων 7, 8 και 14, που προβλέπουν ότι τα συμβαλλόμενα κράτη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι σε όλες τις γυναίκες παρέχονται ουσιαστικές ευκαιρίες συμμετοχής στην πολιτική λήψη αποφάσεων και στον αναπτυξιακό σχεδιασμό.

35. Τα άρθρα 7 και 8 της Σύμβασης προβλέπουν ότι οι γυναίκες θα πρέπει να έχουν ισότητα στην πολιτική και δημόσια ζωή σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο, ενώ το άρθρο 14 επαναλαμβάνει ότι οι γυναίκες της υπαίθρου έχουν το δικαίωμα να συμμετέχουν στον αναπτυξιακό σχεδιασμό και στις δραστηριότητες γεωργικής μεταρρύθμισης. Η εν λόγω εγγύηση της πολιτικής ισότητας περιλαμβάνει την ηγεσία των γυναικών και την εκπροσώπηση και συμμετοχή των γυναικών, στοιχεία που είναι ουσιώδη για την ανάπτυξη και την εφαρμογή αποτελεσματικών προγραμμάτων και πολιτικών σχετικά με τη μείωση του κινδύνου καταστροφών και την κλιματική αλλαγή, τα οποία λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες του πληθυσμού, ιδίως των γυναικών.

36. Για να διασφαλιστεί ότι οι γυναίκες και τα κορίτσια έχουν ίσες ευκαιρίες να ηγούνται, να συμμετέχουν και να παίρνουν αποφάσεις σε δραστηριότητες που σχετίζονται με τη μείωση του κινδύνου καταστροφών και την κλιματική αλλαγή, η Επιτροπή συνιστά στα κράτη μέρη:

(α) να υιοθετήσουν στοχευμένες πολιτικές, όπως προσωρινά ειδικά μέτρα, συμπεριλαμβανομένων των ποσοτώσεων, όπως προβλέπεται στο άρθρο 4 της Σύμβασης και στη γενική σύσταση αριθ. 25 (2004) για τα προσωρινά ειδικά μέτρα, ως ένα στοιχείο μιας συντονισμένης και τακτικά παρακολουθούμενης στρατηγικής για την επίτευξη της ισότιμης συμμετοχής των γυναικών σε όλες τις

διαδικασίες λήψης αποφάσεων και τον αναπτυξιακό σχεδιασμό που αφορούν τη μείωση του κινδύνου καταστροφών και την κλιματική αλλαγή,

(β) να αναπτύξουν προγράμματα για τη διασφάλιση της συμμετοχής και της ηγεσίας των γυναικών στην πολιτική ζωή, μεταξύ άλλων μέσω οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, ιδίως γυναικείων οργανώσεων, σε διάφορα επίπεδα, ιδίως στο πλαίσιο του τοπικού και κοινοτικού σχεδιασμού και της ετοιμότητας, της αντιμετώπισης και της αποκατάστασης από την κλιματική αλλαγή και τις καταστροφές,

(γ) να διασφαλίσουν την ισότιμη εκπροσώπηση των γυναικών σε φόρουμ και μηχανισμούς για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών και την κλιματική αλλαγή, σε κοινοτικό, τοπικό, εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο, ώστε να μπορούν να συμμετέχουν και να επηρεάζουν την ανάπτυξη πολιτικών, νομοθεσίας και σχεδίων σχετικά με τη μείωση του κινδύνου καταστροφών και την κλιματική αλλαγή και την εφαρμογή τους. Τα συμβαλλόμενα κράτη θα πρέπει επίσης να λάβουν θετικά μέτρα για να διασφαλίσουν ότι τα κορίτσια, οι νεαρές γυναίκες και οι γυναίκες που ανήκουν σε αυτόχθονες και άλλες περιθωριοποιημένες ομάδες θα έχουν ευκαιρίες εκπροσώπησης στους εν λόγω μηχανισμούς,

(δ) να ενισχύσουν τους εθνικούς θεσμούς που ασχολούνται με θέματα που σχετίζονται με το φύλο και τα δικαιώματα των γυναικών, την κοινωνία των πολιτών και τις γυναικείες οργανώσεις και να τους παράσχουν επαρκείς πόρους, δεξιότητες και εξουσία για να ηγηθούν, να συμβουλευθούν, να παρακολουθήσουν και να υλοποιήσουν στρατηγικές για την πρόληψη και την αντιμετώπιση των καταστροφών και τον μετριασμό των δυσμενών επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής,

(ε) να διαθέσουν επαρκείς πόρους για την ανάπτυξη της ηγετικής ικανότητας των γυναικών και να δημιουργήσουν ένα ευνοϊκό περιβάλλον για την ενίσχυση του ενεργού ρόλου τους στη μείωση του κινδύνου καταστροφών και την αντιμετώπιση του κινδύνου καταστροφών και στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής, σε όλα τα επίπεδα και σε όλους τους σχετικούς τομείς.

C. Λογοδοσία και πρόσβαση στη δικαιοσύνη

37. Σύμφωνα με το άρθρο 15 παράγραφος 1 της Σύμβασης, θα πρέπει να αναγνωρίζεται στις γυναίκες ισότητα ενώπιον του νόμου, γεγονός εξαιρετικά σημαντικό σε καταστάσεις καταστροφών και στο πλαίσιο της κλιματικής αλλαγής, δεδομένου ότι οι γυναίκες, οι οποίες συχνά αντιμετωπίζουν εμπόδια στην πρόσβαση στη δικαιοσύνη, ενδέχεται να αντιμετωπίσουν σημαντικές δυσκολίες στη διεκδίκηση αποζημιώσεων και άλλων μορφών επανόρθωσης για τον μετριασμό των απωλειών τους και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή. Η αναγνώριση της νομικής ικανότητας των γυναικών ως ταυτόσημης με εκείνη των ανδρών και ως ισότιμης μεταξύ των ομάδων γυναικών, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών με αναπηρία και των αυτόχθονων γυναικών, καθώς και η ισότιμη πρόσβασή τους στη δικαιοσύνη, αποτελούν ουσιώδη στοιχεία των πολιτικών και στρατηγικών για τις καταστροφές και την κλιματική αλλαγή.

38. Τα συμβαλλόμενα κράτη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι τα νομικά πλαίσια δεν εισάγουν διακρίσεις και ότι όλες οι γυναίκες έχουν αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη, σύμφωνα με τη γενική σύσταση αριθ. 33, μεταξύ άλλων:

(α) διενεργώντας ανάλυση των επιπτώσεων των υφιστάμενων νόμων σε σχέση με το φύλο, ενσωματώνοντας εκείνους που εφαρμόζονται σε πλουραλιστικά νομικά συστήματα, συμπεριλαμβανομένων των εθιμικών, παραδοσιακών και θρησκευτικών κανόνων και πρακτικών, ώστε να αξιολογηθεί η επίδρασή τους στις γυναίκες όσον αφορά την ευαλωτότητά τους στον κίνδυνο καταστροφών και την κλιματική αλλαγή, και να υιοθετήσουν, να καταργήσουν ή να τροποποιήσουν τους νόμους, τους κανόνες και τις πρακτικές αναλόγως,

(β) αυξάνοντας την ευαισθητοποίηση των γυναικών σχετικά με τα διαθέσιμα ένδικα μέσα και τους μηχανισμούς επίλυσης διαφορών και του νομικού τους αλφαριθμητισμού, παρέχοντάς τους πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματά τους και τις πολιτικές και τα προγράμματα που αφορούν τη μείωση του κινδύνου καταστροφών και την κλιματική αλλαγή και δίνοντάς τους τη δυνατότητα να ασκούν το δικαίωμά τους στην πληροφόρηση στο πλαίσιο αυτό,

(γ) εξασφαλίζοντας προσιτή ή, εάν είναι απαραίτητο, δωρεάν πρόσβαση σε νομικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης της νομικής βοήθειας, καθώς και σε επίσημα έγγραφα, όπως πιστοποιητικά γέννησης, θανάτου και γάμου και έγγραφα και πράξεις κτηματογράφησης. Θα πρέπει να εφαρμοστούν αξιόπιστα και χαμηλού κόστους διοικητικά συστήματα ώστε τα έγγραφα αυτά να είναι προσβάσιμα και διαθέσιμα στις γυναίκες σε καταστάσεις καταστροφών, ώστε να είναι σε θέση να επωφεληθούν από υπηρεσίες όπως οι πληρωμές αρωγής και οι αποζημιώσεις,

(δ) αίρωντας τους φραγμούς στην πρόσβαση των γυναικών στη δικαιοσύνη, διασφαλίζοντας ότι οι επίσημοι και ανεπίσημοι μηχανισμοί απονομής δικαιοσύνης, συμπεριλαμβανομένων των μηχανισμών εναλλακτικής επίλυσης διαφορών, είναι σύμφωνοι με τη Σύμβαση και διατίθενται και είναι προσβάσιμοι, ώστε να μπορούν οι γυναίκες να διεκδικούν τα δικαιώματά τους. Θα πρέπει επίσης να αναπτυχθούν μέτρα για την προστασία των γυναικών από αντίποινα όταν διεκδικούν τα δικαιώματά τους,

(ε) Ελαχιστοποιώντας τις διαταραχές στα νομικά και δικαστικά συστήματα που μπορεί να προκύψουν από καταστροφές και κλιματικές αλλαγές, με την ανάπτυξη σχεδίων αντιμετώπισης που προβλέπουν την ανάπτυξη κινητών ή εξειδικευμένων μηχανισμών αναφοράς, ομάδων έρευνας και δικαστηρίων. Οι ευέλικτοι και προσβάσιμοι νομικοί και δικαστικοί μηχανισμοί έχουν ιδιαίτερη σημασία για τις γυναίκες και τα κορίτσια που επιθυμούν να καταγγείλουν περιστατικά βίας λόγω φύλου.

V. Ειδικές αρχές της Σύμβασης σχετικά με τη μείωση του κινδύνου καταστροφών και την κλιματική αλλαγή

A. Αξιολόγηση και συλλογή δεδομένων

39. Οι διαστάσεις της μείωσης του κινδύνου καταστροφών που σχετίζονται με το φύλο και οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής συχνά δεν είναι επαρκώς κατανοητές. Η περιορισμένη τεχνική ικανότητα σε εθνικό και τοπικό επίπεδο έχει ως αποτέλεσμα την έλλειψη δεδομένων με ανάλυση κατά φύλο, ηλικία, αναπηρία, εθνικότητα και γεωγραφική θέση, γεγονός που εξακολουθεί να εμποδίζει την ανάπτυξη κατάλληλων και στοχευμένων στρατηγικών για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

40. Τα συμβαλλόμενα κράτη θα πρέπει:

(α) Να δημιουργήσουν ή να προσδιορίσουν τους υφιστάμενους εθνικούς και τοπικούς μηχανισμούς για τη συλλογή, ανάλυση και διαχείριση, καθώς και για την εφαρμογή των δεδομένων που διαχωρίζονται κατά φύλο, ηλικία, αναπηρία, εθνικότητα και περιοχή. Τα εν λόγω δεδομένα θα πρέπει να δημοσιοποιούνται και να χρησιμοποιούνται για την ενημέρωση της εθνικής και περιφερειακής νομοθεσίας, των πολιτικών, των προγραμμάτων και των προϋπολογισμών για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών και την ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή, με γνώμονα την ανταπόκριση του φύλου,

(β) να αναπτύξουν, με βάση διαχωρισμένα δεδομένα, ειδικούς και ανταποκρινόμενους στο φύλο δείκτες και μηχανισμούς παρακολούθησης, ώστε τα κράτη μέλη να μπορούν να καθορίσουν τις βάσεις και να μετρήσουν την πρόοδο σε τομείς όπως η συμμετοχή των γυναικών σε πρωτοβουλίες σχετικά με τη μείωση του κινδύνου καταστροφών και την κλιματική αλλαγή και σε πολιτικούς, οικονομικούς και κοινωνικούς θεσμούς. Η ενσωμάτωση και ο συντονισμός με την εφαρμογή άλλων υφιστάμενων πλαισίων, όπως η Σύμβαση-Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή, η Ατζέντα 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη και το Πλαίσιο Sendai, είναι ουσιώδους σημασίας για τη διασφάλιση μιας συνεπούς και αποτελεσματικής προσέγγισης,

(γ) να ενδυναμώσουν, να αναπτύξουν τις ικανότητες και να παρέχουν πόρους, εάν είναι απαραίτητο μέσω στήριξης από δωρητές, στους εθνικούς φορείς που είναι υπεύθυνοι για τη συλλογή, ενοποίηση και ανάλυση των διαχωρισμένων δεδομένων, σε όλους τους σχετικούς τομείς, όπως ο οικονομικός σχεδιασμός, η διαχείριση του κινδύνου καταστροφών, ο σχεδιασμός και η παρακολούθηση της εφαρμογής των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης, μεταξύ άλλων και σε τοπικό επίπεδο,

(δ) να ενσωματώσουν τις πληροφορίες για το κλίμα στον σχεδιασμό καταστροφών και στη λήψη αποφάσεων σε υποεθνικό και εθνικό επίπεδο, διασφαλίζοντας ότι ζητείται η γνώμη διαφορετικών ομάδων γυναικών ως πολύτιμων πηγών κοινοτικής γνώσης για την κλιματική αλλαγή.

B. Συνοχή της πολιτικής

41. Μόλις πρόσφατα καταβλήθηκαν συντονισμένες προσπάθειες για τον συντονισμό των πολιτικών για την ισότητα των φύλων, τη μείωση του κινδύνου καταστροφών, την κλιματική αλλαγή και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Ενώ ορισμένα έγγραφα πολιτικής, όπως η Ατζέντα 2030 και οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης, ενσωματώνουν τους εν λόγω στόχους στα πλαίσια εφαρμογής τους, απομένουν πολλά να γίνουν σε εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο για την ευθυγράμμιση των πολιτικών. Τα

προγράμματα δράσης, οι προϋπολογισμοί και οι στρατηγικές θα πρέπει να συντονίζονται σε όλους τους τομείς, συμπεριλαμβανομένου του εμπορίου, της ανάπτυξης, της ενέργειας, του περιβάλλοντος, των υδάτων, της κλιματικής επιστήμης, της γεωργίας, της εκπαίδευσης, της υγείας και του σχεδιασμού, και σε επίπεδα διακυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένων των τοπικών και υποεθνικών, εθνικών, περιφερειακών και διεθνών, προκειμένου να διασφαλιστεί μια αποτελεσματική και βασισμένη στα ανθρώπινα δικαιώματα προσέγγιση για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών και τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σε αυτήν.

42. Τα συμβαλλόμενα κράτη θα πρέπει:

(α) να προβούν σε ολοκληρωμένο έλεγχο των πολιτικών και προγραμμάτων σε όλους τους τομείς και περιοχές, συμπεριλαμβανομένων του κλίματος, του εμπορίου και των επενδύσεων, του περιβάλλοντος και του σχεδιασμού, του νερού, των τροφίμων, της γεωργίας, της τεχνολογίας, της κοινωνικής προστασίας, της εκπαίδευσης και της απασχόλησης, προκειμένου να προσδιοριστεί ο βαθμός ενσωμάτωσης της προοπτικής της ισότητας των φύλων και τυχόν ασυνέπειες, με σκοπό την ενίσχυση των προσπάθειών που αποσκοπούν στη μείωση του κινδύνου καταστροφών και στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σε αυτήν,

(β) να βελτιώσουν τον συντονισμό μεταξύ των τομέων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που ασχολούνται με τη διαχείριση του κινδύνου καταστροφών, την κλιματική αλλαγή, την ισότητα των φύλων, την υγιεινοοικονομική περίθαλψη, την εκπαίδευση, την κοινωνική προστασία, τη γεωργία, την προστασία του περιβάλλοντος και τον αστικό σχεδιασμό, μέσω μέτρων όπως η υιοθέτηση ολοκληρωμένων εθνικών στρατηγικών και σχεδίων σχετικά με τη μείωση του κινδύνου καταστροφών και την κλιματική αλλαγή, τα οποία ενσωματώνουν ρητά την προοπτική της ισότητας των φύλων στις προσεγγίσεις τους,

(γ) να διενεργούν αξιολογήσεις των επιπτώσεων του φύλου κατά τη διάρκεια των φάσεων σχεδιασμού, εφαρμογής και παρακολούθησης των σχεδίων και πολιτικών που αφορούν τη μείωση του κινδύνου καταστροφών και την κλιματική αλλαγή,

(δ) να αναπτύσσουν, να συγκεντρώνουν και να μοιράζονται πρακτικά εργαλεία, πληροφορίες και βέλτιστες πρακτικές και μεθοδολογίες για την αποτελεσματική ενσωμάτωση της προοπτικής της ισότητας των φύλων στη νομοθεσία, τις πολιτικές και τα προγράμματα σε όλους τους τομείς που σχετίζονται με τη μείωση του κινδύνου καταστροφών και την κλιματική αλλαγή,

(ε) να προωθούν και να ενισχύουν τον ζωτικό ρόλο που διαδραματίζουν οι υποεθνικές κυβερνήσεις στη μείωση του κινδύνου καταστροφών, την παροχή υπηρεσιών, την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών, τον σχεδιασμό χρήσεων γης και την κλιματική αλλαγή. Για το σκοπό αυτό, θα πρέπει να διατεθούν επαρκείς προϋπολογισμοί και να αναπτυχθούν μηχανισμοί για την παρακολούθηση της εφαρμογής της νομοθεσίας και των πολιτικών σε υποεθνικό επίπεδο.

C. Εξωεδαφικές υποχρεώσεις, διεθνής συνεργασία και κατανομή πόρων

43. Τα συμβαλλόμενα κράτη έχουν υποχρεώσεις τόσο εντός όσο και εκτός της επικράτειάς τους να διασφαλίσουν την πλήρη εφαρμογή της Σύμβασης, μεταξύ άλλων στους τομείς της μείωσης του κινδύνου καταστροφών και του μετριασμού της κλιματικής αλλαγής και της προσαρμογής σε αυτήν. Μέτρα όπως ο περιορισμός της χρήσης ορυκτών καυσίμων, η μείωση της διασυννοριακής ρύπανσης και των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και η προώθηση της μετάβασης σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας θεωρούνται κρίσιμα βήματα για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και των αρνητικών επιπτώσεων των δυσμενών συνεπειών της κλιματικής αλλαγής και των καταστροφών στα ανθρώπινα δικαιώματα σε παγκόσμιο επίπεδο. Στα ψηφίσματά του 26/27 και 29/15, το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σημείωσε ότι ο παγκόσμιος χαρακτήρας της κλιματικής αλλαγής απαιτεί την ευρύτερη δυνατή συνεργασία όλων των χωρών και τη συμμετοχή τους σε μια αποτελεσματική και κατάλληλη διεθνή αντίδραση.

44. Επί του παρόντος δεν διατίθενται επαρκείς πόροι για την αντιμετώπιση των υποκείμενων διαρθρωτικών αιτιών της ανισότητας των φύλων που αυξάνουν την έκθεση των γυναικών στον κίνδυνο καταστροφών και στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και για την ανάπτυξη προγραμμάτων που ανταποκρίνονται στα φύλα στους τομείς αυτούς. Οι με χαμηλό εισόδημα, ευάλωτες στην κλιματική αλλαγή χώρες αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες προκλήσεις στην ανάπτυξη, την εφαρμογή και την παρακολούθηση πολιτικών και προγραμμάτων για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών και την πρόληψη, τον μετριασμό και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή με γνώμονα την ευαισθησία του φύλου, καθώς και στην προώθηση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτή τεχνολογία, λόγω της περιορισμένης διαθεσιμότητας εθνικής δημόσιας χρηματοδότησης και αναπτυξιακής βοήθειας.

45. Σύμφωνα με τη Σύμβαση και άλλες διεθνείς πράξεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα, πρέπει να διασφαλιστεί επαρκής και αποτελεσματική κατανομή οικονομικών και τεχνικών πόρων για την πρόληψη, τον μετριασμό και την προσαρμογή στις καταστροφές και την κλιματική αλλαγή με βάση την ευαισθησία του φύλου, τόσο μέσω των εθνικών προϋπολογισμών όσο και μέσω της διεθνούς συνεργασίας. Οποιαδήποτε μέτρα λαμβάνονται από τα συμβαλλόμενα κράτη για την πρόληψη, τον μετριασμό και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και των καταστροφών εντός της δικής τους δικαιοδοσίας ή εξωεδαφικά πρέπει να εδράζονται σταθερά στις αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων της ουσιαστικής ισότητας και της μη διάκρισης, της συμμετοχής και της ενδυνάμωσης, της λογοδοσίας και της πρόσβασης στη δικαιοσύνη, της διαφάνειας και του κράτους δικαίου.

46. Τα συμβαλλόμενα κράτη, χωριστά και σε συνεργασία με άλλους, θα πρέπει:

(α) να λάβουν αποτελεσματικά μέτρα για την ισότιμη διαχείριση των κοινών φυσικών πόρων, ιδίως του νερού, και να περιορίσουν τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, τη χρήση ορυκτών καυσίμων, την αποψίλωση των δασών, την υποβάθμιση του μόνιμου πάγου κοντά στην επιφάνεια της γης, την υποβάθμιση του εδάφους και τη διασυννοριακή ρύπανση, συμπεριλαμβανομένης της απόρριψης τοξικών αποβλήτων, καθώς και όλους τους άλλους περιβαλλοντικούς, τεχνολογικούς και βιολογικούς κινδύνους και ρίσκα που

συμβάλλουν στην κλιματική αλλαγή και τις καταστροφές, οι οποίες τείνουν να επηρεάζουν δυσανάλογα αρνητικά τις γυναίκες και τα κορίτσια,

(β) να αυξήσουν τα ειδικά κονδύλια του προϋπολογισμού, σε διεθνές, περιφερειακό, εθνικό και τοπικό επίπεδο, για την αντιμετώπιση των αναγκών πρόληψης, ετοιμότητας, μετριασμού, ανάκαμψης και προσαρμογής σε σχέση με τις καταστροφές και την κλιματική αλλαγή λόγω φύλου στους τομείς των υποδομών και των υπηρεσιών,

(γ) να επενδύσουν στην προσαρμοστικότητα προσδιορίζοντας και υποστηρίζοντας μέσα διαβίωσης που είναι ανθεκτικά στις καταστροφές και την κλιματική αλλαγή, βιώσιμα και ενδυναμωτικά για τις γυναίκες, καθώς και σε υπηρεσίες που ανταποκρίνονται στο φύλο και επιτρέπουν στις γυναίκες να αποκτήσουν πρόσβαση σε αυτά τα μέσα διαβίωσης και να επωφεληθούν από αυτά,

(δ) να αυξήσουν την πρόσβαση των γυναικών σε κατάλληλα συστήματα μείωσης του κινδύνου, όπως η κοινωνική προστασία, η διαφοροποίηση των μέσων διαβίωσης και η ασφάλιση,

(ε) να ενσωματώσουν την προοπτική της ισότητας των φύλων στα σχετικά διεθνή, περιφερειακά, εθνικά, τομεακά και τοπικά προγράμματα και έργα, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που χρηματοδοτούνται από διεθνή κονδύλια για το κλίμα και τη βιώσιμη ανάπτυξη,

(στ) να μοιράζονται πόρους, γνώσεις και τεχνολογία για την ανάπτυξη ικανοτήτων μείωσης του κινδύνου καταστροφών και προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή μεταξύ των γυναικών και των κοριτσιών, μεταξύ άλλων με την παροχή επαρκούς, αποτελεσματικής και διαφανούς χρηματοδότησης, η οποία διοικείται μέσω συμμετοχικών, υπεύθυνων και αμερόληπτων διαδικασιών,

(ζ) να διασφαλίσουν ότι τα κράτη, οι διεθνείς οργανισμοί και άλλοι φορείς που παρέχουν τεχνικούς και οικονομικούς πόρους για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών, τη βιώσιμη ανάπτυξη και την κλιματική αλλαγή ενσωματώνουν την προοπτική της ισότητας των φύλων και των δικαιωμάτων των γυναικών στο σχεδιασμό, την εφαρμογή και την παρακολούθηση όλων των προγραμμάτων και να θεσπίσουν κατάλληλους και αποτελεσματικούς μηχανισμούς λογοδοσίας για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

D. Μη κρατικοί φορείς και εξωεδαφικές υποχρεώσεις

47. Ο ιδιωτικός τομέας και οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στη μείωση του κινδύνου καταστροφών, στην ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και στην προώθηση της ισότητας των φύλων, τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και όταν δραστηριοποιούνται διεθνώς. Η ανάπτυξη συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα προωθείται μέσω διαφόρων μηχανισμών, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της Ατζέντας 2030. Οι εν λόγω συμπράξεις μπορούν να παράσχουν τους οικονομικούς και τεχνικούς πόρους που απαιτούνται για να καταστεί δυνατή η δημιουργία νέων υποδομών για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών και την ανθεκτικότητα στα κλιματικά φαινόμενα των μέσων διαβίωσης.

48. Στις κατευθυντήριες αρχές των Ηνωμένων Εθνών για τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα, ορίζεται ότι οι επιχειρήσεις έχουν άμεση ευθύνη να σέβονται και να προστατεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα, να ενεργούν με τη δέουσα επιμέλεια για την πρόληψη των παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και να παρέχουν αποτελεσματικά ένδικα μέσα για τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που συνδέονται με τις δραστηριότητές τους. Για να διασφαλιστεί ότι οι δραστηριότητες του ιδιωτικού τομέα στους τομείς της μείωσης του κινδύνου καταστροφών και της κλιματικής αλλαγής σέβονται και προστατεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών, πρέπει να εγγυώνται τη λογοδοσία και να είναι συμμετοχικές, να ανταποκρίνονται στο φύλο και να υπόκεινται σε τακτική παρακολούθηση και αξιολόγηση με βάση τα ανθρώπινα δικαιώματα.

49. Τα συμβαλλόμενα κράτη θα πρέπει να ρυθμίζουν τις δραστηριότητες των μη κρατικών φορέων εντός της δικαιοδοσίας τους, ακόμη και όταν αυτοί δραστηριοποιούνται εξωεδαφικά. Η γενική σύσταση αριθ. 28 επιβεβαιώνει την απαίτηση του άρθρου 2 στοιχείο ε) για την εξάλειψη των διακρίσεων από οποιονδήποτε δημόσιο ή ιδιωτικό φορέα, η οποία επεκτείνεται και στις πράξεις των εθνικών εταιρειών που δραστηριοποιούνται εξωεδαφικά.

50. Οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που δραστηριοποιούνται σε τοπικό και διεθνές επίπεδο, ενίοτε σε συνεργασία με τις κυβερνητικές αρχές και τον ιδιωτικό τομέα, έχουν επίσης ευθύνες να διασφαλίζουν ότι οι δραστηριότητές τους στους τομείς της κλιματικής αλλαγής και της μείωσης και διαχείρισης του κινδύνου καταστροφών δεν προκαλούν βλάβη στους τοπικούς πληθυσμούς, και οι εν λόγω οργανώσεις θα πρέπει να λαμβάνουν μέτρα για την ελαχιστοποίηση της βλάβης που μπορεί να προκαλούν ακούσια απλώς και μόνο με την παρουσία τους και την παροχή βοήθειας.

51. Σε σχέση με τους μη κρατικούς φορείς, τα κράτη μέρη θα πρέπει:

(α) Να δημιουργούν περιβάλλοντα που ευνοούν τις επενδύσεις που ανταποκρίνονται στο φύλο για την πρόληψη, τον μετριασμό και την προσαρμογή στις καταστροφές και την κλιματική αλλαγή, μεταξύ άλλων μέσω της βιώσιμης αστικής και αγροτικής ανάπτυξης, της προώθησης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης,

(β) να ενθαρρύνουν την επιχειρηματικότητα μεταξύ των γυναικών και να δημιουργήσουν κίνητρα για τις γυναίκες να συμμετάσχουν σε επιχειρήσεις που εμπλέκονται σε δραστηριότητες βιώσιμης ανάπτυξης και βιοπορισμού με ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή σε τομείς όπως ο τομέας της καθαρής ενέργειας και τα αγροοικολογικά συστήματα διατροφής. Οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε αυτούς τους τομείς θα πρέπει επίσης να ενθαρρύνονται να αυξάνουν τον αριθμό των γυναικών που απασχολούν, ιδίως σε ηγετικές θέσεις,

(γ) να διεξάγουν αναλύσεις επιπτώσεων σε σχέση με το φύλο για κάθε προτεινόμενη σύμπραξη δημόσιου και ιδιωτικού τομέα στους τομείς της μείωσης του κινδύνου καταστροφών και της κλιματικής αλλαγής και να διασφαλίζουν ότι ποικίλες ομάδες γυναικών συμμετέχουν στο σχεδιασμό, την υλοποίηση και την παρακολούθησή τους. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στη διασφάλιση της φυσικής και οικονομικής πρόσβασης όλων των ομάδων γυναικών σε κάθε

υποδομή και υπηρεσία που παρέχεται μέσω συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα,

(δ) να θεσπίσουν ρυθμιστικά μέτρα για την προστασία των γυναικών από τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από ιδιωτικούς επιχειρηματικούς φορείς και να διασφαλίσουν ότι οι δικές τους δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που διεξάγονται σε συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα και την κοινωνία των πολιτών, σέβονται και προστατεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα και ότι υπάρχουν αποτελεσματικά ένδικο μέσα σε περίπτωση παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που σχετίζονται με τις δραστηριότητες μη κρατικών φορέων. Τα μέτρα αυτά θα πρέπει να εφαρμόζονται σε δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα τόσο εντός όσο και εκτός της επικράτειας του οικείου κράτους μέρους.

E. Ανάπτυξη ικανοτήτων και πρόσβαση στην τεχνολογία

52. Η έλλειψη ενεργού συμμετοχής των γυναικών σε προγράμματα σχετικά με τη μείωση του κινδύνου καταστροφών και την κλιματική αλλαγή, ιδίως σε τοπικό επίπεδο, εμποδίζει την πρόοδο προς την υλοποίηση των δεσμεύσεων για την ισότητα των φύλων και την ανάπτυξη συντονισμένων και αποτελεσματικών πολιτικών και στρατηγικών για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών και την ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή. Θα πρέπει να ληφθούν μέτρα για την ανάπτυξη των ικανοτήτων και των δυνατοτήτων των γυναικών, των οργανώσεων για τα δικαιώματα των γυναικών και των κρατικών φορέων να συμμετέχουν σε αξιολογήσεις του κινδύνου καταστροφών και του κλίματος με γνώμονα την ανταπόκριση του φύλου σε τοπικό, εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο.

53. Στη δήλωσή της σχετικά με το φύλο και την κλιματική αλλαγή, η Επιτροπή σημείωσε ότι οι πολιτικές που υποστηρίζουν την ισότητα των φύλων στην πρόσβαση στην επιστήμη και την τεχνολογία και στη χρήση και τον έλεγχο της επιστήμης και της τεχνολογίας, καθώς και στην επίσημη και άτυπη εκπαίδευση και κατάρτιση, θα ενισχύσουν την ικανότητα ενός έθνους στους τομείς της μείωσης των καταστροφών, του μετριασμού και της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή (A/65/38, πρώτο μέρος, παράρτημα II). Πολύ συχνά, ωστόσο, οι γυναίκες δεν μπορούσαν να αποκτήσουν πρόσβαση στην τεχνολογία, τις ευκαιρίες κατάρτισης και την πληροφόρηση, λόγω των ανισοτήτων που βασίζονται στο φύλο.

54. Τα συμβαλλόμενα κράτη θα πρέπει:

(α) Να αυξήσουν τη συμμετοχή των γυναικών στην ανάπτυξη σχεδίων που αφορούν τη μείωση του κινδύνου καταστροφών και την κλιματική αλλαγή, υποστηρίζοντας την τεχνική τους ικανότητα και παρέχοντας επαρκείς πόρους για το σκοπό αυτό,

(β) να θεσμοθετήσουν την ηγεσία των γυναικών σε όλα τα επίπεδα στην πρόληψη καταστροφών, την ετοιμότητα, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης και διάδοσης συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης, την αντιμετώπιση και την αποκατάσταση και τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σε αυτήν,

(γ) να διασφαλίσουν ότι οι πληροφορίες έγκαιρης προειδοποίησης παρέχονται με τη χρήση τεχνολογίας που είναι σύγχρονη, πολιτισμικά κατάλληλη, προσβάσιμη και χωρίς αποκλεισμούς, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες των διαφόρων ομάδων γυναικών. Ειδικότερα, η επέκταση της κάλυψης του Διαδικτύου και της κινητής τηλεφωνίας, καθώς και άλλων αξιόπιστων και οικονομικά αποδοτικών τεχνολογιών επικοινωνίας, όπως τα ραδιόφωνα, και η προσβασιμότητα της εν λόγω τεχνολογίας για όλες τις γυναίκες, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών που ανήκουν σε αυτόχθονες και μειονοτικές ομάδες, των ηλικιωμένων γυναικών και των γυναικών με αναπηρίες, θα πρέπει να προωθηθεί ενεργά στο πλαίσιο προγραμμάτων που αφορούν τη μείωση του κινδύνου καταστροφών και την κλιματική αλλαγή,

(δ) να διασφαλίσουν ότι οι γυναίκες έχουν πρόσβαση στην τεχνολογία για την πρόληψη και τον μετριασμό των δυσμενών επιπτώσεων των καταστροφών και της κλιματικής αλλαγής στις καλλιέργειες, το ζωικό κεφάλαιο, τα σπίτια και τις επιχειρήσεις και ότι μπορούν να χρησιμοποιούν και να επωφελούνται οικονομικά από την τεχνολογία για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και τον μετριασμό της, συμπεριλαμβανομένης της τεχνολογίας που αφορά τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και τη βιώσιμη γεωργική παραγωγή,

(ε) να προωθήσουν την κατανόηση, την εφαρμογή και τη χρήση των παραδοσιακών γνώσεων και δεξιοτήτων των γυναικών στη μείωση του κινδύνου καταστροφών και στην αντιμετώπιση του κινδύνου καταστροφών και στον μετριασμό και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή,

(στ) να προωθούν και να διευκολύνουν τη συμβολή των γυναικών στη σύλληψη, την ανάπτυξη και τη χρήση της τεχνολογίας για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών και την κλιματική επιστήμη.

VI. Ειδικοί τομείς ανησυχίας

A. Δικαίωμα ζωής χωρίς βία κατά των γυναικών και των κοριτσιών λόγω φύλου

55. Στη γενική σύστασή της αριθ. 35, η Επιτροπή σημείωσε ότι η έμφυλη βία κατά των γυναικών αποτελούσε ένα από τα θεμελιώδη κοινωνικά, πολιτικά και οικονομικά μέσα με τα οποία διαιώνίζεται η υποδεέστερη θέση των γυναικών σε σχέση με τους άνδρες και οι στερεότυποι ρόλοι τους. Υπογράμμισε επίσης τις καταστάσεις καταστροφών και την υποβάθμιση και καταστροφή των φυσικών πόρων ως παράγοντες που επηρεάζουν και επιδεινώνουν την έμφυλη βία κατά των γυναικών και των κοριτσιών.

56. Η Επιτροπή παρατήρησε επίσης ότι η σεξουαλική βία είναι κοινή στις ανθρωπιστικές κρίσεις και μπορεί να οξυνθεί μετά από μια εθνική καταστροφή. Σε μια περίοδο αυξημένου στρες, ανομίας και έλλειψης στέγης, οι γυναίκες αντιμετωπίζουν αυξημένη απειλή βίας (A/65/38, δεύτερο μέρος, παράρτημα II, παράγραφος 6).

57. Σύμφωνα με τη Σύμβαση και τη γενική σύσταση αριθ. 35, τα συμβαλλόμενα κράτη θα πρέπει:

(α) να αναπτύξουν πολιτικές και προγράμματα για την αντιμετώπιση των υφιστάμενων και νέων παραγόντων κινδύνου για τη βία κατά των γυναικών λόγω φύλου, συμπεριλαμβανομένης της ενδοοικογενειακής βίας, της σεξουαλικής βίας, της οικονομικής βίας, της εμπορίας ανθρώπων και του αναγκαστικού γάμου, στο πλαίσιο της μείωσης του κινδύνου καταστροφών και της κλιματικής αλλαγής, και να προωθήσουν τη συμμετοχή και την ηγεσία των γυναικών στην ανάπτυξή τους,

(β) να διασφαλίσουν ότι η ελάχιστη νόμιμη ηλικία γάμου είναι τα 18 έτη τόσο για τις γυναίκες όσο και για τους άνδρες. Τα συμβαλλόμενα κράτη θα πρέπει να συμπεριλάβουν εκπαίδευση σχετικά με την επικράτηση των πρόωρων και αναγκαστικών γάμων για όλο το προσωπικό που συμμετέχει σε δραστηριότητες αντιμετώπισης καταστροφών. Σε συνεργασία με τις ενώσεις γυναικών και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς, θα πρέπει να δημιουργηθούν μηχανισμοί, στο πλαίσιο τοπικών και περιφερειακών σχεδίων διαχείρισης καταστροφών, για την πρόληψη, παρακολούθηση και αντιμετώπιση των πρόωρων και εξαναγκαστικών γάμων,

(γ) να παρέχουν προσβάσιμους, εμπιστευτικούς, υποστηρικτικούς και αποτελεσματικούς μηχανισμούς για όλες τις γυναίκες που επιθυμούν να καταγγείλουν τη βία λόγω φύλου,

(δ) να αναπτύξουν, σε συνεργασία με ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερόμενων φορέων, συμπεριλαμβανομένων των γυναικείων ενώσεων, ένα σύστημα για την τακτική παρακολούθηση και αξιολόγηση των παρεμβάσεων που αποσκοπούν στην πρόληψη και αντιμετώπιση της έμφυλης βίας κατά των γυναικών, στο πλαίσιο προγραμμάτων που αφορούν τη μείωση του κινδύνου καταστροφών και την κλιματική αλλαγή,

(ε) να παρέχουν κατάρτιση, ευαισθητοποίηση και ενημέρωση στις αρχών, στους εργαζομένους στις υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης και σε άλλες ομάδες σχετικά με τις διάφορες μορφές βίας λόγω φύλου που επικρατούν σε καταστάσεις καταστροφών και τον τρόπο πρόληψης και αντιμετώπισής τους. Η εκπαίδευση θα πρέπει να περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματα και τις ανάγκες των γυναικών και των κοριτσιών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που ανήκουν σε αυτόχθονες και μειονοτικές ομάδες, των γυναικών και των κοριτσιών με αναπηρίες, των λεσβιών, των αμφιφυλόφιλων και των διαφυλικών γυναικών και κοριτσιών και των διαφυλικών ατόμων, καθώς και τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να εκτεθούν και να επηρεαστούν από τη βία λόγω φύλου,

(στ) να υιοθετήσουν μακροπρόθεσμες πολιτικές και στρατηγικές για την αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτιών της έμφυλης βίας κατά των γυναικών σε καταστάσεις καταστροφών, μεταξύ άλλων με τη συνεργασία με τους άνδρες και τα αγόρια, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, τους παραδοσιακούς και θρησκευτικούς ηγέτες και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, προκειμένου να εντοπιστούν και να εξαλειφθούν τα κοινωνικά και πολιτισμικά στερεότυπα σχετικά με τη θέση των γυναικών.

B. Δικαιώματα στην εκπαίδευση και στην πληροφόρηση

58. Το άρθρο 10 της Σύμβασης αφορά την εξάλειψη των διακρίσεων στην εκπαίδευση. Η εκπαίδευση βελτιώνει την ικανότητα των γυναικών να συμμετέχουν

στα νοικοκυριά, τις οικογένειες, τις κοινότητες και τις επιχειρήσεις τους και να εντοπίζουν τα μέσα για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών, τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής, την ανάπτυξη αποτελεσματικότερων στρατηγικών ανάκαμψης και, ως εκ τούτου, την οικοδόμηση ανθεκτικότερων κοινοτήτων. Η εκπαίδευση αυξάνει επίσης την πρόσβαση σε ευκαιρίες, πόρους, τεχνολογία και πληροφορίες που βοηθούν στη μείωση του κινδύνου καταστροφών και στην ανάπτυξη αποτελεσματικών πολιτικών σχετικά με την κλιματική αλλαγή. Η πρόληψη και ο μετριασμός των καταστροφών και της κλιματικής αλλαγής απαιτούν καλά εκπαιδευμένες γυναίκες και άνδρες σε κλάδους όπως η οικονομία, η γεωργία, η διαχείριση των υδάτινων πόρων, η κλιματολογία, η μηχανική, το δίκαιο, οι τηλεπικοινωνίες και οι υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης.

59. Μετά τις καταστροφές, τα κορίτσια και οι γυναίκες, των οποίων η πρόσβαση στην εκπαίδευση είναι συχνά ήδη περιορισμένη λόγω κοινωνικών, πολιτιστικών και οικονομικών εμποδίων, μπορεί να αντιμετωπίσουν ακόμη μεγαλύτερα εμπόδια στη συμμετοχή στην εκπαίδευση, λόγω της καταστροφής των υποδομών, της έλλειψης εκπαιδευτικών και άλλων πόρων, των οικονομικών δυσχερειών και των ανησυχιών για την ασφάλεια.

60. Σύμφωνα με το άρθρο 10 της Σύμβασης και τη γενική σύσταση αριθ. 36, τα συμβαλλόμενα κράτη θα πρέπει:

(α) να διασφαλίζουν, μέσω τακτικών επιθεωρήσεων, ότι οι εκπαιδευτικές υποδομές είναι ασφαλείς και αρκετά ανθεκτικές ώστε να αντέχουν σε καταστροφές και ότι διατίθενται επαρκείς πόροι για την προστασία των μαθητών και των εκπαιδευτικών από τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και των καταστροφών,

(β) να διαθέσουν επαρκείς πόρους και προϋπολογισμούς, ώστε τα σχολεία και άλλες εκπαιδευτικές εγκαταστάσεις να κατασκευάζονται για να αντέχουν σε κινδύνους, να ανακατασκευάζονται βάσει ορθής εκτίμησης κινδύνου καταστροφών και οικοδομικών κωδίκων και να καθίστανται λειτουργικά το συντομότερο δυνατό μετά από καταστροφές. Η επανένταξη των κοριτσιών και άλλων ομάδων για τις οποίες η εκπαίδευση δεν έχει παραδοσιακά αποτιμηθεί πρέπει να τεθεί σε προτεραιότητα μέσω ειδικών προγραμμάτων προσέγγισης, με σκοπό να διασφαλιστεί ότι τα κορίτσια και οι γυναίκες δεν αποκλείονται από την εκπαίδευση μετά από καταστροφές,

(γ) να διασφαλίσουν ότι οι γυναίκες και τα κορίτσια έχουν ίση πρόσβαση στην πληροφορία, συμπεριλαμβανομένης της επιστημονικής έρευνας, και στην εκπαίδευση σχετικά με τις καταστροφές και την κλιματική αλλαγή. Οι πληροφορίες αυτές θα πρέπει να αποτελούν μέρος των βασικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε κάθε επίπεδο διδασκαλίας,

(δ) να δώσουν προτεραιότητα σε καινοτόμα και ευέλικτα εκπαιδευτικά προγράμματα που να ανταποκρίνονται στο φύλο, μεταξύ άλλων και σε κοινοτικό επίπεδο, ώστε να μπορέσουν οι γυναίκες να αναπτύξουν τις δεξιότητες που απαιτούνται για την προσαρμογή στις κλιματικές αλλαγές και να συμμετάσχουν σε πρωτοβουλίες βιώσιμης ανάπτυξης. Θα πρέπει να θεσπιστούν ειδικά προγράμματα και υποτροφίες για τη στήριξη των κοριτσιών και των γυναικών

στην ανάληψη εκπαίδευσης και κατάρτισης σε όλους τους τομείς που σχετίζονται με τη μείωση και τη διαχείριση του κινδύνου καταστροφών και την περιβαλλοντική και κλιματική επιστήμη.

C. Δικαιώματα στην εργασία και στην κοινωνική προστασία

61. Οι καταστροφές και η κλιματική αλλαγή επηρεάζουν άμεσα τις γυναίκες, ιδίως εκείνες που ζουν σε συνθήκες φτώχειας, έχοντας αντίκτυπο στα μέσα διαβίωσής τους. Οι οικονομικές ανισότητες μεταξύ γυναικών και ανδρών εδραιώνονται και ενισχύονται μέσω διακρίσεων, συμπεριλαμβανομένων των περιορισμών στην ιδιοκτησία και τον έλεγχο της γης και της περιουσίας, των άνισων αμοιβών, της συγκέντρωσης των γυναικών σε επισφαλείς, άτυπες και ασταθείς θέσεις εργασίας, της σεξουαλικής παρενόχλησης και άλλων μορφών βίας στον χώρο εργασίας, των διακρίσεων λόγω εγκυμοσύνης στην απασχόληση, του έμφυλου καταμερισμού της οικιακής εργασίας και της υποτίμησης της συμβολής των γυναικών στην οικιακή, κοινοτική και φροντιστική εργασία, καθώς και των διακρίσεων στο χώρο εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της εργασιακής και σεξουαλικής εκμετάλλευσης, της αρπαγής γης και της καταστροφής του περιβάλλοντος από καταχρηστικές εξορυκτικές βιομηχανίες και λόγω μη ρυθμιζόμενων βιομηχανικών και/ή αγροτοβιομηχανικών δραστηριοτήτων. Όλες αυτές οι διακρίσεις που βασίζονται στο φύλο περιορίζουν την ικανότητα των γυναικών να προλαμβάνουν και να προσαρμόζονται στη ζημία που προκαλούν οι καταστροφές και η κλιματική αλλαγή.

62. Το βάρος της φροντίδας και της οικιακής εργασίας συχνά αυξάνεται για τις γυναίκες μετά από καταστροφές. Η καταστροφή των αποθεμάτων τροφίμων, της στέγασης και των υποδομών, όπως η παροχή νερού και ενέργειας, καθώς και η απουσία συστημάτων κοινωνικής προστασίας και υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης έχουν συγκεκριμένες συνέπειες για τις γυναίκες και τα κορίτσια. Το αποτέλεσμα αυτών των έμφυλων ανισοτήτων είναι η αυξημένη ευαλωτότητα και τα αυξημένα επίπεδα θνησιμότητας μεταξύ των γυναικών και των κοριτσιών, ενώ συχνά τους μένει λιγότερος χρόνος για να συμμετάσχουν σε οικονομικές δραστηριότητες ή να αποκτήσουν πρόσβαση στους πόρους, συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών και της εκπαίδευσης, που είναι απαραίτητοι για την ανάκαμψη και την προσαρμογή.

63. Οι κοινωνικές και νομικές ανισότητες περιορίζουν περαιτέρω τη δυνατότητα των γυναικών να μετακινηθούν σε ασφαλέστερες, λιγότερο επιρρεπείς σε καταστροφές περιοχές και μπορεί να περιορίσουν τα δικαιώματα των γυναικών στην πρόσβαση σε χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, πιστώσεις, παροχές κοινωνικής ασφάλισης και ασφαλή κατοχή γης και άλλων παραγωγικών πόρων.

64. Τα συμβαλλόμενα κράτη θα πρέπει:

(α) Να επενδύουν σε συστήματα κοινωνικής προστασίας και κοινωνικές υπηρεσίες που ανταποκρίνονται στο φύλο και μειώνουν τις οικονομικές ανισότητες μεταξύ γυναικών και ανδρών και επιτρέπουν στις γυναίκες να μετριάσουν τον κίνδυνο καταστροφών και να προσαρμοστούν στις δυσμενείς επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Τα κριτήρια επιλεξιμότητας για τα συστήματα κοινωνικής προστασίας θα πρέπει να παρακολουθούνται στενά ώστε να διασφαλίζεται ότι είναι προσβάσιμα σε όλες τις ομάδες γυναικών,

συμπεριλαμβανομένων των γυναικών αρχηγών νοικοκυριών, των άγαμων γυναικών, των εσωτερικά εκτοπισμένων, των μεταναστριών και των προσφύγων και των γυναικών με αναπηρίες,

(β) να διασφαλίσουν την ανθεκτικότητα σε καταστροφές των χώρων εργασίας και των κρίσιμων υποδομών, συμπεριλαμβανομένων των πυρηνικών αντιδραστήρων και εργοστασίων, μέσω τακτικών επιθεωρήσεων και της υιοθέτησης κωδίκων κτιριακής ασφάλειας και άλλων συστημάτων που να εγγυώνται ότι οι εν λόγω υποδομές, ιδίως εκείνες που είναι απαραίτητες για εισοδηματικές και οικιακές δραστηριότητες, τίθενται σε λειτουργία το συντομότερο δυνατό μετά από καταστροφές,

(γ) να εγγυώνται το ίσο δικαίωμα των γυναικών σε αξιοπρεπείς και βιώσιμες ευκαιρίες απασχόλησης, όπως προβλέπεται στο άρθρο 11 της Σύμβασης, και να εφαρμόζουν το εν λόγω δικαίωμα στο πλαίσιο της πρόληψης, διαχείρισης και αποκατάστασης καταστροφών και σε σχέση με την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή τόσο στις αστικές όσο και στις αγροτικές περιοχές,

(δ) να διευκολύνουν την ισότιμη πρόσβαση των γυναικών στις αγορές, στις οικονομικές υπηρεσίες, στα πιστωτικά και ασφαλιστικά συστήματα και να ρυθμίσουν την παραοικονομία, ώστε να διασφαλίσουν ότι οι γυναίκες μπορούν να διεκδικήσουν συντάξεις και άλλα δικαιώματα κοινωνικής ασφάλισης που σχετίζονται με την απασχόληση,

(ε) να αναγνωρίσουν και να αντιμετωπίσουν το άνισο βάρος της απλήρωτης εργασίας και της εργασίας φροντίδας που εκτελούν οι γυναίκες, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο των πολιτικών για τις καταστροφές και το κλίμα. Θα πρέπει να αναπτυχθούν πολιτικές και προγράμματα για την αξιολόγηση, τη μείωση και την ανακατανομή της έμφυλης επιβάρυνσης των καθηκόντων φροντίδας, όπως προγράμματα ευαισθητοποίησης σχετικά με την ισότιμη κατανομή της οικιακής εργασίας και της μη αμειβόμενης εργασίας φροντίδας, την εισαγωγή μέτρων εξοικονόμησης χρόνου και τη συμπερίληψη κατάλληλης τεχνολογίας, υπηρεσιών και υποδομών,

(στ) να προστατεύουν και να προωθούν το δικαίωμα των γυναικών στην πρόσβαση σε κατάρτιση σε μη παραδοσιακούς τομείς εργασίας, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της πράσινης οικονομίας, και σε βιώσιμα μέσα διαβίωσης, τα οποία θα τους επιτρέψουν να σχεδιάζουν, να συμμετέχουν, να διαχειρίζονται και να παρακολουθούν πρωτοβουλίες πρόληψης, ετοιμότητας, μετριασμού και προσαρμογής στις καταστροφές και την κλιματική αλλαγή και να τις εξοπλίσουν καλύτερα ώστε να επωφεληθούν από τις παρεμβάσεις αυτές.

D. Δικαίωμα στην υγεία

65. Σύμφωνα με το άρθρο 12 της Σύμβασης, τα συμβαλλόμενα κράτη οφείλουν να εγγυώνται την ουσιαστική ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών στην παροχή υπηρεσιών υγείας, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας και των υπηρεσιών ψυχικής και ψυχολογικής υγείας. Τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνουν τα συμβαλλόμενα κράτη, βάσει του άρθρου 12, προκειμένου να σέβονται, να προστατεύουν και να εκπληρώνουν το δικαίωμα στην υγεία για όλες

τις γυναίκες περιγράφονται λεπτομερώς στη γενική σύσταση αριθ. 24 (1999) της Επιτροπής για τις γυναίκες και την υγεία. Οι υπηρεσίες και τα συστήματα υγείας, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας, πρέπει να είναι διαθέσιμες, προσβάσιμες, αποδεκτές και καλής ποιότητας, ακόμη και στο πλαίσιο καταστροφών. Για το σκοπό αυτό, θα πρέπει να ληφθούν μέτρα για να διασφαλιστεί ότι οι πολιτικές, οι προϋπολογισμοί και οι δραστηριότητες παρακολούθησης που ανταποκρίνονται στην κλιματική αλλαγή και την ανθεκτικότητα στις καταστροφές με βάση το φύλο ενσωματώνονται πλήρως στις υπηρεσίες και τα συστήματα υγείας.

66. Η κλιματική αλλαγή και οι καταστροφές, συμπεριλαμβανομένων των πανδημιών, επηρεάζουν τον επιπολασμό, την κατανομή και τη σοβαρότητα των νέων και επανεμφανιζόμενων ασθενειών. Η ευαισθησία των γυναικών και των κοριτσιών στις ασθένειες είναι αυξημένη ως αποτέλεσμα των ανισοτήτων στην πρόσβαση σε τρόφιμα, διατροφή και υγειονομική περίθαλψη και των κοινωνικών προσδοκιών ότι οι γυναίκες θα ενεργούν ως πρωταρχικοί φροντιστές των παιδιών, των ηλικιωμένων και των ασθενών.

67. Τα συμβαλλόμενα κράτη θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι εφαρμόζονται λεπτομερείς πολιτικές και διατίθενται πιστώσεις από τον προϋπολογισμό για την προώθηση, την προστασία και την εκπλήρωση του δικαιώματος των γυναικών στην υγεία, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας και της ολοκληρωμένης, κατάλληλης για την ηλικία σεξουαλικής εκπαίδευσης, της ψυχικής και ψυχολογικής υγείας, της υγιεινής και της αποχέτευσης. Οι προβλέψεις για την προγεννητική και μεταγεννητική φροντίδα, όπως η επείγουσα μαιευτική περίθαλψη και η υποστήριξη του θηλασμού, θα πρέπει να αποτελούν μέρος των στρατηγικών, σχεδίων και προγραμμάτων που αφορούν την κλιματική αλλαγή και τις καταστροφές.

68. Ειδικότερα, τα κράτη μέρη θα πρέπει:

(α) Να διασφαλίζουν τη συμμετοχή, μεταξύ άλλων σε θέσεις λήψης αποφάσεων, διαφορετικών ομάδων γυναικών και κοριτσιών στο σχεδιασμό, την εφαρμογή και την παρακολούθηση των πολιτικών και προγραμμάτων υγείας και στο σχεδιασμό και τη διαχείριση ολοκληρωμένων υπηρεσιών υγείας για τις γυναίκες στο πλαίσιο της διαχείρισης του κινδύνου καταστροφών και της κλιματικής αλλαγής,

(β) να επενδύσουν σε συστήματα και υπηρεσίες υγείας ανθεκτικά στις κλιματικές συνθήκες και τις καταστροφές και να διαθέσουν το μέγιστο των διαθέσιμων πόρων τους στους βασικούς προσδιοριστικούς παράγοντες της υγείας, όπως το καθαρό νερό, η επαρκής διατροφή και οι εγκαταστάσεις υγιεινής και η διαχείριση της υγιεινής της εμμήνου ρύσεως. Οι επενδύσεις αυτές θα πρέπει να στοχεύουν στον μετασχηματισμό των συστημάτων υγείας, ώστε να ανταποκρίνονται στις μεταβαλλόμενες ανάγκες υγειονομικής περίθαλψης που προκύπτουν από την κλιματική αλλαγή και τις καταστροφές και να είναι επαρκώς ανθεκτικά για να αντιμετωπίσουν τις νέες αυτές απαιτήσεις,

(γ) να διασφαλίσουν την άρση όλων των εμποδίων στην πρόσβαση των γυναικών και των κοριτσιών σε υπηρεσίες υγείας, εκπαίδευση και πληροφόρηση,

μεταξύ άλλων στους τομείς της ψυχικής και ψυχολογικής υγείας, της ογκολογικής θεραπείας και της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας, και, ιδίως, να διαθέσουν πόρους για τον προσυμπτωματικό έλεγχο του καρκίνου, για προγράμματα ψυχικής υγείας και συμβουλευτικής και για προγράμματα πρόληψης και θεραπείας των σεξουαλικά μεταδιδόμενων λοιμώξεων, συμπεριλαμβανομένου του HIV, και για τη θεραπεία του AIDS, πριν, κατά τη διάρκεια και μετά τις καταστροφές,

(δ) να δώσουν προτεραιότητα στην παροχή πληροφοριών και υπηρεσιών οικογενειακού προγραμματισμού και σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας, στο πλαίσιο προγραμμάτων ετοιμότητας και αντιμετώπισης καταστροφών, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης σε επείγουσα αντισύλληψη, προφύλαξη μετά την έκθεση για τον HIV, θεραπεία για το AIDS και ασφαλή άμβλωση, και να μειώσουν τα ποσοστά μητρικής θνησιμότητας μέσω υπηρεσιών ασφαλούς μητρότητας, παροχής εξειδικευμένων μαιών και προγεννητικής βοήθειας,

(ε) να παρακολουθούν την παροχή υπηρεσιών υγείας σε γυναίκες από δημόσιους, μη κυβερνητικούς και ιδιωτικούς οργανισμούς, ώστε να διασφαλίζεται η ισότιμη πρόσβαση και η ποιότητα της περίθαλψης που ανταποκρίνεται στις ειδικές ανάγκες υγείας διαφορετικών ομάδων γυναικών, στο πλαίσιο των καταστροφών και της κλιματικής αλλαγής,

(στ) να απαιτούν από όλες τις υπηρεσίες υγείας που λειτουργούν σε καταστάσεις καταστροφής να λειτουργούν έτσι ώστε να προάγουν τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων αυτονομίας, ιδιωτικότητας, εμπιστευτικότητας, συγκατάθεσης μετά από ενημέρωση, μη διάκρισης και επιλογής. Ειδικά μέτρα για τη διασφάλιση της προώθησης και της προστασίας των δικαιωμάτων των γυναικών και των κοριτσιών με αναπηρία, των γυναικών και των κοριτσιών που ανήκουν σε αυτόχθονες και μειονοτικές ομάδες, των λεσβιών, των αμφιφυλόφιλων και των διαφυλικών γυναικών και κοριτσιών, των διαφυλικών ατόμων, των ηλικιωμένων γυναικών και των γυναικών και κοριτσιών που ανήκουν σε άλλες περιθωριοποιημένες ομάδες θα πρέπει να περιλαμβάνονται ρητά στις πολιτικές και τα πρότυπα υγειονομικής περίθαλψης που αφορούν καταστάσεις καταστροφών,

(ζ) να διασφαλίσουν ότι τα προγράμματα κατάρτισης για τους εργαζόμενους στον τομέα της υγείας, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών έκτακτης ανάγκης, περιλαμβάνουν ολοκληρωμένα, υποχρεωτικά και ανταποκρινόμενα στο φύλο μαθήματα σχετικά με την υγεία των γυναικών και τα ανθρώπινα δικαιώματα, ιδίως τη βία λόγω φύλου. Οι πάροχοι υγειονομικής περίθαλψης θα πρέπει να ευαισθητοποιηθούν σχετικά με τη σύνδεση του αυξημένου κινδύνου καταστροφών, της κλιματικής αλλαγής και της αυξανόμενης πιθανότητας για καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στον τομέα της δημόσιας υγείας ως αποτέλεσμα της μετατόπισης των προτύπων ασθενειών. Η κατάρτιση θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματα των γυναικών με αναπηρία και των γυναικών που ανήκουν σε αυτόχθονες, μειονοτικές και άλλες περιθωριοποιημένες ομάδες,

(η) Να συλλέγουν και να μοιράζονται δεδομένα σχετικά με τις διαφορές λόγω φύλου στην ευαλωτότητα σε μολυσματικές και μη μολυσματικές ασθένειες που εμφανίζονται σε καταστάσεις καταστροφών και ως αποτέλεσμα της κλιματικής αλλαγής. Οι πληροφορίες αυτές θα πρέπει να χρησιμοποιούνται για την ανάπτυξη ολοκληρωμένων σχεδίων και στρατηγικών δράσης για τις καταστροφές και την κλιματική αλλαγή με βάση τα δικαιώματα.

Ε. Δικαίωμα σε επαρκές βιοτικό επίπεδο

Τροφή, γη, στέγαση, νερό και αποχέτευση

69. Οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής βιώνονται ήδη σε πολλές περιοχές, σε σχέση με τη μειωμένη επισιτιστική ασφάλεια, την υποβάθμιση της γης και την πιο περιορισμένη διαθεσιμότητα νερού και άλλων φυσικών πόρων. Υπάρχουν ενδείξεις ότι οι επιπτώσεις της επισιτιστικής, εδαφικής και υδατικής ανασφάλειας δεν είναι ουδέτερες ως προς το φύλο και ότι οι γυναίκες είναι πιθανότερο να υποφέρουν από υποσιτισμό και κακή θρέψη σε περιόδους έλλειψης τροφίμων. Έχει επίσης αποδειχθεί ότι οι γυναίκες και τα κορίτσια, οι οποίες σε πολλές κοινωνίες έχουν την κύρια ευθύνη για την καλλιέργεια, τη συλλογή και την προετοιμασία της τροφής και τη συλλογή καυσίμων και νερού, πλήττονται δυσανάλογα από την έλλειψη διαθέσιμου, οικονομικά προσιτού, ασφαλούς και προσβάσιμου πόσιμου νερού και πηγών καυσίμων. Η πρόσθετη επιβάρυνση των γυναικών και των κοριτσιών από την εν λόγω έλλειψη πόρων που σχετίζεται με το κλίμα απορροφά χρόνο, προκαλεί σωματικές κακουχίες, αυξάνει την έκθεση στον κίνδυνο βίας και αυξάνει το άγχος.

70. Οι γυναίκες, ιδίως οι γυναίκες της υπαίθρου και οι ιθαγενείς γυναίκες, επηρεάζονται άμεσα από τις καταστροφές και την κλιματική αλλαγή, ως παραγωγοί τροφίμων και ως εργαζόμενες στη γεωργία, επειδή αποτελούν την πλειοψηφία των μικροκαλλιεργητών και των αγροτών που ζουν με βιοποριστικά μέσα στον κόσμο και ένα σημαντικό ποσοστό των εργαζομένων στη γεωργία. Ως αποτέλεσμα των νόμων και των κοινωνικών προτύπων που εισάγουν διακρίσεις, οι γυναίκες έχουν περιορισμένη πρόσβαση σε ασφαλή κατοχή γης και η γεωργική γη που τους παραχωρείται τείνει να είναι κατώτερης ποιότητας και πιο επιρρεπής σε πλημμύρες, διάβρωση ή άλλα δυσμενή κλιματικά φαινόμενα. Λόγω του αυξανόμενου ρυθμού μετανάστευσης των ανδρών στις περιοχές που πλήττονται από την κλιματική αλλαγή, οι γυναίκες έχουν την αποκλειστική ευθύνη για τη γεωργία, αλλά δεν διαθέτουν τη νομική και κοινωνικά αναγνωρισμένη ιδιοκτησία γης που είναι απαραίτητη για να προσαρμοστούν αποτελεσματικά στις μεταβαλλόμενες κλιματικές συνθήκες. Οι γυναίκες επηρεάζονται επίσης έμμεσα από τις επιπτώσεις των καιρικών φαινομένων στις τιμές των τροφίμων.

71. Τα άρθρα 12 και 14 της Σύμβασης περιέχουν ειδικές εγγυήσεις σχετικά με τη διατροφή και την ισότιμη συμμετοχή των γυναικών στη λήψη αποφάσεων σχετικά με την παραγωγή και την κατανάλωση τροφίμων. Επιπλέον, οι βασικές υποχρεώσεις των συμβαλλομένων κρατών για την εξάλειψη των διακρίσεων, που περιγράφονται στο άρθρο 2, για την τροποποίηση των πολιτιστικών προτύπων συμπεριφοράς που βασίζονται σε στερεότυπα που εισάγουν διακρίσεις, στο άρθρο 5 (στοιχείο α), για τη διασφάλιση της ισότητας ενώπιον του νόμου, στο άρθρο 15, και για την εγγύηση της ισότητας στο πλαίσιο του γάμου και των οικογενειακών σχέσεων, στο άρθρο 16, είναι κεντρικής σημασίας για την αντιμετώπιση των δικαιωμάτων των γυναικών στη γη και

τους παραγωγικούς πόρους, που είναι ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση του δικαιώματος στην τροφή και στα βιώσιμα μέσα διαβίωσης.

72. Τα συμβαλλόμενα κράτη θα πρέπει:

(α) να προωθούν και να προστατεύουν τα ίσα δικαιώματα των γυναικών στην τροφή, τη στέγαση, την υγιεινή, τη γη και τους φυσικούς πόρους, συμπεριλαμβανομένου του επαρκούς πόσιμου νερού, του νερού για οικιακή χρήση και για την παραγωγή τροφίμων, και να λαμβάνουν θετικά μέτρα για να εγγυηθούν τη διαθεσιμότητα και την προσβασιμότητα σε αυτά τα δικαιώματα, ακόμη και σε περιόδους έλλειψης. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στη διασφάλιση ότι οι γυναίκες που ζουν σε συνθήκες φτώχειας, ιδίως εκείνες που ζουν σε άτυπους οικισμούς τόσο σε αστικές όσο και σε αγροτικές περιοχές, έχουν πρόσβαση σε επαρκή στέγαση, πόσιμο νερό, αποχέτευση και τρόφιμα, ιδίως στο πλαίσιο των καταστροφών και της κλιματικής αλλαγής,

(β) να αυξήσουν την ανθεκτικότητα των γυναικών στις επιπτώσεις των καταστροφών και της κλιματικής αλλαγής με τον εντοπισμό και την υποστήριξη μέσων διαβίωσης που είναι βιώσιμα και ενδυναμωτικά, και να αναπτύξουν υπηρεσίες που ανταποκρίνονται στο φύλο, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών συμβουλευτικής για την υποστήριξη των γυναικών γεωργών, οι οποίες θα επιτρέπουν στις γυναίκες να αποκτήσουν πρόσβαση σε αυτά τα μέσα διαβίωσης και να επωφεληθούν από αυτά,

(γ) να αναπτύξουν συμμετοχικά, ανταποκρινόμενα στα φύλα αναπτυξιακά σχέδια και πολιτικές που ενσωματώνουν μια προσέγγιση βασισμένη στα ανθρώπινα δικαιώματα, προκειμένου να εγγυηθούν τη βιώσιμη πρόσβαση σε επαρκή στέγαση, τροφή, νερό και αποχέτευση. Προτεραιότητα θα πρέπει να δοθεί στη διασφάλιση της προσβασιμότητας των υπηρεσιών για όλες τις γυναίκες,

(δ) να θεσπίσουν νομοθεσία, προγράμματα και πολιτικές και να διαθέσουν προϋπολογισμούς για την εξάλειψη της έλλειψης στέγης και να διασφαλίσουν ότι επαρκής και ανθεκτική στις καταστροφές στέγαση είναι διαθέσιμη και προσβάσιμη σε όλες τις γυναίκες, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών με αναπηρία. Πρέπει να ληφθούν μέτρα για την προστασία των γυναικών από την αναγκαστική έξωση και να διασφαλιστεί ότι τα προγράμματα δημόσιας στέγσης και ενίσχυσης της μίσθωσης παρέχουν προτεραιότητα και ανταποκρίνονται στις ειδικές ανάγκες των ομάδων γυναικών.

F. Δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας

73. Η αυξανόμενη συχνότητα και ένταση των ακραίων καιρικών φαινομένων και η περιβαλλοντική υποβάθμιση που απορρέουν από την κλιματική αλλαγή είναι πιθανό να οδηγήσουν σε σημαντική μετακίνηση πληθυσμών τόσο εντός των χωρών όσο και διασυνοριακά.

74. Η Επιτροπή και πολλά άλλα διεθνή όργανα για τα ανθρώπινα δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένης της Επιτροπής για την προστασία των δικαιωμάτων όλων των διακινούμενων εργαζομένων και των μελών των οικογενειών τους, έχουν αναγνωρίσει ότι οι καταστροφές και η κλιματική αλλαγή συγκαταλέγονται στους παράγοντες

ώθησης της μετανάστευσης, ιδίως μεταξύ των γυναικών. Σε αρκετές περιοχές, η κλιματική αλλαγή και οι καταστροφές συμβάλλουν στην αύξηση της μετανάστευσης των γυναικών, από μόνες τους, σε τομείς εργασίας που εκτελούνται κυρίως από γυναίκες, με σκοπό την υποστήριξη των μελών της οικογένειας που δεν έχουν πλέον τοπικές ευκαιρίες βιοπορισμού.

75. Οι γυναίκες μετανάστριες αντιμετωπίζουν αυξημένο κίνδυνο βίας λόγω φύλου, συμπεριλαμβανομένης της εμπορίας ανθρώπων, και άλλων μορφών διακρίσεων κατά τη διέλευση, στους καταυλισμούς, στα σύνορα και στις χώρες προορισμού. Οι γυναίκες μπορεί επίσης να αντιμετωπίσουν συγκεκριμένες παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά τη διάρκεια της μετανάστευσης και στον προορισμό τους, λόγω της έλλειψης επαρκών υπηρεσιών σεξουαλικής, αναπαραγωγικής και ψυχικής υγείας και διακρίσεων κατά την πρόσβαση στην απασχόληση, την κοινωνική ασφάλιση, την εκπαίδευση, τη στέγαση, τα νομικά έγγραφα, όπως πιστοποιητικά γέννησης ή γάμου, και τη δικαιοσύνη. Οι μετανάστριες και τα κορίτσια υπόκεινται συχνά σε διασταυρούμενες μορφές διακρίσεων. Οι γυναίκες που μεταναστεύουν μπορεί επίσης να είναι ευάλωτες στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στις περιοχές προορισμού, ιδίως στα αστικά κέντρα των αναπτυσσόμενων χωρών.

76. Σε πολλά πλαίσια, ωστόσο, οι γυναίκες εμποδίζονται να εγκαταλείψουν περιοχές που διατρέχουν υψηλό κίνδυνο καταστροφών ή να μεταναστεύσουν για να αποκαταστήσουν τη ζωή τους μετά από ακραία κλιματικά φαινόμενα. Τα στερεότυπα που βασίζονται στο φύλο, οι ευθύνες του νοικοκυριού, οι νόμοι που εισάγουν διακρίσεις, η έλλειψη οικονομικών πόρων και η περιορισμένη πρόσβαση στο κοινωνικό κεφάλαιο συχνά περιορίζουν τη δυνατότητα των γυναικών να μεταναστεύσουν.

77. Οι γυναίκες που μένουν πίσω όταν τα αρσενικά μέλη της οικογένειας μεταναστεύουν μπορεί επίσης να βρεθούν να αναλαμβάνουν μη παραδοσιακά οικονομικά και κοινοτικά ηγετικά καθήκοντα για τα οποία είχαν ελάχιστη προετοιμασία ή εκπαίδευση, όπως όταν συμβαίνουν καταστροφές και οι γυναίκες πρέπει να αναλάβουν την κύρια ευθύνη για τον συντονισμό των προσπαθειών μετριασμού, ανάκαμψης και προσαρμογής.

78. Σύμφωνα με τη Σύμβαση και τη γενική σύσταση αριθ. 26 (2008) για τις γυναίκες μετανάστριες εργαζόμενες και τη γενική σύσταση αριθ. 32, τα κράτη μέρη θα πρέπει:

(α) να διασφαλίζουν ότι οι πολιτικές μετανάστευσης και ανάπτυξης ανταποκρίνονται στα φύλα και ότι περιλαμβάνουν ορθές εκτιμήσεις για τον κίνδυνο καταστροφών και αναγνωρίζουν τις καταστροφές και την κλιματική αλλαγή ως σημαντικούς παράγοντες ώθησης για τον εσωτερικό εκτοπισμό και τη μετανάστευση. Οι πληροφορίες αυτές θα πρέπει να ενσωματώνονται στα εθνικά και τοπικά σχέδια για την παρακολούθηση και την υποστήριξη των δικαιωμάτων των γυναικών και των κοριτσιών κατά τη μετανάστευση και τον εκτοπισμό,

(β) να διευκολύνουν τη συμμετοχή των μεταναστριών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που έχουν εκτοπιστεί λόγω καταστροφών και κλιματικής αλλαγής, στην ανάπτυξη, την εφαρμογή και την παρακολούθηση των

πολιτικών που αποσκοπούν στην προστασία και την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους σε όλες τις φάσεις της μετανάστευσης. Πρέπει να καταβληθούν ιδιαίτερες προσπάθειες για τη συμμετοχή των μεταναστριών στο σχεδιασμό κατάλληλων υπηρεσιών σε τομείς όπως η ψυχική υγεία και η ψυχοκοινωνική υποστήριξη, η σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία, η εκπαίδευση και η κατάρτιση, η απασχόληση, η στέγαση και η πρόσβαση στη δικαιοσύνη,

(γ) να διασφαλίσουν την ισορροπία ανάμεσα στα φύλα στην συνοριακή αστυνομία, στο στρατιωτικό προσωπικό και στους κυβερνητικούς αξιωματούχους που είναι υπεύθυνοι για την υποδοχή των μεταναστών και να εκπαιδεύσουν τις εν λόγω ομάδες σχετικά με την ειδική για το φύλο βλάβη που μπορεί να αντιμετωπίσουν οι μετανάστριες, συμπεριλαμβανομένου του αυξημένου κινδύνου βίας,

(δ) Να ενσωματώσουν τις εκτιμήσεις που σχετίζονται με την ανθρώπινη κινητικότητα στις πολιτικές μείωσης του κινδύνου καταστροφών και μετριασμού της κλιματικής αλλαγής και προσαρμογής σε αυτήν, λαμβάνοντας υπόψη τα ειδικά δικαιώματα και τις ανάγκες των γυναικών και των κοριτσιών, συμπεριλαμβανομένων των ανύπαντρων γυναικών και των γυναικών αρχηγών νοικοκυριών, πριν, κατά τη διάρκεια και μετά τις καταστροφές.

VII. Διάδοση και υποβολή εκθέσεων

79. Για την αποτελεσματική πρόληψη και τον μετριασμό των επιπτώσεων των καταστροφών και της κλιματικής αλλαγής, τα συμβαλλόμενα κράτη και άλλοι ενδιαφερόμενοι φορείς θα πρέπει να λαμβάνουν μετρήσιμα και στοχευμένα μέτρα για τη συλλογή, ανάλυση και διάδοση πληροφοριών και δεδομένων σχετικά με την ανάπτυξη στρατηγικών, πολιτικών και προγραμμάτων που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση των ανισοτήτων μεταξύ των φύλων, στη μείωση του κινδύνου καταστροφών και στην αύξηση της ανθεκτικότητας στις δυσμενείς επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.

80. Θα πρέπει να δημιουργηθούν δίκτυα συνεργασίας μεταξύ των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών που δραστηριοποιούνται στον τομέα της ισότητας των φύλων και εκείνων που ασχολούνται με την ανθρωπιστική βοήθεια, τη μείωση του κινδύνου καταστροφών και την κλιματική αλλαγή και θα πρέπει να περιλαμβάνουν εθνικά ιδρύματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, κυβερνητικές υπηρεσίες σε όλα τα επίπεδα και διεθνείς οργανισμούς.

81. Για να διασφαλίσουν τη δημιουργία αποτελεσματικών συστημάτων παρακολούθησης και υποβολής εκθέσεων, τα κράτη μέρη θα πρέπει:

(α) Να σχεδιάσουν και να θεσμοθετήσουν αξιόπιστους μηχανισμούς συλλογής και ανάλυσης δεδομένων και παρακολούθησης και διάδοσης των πορισμάτων σε όλους τους τομείς που σχετίζονται με τη μείωση του κινδύνου καταστροφών, την κλιματική αλλαγή και την ισότητα των φύλων,

(β) Να διασφαλίσουν τη συμμετοχή των γυναικών σε υποεθνικό, εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο στη συλλογή και ανάλυση δεδομένων και στην παρακολούθηση και διάδοση των πορισμάτων,

(γ) Να συμπεριλαμβάνουν στις περιοδικές εκθέσεις τους προς την Επιτροπή πληροφορίες σχετικά με τα νομικά πλαίσια, τις στρατηγικές, τους προϋπολογισμούς και τα προγράμματα που έχουν εφαρμόσει για να διασφαλίσουν ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών προωθούνται και προστατεύονται στο πλαίσιο των πολιτικών που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή και τη μείωση του κινδύνου καταστροφών,

(δ) Να μεταφράσουν την παρούσα γενική σύσταση στις εθνικές και τοπικές γλώσσες, συμπεριλαμβανομένων των γλωσσών των αυτοχθόνων και των μειονοτήτων, και να τη διαδώσουν ευρέως σε όλους τους κλάδους της κυβέρνησης, στην κοινωνία των πολιτών, στα μέσα ενημέρωσης, στα ακαδημαϊκά ιδρύματα και στις γυναικείες οργανώσεις.

Μετάφραση: Άννα Κέλη

Γενική Σύσταση αριθ 38 (2020) για την εμπορία γυναικών και κοριτσιών στο πλαίσιο της παγκόσμιας μετανάστευσης

I. Εισαγωγή

1. Το άρθρο 6 της Σύμβασης για την Εξάλειψη Κάθε Μορφής Διακρίσεων κατά των Γυναικών ορίζει τη νομική υποχρέωση των Συμβαλλομένων Κρατών να λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα, συμπεριλαμβανομένης της νομοθεσίας, για την καταστολή κάθε μορφής εμπορίας γυναικών και εκμετάλλευσης της πορνείας γυναικών. Παρά την πληθώρα των υφιστάμενων νομικών και πολιτικών πλαισίων για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων σε εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο, οι γυναίκες και τα κορίτσια εξακολουθούν να αποτελούν την πλειονότητα των εντοπισμένων θυμάτων εμπορίας ανθρώπων σε όλο τον κόσμο, και οι δράστες απολαμβάνουν ευρείας ατιμωρησίας.

2. Κατά την άποψη της Επιτροπής, η κατάσταση αυτή εξακολουθεί να υφίσταται λόγω της έλλειψης εκτίμησης των έμφυλων διαστάσεων της εμπορίας ανθρώπων συνολικά και, ειδικότερα, της εμπορίας γυναικών και κοριτσιών που εκτίθενται σε διάφορους τύπους εκμετάλλευσης, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής εκμετάλλευσης. Η ανάλυση του εγκλήματος με βάση το φύλο αποκαλύπτει ότι οι βαθύτερες αιτίες του έγκεινται στις διακρίσεις με βάση το φύλο, συμπεριλαμβανομένης της αποτυχίας αντιμετώπισης των επικρατούντων οικονομικών και πατριαρχικών δομών και των δυσμενών και διαφοροποιημένων ως προς το φύλο επιπτώσεων των καθεστώτων εργασίας, μετανάστευσης και ασύλου των κρατών μελών που δημιουργούν καταστάσεις ευαλωτότητας που οδηγούν στην εμπορία γυναικών και κοριτσιών.

3. Οι παγκοσμίως κυρίαρχες οικονομικές πολιτικές επιδεινώνουν περαιτέρω την οικονομική ανισότητα μεγάλης κλίμακας μεταξύ των κρατών και μεταξύ των ατόμων, η οποία εκδηλώνεται ως εργασιακή εκμετάλλευση, συμπεριλαμβανομένης της άρνησης από τις εταιρείες, τους υπαλλήλους των δημόσιων συμβάσεων και τους εργοδότες της υποχρέωσης να διασφαλίσουν ότι δεν υπάρχουν θύματα εμπορίας στην αλυσίδα εφοδιασμού ή παραγωγής τους. Οι παγκοσμιοποιημένοι μακροοικονομικοί και πολιτικοί παράγοντες, συμπεριλαμβανομένης της ιδιωτικοποίησης των δημόσιων αγαθών, της απορρύθμισης των αγορών εργασίας, της συρρίκνωσης του κράτους πρόνοιας και των μέτρων λιτότητας που αποτελούν μέρος των πολιτικών διαρθρωτικής προσαρμογής και ως προϋπόθεση για την παροχή βοήθειας, συχνά επιδεινώνουν την ανεργία και τη φτώχεια και παράγουν οικονομικές αδικίες που έχουν δυσανάλογο αντίκτυπο στις γυναίκες. Συχνά συνοδεύονται από άλλες οικονομικές πολιτικές, όπως η μείωση των κρατικών δαπανών για κοινωνικές υπηρεσίες και η ιδιωτικοποίηση δημόσιων αγαθών και υπηρεσιών, η αλλαγή των φόρων σε αντίστροφα προοδευτικούς και οι μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας, όλα αυτά δυσχεραίνουν σοβαρά τις δυνατότητες των κρατών να εφαρμόσουν κοινωνικές πολιτικές που αποτελούν τη βάση για την άρση των διαρθρωτικών ανισοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των ανισοτήτων μεταξύ των φύλων και των παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών σε διάφορους τομείς. Οι μειωμένες κοινωνικές δαπάνες μετατοπίζουν περαιτέρω τις ευθύνες για τις βασικές κοινωνικές υπηρεσίες από την κυβέρνηση στις γυναίκες. Αυτοί

οι παράγοντες ενισχύουν και διαιωνίζονται από τις πολιτισμικές και κοινωνικές νόρμες διακρίσεων που γεννούν την καταπίεση διαφόρων ομάδων γυναικών.

II. Στόχοι και πεδίο εφαρμογής

4. Η Επιτροπή, η οποία έχει εξουσιοδοτηθεί βάσει του άρθρου 21 της Σύμβασης να αναπτύσσει γενικές συστάσεις με σκοπό να αποσαφηνίσει την υποχρέωση των συμβαλλομένων κρατών να καταπολεμούν τις διακρίσεις κατά των γυναικών και των κοριτσιών, υποστηρίζει ότι η ζωή χωρίς εμπορία πρέπει να αναγνωριστεί ως ανθρώπινο δικαίωμα και ότι πρέπει να δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνθήκες ώστε το δικαίωμα αυτό να απολαμβάνεται πλήρως από τις γυναίκες και τα κορίτσια. Τα συμβαλλόμενα κράτη πρέπει να επιδιώκουν όλα τα κατάλληλα μέσα για την εξάλειψη της εμπορίας ανθρώπων και της εκμετάλλευσης της πορνείας, ώστε να διασφαλίσουν ότι οι νόμοι, τα συστήματα, οι κανονισμοί και η χρηματοδότηση είναι σε θέση να καταστήσουν την πραγμάτωση αυτού του δικαιώματος αποτελεσματική και όχι απατηλή. Οι διατάξεις της Σύμβασης αλληλοενισχύονται ώστε να παρέχουν πλήρη προστασία. Η παρούσα γενική σύσταση συνδέει το άρθρο 6 της Σύμβασης με όλα τα άλλα άρθρα της Σύμβασης και την υπάρχουσα νομολογία της Επιτροπής.

5. Η παρούσα γενική σύσταση πλαισιώνει την εφαρμογή των υποχρεώσεων των συμβαλλομένων κρατών για την καταπολέμηση όλων των μορφών εμπορίας ανθρώπων, όπως ορίζεται στο άρθρο 6 της Σύμβασης, στο πλαίσιο της παγκόσμιας μετανάστευσης. Οι διαδρομές της εμπορίας ανθρώπων συχνά ευθυγραμμίζονται με τις μεικτές μεταναστευτικές ροές. Η Επιτροπή υπογραμμίζει την ιδιαίτερη ευαλωτότητα των λαθραίων γυναικών και κοριτσιών να πέσουν θύματα εμπορίας και υπογραμμίζει τις συνθήκες που δημιουργούνται από τα περιοριστικά καθεστώτα μετανάστευσης και ασύλου που ωθούν τους μετανάστες σε παράτυπες διαδρομές.

6. Στην παρούσα γενική σύσταση, η Επιτροπή επιβεβαιώνει ότι αποτελεί πρωταρχικό καθήκον των κρατών, τόσο ατομικά όσο και συλλογικά, να αποτρέπουν την έκθεση των γυναικών και των κοριτσιών στον κίνδυνο να πέσουν θύματα εμπορίας. Τα κράτη οφείλουν επίσης να αποθαρρύνουν τη ζήτηση που ευνοεί την εκμετάλλευση και οδηγεί στην εμπορία ανθρώπων. Έχει καθορίσει πρακτικές οδηγίες για την εφαρμογή παρεμβάσεων κατά της εμπορίας ανθρώπων που βασίζονται σε μια προσέγγιση που ενσωματώνει την οπτική του φύλου και της διατομεακής διάστασης, με έμφαση στην υλοποίηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών και των κοριτσιών ως στρατηγική προτεραιότητα για την επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης. Υπενθυμίζει τις υποχρεώσεις των κρατών μελών βάσει του διεθνούς δικαίου, συμπεριλαμβανομένης της νομολογίας της Επιτροπής, να εντοπίζουν, να βοηθούν και να προστατεύουν τους επιζώντες από εμπορία ανθρώπων, να αποτρέπουν την εκ νέου θυματοποίησή τους και να διασφαλίζουν την πρόσβασή τους στη δικαιοσύνη και την τιμωρία των δραστών.

7. Η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι τα αίτια, οι συνέπειες και οι εμπειρίες της εμπορίας διαφέρουν για τα νεαρά κορίτσια, για τα έφηβα κορίτσια και για τις ενήλικες γυναίκες. Επισημαίνει την πρόσθετη ευαλωτότητα των κοριτσιών λόγω των διασταυρούμενων χαρακτηριστικών του φύλου και της ηλικίας, υπενθυμίζοντας ότι τα παιδιά που είναι

θύματα εμπορίας δικαιούνται ενισχυμένη ουσιαστική και διαδικαστική προστασία βάσει του διεθνούς δικαίου. Η Επιτροπή ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να αντιμετωπίσουν όλο το φάσμα αυτών των διαφορών, εξασφαλίζοντας, κατά περίπτωση, μέτρα αντιμετώπισης της εμπορίας ανθρώπων που ανταποκρίνονται στην ηλικία και επικεντρώνονται στο παιδί.

III. Νομικό πλαίσιο

8. Το άρθρο 6 της Σύμβασης βασίζεται στο άρθρο 8 της Διακήρυξης για την Εξάλειψη των Διακρίσεων κατά των Γυναικών, το οποίο προβλέπει ότι πρέπει να λαμβάνονται όλα τα κατάλληλα μέτρα, συμπεριλαμβανομένης της νομοθεσίας, για την καταπολέμηση όλων των μορφών εμπορίας γυναικών και εκμετάλλευσης της πορνείας των γυναικών. Το διεθνές δίκαιο για το ζήτημα αυτό κωδικοποιήθηκε και αναπτύχθηκε στη Σύμβαση για την καταστολή της εμπορίας προσώπων και της εκμετάλλευσης της πορνείας άλλων. Αυτή η νομική βάση απαιτεί την ανάγνωση του άρθρου 6 ως αδιαίρετης διάταξης, η οποία συνδέει την εμπορία ανθρώπων και τη σεξουαλική εκμετάλλευση.

9. Ενώ η εμπορία ανθρώπων ορίζεται ως ποινικό αδίκημα στο διεθνές δίκαιο, η πρωταρχική υποχρέωση των συμβαλλομένων κρατών είναι να αντιμετωπίζουν την εμπορία ανθρώπων με τρόπο που να σέβεται, να προστατεύει και να εκπληρώνει τα ανθρώπινα δικαιώματα των προσώπων, ιδίως εκείνων που ανήκουν σε περιθωριοποιημένες ομάδες, όπως ορίζεται στις βασικές συνθήκες των Ηνωμένων Εθνών για τα ανθρώπινα δικαιώματα, με βάση την Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Οι Συνιστώμενες αρχές και κατευθυντήριες γραμμές για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την εμπορία ανθρώπων που εκπονήθηκαν από το Γραφείο της Υπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα το 2002, καθώς και ο σχολιασμός τους που εκπονήθηκε το 2010, παρέχουν ένα σημαντικό πλαίσιο μη δεσμευτικού δικαίου για την ενσωμάτωση μιας προσέγγισης με βάση τα ανθρώπινα δικαιώματα σε όλες τις παρεμβάσεις κατά της εμπορίας ανθρώπων.

10. Η Επιτροπή επιβεβαιώνει ότι οι διακρίσεις κατά των γυναικών και των κοριτσιών περιλαμβάνουν τη βία λόγω φύλου, η απαγόρευση της οποίας έχει εξελιχθεί σε αρχή του εθιμικού διεθνούς δικαίου. Αναγνωρίζοντας την ειδική ως προς το φύλο φύση των διαφόρων μορφών εμπορίας γυναικών και κοριτσιών και τις συνέπειές τους, μεταξύ άλλων όσον αφορά τις βλάβες που υφίστανται, η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι η εμπορία και η εκμετάλλευση της πορνείας γυναικών και κοριτσιών είναι αναμφισβήτητα ένα φαινόμενο που έχει τις ρίζες του σε διαρθρωτικές διακρίσεις λόγω φύλου, συνιστά βία λόγω φύλου και συχνά επιδεινώνεται στα πλαίσια της εκτόπισης, της μετανάστευσης, της αυξημένης παγκοσμιοποίησης των οικονομικών δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των παγκόσμιων αλυσίδων εφοδιασμού, των εξορυκτικών και υπεράκτιων βιομηχανιών, του αυξημένου милитарισμού, της ξένης κατοχής, των ένοπλων συγκρούσεων, του βίαιου εξτρεμισμού και της τρομοκρατίας.

11. Ο διεθνώς αποδεκτός νομικός ορισμός της εμπορίας ανθρώπων διατυπώνεται στο άρθρο 3 του Πρωτοκόλλου για την πρόληψη, καταστολή και τιμωρία της εμπορίας ανθρώπων, ιδίως γυναικών και παιδιών, που συμπληρώνει τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος:

(α) «Εμπορία ανθρώπων» σημαίνει τη στρατολόγηση, μεταφορά, μεταβίβαση, υπόθαλψη ή παραλαβή προσώπων, με την απειλή ή τη χρήση βίας ή άλλων μορφών εξαναγκασμού, απαγωγής, απάτης, εξαπάτησης, κατάχρησης εξουσίας ή ευάλωτης θέσης ή με την παροχή ή λήψη πληρωμών ή ωφελημάτων για την επίτευξη της συναίνεσης προσώπου που έχει τον έλεγχο άλλου προσώπου, με σκοπό την εκμετάλλευση. Η εκμετάλλευση περιλαμβάνει τουλάχιστον την εκμετάλλευση της πορνείας άλλων ή άλλες μορφές σεξουαλικής εκμετάλλευσης, την καταναγκαστική εργασία ή υπηρεσίες, τη δουλεία ή πρακτικές παρόμοιες με τη δουλεία, την υποτέλεια ή την αφαίρεση οργάνων,

(β) Η συναίνεση του θύματος εμπορίας ανθρώπων στην επιδιωκόμενη εκμετάλλευση που αναφέρεται στο στοιχείο α) του παρόντος άρθρου είναι άνευ σημασίας όταν έχει χρησιμοποιηθεί οποιοδήποτε από τα μέσα που αναφέρονται στο στοιχείο α),

12. Η Επιτροπή τονίζει ότι η πραγματικότητα της εμπορίας γυναικών και κοριτσιών εκτείνεται πέρα από το πεδίο εφαρμογής του Πρωτοκόλλου για την εμπορία ανθρώπων, όπως στις πρόσφατες τάσεις και το ρόλο της τεχνολογίας των πληροφοριών και των επικοινωνιών, των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και των εφαρμογών ανταλλαγής μηνυμάτων στη στρατολόγηση γυναικών και κοριτσιών και στην εκμετάλλευσή τους. Αναγνωρίζει ότι ο ορισμός της εμπορίας ανθρώπων επεκτείνεται πέρα από καταστάσεις στις οποίες έχει χρησιμοποιηθεί σωματική βία ή το θύμα έχει στερηθεί την προσωπική του ελευθερία. Από την εξέταση των εκθέσεων των κρατών μελών προέκυψε ότι η κατάχρηση ευάλωτης θέσης και η κατάχρηση εξουσίας είναι τα πιο συνηθισμένα μέσα που χρησιμοποιούνται για τη διάπραξη του εγκλήματος της εμπορίας ανθρώπων και ότι τα θύματα συχνά υποβάλλονται σε πολλαπλές μορφές εκμετάλλευσης.

13. Η καταπολέμηση της εμπορίας γυναικών και κοριτσιών στο πλαίσιο της παγκόσμιας μετανάστευσης απαιτεί την εμπλοκή του ευρύτερου πλαισίου προστασίας που απορρέει από το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο, το προσφυγικό δίκαιο, το ποινικό δίκαιο, το εργατικό δίκαιο και το διεθνές ιδιωτικό δίκαιο, τις συμβάσεις κατά της ανιθαγένειας, της δουλείας και του δουλεμπορίου και τις διεθνείς πράξεις του δικαίου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η Σύμβαση ενισχύει και συμπληρώνει το καθεστώς του περιφερειακού και διεθνούς δικαίου για τα θύματα εμπορίας ανθρώπων, ιδίως στις περιπτώσεις στις οποίες απουσιάζουν από τις διεθνείς συμφωνίες ρητές διατάξεις για την ισότητα των φύλων. Η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι οι γυναίκες και τα κορίτσια διατηρούν την ταυτόχρονη προστασία των εν λόγω νομικών μέσων.

14. Η εμπορία και η σεξουαλική εκμετάλλευση γυναικών και κοριτσιών αποτελεί παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και μπορεί να αποτελέσει απειλή για τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια. Η θετική υποχρέωση των συμβαλλόμενων κρατών να απαγορεύουν την εμπορία ανθρώπων ενισχύεται από το διεθνές ποινικό δίκαιο, συμπεριλαμβανομένου του Καταστατικού της Ρώμης του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου, στο οποίο η υποδούλωση, η σεξουαλική δουλεία και η αναγκαστική πορνεία αναγνωρίζονται ως εγκλήματα που μπορούν να εμπίπτουν στη δικαιοδοσία του Δικαστηρίου.

15. Οι υποχρεώσεις που απορρέουν για τους μη κρατικούς φορείς να σέβονται την απαγόρευση της εμπορίας ανθρώπων προκύπτουν επίσης από τον επιτακτικό κανόνα

(jus cogens) που απαγορεύει τη δουλεία, το δουλεμπόριο και τα βασανιστήρια, και η Επιτροπή σημειώνει ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, η εμπορία γυναικών και κοριτσιών μπορεί να ισοδυναμεί με τέτοιες παραβιάσεις δικαιωμάτων.

16. Η στρατηγική παγκόσμια δράση των κρατών για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, ιδίως των γυναικών και των κοριτσιών, πρέπει να γίνεται στο πλαίσιο των δεσμεύσεων που ορίζονται στο Παγκόσμιο Σύμφωνο για την ασφαλή, ομαλή και κανονική μετανάστευση και στην Ατζέντα 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη, καθώς και στο πλαίσιο της εφαρμογής του Παγκόσμιου Σχεδίου Δράσης των Ηνωμένων Εθνών για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και των ψηφισμάτων του Συμβουλίου Ασφαλείας.

17. Τα συμβαλλόμενα κράτη έχουν νομική υποχρέωση να σέβονται και να διασφαλίζουν τα δικαιώματα που ορίζονται στη Σύμβαση σε οποιονδήποτε βρίσκεται στη δικαιοδοσία τους ή στον αποτελεσματικό έλεγχό τους, ακόμη και αν δεν βρίσκεται στην αντίστοιχη επικράτειά τους. Η άμεση υποχρέωση των συμβαλλόμενων κρατών να προλαμβάνουν, να διερευνούν, να διώκουν και να τιμωρούν τις πράξεις εμπορίας γυναικών και κοριτσιών και να προσφέρουν αποζημίωση στα θύματα επεκτείνεται στις πράξεις ή παραλείψεις όλων των δραστών, συμπεριλαμβανομένων ιδιωτών, μελών της οικογένειας και στενών συντρόφων, κρατικών φορέων και αξιωματούχων, οργανισμών και επιχειρήσεων, καθώς και μη κρατικών φορέων, συμπεριλαμβανομένων των ένοπλων τρομοκρατικών ομάδων.

IV. Βασικές αιτίες της εμπορίας γυναικών και κοριτσιών

18. Ο εντοπισμός, η αντιμετώπιση και η εξάλειψη των ακόλουθων γενεσιουργών αιτιών αποτελούν βασικά στοιχεία της υποχρέωσης των συμβαλλόμενων κρατών να προλαμβάνουν την εμπορία και τη σεξουαλική εκμετάλλευση γυναικών και κοριτσιών στο πλαίσιο της παγκόσμιας μετανάστευσης: α) οι συστημικές διακρίσεις λόγω φύλου που δημιουργούν τις οικονομικές και κοινωνικές αδικίες που βιώνουν δυσανάλογα οι γυναίκες και τα κορίτσια- β) οι καταστάσεις συγκρούσεων και ανθρωπιστικών καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, συμπεριλαμβανομένων των επακόλουθων εκτοπίσεων- γ) οι διακρίσεις στα καθεστάτα μετανάστευσης και ασύλου- και δ) η ζήτηση που ευνοεί την εκμετάλλευση και οδηγεί στην εμπορία.

19. Το ποινικό δίκαιο από μόνο του δεν είναι σε θέση να αντιμετωπίσει ή να αποκαταστήσει το έγκλημα της εμπορίας ανθρώπων, λόγω της άνισης εναρμόνισης των νόμων, συμπεριλαμβανομένου του ορισμού της εμπορίας ανθρώπων, τόσο μεταξύ των χωρών όσο και εντός των χωρών, της πολυπλοκότητας των οικονομικών πράξεων και της αδυναμίας των συστημάτων δικαιοσύνης, τα οποία είναι συχνά διεφθαρμένα, υποχρηματοδοτούμενα και υποστελεχωμένα, να καταπολεμήσουν τα ισχυρά δίκτυα εμπορίας ανθρώπων. Συνεπώς, μια αποτελεσματική απάντηση κατά της εμπορίας ανθρώπων που θα διασφαλίζει ότι οι γυναίκες και τα κορίτσια μπορούν να ασκούν τα θεμελιώδη δικαιώματά τους πρέπει να περιλαμβάνει όλες τις ουσιαστικές διατάξεις της Σύμβασης και να εντάσσεται στο πλαίσιο των διεθνών συνθηκών για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

A. Κοινωνικοοικονομική αδικία

20. Η εμπορία γυναικών και κοριτσιών έχει τις ρίζες της στις διακρίσεις λόγω φύλου και κοινωνικού φύλου, στη δομική ανισότητα λόγω φύλου και στη θηλυκοποίηση της φτώχειας. Οι γυναίκες και τα κορίτσια που είναι πιο ευάλωτες στην εμπορία ανθρώπων είναι εκείνες που ανήκουν σε περιθωριοποιημένες ομάδες, όπως οι γυναίκες και τα κορίτσια που ζουν σε αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές, εκείνες που ανήκουν σε αυτόχθονες κοινότητες και εθνοτικές μειονότητες, οι γυναίκες και τα κορίτσια με αναπηρίες, οι γυναίκες και τα κορίτσια με παράνομο καθεστώς μετανάστευσης, καθώς και εκείνες που είναι εκτοπισμένες, απάτριδες ή κινδυνεύουν να μείνουν απάτριδες, γυναίκες και κορίτσια που είναι πρόσφυγες και ζητούν άσυλο, συμπεριλαμβανομένων εκείνων των οποίων τα αιτήματα έχουν απορριφθεί, γυναίκες και κορίτσια που ζουν ή προέρχονται από συγκρούσεις ή μετασυγκρουσιακές καταστάσεις και κορίτσια χωρίς φροντίδα ή με εναλλακτική φροντίδα, και οι εμπειρίες της ζωής τους χαρακτηρίζονται από σοβαρή στέρηση δικαιωμάτων. Τα μέλη αυτών των ομάδων βιώνουν συχνά κοινωνικό, πολιτικό και οικονομικό αποκλεισμό, με αποτέλεσμα να είναι πιο πιθανό να φτωχοποιούνται, να μην έχουν μορφωτικό επίπεδο ή να υποεκπαιδεύονται, να μην είναι εγγεγραμμένοι ή να μην έχουν έγγραφα και να είναι άνεργοι ή υποαπασχολούμενοι, να επωμίζονται το βάρος των ευθυνών του νοικοκυριού και της φροντίδας των παιδιών, να αντιμετωπίζουν περιορισμένη πρόσβαση σε κρατικές παροχές, προστασία και υπηρεσίες, να βιώνουν βία μεταξύ συντρόφων και ενδοοικογενειακή βία, κακοποίηση και παραμέληση στο οικογενειακό περιβάλλον, να βρίσκονται σε ιδρύματα φροντίδας και να υπόκεινται σε γάμο ανηλίκων, αναγκαστικό και δουλοπρεπή γάμο ή σε στερήσεις λόγω χρειάς. Οι καταστάσεις αυτές μπορεί να επιδεινωθούν από την πρόσθετη επιβάρυνση μιας αναπηρίας ή μιας σοβαρής ασθένειας που είναι συνέπεια της εμπορίας ανθρώπων, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής εκμετάλλευσης.

21. Οι γυναίκες και τα κορίτσια εξακολουθούν να αποτελούν τους πρωταρχικούς στόχους των διακινητών για συγκεκριμένες μορφές εκμετάλλευσης, λόγω των διάχυτων και επίμονων ανισοτήτων μεταξύ των φύλων και της ηλικίας που έχουν ως αποτέλεσμα το οικονομικό, κοινωνικό και νομικό καθεστώς των γυναικών και των κοριτσιών να είναι χαμηλότερο σε σύγκριση με αυτό που απολαμβάνουν οι άνδρες και τα αγόρια. Οι παραβιάσεις όλων των δικαιωμάτων που απορρέουν από τη Σύμβαση μπορούν να βρεθούν στη ρίζα της εμπορίας γυναικών και κοριτσιών και πρέπει να αντιμετωπιστούν στο πλαίσιο μιας μετασχηματιστικής προσέγγισης που ενδυναμώνει τις γυναίκες και τα κορίτσια προωθώντας την ισότητα των φύλων και τα πολιτικά, οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά τους δικαιώματα, σύμφωνα με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης 1, 3, 4-5, 8, 10-11, 13 και 16.

B. Διακρίσεις στα καθεστώτα μετανάστευσης και ασύλου

22. Η μετανάστευση αποτελεί συστατικό στοιχείο της σύγχρονης κοινωνίας και μπορεί να είναι ενδυναμωτική για τις γυναίκες, εάν είναι σε θέση να μεταναστεύσουν και να εργαστούν σε συνθήκες που σέβονται την αξιοπρέπειά τους. Παρόλο που παρουσιάζει νέες κοινωνικές και οικονομικές ευκαιρίες για πολλές γυναίκες, η μετανάστευση μπορεί επίσης να θέσει σε κίνδυνο τα ανθρώπινα δικαιώματα και την

ασφάλειά τους, ιδίως εάν αναγκάζονται να ταξιδέψουν μέσω παράτυπων οδών και/ή οδηγεί σε κατάσταση παράτυπης μετανάστευσης. Οι γυναίκες και τα κορίτσια αντιμετωπίζουν αυξημένο κίνδυνο να πέσουν θύματα εμπορίας σε όλα τα στάδια του μεταναστευτικού κύκλου - κατά τη διέλευση, στις εγκαταστάσεις υποδοχής και φιλοξενίας, στα σύνορα και στις χώρες προορισμού. Κατά την επιστροφή τους, ενδέχεται να βιώσουν αντίποινα και εκ νέου θυματοποίηση.

23. Μολονότι τα κράτη έχουν το κυριαρχικό προνόμιο να διαχειρίζονται τα σύνορά τους και να ρυθμίζουν τη μετανάστευση, πρέπει να το πράττουν σε πλήρη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις τους ως συμβαλλόμενα μέρη των συνθηκών για τα ανθρώπινα δικαιώματα που έχουν επικυρώσει ή στις οποίες έχουν προσχωρήσει. Αυτό περιλαμβάνει τη διαφάνεια και τη λογοδοσία στους τρόπους με τους οποίους τα κράτη ρυθμίζουν τη μετανάστευση και παρέχουν ασφαλείς οδούς που εγγυώνται τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών σε όλα τα στάδια της μετανάστευσης.

24. Οι πολιτικές μετανάστευσης και ασύλου που αφορούν το φύλο ή εισάγουν διακρίσεις και θεσπίζουν μέτρα όπως ο αυξημένος έλεγχος των συνόρων, η άρνηση εισόδου, η επαναπροώθηση, η απέλαση ή η κράτηση, περιορίζουν τη μετακίνηση των γυναικών και των κοριτσιών που διαφεύγουν από κρίσεις και ζώνες συγκρούσεων. Αυξάνουν την ευάλωτότητά τους σε κάθε μορφή εκμετάλλευσης, ιδίως στα σημεία διέλευσης, κυρίως λόγω της αυξημένης ανάγκης να χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες των διακινητών ανθρώπων ή άλλων τύπων υπόγειων ή εγκληματικών δικτύων προκειμένου να μετακινηθούν, τόσο στο εσωτερικό όσο και διεθνώς για να αποφύγουν τους συνοριακούς ελέγχους. Τα κορίτσια που είναι ασυνόδευτα ή αποκομμένα από τις οικογένειές τους ή άλλες υποστηρικτικές δομές λόγω εκτοπισμού είναι ιδιαίτερα ευάλωτα στην εμπορία ανθρώπων.

25. Η Επιτροπή επαναβεβαιώνει ότι η εκτόπιση έχει συγκεκριμένες διαστάσεις φύλου και ότι η Σύμβαση εφαρμόζεται σε κάθε στάδιο του κύκλου της εκτόπισης - κατά τη διάρκεια της φυγής, κατά την εγκατάσταση και κατά την επιστροφή. Έχει αναγνωρίσει ότι η έμφυλη βία κατά των γυναικών και των κοριτσιών είναι μία από τις σημαντικότερες μορφές δίωξης που βιώνουν οι γυναίκες και τα κορίτσια, η οποία μπορεί να αποτελέσει λόγο για τη χορήγηση καθεστώτος πρόσφυγα και ασύλου ή/και άδειας διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους. Η εμπορία γυναικών και κοριτσιών παραβιάζει συγκεκριμένες διατάξεις της Σύμβασης για το Καθεστώς των Προσφύγων και, ως εκ τούτου, θα πρέπει να αναγνωριστεί ως νόμιμος λόγος διεθνούς προστασίας στο νόμο και στην πράξη, σε συγκεκριμένες περιπτώσεις. Επιπλέον, οι γυναίκες και τα κορίτσια πρόσφυγες είναι ιδιαίτερα ευάλωτες στην εμπορία ανθρώπων και χρειάζονται διεθνή προστασία, ιδίως κατά της επαναπροώθησης.

26. Οι ουδέτερες ως προς το φύλο διατάξεις των μεταναστευτικών πολιτικών των κρατών συμβάλλουν στον περιορισμό της πρόσβασης των γυναικών σε ασφαλείς και κανονικές μεταναστευτικές οδούς και σε κανονικές και αξιοπρεπείς ευκαιρίες απασχόλησης στις χώρες διέλευσης και προορισμού. Η δυνατότητα των γυναικών να μεταναστεύσουν περιορίζεται περαιτέρω από τα στερεότυπα που βασίζονται στο φύλο, τους νόμους που εισάγουν διακρίσεις, τις διακρίσεις και την εκμετάλλευση κατά την πρόσληψη, την έλλειψη διαθέσιμης αξιοπρεπούς εργασίας και την περιορισμένη αξιόπιστη πληροφόρηση σχετικά με τη μετανάστευση. Οι γυναίκες μετανάστριες

αντιμετωπίζουν επίσης έμμεσες διακρίσεις από τους νόμους περί μετανάστευσης που έχουν προϋποθέσεις, όπως το υποχρεωτικό ελάχιστο εισόδημα για την απόκτηση βίζας. Δεδομένου ότι οι γυναίκες απασχολούνται συχνά σε χαμηλόμισθες και ανασφαλείς θέσεις εργασίας, είναι δύσκολο για ορισμένες γυναίκες να ικανοποιήσουν αυτά τα κριτήρια.

27. Τα καθεστώτα θεωρήσεων μπορεί να ευθύνονται για τη δημιουργία οικονομικής και νομικής εξάρτησης από έναν εργοδότη ή σύζυγο, δημιουργώντας τις προϋποθέσεις για εκμετάλλευση και για να λειτουργούν ατιμώρητα οι χορηγοί αυτοί. Η προσωρινή ή εποχιακή εργασία στην οποία συχνά απασχολούνται οι μετανάστριες γυναίκες μπορεί να μην προσφέρει διέξοδο σε πιο τακτική, μακροχρόνια ή μόνιμη απασχόληση και συχνά δεν προσφέρει προστασία από την ανεργία, υγειονομική περίθαλψη ή πρόσβαση σε άλλες κοινωνικές και βασικές υπηρεσίες που ανταποκρίνονται στο φύλο. Οι ειδικές για το φύλο απαγορεύσεις ή περιορισμοί της μετανάστευσης, που αποσκοπούν στην προστασία των γυναικών από την εμπορία ανθρώπων, αυξάνουν συχνά τον κίνδυνο οι γυναίκες να πέσουν θύματα εμπορίας ανθρώπων, δεδομένου ότι τότε είναι υποχρεωμένες να αναζητήσουν εναλλακτικούς τρόπους μετανάστευσης.

28. Ένας δυσανάλογα μεγάλος αριθμός μεταναστριών απασχολείται σε άτυπες και επισφαλείς θέσεις εργασίας, ιδίως σε τομείς που χαρακτηρίζονται ως «χαμηλής ειδίκευσης», όπως η φροντίδα, οι οικιακές και οι κατασκευαστικές υπηρεσίες. Σε αυτούς τους τομείς, οι μεταναστευτικοί κανόνες και πολιτικές που αφορούν το φύλο διασταυρώνονται με τις φυλετικές διακρίσεις για να διαιωνίσουν τα στερεότυπα που βασίζονται στο φύλο σχετικά με το τι συνιστά τη λεγόμενη «γυναικεία εργασία» και τις διακρίσεις εις βάρος των γυναικών. Οι εν λόγω διαχωρισμένες κατά φύλο αγορές εργασίας δεν προσφέρουν αξιοπρεπείς και ασφαλείς συνθήκες εργασίας, επειδή είτε αποτελούν μέρος της μη ρυθμιζόμενης παραοικονομίας είτε, όπου ρυθμίζονται, παρέχουν λιγότερη προστασία από τους τομείς που πληρούν τα εθνικά πρότυπα. Οι μετανάστριες γυναίκες, ιδίως οι οικιακές και οι εργάτριες γης, ενδέχεται να περιορίζονται στον τόπο εργασίας τους και να έχουν ελάχιστη πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματα και τις αξιώσεις τους, με αποτέλεσμα να εκτίθενται στον κίνδυνο σοβαρών παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

C. Η ζήτηση που ευνοεί την εκμετάλλευση και οδηγεί στην εμπορία ανθρώπων

29. Οι στρατηγικές που αποσκοπούν στην πρόληψη της εμπορίας ανθρώπων πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τη ζήτηση ως βασική αιτία. Η μη αναγνώριση της ζήτησης αναγνωρίζεται ως ένα από τα εμπόδια που εμποδίζουν τα κράτη να αντιμετωπίσουν την εμπορία ανθρώπων. Η ζήτηση στο πλαίσιο της εμπορίας ανθρώπων συχνά διαμορφώνεται από την επιθυμία για οικονομικό κέρδος, από στάσεις διακρίσεων, συμπεριλαμβανομένων των πολιτισμικών στάσεων, και από πεποιθήσεις. Οι γυναίκες μπορεί να προτιμώνται για ορισμένες μορφές εκμετάλλευσης επειδή θεωρούνται αδύναμες και λιγότερο πιθανό να υποστηρίξουν τον εαυτό τους ή να διεκδικήσουν τα δικαιώματα που δικαιούνται. Τα μέλη ορισμένων εθνοτικών ή φυλετικών ομάδων μπορεί να στοχοποιούνται για εκμετάλλευση που σχετίζεται με την εμπορία ανθρώπων βάσει ρατσιστικών ή πολιτισμικών διακρίσεων, όπως αυτές που αφορούν τη

σεξουαλικότητά τους, την υποτέλεια ή την εργασιακή τους ικανότητα. Η ανάγκη αντιμετώπισης της ζήτησης για ορισμένες μορφές εμπορίας ανθρώπων είναι ιδιαίτερα επείγουσα.

30. Η σεξουαλική εκμετάλλευση εξακολουθεί να υφίσταται λόγω της αποτυχίας των συμβαλλομένων κρατών να αποθαρρύνουν αποτελεσματικά τη ζήτηση που ευνοεί την εκμετάλλευση και οδηγεί στην εμπορία ανθρώπων. Οι επίμονες νόρμες και τα στερεότυπα σχετικά με την ανδρική κυριαρχία και την ανάγκη επιβολής ανδρικού ελέγχου ή εξουσίας, επιβάλλουν τους πατριαρχικούς ρόλους των φύλων και το ανδρικό σεξουαλικό δικαίωμα, τον εξαναγκασμό και τον έλεγχο, τα οποία οδηγούν στη ζήτηση για σεξουαλική εκμετάλλευση γυναικών και κοριτσιών. Τα μαζικά οικονομικά κέρδη με ελάχιστους κινδύνους λόγω της ατιμωρησίας εξακολουθούν να είναι ευρέως διαδεδομένα. Σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 5 του Πρωτοκόλλου για την εμπορία ανθρώπων, τα κράτη θα πρέπει να θεσπίσουν ή να ενισχύσουν νομοθετικά ή άλλα μέτρα για να αποθαρρύνουν τη ζήτηση που ευνοεί όλες τις μορφές εκμετάλλευσης προσώπων, ιδίως γυναικών και παιδιών, η οποία οδηγεί στην εμπορία ανθρώπων. Η ανάγκη αντιμετώπισης της ζήτησης που ευνοεί τη σεξουαλική εκμετάλλευση είναι ιδιαίτερα σημαντική στο πλαίσιο της ψηφιακής τεχνολογίας, η οποία εκθέτει τα δυνητικά θύματα σε αυξημένο κίνδυνο να πέσουν θύματα εμπορίας.

31. Στο πλαίσιο της εργασίας ως μορφής εμπορίας γυναικών και κοριτσιών, η ζήτηση για εμπορία εξακολουθεί να υφίσταται λόγω ανεπαρκούς ρυθμιστικού περιβάλλοντος. Όπου οι εργαζόμενοι είναι οργανωμένοι, όπου τα εργασιακά πρότυπα για τους μισθούς, τις ώρες και τις συνθήκες εργασίας και την υγεία και την ασφάλεια παρακολουθούνται και επιβάλλονται και όπου τα οικονομικά και κοινωνικά δικαιώματα, καθώς και οι αλλαγές στη φορολογική νομοθεσία, ώστε τα κράτη να μπορούν να χρηματοδοτούν τις δημόσιες υπηρεσίες που χρειάζονται οι γυναίκες, εφαρμόζονται επαρκώς, η ζήτηση για την εργασία ή τις υπηρεσίες των θυμάτων εμπορίας είναι αισθητά χαμηλότερη.

32. Οι ιατρικές εξελίξεις στη μεταμόσχευση οργάνων δίνουν σε βαριά άρρωστα άτομα μια ευκαιρία επιβίωσης. Ωστόσο, η δραματική σπανιότητα των ανθρώπινων οργάνων και η αδυναμία αντιμετώπισης της νομικής ευθύνης όσων συμμετέχουν στις αλυσίδες ζήτησης και προσφοράς ενθαρρύνουν τις ανεξέλεγκτες και συχνά επιβεβλημένες αφαιρέσεις οργάνων.

D. Καταστάσεις συγκρούσεων και ανθρωπιστικών καταστάσεων έκτακτης ανάγκης

33. Οι υποχρεώσεις των συμβαλλομένων κρατών δεν παύουν να ισχύουν στο πλαίσιο καταστάσεων έκτακτης ανάγκης που προκύπτουν από συγκρούσεις, πολιτικά γεγονότα, υγειονομικές κρίσεις ή φυσικές καταστροφές. Οι γυναίκες και τα κορίτσια αντιμετωπίζουν αυξημένη ευάλωτοτητα στη βία λόγω φύλου, συμπεριλαμβανομένης της εμπορίας ανθρώπων, όταν δεν είναι σε θέση να ικανοποιήσουν τις βασικές βιοποριστικές τους ανάγκες ή αντιμετωπίζουν οικονομική απόγνωση, η οποία συχνά επιτείνεται σε τέτοια πλαίσια.

34. Η εμπορία γυναικών και κοριτσιών επιδεινώνεται κατά τη διάρκεια και μετά από καταστάσεις συγκρούσεων και ανθρωπιστικών καταστάσεων έκτακτης ανάγκης,

λόγω της εκτόπισης, της κατάρρευσης των πολιτικών, οικονομικών και κοινωνικών δομών, της αστάθειας και της ανεπαρκούς διακυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένης της απουσίας κράτους δικαίου, του αυξημένου милитарισμού, της διαθεσιμότητας φορητών όπλων, της αποδυνάμωσης ή της χαλάρωσης των κοινοτικών και οικογενειακών δεσμών, της υψηλής συχνότητας χηρείας και της «κανονικοποίησης» της βίας λόγω φύλου, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής βίας που σχετίζεται με τις συγκρούσεις, ως επιβαρυντικού παράγοντα των προϋπαρχουσών διαρθρωτικών, βασισμένων στο φύλο διακρίσεων εις βάρος των γυναικών και των κοριτσιών.

35. Οι χρηματοοικονομικές ροές προς ορισμένες τρομοκρατικές ομάδες παραμένουν κρίσιμη συνιστώσα της εμπορίας ανθρώπων, ιδίως της σεξουαλικής εκμετάλλευσης. Κατά τη διάρκεια ανθρωπιστικών εκτάκτων αναγκών, οι κυβερνήσεις συχνά καλούνται να εκτρέψουν πόρους, συμπεριλαμβανομένων της αστυνόμευσης και των κοινωνικών υπηρεσιών, καθιστώντας ευκολότερο για τους διακινητές να κρύβουν τις δραστηριότητές τους και καθιστώντας τα θύματα όλο και πιο αόρατα, καθώς και δυσχεραίνοντας την αναζήτηση προστασίας, υπηρεσιών, βοήθειας και υποστήριξης από τα θύματα.

E. Χρήση της ψηφιακής τεχνολογίας στην εμπορία ανθρώπων

36. Οι ψηφιακές τεχνολογίες προσφέρουν νέες δυνατότητες για θετικό αντίκτυπο στην κοινωνία. Ταυτόχρονα, θέτουν νέες προκλήσεις για την ασφάλεια τόσο σε ατομικό όσο και σε κρατικό επίπεδο. Η χρήση ηλεκτρονικών νομισμάτων προσφέρει εργαλεία για την απόκρυψη προσωπικών πληροφοριών, όπως η ταυτοποίηση των εμπλεκόμενων στη συναλλαγή και η τοποθεσία τους, και επιτρέπει την πραγματοποίηση ανώνυμων πληρωμών, χωρίς καν να αποκαλύπτεται ο σκοπός της συναλλαγής, γεγονός που διευκολύνει την εμπορία ανθρώπων. Τα κανάλια ζήτησης, μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, του σκοτεινού ιστού και των πλατφορμών ανταλλαγής μηνυμάτων, παρέχουν εύκολη πρόσβαση σε δυνητικά θύματα, αυξάνοντας έτσι την ευαλωτότητά τους.

37. Η χρήση της ψηφιακής τεχνολογίας για τη διακίνηση ανθρώπων δημιουργεί ιδιαίτερα προβλήματα κατά τη διάρκεια παγκόσμιων πανδημιών. Στο πλαίσιο της πανδημίας της νόσου του κοροναϊού (COVID-19), τα συμβαλλόμενα κράτη αντιμετωπίζουν αύξηση της εμπορίας στον κυβερνοχώρο, συμπεριλαμβανομένης της αύξησης της στρατολόγησης για σεξουαλική εκμετάλλευση μέσω του διαδικτύου, της ζήτησης υλικού για σεξουαλική κακοποίηση παιδιών και της εμπορίας παιδιών για σεξουαλική εκμετάλλευση μέσω της τεχνολογίας.

V. Βοήθεια και προστασία για τις γυναίκες και τα κορίτσια που είναι θύματα εμπορίας ανθρώπων

A. Αναγνώριση των θυμάτων

38. Το διεθνές δίκαιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων επιβάλλει στα κράτη θετικές υποχρεώσεις για τον εντοπισμό των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων, καθήκον που τίθεται σταθερά στα κράτη, ανεξάρτητα από την έλλειψη αυτοπροσδιορισμού από το θύμα. Τα θύματα συχνά κρύβονται σε μη δημόσιους χώρους, όπως ιδιωτικές κατοικίες, απομονωμένα εργοστάσια και αγροκτήματα και οίκους ανοχής. Οι επαγγελματίες της πρώτης γραμμής συχνά δεν διαθέτουν την απαιτούμενη κατάρτιση για να κατανοήσουν

επαρκώς, να εντοπίσουν και να ανταποκριθούν κατάλληλα σε όλους τους τύπους θυμάτων, συμπεριλαμβανομένων των επιζώντων σεξουαλικής εκμετάλλευσης, καθώς και στις διασταυρούμενες μορφές εκμετάλλευσης. Στα hotspots μεικτών μεταναστευτικών ροών δεν υπάρχουν κατάλληλοι και εμπιστευτικοί χώροι για τη διενέργεια ταυτοποίησης από εκπαιδευμένο προσωπικό και διερμηνείς, οι οποίοι μπορούν να αξιολογήσουν άμεσα τους δείκτες ευαλωτότητας και να παράσχουν επαρκή υποστήριξη. Οι επιζώντες συχνά διστάζουν να αυτοπροσδιοριστούν ή να αποκαλύψουν ποιος τους έχει διακινήσει λόγω του φόβου για αντιποίνα, λόγω έλλειψης πληροφοριών σχετικά με το έγκλημα και πού να το καταγγείλουν και λόγω του φόβου να εμπλακούν με τις αρχές, συμπεριλαμβανομένου του φόβου της κράτησης, της δίωξης, της τιμωρίας και της απέλασης.

B. Βοήθεια και προστασία των θυμάτων

39. Τα θύματα εμπορίας ανθρώπων έχουν ειδικό καθεστώς και δικαίωμα σε ειδική βοήθεια και μέτρα προστασίας που παρέχει το κράτος. Μακροπρόθεσμα, βασισμένα στις ανάγκες, ολοκληρωμένα και επικεντρωμένα στα θύματα μέτρα βοήθειας και προστασίας συχνά απουσιάζουν από τα μέτρα αντιμετώπισης της εμπορίας ανθρώπων λόγω της ανεπαρκούς αναγνώρισης των θυμάτων και του ανεπαρκούς ορισμού της εμπορίας ανθρώπων στο εθνικό δίκαιο και της εφαρμογής του.

40. Τα θύματα εμπορίας ανθρώπων έχουν ανάγκη από υψηλής ποιότητας υπηρεσίες υποστήριξης με άμεση διαθεσιμότητα, οι οποίες πρέπει να είναι περιεκτικές και προσβάσιμες, να περιλαμβάνουν πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματά τους, τις ιατρικές, ψυχολογικές, κοινωνικές και νομικές υπηρεσίες που είναι διαθέσιμες σε αυτά και τον τρόπο απόκτησης πρόσβασης σε αυτές, καθώς και σε ασφαλή και κατάλληλα καταλύματα. Ωστόσο, συχνά αντιμετωπίζουν περιορισμένη πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες, τόσο στον τόπο στον οποίο εντοπίζονται όσο και στον τόπο καταγωγής τους, για τους ακόλουθους λόγους: κόστος και γλώσσα παροχής υπηρεσιών, έλλειψη ευαισθησίας σε θέματα φύλου ή πολιτισμού και πρακτικών που να βασίζονται στην αντιμετώπιση του τραύματος, αποτυχία των πρώτων ανταποκριτών να διενεργούν κατάλληλες αξιολογήσεις κινδύνου και παραπομπές, φόβος ότι θα αναγκαστούν να ενταχθούν σε πρόγραμμα απεξάρτησης ή να συνεργαστούν με τις αρχές επιβολής του νόμου για τη δίωξη των διακινητών, και φόβος δίωξης για εγκλήματα που διαπράχθηκαν ως συνέπεια της εμπορίας ή για μεταναστευτικά αδικήματα. Πρέπει να παρέχεται επαρκής βοήθεια σε γυναίκες και κορίτσια με αναπηρία, οι οποίες είναι ιδιαίτερα ευάλωτες στην εμπορία ανθρώπων.

41. Τα συμβαλλόμενα κράτη υποχρεούνται να προστατεύουν τα θύματα της εμπορίας ανθρώπων, ιδίως τις γυναίκες και τα παιδιά, από την εκ νέου θυματοποίηση, γεγονός που περιλαμβάνει την εγγύηση προστασίας των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων από τη βίαιη επιστροφή.

VI. Πρόσβαση των θυμάτων στη δικαιοσύνη

42. Οι γυναίκες και τα κορίτσια που έχουν πέσει θύματα εμπορίας, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που δεν έχουν μεταναστευτικό καθεστώς, πρέπει να έχουν πρόσβαση στη δικαιοσύνη με βάση την ισότητα και την αποφυγή διακρίσεων, συμπεριλαμβανομένης της δίωξης των δραστών τους και της παροχής ένδικων μέσων.

Ωστόσο, τα υφιστάμενα συστήματα δικαιοσύνης μπορεί να είναι πιο πιθανό να παραβιάζουν τα δικαιώματα των γυναικών παρά να τα προστατεύουν, μεταξύ άλλων με το να υποβάλλουν τα θύματα σε ποινικοποίηση, στιγματισμό, επαναθυματοποίηση, παρενόχληση και πιθανή τιμωρία.

A. Θεραπείες για τα θύματα εμπορίας ανθρώπων

43. Το άρθρο 2 (β) της Σύμβασης υποχρεώνει τα κράτη μέλη να παρέχουν κατάλληλα και αποτελεσματικά ένδικα μέσα, συμπεριλαμβανομένων της επιστροφής, της αποκατάστασης, της αποζημίωσης, της ικανοποίησης και των εγγυήσεων μη επανάληψης, στις γυναίκες των οποίων τα δικαιώματα που απορρέουν από τη Σύμβαση έχουν παραβιαστεί. Τα θύματα εμπορίας ανθρώπων αντιμετωπίζουν συχνά σημαντικές δυσκολίες στη διεκδίκηση αποζημίωσης και άλλων μορφών επανόρθωσης, συμπεριλαμβανομένης της αποζημίωσης, για τη ζημία που υπέστησαν, μεταξύ άλλων σε περιπτώσεις στις οποίες αυτή εξαρτάται από τη συνεργασία με τις αρχές επιβολής του νόμου- τα θύματα δεν έχουν πρόσβαση σε υψηλής ποιότητας, ευαισθητοποιημένη ως προς το φύλο και ενημερωμένη ως προς το τραύμα νομική βοήθεια και εκπροσώπηση- οι άδειες παραμονής συνδέονται με τις διαδικασίες της ποινικής δικαιοσύνης και ο επαναπατρισμός πραγματοποιείται πριν από την αναζήτηση ή την απόκτηση αστικών επανορθώσεων- το θύμα φέρει το βάρος της απόδειξης στις αστικές αξιώσεις- οι επιζώντες της εμπορίας δεν αναγνωρίζονται ως θύματα εγκλήματος για τους σκοπούς της αποζημίωσης που οφείλεται βάσει του νόμου- και η χρηματική αποζημίωση δεν είναι διαθέσιμη ή τα έσοδα από τα εγκλήματα δεν ανακατανέμονται στα θύματα.

B. Έρευνα, δίωξη και τιμωρία των δραστών

44. Τα εμπόδια στη δίωξη περιλαμβάνουν την έλλειψη ειδικών δικαστικών διαδικασιών που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των θυμάτων, ελλείψεις στην ποιότητα των συστημάτων δικαιοσύνης, συμπεριλαμβανομένης της προκατάληψης λόγω φύλου και της ρητορικής κατηγορίας των θυμάτων στα δικαστήρια, με αποτέλεσμα να υπάρχουν δικαστικές αποφάσεις ή αποφάσεις που εισάγουν διακρίσεις, τη ρητή ή σιωπηρή κοινωνική αποδοχή της έμφυλης βίας κατά των γυναικών, τις καθυστερήσεις και την υπερβολική διάρκεια των διαδικασιών, τη διαφθορά των κρατικών υπαλλήλων και την εμπλοκή τους στο έγκλημα, καθώς και την άγνοια της ζήτησης για όλες τις μορφές εκμετάλλευσης, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής εκμετάλλευσης.

45. Η Επιτροπή αναγνωρίζει την πολυπλοκότητα και το υψηλό επίπεδο δεξιοτήτων που απαιτούνται για τη διερεύνηση και τη δίωξη καταγγελιών για εμπορία γυναικών και κοριτσιών που μπορεί να εμπλέκουν εγκληματικά δίκτυα που δρουν διεθνώς. Ο διεθνής χαρακτήρας της εμπορίας ανθρώπων και της μετανάστευσης απαιτεί τη συνεργασία όλων των επηρεαζόμενων χωρών και τη συμμετοχή τους σε μια αποτελεσματική και κατάλληλη διεθνή αντίδραση για την προστασία των δικαιωμάτων των θυμάτων. Τα συμβαλλόμενα κράτη οφείλουν να αποδέχονται και να διευκολύνουν την οικειοθελή επιστροφή των υπηκόων τους που διακινούνται στο εξωτερικό.

46. Η Επιτροπή καταδικάζει τη χρήση των παρεμβάσεων κατά της εμπορίας ανθρώπων για να δικαιολογήσει τη βία κατά συγκεκριμένων ομάδων γυναικών, ιδίως

στην περίπτωση βίαιων επιδρομών και επιχειρήσεων παγίδευσης από τις αρχές επιβολής του νόμου που διεξάγονται με σκοπό την εξάρθρωση των δικτύων εμπορίας ανθρώπων.

VII. Συστάσεις

A. Αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτιών της εμπορίας γυναικών και κοριτσιών

47. Τα συμβαλλόμενα κράτη πρέπει να εργαστούν προς την κατεύθυνση της κινητοποίησης των δημόσιων πόρων και της ενίσχυσης των δημόσιων υπηρεσιών σε τομείς που υποστηρίζουν την επίτευξη της ισότητας των φύλων και την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών και των κοριτσιών και της βιώσιμης ανάπτυξης, προκειμένου να μειωθούν οι παράγοντες κινδύνου που οδηγούν στην εμπορία ανθρώπων. Η πλήρης επίτευξη των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης είναι απαραίτητη για την αντιμετώπιση των παραγόντων που αυξάνουν τους κινδύνους εμπορίας ανθρώπων, ιδίως η επίτευξη της ισότητας των φύλων και η ενδυνάμωση των γυναικών και των κοριτσιών, η προώθηση της ειρήνης, της δικαιοσύνης και των ισχυρών θεσμών, η μείωση των ανισοτήτων, ο τερματισμός της φτώχειας σε όλες τις μορφές της, η εξασφάλιση ποιοτικής εκπαίδευσης με ισότητα και χωρίς αποκλεισμούς και η προώθηση των ευκαιριών δια βίου μάθησης για τις γυναίκες και τα κορίτσια, η εξασφάλιση υγιούς ζωής και η προώθηση της ευημερίας των γυναικών και των κοριτσιών όλων των ηλικιών, η εξασφάλιση αξιοπρεπούς εργασίας και οικονομικής συμμετοχής για τις γυναίκες και τα κορίτσια και η προώθηση μέτρων για την κλιματική αλλαγή στις πολιτικές ισότητας των φύλων.

1. Κοινωνικοοικονομική αδικία

48. Να διασφαλίσουν την πλήρη, αποτελεσματική και ουσιαστική συμμετοχή των γυναικών και των κοριτσιών, ιδίως των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων, εκείνων που κινδυνεύουν να πέσουν θύματα εμπορίας ανθρώπων και των κοινοτήτων που πλήττονται από την εμπορία ανθρώπων ή/και τα μέτρα κατά της εμπορίας ανθρώπων, σε όλα τα επίπεδα λήψης αποφάσεων και σε όλα τα στάδια των προσπαθειών για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, στο σχεδιασμό μέτρων αντιμετώπισης με βάση τα ανθρώπινα δικαιώματα και με ευαισθησία ως προς το φύλο, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης, της εφαρμογής, της παρακολούθησης και της αξιολόγησης της νομοθεσίας, της πολιτικής και των προγραμμάτων κατά της εμπορίας ανθρώπων, της συνεχούς εφαρμογής της Σύμβασης και του Πρωτοκόλλου για την εμπορία ανθρώπων και ως ουσιώδους συνιστώσας των διαδικασιών ειρήνευσης, σταθεροποίησης και ανασυγκρότησης, σύμφωνα με την απόφαση 1325 (2000) του Συμβουλίου Ασφαλείας και τα ψηφίσματα που ακολουθούν.

49. Να υιοθετήσουν μια μετασχηματιστική προσέγγιση, προωθώντας την ισότητα των φύλων και την ενδυνάμωση των γυναικών, προκειμένου να καταργήσει τις διαρθρωτικές και συστημικές συνθήκες που στερούν από τις γυναίκες και τα κορίτσια

τα θεμελιώδη δικαιώματά τους, με συνέπεια να τις θέτει σε καταστάσεις ευπάθειας σε όλες τις μορφές εμπορίας ανθρώπων και σεξουαλικής εκμετάλλευσης.

50. Να μειώσουν τον κίνδυνο εμπορίας ανθρώπων μέσω της εξάλειψης της διάχυτης και επίμονης ανισότητας των φύλων που έχει ως αποτέλεσμα το οικονομικό, κοινωνικό και νομικό καθεστώς των γυναικών και των κοριτσιών να είναι χαμηλότερο σε σύγκριση με αυτό που απολαμβάνουν οι άνδρες και τα αγόρια, με την υιοθέτηση οικονομικών και δημόσιων πολιτικών που αποτρέπουν την έλλειψη βιώσιμων επιλογών διαβίωσης και βασικών προτύπων διαβίωσης για τις γυναίκες και τα κορίτσια.

51. Να εξαλείψουν τις κοινωνικές δομές που περιορίζουν την αυτονομία και την πρόσβαση των γυναικών σε βασικούς πόρους, γεγονός που με τη σειρά του αυξάνει τον κίνδυνο να δελεαστούν από υποσχέσεις για μέσο διαφυγής από εξαθλιωμένες συνθήκες, συμπεριλαμβανομένης της χαμηλότερης πρόσβασης σε ευκαιρίες εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης, ιδιοκτησίας περιουσιακών στοιχείων και γης και πίστωσης, της χαμηλής συμμετοχής των γυναικών στη λήψη αποφάσεων, της άνισης αμοιβής, των γάμων παιδιών και των αναγκαστικών γάμων, της διείσδυσης των πατριαρχικών ρόλων των φύλων, της συγκέντρωσης των γυναικών σε ανασφαλείς και ευάλωτες θέσεις εργασίας και της έλλειψης αξιοπρεπών ευκαιριών εργασίας.

52. Να θεσπίσουν νομοθεσία για την προστασία των γυναικών και την παροχή αποτελεσματικής βοήθειας στα θύματα ενδοοικογενειακής κακοποίησης, να αναθεωρήσουν το οικογενειακό δίκαιο, να αντιμετωπίσουν τις κοινωνικοπολιτισμικές πρακτικές, συμπεριλαμβανομένων των ενδοοικογενειακών ρυθμίσεων, που αυξάνουν την έκθεση των γυναικών και των κοριτσιών στην εμπορία ανθρώπων και τη σεξουαλική εκμετάλλευση.

53. Να εξαλείψουν τα πατριαρχικά πρότυπα και αξίες που έχουν επισημοποιηθεί στη νομοθεσία, συμπεριλαμβανομένων των οικογενειακών νόμων, οι οποίοι διευκολύνουν την εμπορία παιδιών και τον εξαναγκαστικό γάμο. Πρέπει να θεσπιστούν μέτρα που να εμποδίζουν τις οικογένειες να συμφωνούν στον αόριστο ή προσωρινό «γάμο» της κόρης τους με αντάλλαγμα οικονομικό όφελος. Να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η λεγόμενη «έλλειψη γυναικών» λόγω των πολιτικών οικογενειακού προγραμματισμού σε ορισμένες χώρες έχει επιδεινώσει την κατάσταση.

54. Να ενισχύσουν την εφαρμογή ενός πλαισίου εργασιακών δικαιωμάτων, ως εξής:

(α) Να εισάγουν, να ενισχύσουν και να εφαρμόσουν την εργατική νομοθεσία που αποσκοπεί στην προστασία όλων των εργαζομένων γυναικών, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών εργαζομένων, ανεξάρτητα από το καθεστώς τεκμηρίωσής τους, το επίπεδο δεξιοτήτων ή τον τομέα στον οποίο εργάζονται, το αν ανήκουν στην επίσημη ή την ανεπίσημη οικονομία και τη διάρκεια της απασχόλησής τους, και να ελαχιστοποιήσουν τις ευκαιρίες εκμετάλλευσης παρέχοντας πολύ σαφή προστασία, μεταξύ άλλων όσον αφορά τις τοπικές απαιτήσεις για το βιοτικό ημερομίσθιο, την αμοιβή υπερωριών, την υγεία και την ασφάλεια και την κοινωνική προστασία, τις αξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας και την ίση αμοιβή για εργασία ίσης αξίας, ιδίως σε μη ρυθμιζόμενους, άτυπους ή μη ελεγχόμενους οικονομικούς τομείς που βασίζονται στη μεταναστευτική εργασία,

(β) να εξασφαλίσουν επαρκείς πόρους και να αυξήσουν τον αριθμό και να ενισχύσουν την ικανότητα, την εντολή και τις ερευνητικές εξουσίες των επιθεωρητών εργασίας, ώστε να αναλαμβάνουν επιθεωρήσεις που ανταποκρίνονται στο φύλο, ασφαλείς, ηθικές και εμπιστευτικές και να αναγνωρίζουν και να αναφέρουν συστηματικά τις παραβιάσεις της εργατικής νομοθεσίας και τις εικαζόμενες περιπτώσεις εμπορίας γυναικών και κοριτσιών που αποκαλύπτονται τόσο κατά τη διάρκεια των τακτικών όσο και των έκτακτων επιθεωρήσεων, ιδίως σε ιδιαίτερα θηλυκοποιημένους τομείς, καθώς και κατά τη διάρκεια επιθεωρήσεων στους εποχικούς και άτυπους χώρους εργασίας και διαμονής των μεταναστών εργαζομένων, στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις και, κατά περίπτωση, στα ιδιωτικά νοικοκυριά,

(γ) να δημιουργούν τείχη προστασίας μεταξύ των επιθεωρήσεων εργασίας, της χρήσης των δημόσιων υπηρεσιών από τα θύματα, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης, και άλλων μηχανισμών παρακολούθησης και της επιβολής του μεταναστευτικού ή/και ποινικού νόμου για παράνομη εργασία, ώστε να είναι δυνατή η καταγγελία της εικαζόμενης εμπορίας ανθρώπων στο πλαίσιο των εν λόγω μηχανισμών καταγγελίας,

(δ) Να ενθαρρύνουν τις επιχειρήσεις να δημιουργήσουν ασφαλείς και ανώνυμους μηχανισμούς καταγγελίας για όλους τους εργαζόμενους, σε συνεργασία με τους εκπροσώπους των εργαζομένων, οι οποίοι είναι ευαίσθητοι ως προς το φύλο, ώστε να διασφαλίζουν ότι τα εργασιακά τους δικαιώματα τηρούνται και ότι μπορούν να έχουν πρόσβαση στα εν λόγω δικαιώματα χωρίς το φόβο αντιποίνων,

(ε) Να επιβάλλουν επαρκείς νομικές κυρώσεις κατά των εργοδοτών που εφαρμόζουν καταχρηστικές εργασιακές και εργασιακές πρακτικές,

(στ) Να παρέχουν βοήθεια και κατάρτιση σε επιχειρήσεις για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τα ανθρώπινα δικαιώματα και τα εργασιακά πρότυπα, στοχεύοντας ιδίως σε κλάδους που είναι γνωστό ότι αποτελούν κόμβους, σημεία εισόδου ή διαύλους για την εμπορία ανθρώπων.

55. Να παρέχουν ειδική οικονομική και κοινωνική στήριξη σε μειονεκτούσες ομάδες γυναικών και κοριτσιών, όπως εκείνες που ζουν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας τόσο σε αγροτικές όσο και σε αστικές περιοχές, εκείνες που ανήκουν σε στιγματισμένες και ρατσιστικές ομάδες, τις επιζήσασες σεξουαλικής κακοποίησης και τις γυναίκες με αναπηρίες.

2. Προώθηση ενός πλαισίου ασφαλούς μετανάστευσης

56. Να θεσπίσουν ένα πλαίσιο ασφαλούς μετανάστευσης που να ανταποκρίνεται στο φύλο και να προστατεύει τις μετανάστριες γυναίκες και κορίτσια, συμπεριλαμβανομένων όσων έχουν παράνομο καθεστώς μετανάστευσης, από παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους σε κάθε στάδιο της μετανάστευσης, ως εξής:

(α) Υποστήριζοντας την αυξημένη πρόσβαση σε οδούς ασφαλούς και κανονικής μετανάστευσης για την αποφυγή της εκμετάλλευσης, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής εκμετάλλευσης, λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές ανάγκες των γυναικών και των παιδιών τους και διασφαλίζοντας τα δικαιώματα

των μεταναστευτικών πληθυσμών εντός των εν λόγω οδών σε προστατευμένες επίσημες ευκαιρίες απασχόλησης και νόμιμες οδούς εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης, τόσο στις χώρες καταγωγής όσο και στις χώρες προορισμού τους,

(β) Διευκολύνοντας την ανεξάρτητη απόκτηση επίσημων εγγράφων ταυτοποίησης και ταξιδιωτικών εγγράφων για την ασφαλή διέλευση των γυναικών που επιθυμούν να μεταναστεύσουν, χωρίς να απαιτείται να λάβουν άδεια από σύζυγο ή άνδρα κηδεμόνα,

(γ) Εφαρμόζοντας στιβαρή ανάλυση φύλου σε όλες τις πολιτικές και τα προγράμματα μετανάστευσης, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αφορούν την απασχόληση, τα εργασιακά δικαιώματα, την κράτηση, την παροχή διαβατηρίων, θεωρήσεων και αδειών διαμονής και τις διμερείς και πολυμερείς συμφωνίες, όπως οι συμφωνίες επανεισδοχής,

(δ) Αυξάνοντας την πρόσβαση στην οικογενειακή επανένωση, με έμφαση στην ψυχοκοινωνική και οικονομική εξάρτηση, μεταξύ άλλων λαμβάνοντας υπόψη τους διάφορους τύπους οικογενειών,

(ε) Προασπίζοντας τα δικαιώματα των παιδιών, διασφαλίζοντας το δικαίωμά τους να ακουστούν και θεωρώντας τα ασυνόδευτα κορίτσια ως ιδιαίτερα ευάλωτα και που χρειάζονται πρόσθετη προστασία.

57. Σύμφωνα με το Παγκόσμιο Σύμφωνο για την ασφαλή, ομαλή και κανονική μετανάστευση, η Επιτροπή ενθαρρύνει τα κράτη μέρη:

(α) να συμμετέχουν σε περιφερειακές διαδικασίες και να υπογράφουν διμερείς συμφωνίες με τις χώρες προορισμού για την απασχόληση, ώστε να διασφαλίζεται ο συντονισμός μεταξύ των κρατών μελών για την ενίσχυση της συνεργασίας όσον αφορά τη ρύθμιση των συνθηκών εργασίας σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα εργασίας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τα οποία διασφαλίζουν την προστασία και την προώθηση των δικαιωμάτων των γυναικών μεταναστριών,

(β) να διασφαλίζουν ότι οι εκπρόσωποι των εργαζομένων συμμετέχουν στην ανάπτυξη των εν λόγω συμφωνιών,

(γ) να θεσπίσουν μηχανισμούς στη χώρα προορισμού για την αντιμετώπιση των παραβιάσεων των δικαιωμάτων των μεταναστριών εργαζομένων κατά τη διάρκεια της απασχόλησης, ιδίως για την καταγγελία της εκμετάλλευσης και τη διεκδίκηση μη καταβληθέντων μισθών και παροχών,

(δ) να διασφαλίσουν ότι οι διπλωματικές αποστολές, οι ακόλουθοι εργασίας και οικονομίας και οι προξενικοί υπάλληλοι εκπαιδεύονται για την αντιμετώπιση περιπτώσεων εμπορίας γυναικών μεταναστριών.

58. Να διασφαλίσουν ότι τα συστήματα θεωρήσεων δεν εισάγουν διακρίσεις εις βάρος των γυναικών ούτε διευκολύνουν ή οδηγούν στην εμπορία τους, μέσω των ακόλουθων μέτρων:

(α) Να καταργήσουν κάθε περιορισμό που τίθεται στην απασχόληση γυναικών σε συγκεκριμένες κατηγορίες θέσεων εργασίας ή που αποκλείει τα επαγγέλματα στα οποία κυριαρχούν οι γυναίκες από τα καθεστάτα θεωρήσεων,

(β) Να καταργήσουν τις απαιτήσεις για τις εργαζόμενες να υποβάλλονται σε υποχρεωτικό έλεγχο για εγκυμοσύνη και να καταργήσουν την απέλαση λόγω εγκυμοσύνης ή διάγνωσης του HIV,

(γ) Να αναθεωρήσουν τους όρους χορήγησης αδειών διαμονής σε γυναίκες, ώστε να αμβλύνει τις συνέπειες της εξάρτησης από τους συζύγους τους.

59. Να ρυθμίσουν και να παρακολουθήσουν τις επιχειρήσεις προσέλκυσης εργατικού δυναμικού, των διαμεσολαβητών και των γραφείων ευρέσεως εργασίας, ως εξής:

(α) Να υποστηρίξουν την δέσμευση για τη μετάβαση σε μέτρα ηθικής πρόσληψης, όπως μέσω της πρωτοβουλίας για δίκαιη πρόσληψη της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας και της εκστρατείας «Know Before You Go» του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης, και για την παροχή υπηρεσιών για τους υποψήφιους μετανάστες εργαζόμενους, μεταξύ άλλων με τη συμμετοχή των προξενικών δικτύων των χωρών προέλευσης,

(β) Να καθιερώσουν έναν μηχανισμό επιβολής ώστε να διασφαλιστεί ότι χρησιμοποιούνται οι ίδιες συμβάσεις στη χώρα προορισμού και στις χώρες προέλευσης των εργαζομένων,

(γ) Να ακυρώνουν συμβάσεις στις οποίες ασκείται αδικαιολόγητη πίεση στον εργαζόμενο κατά τη διαδικασία πρόσληψης,

(δ) Να διώκουν και να τιμωρούν την εμπλοκή σε εκμεταλλευτικές διαδικασίες πρόσληψης, συμπεριλαμβανομένων πράξεων βίας, εξαναγκασμού, κατάχρησης εξουσίας, εξαπάτησης ή εκμετάλλευσης, όπως η σκόπιμη παροχή παραπλανητικών πληροφοριών και εγγράφων, η κατάσχεση διαβατηρίων, άλλων εγγράφων ταυτότητας ή αδειών εργασίας από οποιοδήποτε πρόσωπο εκτός από τον κάτοχο του εγγράφου ή τις αρχές επιβολής του νόμου, η χρέωση παράνομων αμοιβών πρόσληψης στους εργαζομένους, η απαίτηση προκαταβολής και η χρέωση για την έκδοση βίζας, διαβατηρίων, εισιτηρίων μεταφοράς ή τη συμμετοχή σε προγράμματα κατάρτισης πριν από την αναχώρηση.

60. Να μετριάσουν τους κινδύνους εξάρτησης και ευαλωτότητας των μεταναστριών εργαζομένων σε σχέση με τους εργοδότες τους, ως εξής:

(α) Να τερματίσουν τις διακρίσεις στις προϋποθέσεις πρόσληψης, συμπεριλαμβανομένης της πρακτικής που εξαρτά το μεταναστευτικό καθεστώς των εργαζομένων από τη χορηγία ή την κηδεμονία ενός συγκεκριμένου εργοδότη, όπως συμβαίνει με τις «συνδεδεμένες βίζες»,

(β) Να επιβάλουν το δικαίωμα των μεταναστών να αναζητούν εναλλακτικούς εργοδότες και τομείς απασχόλησης χωρίς να ζητούν την άδεια του υφιστάμενου εργοδότη τους ή να εγκαταλείπουν τη χώρα,

(γ) Να σταματήσουν την πρακτική των όρων για την παροχή εγγυητικών επιστολών στους εργοδότες των μεταναστών εργαζομένων, ώστε να διασφαλίζεται ότι «ελέγχουν και επιβλέπουν» τον αλλοδαπό εργαζόμενο τους,

(δ) Να διασφαλίσουν ότι τα καταλύματα και το φαγητό που παρέχει ο εργοδότης είναι σε λογικές τιμές και ότι το κόστος δεν αφαιρείται αυτόματα από την αμοιβή του εργαζομένου,

(ε) Να διευκολύνουν την ένταξη των μεταναστριών εργαζομένων στην αγορά εργασίας και να παρέχουν προγράμματα κατάρτισης για τη βελτίωση των δεξιοτήτων τους.

3. Η ζήτηση που ευνοεί την εκμετάλλευση και οδηγεί στην εμπορία ανθρώπων

61. Να αποθαρρύνουν τη ζήτηση που ευνοεί την εκμετάλλευση της πορνείας και οδηγεί στην εμπορία ανθρώπων.

62. Να εφαρμόσουν εκπαιδευτικά, κοινωνικά ή πολιτιστικά μέτρα που στοχεύουν στον εντοπισμό των δυνητικών χρηστών.

63. Να προλαμβάνουν και να αντιμετωπίζουν την παράνομη διακίνηση σε όλες τις επιχειρηματικές δραστηριότητες και τις δημόσιες συμβάσεις και τις εταιρικές αλυσίδες εφοδιασμού:

(α) Διερευνώντας, διώκοντας και καταδικάζοντας όλους τους δράστες που εμπλέκονται στην εμπορία ανθρώπων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που βρίσκονται στην πλευρά της ζήτησης,

(β) Παρέχοντας στο νόμο αστική αγωγή, τόσο στη χώρα λειτουργίας όσο και στη χώρα σύστασης, για τους εργαζόμενους στις παγκόσμιες αλυσίδες εφοδιασμού που υφίστανται ζημία λόγω της μη τήρησης των νόμων περί υποχρεωτικής δέουσας επιμέλειας,

(γ) Ενθαρρύνοντας τις επιχειρήσεις και τους δημόσιους φορείς να διασφαλίσουν ότι ένα ειδικό ρυθμιστικό όργανο στο οποίο εκπροσωπούνται οι εργαζόμενοι και οι εκπρόσωποί τους έχει τη δύναμη και τους πόρους να διερευνά και να παρακολουθεί προληπτικά τη συμμόρφωση με τους νόμους περί υποχρεωτικής δέουσας επιμέλειας και να επιβάλλει κυρώσεις σε οντότητες που δεν συμμορφώνονται,

(δ) Διεξάγοντας, ή/και χρηματοδοτώντας, εκστρατείες ευαισθητοποίησης για την ενημέρωση των καταναλωτών και των πελατών σχετικά με προϊόντα και υπηρεσίες που ενδέχεται να περιλαμβάνουν εκμεταλλευτική εργασία, συμπεριλαμβανομένων ανήθικων πρακτικών πρόσληψης και δουλείας, καθώς και για το πού να αναφέρουν υποψίες εγκληματικής δραστηριότητας.

64. Να αποθαρρύνουν τη ζήτηση για παράνομη διακίνηση οργάνων μέσω της αποτελεσματικής ρύθμισης των αλτρονιστικών οργανώσεων αντιστοίχισης οργάνων, αντιμετωπίζοντας, στο μέτρο του δυνατού, τους χρόνους αναμονής των δοτών, παρακολουθώντας τα νοσοκομεία για παράνομες μεταμοσχεύσεις και για τον εντοπισμό παράνομων, αυτοσχέδιων χειρουργείων και διαδίδοντας την ευαισθητοποίηση σχετικά με τους κινδύνους για την υγεία που σχετίζονται με τα διακινούμενα μεταμοσχευμένα όργανα.

4. Καταστάσεις συγκρούσεων και ανθρωπιστικών καταστάσεων έκτακτης ανάγκης

65. Να ενσωματώσουν στα σχέδια μείωσης του κινδύνου συγκρούσεων και καταστροφών, ετοιμότητας και αντιμετώπισης τους υφιστάμενους και αναδυόμενους παράγοντες που θέτουν τις γυναίκες και τα κορίτσια σε κίνδυνο εμπορίας ανθρώπων, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής εκμετάλλευσης, εξασφαλίζοντας ότι τους παρέχεται ολοκληρωμένη προστασία και βοήθεια.

66. Να αντιμετωπίσουν τα ζητήματα ευαλωτότητας που βιώνουν τα μέλη των εκτοπισμένων οικογενειών, συμπεριλαμβανομένης της οικονομικής ανασφάλειας, της πρόσβασης σε υψηλής ποιότητας εκπαίδευση, μέσα διαβίωσης και έγγραφα νομικής ταυτότητας, στερεότυπα σχετικά με τους ρόλους των φύλων, επιβλαβείς αρρενωπότητες και άνισες σχέσεις εξουσίας και αντιλήψεις σχετικά με την οικογενειακή τιμή, καθώς και την ιδιαίτερη ευαλωτότητα των εκτοπισμένων κοριτσιών στο να πέσουν θύματα εμπορίας για σεξουαλικούς σκοπούς.

67. Να προλαμβάνουν την εμπορία ανθρώπων και τη σεξουαλική εκμετάλλευση σε όλες τις εγκαταστάσεις φιλοξενίας εκτοπισμένων γυναικών και κοριτσιών, μεταξύ άλλων με την εκπαίδευση του προσωπικού των εγκαταστάσεων για τον εντοπισμό πιθανών θυμάτων, και να διασφαλίζουν την ασφάλεια των γυναικών και των κοριτσιών με την καθιέρωση εγκαταστάσεων και καταλυμάτων μόνο για ένα φύλο, την περιπολία αστυνομικών στην περιοχή, συμπεριλαμβανομένων γυναικών αστυνομικών, την εξασφάλιση επαρκούς φωτισμού και πρόσβασης σε εγκαταστάσεις υγιεινής και τη δημιουργία κέντρων πόρων για γυναίκες και κορίτσια στην περιοχή τους.

68. Να υιοθετήσουν μια πολιτική μηδενικής ανοχής στην εμπορία ανθρώπων, τη σεξουαλική εκμετάλλευση, την καταναγκαστική εργασία, τη δουλεία και τις πρακτικές που μοιάζουν με δουλεία, με βάση τα διεθνή πρότυπα για τα ανθρώπινα δικαιώματα, η οποία απευθύνεται σε ομάδες όπως οι εθνικές ένοπλες δυνάμεις, οι ειρηνευτικές δυνάμεις, η συνοριακή αστυνομία, οι υπάλληλοι μετανάστευσης, οι ανθρωπιστικοί φορείς και άλλα μέλη του προσωπικού διεθνών οργανισμών και διεθνών οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.

69. Να εξασφαλίσουν την πρόσβαση σε διαδικασίες καταγγελιών και μηχανισμούς επανόρθωσης σε περιπτώσεις παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

70. Να αντιμετωπίσουν τον έμφυλο αντίκτυπο των διεθνών μεταφορών όπλων, ιδίως των μικρών και παράνομων όπλων, μεταξύ άλλων μέσω της επικύρωσης και εφαρμογής της Συνθήκης για το Εμπόριο Όπλων.

5. Χρήση της ψηφιακής τεχνολογίας στην παράνομη διακίνηση

71. Να κάνουν έκκληση προς τις εταιρείες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και των πλατφορμών ανταλλαγής μηνυμάτων να αναλάβουν την ευθύνη για την έκθεση των γυναικών και των κοριτσιών στην εμπορία ανθρώπων και τη σεξουαλική εκμετάλλευση μέσω της χρήσης των υπηρεσιών τους. Να απαιτήσουν από τις εταιρείες αυτές να καθορίσουν τους σχετικούς ελέγχους για τον μετριασμό των εν λόγω κινδύνων και να θέσουν σε εφαρμογή την κατάλληλη δομή διακυβέρνησης και τις διαδικασίες που θα τους επιτρέψουν να είναι σε ετοιμότητα να αντιδράσουν και να παρέχουν το

απαραίτητο επίπεδο πληροφοριών στις αρμόδιες αρχές. Να απαιτούν από τις εταιρείες αυτές να χρησιμοποιούν επίσης τις υφιστάμενες δυνατότητές τους στον τομέα των μεγάλων δεδομένων, της τεχνητής νοημοσύνης και της ανάλυσης για τον εντοπισμό οποιουδήποτε μοτίβου που θα μπορούσε να οδηγήσει σε παράνομη διακίνηση και την ταυτοποίηση των εμπλεκόμενων μερών, μεταξύ άλλων στην πλευρά της ζήτησης.

72. Τα συμβαλλόμενα κράτη θα πρέπει να καλέσουν τις υφιστάμενες εταιρείες ψηφιακής τεχνολογίας να αυξήσουν τη διαφάνεια. Ταυτόχρονα, τα συμβαλλόμενα κράτη θα πρέπει να στοχεύουν στην έναρξη και τη δημιουργία, για παράδειγμα στο πλαίσιο κεντρικών τραπεζικών συστημάτων, πλατφορμών για τη χρήση ηλεκτρονικών νομισμάτων που βασίζονται σε δημοσιοποιημένες πληροφορίες για τον χρήστη, συμπεριλαμβανομένων του πραγματικού δικαιούχου, του πελάτη που δίνει την εντολή και των υπηρεσιών ή των αγαθών που σχετίζονται με τη συναλλαγή. Να διασφαλίσουν ότι οι νόμοι για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος εφαρμόζονται αποτελεσματικά, ώστε να αποθαρρύνουν τη χρήση ηλεκτρονικών νομισμάτων που βασίζονται στην ανωνυμία των χρηστών.

73. Να ξεκινήσουν τον προληπτικό εντοπισμό της παραγωγής διαδικτυακού υλικού σεξουαλικής κακοποίησης κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19 και στη συνέχεια, να συνεργαστούν με εταιρείες τεχνολογίας για τη δημιουργία αυτοματοποιημένων εργαλείων για την ανίχνευση της διαδικτυακής στρατολόγησης και τον εντοπισμό των διακινητών και να ενισχύσουν τις εταιρικές σχέσεις μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα για την αντιμετώπιση της αύξησης της συχνότητας του εγκλήματος που σχετίζεται με την πανδημία.

74. Να απευθύνουν έκκληση για ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ ψηφιακών διαδραστικών πλατφορμών προκειμένου να διευκολύνουν τη διεθνή συνεργασία για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και να συνδράμουν με προσπάθειες επιβολής του νόμου. Να βελτιώσουν τη συλλογή δεδομένων, να διασφαλίσουν την επικαιροποίηση των δεδομένων και να παρέχουν αξιόπιστη ανταλλαγή πληροφοριών.

6. Αύξηση της ευαισθητοποίησης

75. Να παρέχουν ακριβή πληροφόρηση στα μέλη του κοινού, με στόχο ιδίως τις γυναίκες και τα κορίτσια που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση, εκείνες που ζουν σε απομακρυσμένες και παραμεθόριες περιοχές και τις μετανάστριες γυναίκες και κορίτσια που βρίσκονται καθ' οδόν ή σε περιβάλλον προορισμού, σχετικά με τα δικαιώματά τους και τα μέσα και τους λόγους αποφυγής των διακινητών ανθρώπων, μεταξύ άλλων μέσω τεκμηριωμένων στοιχείων, προσβάσιμες εκστρατείες επικοινωνίας που βασίζονται σε σαφή κατανόηση των παραγόντων κινδύνου της κοινότητας και των εμποδίων που αντιμετωπίζουν τα μέλη της κοινότητας στην προστασία του εαυτού τους και των άλλων από την εμπορία ανθρώπων, ιδίως στο πλαίσιο της μετανάστευσης, ώστε να μπορούν να εντοπίζουν και να καταγγέλλουν πιθανούς διακινητές και να αποκτούν πρόσβαση σε παρόχους υπηρεσιών όταν αισθάνονται ευάλωτοι σε εμπορία ανθρώπων ή εκμετάλλευση.

B. Υπεράσπιση των δικαιωμάτων των θυμάτων

1. Ταυτοποίηση των θυμάτων

76. Να αντιμετωπίσουν τις δυσμενείς παράπλευρες συνέπειες των προσπαθειών καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων, διασφαλίζοντας ότι αθώες γυναίκες και κορίτσια δεν συλλαμβάνονται αυθαίρετα, δεν κακοποιούνται ή δεν κατηγορούνται ψευδώς, ιδίως γυναίκες που ανήκουν σε περιθωριοποιημένες ομάδες και γυναίκες που ασκούν πορνεία, μεταξύ άλλων μέσω τυχόν επιδρομών που διεξάγονται από τις αρχές επιβολής του νόμου με σκοπό την εξάρθρωση των δικτύων εμπορίας ανθρώπων.

77. Να δημιουργούν εθνικές κατευθυντήριες γραμμές που να επικαιροποιούνται σε τακτική βάση για τον έγκαιρο εντοπισμό και την παραπομπή, καθώς και την παροχή υπηρεσιών σε θύματα ή εικαζόμενα θύματα, οι οποίες συγκρίνονται με τα διεθνή πρότυπα και ενσωματώνουν μια προσέγγιση βασισμένη στα δικαιώματα, επικεντρωμένη στο θύμα, προσαρμοσμένη στην ηλικία, ευαίσθητη στο φύλο και ενημερωμένη για το τραύμα, η οποία εφαρμόζεται ομοιόμορφα στα διεθνή σύνορα και σε όλη την επικράτεια του συμβαλλόμενου κράτους από όλους τους αρμόδιους κρατικούς και μη κρατικούς φορείς.

78. Ο εντοπισμός των θυμάτων ή των εικαζόμενων θυμάτων και η παραπομπή τους σε υπηρεσίες βοήθειας πρέπει να πραγματοποιείται από διεπιστημονικές ομάδες, που περιλαμβάνουν επαγγελματίες από όλους τους σχετικούς τομείς, η σύνθεση των οποίων μπορεί να προσαρμόζεται στις περιστάσεις της υπόθεσης και δεν πρέπει να καθοδηγείται αποκλειστικά από τις αρχές επιβολής του νόμου ή τις αρχές μετανάστευσης ή να συνδέεται με την έναρξη ή την έκβαση ποινικών διαδικασιών, αλλά να βασίζεται στις προσωπικές και κοινωνικές ευπάθειες των θυμάτων και των δυνητικών θυμάτων.

79. Να παρέχουν επικαιροποιημένη και συνεπή κατάρτιση σε επαγγελματίες από όλους τους σχετικούς τομείς σχετικά με τα αίτια, τις συνέπειες και τη συχνότητα της εμπορίας γυναικών και κοριτσιών και τις διάφορες μορφές εκμετάλλευσης γυναικών και κοριτσιών και σχετικά με το περιεχόμενο και την αποτελεσματική εφαρμογή των εθνικών κατευθυντήριων γραμμών για τον εντοπισμό των θυμάτων, την παροχή υπηρεσιών και τα συστήματα παραπομπής, ώστε να διευκολύνεται η ασφαλής, εμπιστευτική και χωρίς διακρίσεις εξέταση και παραπομπή των θυμάτων, συμπεριλαμβανομένων των αλλοδαπών, μετά από τη συγκατάθεσή τους μετά από ενημέρωση.

80. Να ενισχύσουν τις ικανότητες των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης για τον έγκαιρο εντοπισμό και την παρέμβαση για τις γυναίκες και τα κορίτσια που κινδυνεύουν να πέσουν θύματα διακίνησης και θύματα εμπορίας ανθρώπων, ανεξαρτήτως του μεταναστευτικού καθεστώτος, εξασφαλίζοντας εμπιστευτική και ασφαλή πρόσβαση σε δωρεάν υγειονομική περίθαλψη, με βάση την πληροφόρηση για το τραύμα και τη φροντίδα με επίκεντρο τον επιζώντα, όπως προκύπτει από τα διεθνή πρότυπα.

81. Να συνεργαστούν με οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, μεταξύ άλλων μέσω της ενίσχυσης των ανθρώπινων, τεχνικών και οικονομικών πόρων τους, για να διασφαλίσουν ότι τα θύματα εμπορίας ανθρώπων εντοπίζονται, βοηθούνται και

προστατεύονται σε πρώιμο στάδιο, μεταξύ άλλων μέσω της λειτουργίας κινητών μονάδων και της διαθεσιμότητας διαδικασιών ασφαλούς αποκάλυψης και ασφαλών χώρων, στοχεύοντας ιδίως σε χώρους όπου φιλοξενούνται, καταγράφονται ή κρατούνται εκτοπισμένες και μετανάστριες γυναίκες και κορίτσια.

82. Να αξιολογήσουν τον αντίκτυπο του εθνικού νομικού και πολιτικού πλαισίου, ιδίως όσον αφορά την εφαρμογή των πλαισίων μετανάστευσης, ασύλου, εργασίας, υγείας, εκπαίδευσης και κοινωνικής προστασίας στα θύματα εμπορίας ανθρώπων, ώστε να διασφαλιστεί ότι δεν επηρεάζουν αρνητικά τον εντοπισμό, τη βοήθεια, την προστασία, την κοινωνική ένταξη και την επανένταξη των θυμάτων και δεν αυξάνουν την ευπάθεια των γυναικών και των κοριτσιών στην εμπορία ανθρώπων, την επαναδιακίνηση, την κράτηση, την αναγκαστική επιστροφή ή άλλες βλάβες.

83. Να αντιμετωπίσουν τα αντικίνητρα για τα θύματα να αναζητήσουν βοήθεια, μεταξύ άλλων δημιουργώντας ένα τείχος προστασίας μεταξύ της επιβολής της μετανάστευσης, του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης και όλων των υπηρεσιών φροντίδας και υποστήριξης και διασφαλίζοντας ότι τα θύματα και τα ευάλωτα άτομα στην εμπορία ανθρώπων μπορούν να απευθύνονται με ασφάλεια στις αρχές, χωρίς να φοβούνται αρνητικές συνέπειες, όπως δίωξη, τιμωρία, κράτηση ή απέλαση για μεταναστευτικά, εργασιακά ή άλλα αδικήματα που σχετίζονται με το ότι είναι θύμα εμπορίας ανθρώπων.

2. Εφαρμογή άλλων πλαισίων προστασίας

84. Να βελτιώσουν τη διασυνοριακή συνεργασία, τον συντονισμό και την ανταλλαγή γνώσεων μεταξύ των αρχών ελέγχου των συνόρων, την επιβολή του νόμου, τις αρχές για την προστασία των παιδιών και την κοινωνική προστασία και τους μη κυβερνητικούς οργανισμούς, ώστε να παρέχονται στις εκτοπισμένες και μετανάστριες γυναίκες και κορίτσια κατάλληλες και επαρκείς εγκαταστάσεις και υπηρεσίες υποδοχής, ενσωματώνοντας την ευαισθησία σε θέματα φύλου και τραύματος στις ρυθμίσεις για τις αφίξεις στα χερσαία, εναέρια και θαλάσσια σύνορα, συμπεριλαμβανομένης της παροχής ασφαλών καταλυμάτων και κατάλληλης μεταχείρισης, λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη εξειδικευμένου προσωπικού για τον επαρκή έλεγχο και εντοπισμό πιθανών θυμάτων εμπορίας ανθρώπων και διασφαλίζοντας ότι υπάρχουν τα απαραίτητα μέτρα για την αντιμετώπιση των ειδικών αναγκών προστασίας των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης σε προξενική προστασία.

85. Να διασφαλίσουν ότι όλα τα μέτρα διακυβέρνησης που λαμβάνονται στα διεθνή σύνορα, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση της παράτυπης μετανάστευσης και την καταπολέμηση του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος, είναι σύμφωνα με την αρχή της μη επαναπροώθησης και την απαγόρευση των αυθαίρετων και συλλογικών απελάσεων.

86. Να αναπτύξουν τις ικανότητες και να διευκολύνουν την περιοδική επικαιροποίηση της κατάρτισης του προσωπικού επιβολής του νόμου, συμπεριλαμβανομένων των αστυνομικών, των υπαλλήλων μετανάστευσης και συνοριακών ελέγχων, καθώς και των επαγγελματιών που εργάζονται σε και γύρω από

περιοχές όπου βρίσκονται γυναίκες και κορίτσια που αντιμετωπίζουν ή κινδυνεύουν από δυσχερή μετανάστευση και εκτόπιση, σχετικά με τον ρόλο τους στην εξασφάλιση επαρκούς προστασίας σε αυτές τις γυναίκες και τα κορίτσια, καθιερώνοντας διαδικασίες για τον εντοπισμό πιθανών θυμάτων εμπορίας ανθρώπων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που είναι ύποπτα για σύνδεση με ή επιστροφή από έδαφος που τελεί υπό τον έλεγχο μη κρατικών ένοπλων ομάδων.

87. Να εφαρμόζουν ένα πλαίσιο δέουσας επιμέλειας στην αξιολόγηση κινδύνου που διενεργείται από διεπιστημονικές ομάδες για τον εντοπισμό και την προστασία των γυναικών και κοριτσιών που έχουν πέσει θύματα εμπορίας από περαιτέρω παραβιάσεις δικαιωμάτων, μεταξύ άλλων:

(α) Παρέχοντας πρόσβαση σε διαδικασίες προσδιορισμού του καθεστώτος ανιθαγένειας και παρέχοντας νομικό καθεστώς και προστασία σε ανιθαγενείς γυναίκες και κορίτσια, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας από τη βίαιη επιστροφή στις χώρες καταγωγής τους,

(β) Αναπτύσσοντας τακτικό συντονισμό μεταξύ των διαδικασιών ασύλου και των συστημάτων προστασίας από την εμπορία ανθρώπων, έτσι ώστε όταν αναγνωρίζονται και οι δύο λόγοι, οι γυναίκες και τα κορίτσια να έχουν πρόσβαση τόσο στο καθεστώς του πρόσφυγα όσο και στην προστασία ως θύματα ή δυνητικά θύματα εμπορίας ανθρώπων,

(γ) Διενεργώντας ελέγχους σε εκτοπισμένες και μετανάστριες γυναίκες και κορίτσια που είναι ύποπτες για παραβιάσεις της εθνικής εργατικής, μεταναστευτικής ή ποινικής νομοθεσίας και που κρατούνται σε χώρους στέρησης της ελευθερίας, ιδίως σε κέντρα κράτησης μεταναστών χωρίς χαρτιά,

(δ) Καθιερώνοντας δείκτες για τον εντοπισμό των γυναικών και κοριτσιών που αποτελούν αντικείμενο εμπορίας, ιδίως των γυναικών και κοριτσιών που υφίστανται σεξουαλική εκμετάλλευση, σε περιοχές που πλήττονται από ένοπλες συγκρούσεις, ώστε να διασφαλίζεται ότι τα θύματα εμπορίας δεν τίθενται κατά λάθος υπό κράτηση ή δεν υπόκεινται σε διαδικασίες απομάκρυνσης,

(ε) Παρέχοντας στους πρόσφυγες, συμπεριλαμβανομένων των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων σε ένοπλες συγκρούσεις, τη δυνατότητα να τεκμηριώνουν τις υποθέσεις τους για μελλοντικές νομικές ενέργειες, ώστε οι διακινητές να λογοδοτήσουν.

88. Να αναγνωρίσουν ότι, σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, η εμπορία γυναικών και κοριτσιών μπορεί να θεωρηθεί δίωξη που σχετίζεται με το φύλο και ότι, κατά συνέπεια, τα θύματα ή τα δυνητικά θύματα ενημερώνονται και απολαμβάνουν πραγματικά το δικαίωμα πρόσβασης σε δίκαιες, αποτελεσματικές, ενημερωμένες για το τραύμα και σαφείς διαδικασίες ασύλου χωρίς διακρίσεις ή οποιεσδήποτε προϋποθέσεις, ανεξάρτητα από τη χώρα καταγωγής ή τον τρόπο εισόδου στο κράτος μέλος ή τη συμμετοχή τους σε ποινικές διαδικασίες. Να ερμηνεύουν τους λόγους για τον προσδιορισμό των θυμάτων δίωξης βάσει της Σύμβασης για το Καθεστώς των Προσφύγων, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές για τη διεθνή προστασία του Γραφείου της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες: αριθ. 1, σχετικά με τη δίωξη λόγω φύλου, αριθ. 7, σχετικά με τα θύματα εμπορίας ανθρώπων

και τα άτομα που κινδυνεύουν να πέσουν θύματα εμπορίας ανθρώπων, αριθ. 8, σχετικά με τις αιτήσεις ασύλου για παιδιά, και αριθ. 9, σχετικά με τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου.

89. Τα συμβαλλόμενα κράτη υποχρεούνται να προστατεύουν τα θύματα εμπορίας ανθρώπων, ιδίως τις γυναίκες και τα κορίτσια, από την εκ νέου θυματοποίηση, μεταξύ άλλων:

(α) Εξασφαλίζοντας στα θύματα εμπορίας ανθρώπων την προστασία από τη βίαιη επιστροφή στον τόπο καταγωγής τους σε περιπτώσεις στις οποίες:

(i) Δεν αποτελεί κατάλληλη, βιώσιμη λύση για τα θύματα, λόγω του φόβου να πέσουν εκ νέου θύματα εμπορίας ή να βιώσουν στιγματισμό, απειλές, εκφοβισμό, βία ή αντίποινα,

(ii) Μπορεί να αντιμετωπίσουν διώξεις ή/και παραβιάσεις του δικαιώματος στη ζωή ή της απαγόρευσης των βασανιστηρίων,

(β) Προστατεύοντας τα παιδιά που γεννήθηκαν από την εμπορία ανθρώπων από την εκ νέου θυματοποίηση και τον στιγματισμό, μεταξύ άλλων μέσω της αποσαφήνισης και της εξασφάλισης του νομικού καθεστώτος των παιδιών χωρίς έγγραφα, της παροχής ολοκληρωμένης υποστήριξης και της διασφάλισης ότι δεν χωρίζονται από τις μητέρες τους.

90. Τα κορίτσια που κινδυνεύουν να πέσουν εκ νέου θύματα εμπορίας δεν θα πρέπει να επιστρέφονται στη χώρα καταγωγής τους, εκτός εάν αυτό συνάδει με το βέλτιστο συμφέρον τους και έχουν ληφθεί τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία τους, συμπεριλαμβανομένης της εκτίμησης κινδύνου και ασφάλειας για να διασφαλιστεί η ασφαλής επιστροφή, της διαθεσιμότητας μακροπρόθεσμης υποστήριξης για την επανένταξη στη χώρα επιστροφής, που περιλαμβάνει την πρόσβαση σε υγειονομική περίθαλψη, εκπαίδευση ή/και επαγγελματική κατάρτιση, και της προστασίας από διακρίσεις και εκ νέου εμπορία.

91. Να βελτιώσουν τη συνεργασία με τα κράτη υποδοχής για τη διασφάλιση του οικειοθελούς επαναπατρισμού των πολιτών και των μόνιμων κατοίκων που έχουν πέσει θύματα εμπορίας στο εξωτερικό σε περιπτώσεις που επιθυμούν να επιστρέψουν, που διευκολύνεται μέσω τυποποιημένων διαδικασιών και αποτελεσματικής επικοινωνίας μεταξύ των εμπλεκόμενων αρχών και αξιωματούχων, διασφαλίζοντας ότι η χώρα υποδοχής συμμορφώνεται με τα διεθνή πρότυπα για την προστασία και την παροχή βοήθειας στα θύματα εμπορίας.

3. Μη ποινικοποίηση και μη αιρεσιμότητα

92. Με βάση τα ανθρώπινα δικαιώματα και τους ανθρωπιστικούς λόγους, να παρέχεται πρόσβαση σε δωρεάν νομική βοήθεια, να χορηγείται, όπου είναι δυνατόν, περίοδος περισυλλογής και ανάκαμψης και άδεια παραμονής μέχρι την επίσημη ταυτοποίηση, ώστε να μπορούν οι θύματα εμπορίας γυναικών και τα εξαρτώμενα μέλη τους να συμμετέχουν σε μέτρα ανάκαμψης και επανένταξης, τα οποία πρέπει να είναι χωρίς αποκλεισμούς και προσβάσιμα και να μην εξαρτώνται από τη συμμετοχή τους

στην ποινική διαδικασία ή την επίτευξη καταδικαστικής απόφασης κατά των διακινητών, συμπεριλαμβανομένης της κατάλληλης εξατομικευμένης, ευαίσθητης ως προς το φύλο, ευαίσθητης ως προς τα παιδιά και ενημερωμένης ως προς το τραύμα επείγουσας και μακροπρόθεσμης πρόσβασης σε καταλύματα, παροχές πρόνοιας, ευκαιρίες εκπαίδευσης και απασχόλησης, υψηλής ποιότητας ιατρική περίθαλψη, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας και της παροχής συμβουλών, της δωρεάν έκδοσης επίσημων εγγράφων ταυτοποίησης, μέτρων οικογενειακής επανένωσης και διαδικασιών ασύλου, κατά περίπτωση. Να χορηγούν άδειες παραμονής για κορίτσια που είναι θύματα για αόριστο χρονικό διάστημα, σύμφωνα με το βέλτιστο συμφέρον τους, ώστε να καταστεί δυνατή η πρόσβαση σε μια βιώσιμη και ασφαλή μακροπρόθεσμη λύση.

93. Να παρέχουν άμεση πρόσβαση σε επαρκή αριθμό επαρκώς χρηματοδοτούμενων, καλά εξοπλισμένων καταφυγίων και χωριστών μονάδων για τα θύματα σεξουαλικής βίας και καταναγκαστικής πορνείας εντός καταφυγίων και κέντρων κρίσης, τα οποία είναι ασφαλή, προσβάσιμα και κατάλληλα για τις γυναίκες και τα κορίτσια που έχουν πέσει θύματα εμπορίας, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών που συνοδεύονται από παιδιά, με ειδικά εκπαιδευμένο προσωπικό που επικεντρώνεται στην παροχή εξατομικευμένης βοήθειας στα θύματα σύμφωνα με τις τυποποιημένες διαδικασίες λειτουργίας, εξασφαλίζοντας την αξιοπρεπή μεταχείρισή τους με εμπιστευτικό τρόπο.

94. Να διασφαλίσουν ότι οι υπηρεσίες βοήθειας και τα προγράμματα κοινωνικής ένταξης για όλες τις γυναίκες που έχουν πληγεί από την εμπορία ανθρώπων παρέχονται σε ενημερωμένη και εθελοντική βάση και ότι ούτε τα θύματα ούτε τα παιδιά τους κρατούνται βίαια ή είναι υπό κράτηση σε καταφύγια ή προγράμματα «αποκατάστασης» παρά τη θέλησή τους ή σε υποχρεωτική προστατευτική κράτηση, μεταξύ άλλων για σκοπούς κατάθεσης μαρτύρων. Στην εξαιρετική περίπτωση που τίθενται περιορισμοί στην ελευθερία μετακίνησης των γυναικών για λόγους ασφαλείας, οι περιορισμοί αυτοί θα πρέπει να περιορίζονται στη συντομότερη δυνατή διάρκεια.

95. Να υποστηρίζουν κοινοτικά προγράμματα για την επανένταξη και την κοινωνική ένταξη των γυναικών και των κοριτσιών που είναι θύματα εμπορίας ανθρώπων, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης σε ασφαλή και οικονομικά προσιτά ανεξάρτητα καταλύματα, της δημιουργίας ποσόστωσης εργασίας για τα θύματα στις κρατικές υπηρεσίες και της συμπερίληψης των θυμάτων στον κατάλογο των ομάδων προτεραιότητας για την πρόσβαση σε κοινωνικά προγράμματα, καθώς και της πρόσβασης στην εξόφληση φορολογικών οφειλών.

96. Να διασφαλίσουν ότι η αρχή του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού αποτελεί πρωταρχικό γνώμονα στη λήψη αποφάσεων για όλα τα κορίτσια που είναι θύματα εμπορίας ανθρώπων, συμπεριλαμβανομένων των αλλοδαπών, ότι γίνεται σεβαστό το δικαίωμά τους να ακουστούν, ότι διασφαλίζεται η πρόσβασή τους σε κατάλληλα διαμορφωμένες και κατάλληλες ηλικιακές υπηρεσίες προστασίας και υποστήριξης που είναι ολοκληρωμένες, διεπιστημονικές και περιλαμβάνουν εξατομικευμένη διαχείριση της υπόθεσης, στον εντοπισμό της οικογένειας και στην επανένωση ασυνόδευτων και χωρισμένων παιδιών και ότι τα παιδιά δεν ποινικοποιούνται ούτε κρατούνται ποτέ. Να διενεργούν ηλικιακές αξιολογήσεις μόνο ως έσχατο μέτρο και με τρόπο που να είναι

διεπιστημονικός, επιστημονικά και πολιτισμικά κατάλληλος, ευαίσθητος ως προς το παιδί, ευαίσθητος ως προς το φύλο και, για όλα τα ασυνόδευτα ή χωρισμένα κορίτσια, υπό την επίβλεψη ειδικευμένου κηδεμόνα.

97. Να αντιμετωπίσουν τις στερεοτυπικές συμπεριφορές και διακρίσεις απέναντι στις γυναίκες και τα κορίτσια που είναι θύματα εμπορίας και σεξουαλικής εκμετάλλευσης, ιδίως τις μετανάστριες, παρέχοντας εκπαίδευση με βάση την πληροφόρηση σχετικά με το τραύμα, την ευαισθησία ως προς το φύλο και την ευαισθησία ως προς το παιδί για τα άτομα που είναι επιφορτισμένα με την παροχή υπηρεσιών βοήθειας και προστασίας, μεταξύ άλλων στις αρμόδιες αρχές σε τοπικό και κρατικό επίπεδο, στις υπηρεσίες παιδικής προστασίας, στις πρεσβευτικές και προξενικές αρχές, στους εργοδότες και στα δημόσια και ιδιωτικά γραφεία προσλήψεων, καθώς και στους αστυνομικούς, τους συνοριοφύλακες, το προσωπικό μετανάστευσης, τους επιθεωρητές εργασίας, τους κοινωνικούς λειτουργούς και τους παρόχους υγειονομικής περίθαλψης.

98. Να διασφαλίσουν ότι όλες οι γυναίκες και τα κορίτσια που είναι θύματα εμπορίας ανθρώπων, χωρίς εξαίρεση, δεν υπόκεινται σε σύλληψη, απαγγελία κατηγοριών, κράτηση, δίωξη ή ποινή ή τιμωρούνται με άλλο τρόπο για παράτυπη είσοδο ή παραμονή σε χώρες διέλευσης και προορισμού λόγω έλλειψης εγγράφων ή για συμμετοχή σε παράνομες δραστηριότητες στο βαθμό που η συμμετοχή αυτή είναι άμεση συνέπεια της κατάστασής τους ως θύματα εμπορίας ανθρώπων. Η αρχή της μη τιμωρίας πρέπει:

(α) Να κατοχυρώνεται στη νομοθεσία και να εφαρμόζεται μέσω κατάλληλης εκπαίδευσης, ώστε να διασφαλίζεται ότι οι ανταποκριτές είναι σε θέση να εντοπίζουν τα θύματα εμπορίας ανθρώπων για την εν λόγω αρωγή,

(β) Να μην υποχρεώνει τα θύματα να παρέχουν στοιχεία ή μαρτυρίες με αντάλλαγμα την ασυλία από τη δίωξη, την αποζημίωση ή τις υπηρεσίες,

(γ) Να παρέχει προσφυγή στα θύματα εμπορίας ανθρώπων για την εκκαθάριση του ποινικού τους μητρώου σε περιπτώσεις στις οποίες έχουν καταδικαστεί για εγκλήματα που διαπράχθηκαν ως άμεση συνέπεια του γεγονότος ότι υπήρξαν θύματα εμπορίας ανθρώπων.

4. Δικαίωμα στην ενημέρωση σχετικά με τα δικαιώματα και τη νομική βοήθεια

99. Να παρέχουν σε όλες τις γυναίκες και τα κορίτσια προσβάσιμες πληροφορίες σε μορφή που να μπορούν να κατανοήσουν σχετικά με τα δικαιώματά τους βάσει της Σύμβασης και του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου της, τις νομικές διατάξεις που τις προστατεύουν από την εμπορία και την εκμετάλλευση και τα αντίστοιχα ένδικα μέσα για την υποβολή καταγγελιών για παραβιάσεις των εν λόγω δικαιωμάτων, τον τρόπο πρόσβασης σε αυτά, τα δικαιώματά τους για συνεχή βοήθεια και προστασία, μεταξύ άλλων μέσω τηλεφωνικών γραμμών που λειτουργούν όλο το εικοσιτετράωρο και δωρεάν νομική βοήθεια, συμβουλές και εκπροσώπηση σε δικαστικές και οιονεί δικαστικές διαδικασίες σε όλους τους τομείς του δικαίου.

5. Δικαίωμα σε ένδικα μέσα

100. Να εξασφαλίσουν τη διευκολυμένη πρόσβαση σε περιεκτικούς, ευαίσθητους ως προς την ηλικία και το φύλο μηχανισμούς καταγγελιών και μηχανισμούς απονομής δικαιοσύνης, μεταξύ άλλων μέσω της παροχής διαδικαστικών και κατάλληλων ως προς την ηλικία διευκολύνσεων, για όλες τις γυναίκες και τα κορίτσια που είναι θύματα εμπορίας ανθρώπων, συμπεριλαμβανομένων των μη πολιτών, παρέχοντας αποτελεσματικούς διαύλους για την αναζήτηση προστασίας και επανόρθωσης για τις παραβιάσεις των δικαιωμάτων τους μέσω της δημιουργίας κατάλληλων συνθηκών για την υποβολή καταγγελιών χωρίς το φόβο αντιποίνων, σύλληψης, κράτησης ή απέλασης.

101. Να διασφαλίσουν ότι οι γυναίκες και τα κορίτσια που έχουν πέσει θύματα εμπορίας έχουν νομικά κατοχυρωμένο δικαίωμα σε οικονομικά προσιτά, προσβάσιμα και έγκαιρα ένδικα μέσα μέσω των ποινικών, αστικών και εργατικών δικαστηρίων και των διοικητικών διαδικασιών, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος αποζημίωσης, αναδρομικών αποδοχών και άλλων προσαρμοσμένων αποζημιώσεων, και να διασφαλιστεί ότι τα εν λόγω ένδικα μέσα δεν εξαρτώνται από τη δήμευση περιουσιακών στοιχείων από τους διακινητές και ότι είναι εγγυημένα υπό τους όρους που προβλέπονται στο εθνικό δίκαιο για τα θύματα. Η αποζημίωση ως θύμα εγκλήματος δεν θα πρέπει να έχει καμία επίπτωση στην κοινωνική βοήθεια που λαμβάνουν τα θύματα ή που παρέχεται από άλλο κρατικό πρόγραμμα.

C. Δικαστικές διαδικασίες με γνώμονα το φύλο

102. Να εγγυθούν σε όλες τις γυναίκες και τα κορίτσια που έχουν πέσει θύματα εμπορίας δίκαιη ακρόαση και δέουσα διαδικασία σε διοικητικές και δικαστικές διαδικασίες, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών κράτησης και απέλασης, διασφαλίζοντας ότι ακούγονται, ενημερώνονται και ζητείται η γνώμη τους καθ' όλη τη διάρκεια της ακρόασης και ότι έχουν πρόσβαση σε επαρκείς υποδομές, υποστήριξη και προστασία με γνώμονα το τραύμα, πολιτισμικά προσαρμοσμένες, με ευαισθησία στο φύλο και την ηλικία, ώστε να μπορούν να καταθέσουν κατά των διακινητών τους.

103. Να διασφαλίσουν το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή των κοριτσιών που έχουν πέσει θύματα εμπορίας, διασφαλίζοντας ότι ενημερώνονται συνεχώς και ότι μπορούν να ασκούν το δικαίωμά τους να ακουστούν. Να διασφαλίσουν το δικαίωμά τους σε ειδική προστασία κατά τις δικαστικές διαδικασίες μέσω της παροχής εξειδικευμένης, ευαίσθητης στα παιδιά νομικής συνδρομής για την απλούστευση των διαδικασιών κατάθεσης και την πρόληψη πρόσθετων τραυμάτων, μεταξύ άλλων με τον διορισμό συνηγόρων θυμάτων, κοινωνικών λειτουργών ή νομικών κηδεμόνων.

104. Να χρηματοδοτήσουν και να υποστηρίξουν την αποτελεσματική εφαρμογή συστημάτων προστασίας για τις γυναίκες και τα κορίτσια που έχουν πέσει θύματα εμπορίας, τα μέλη της οικογένειάς τους, τους μάρτυρες και τους πληροφοριοδότες, ώστε να διασφαλιστεί η προστασία από απειλές και αντίποινα από τα δίκτυα εμπορίας, τόσο κατά τη διάρκεια όσο και μετά τη δικαστική διαδικασία, μεταξύ άλλων μέσω

προγραμμάτων προστασίας μαρτύρων, δικαστικών διαδικασιών που βασίζονται στις ανάγκες και προσωρινών αδειών διαμονής για μη πολίτες και τα εξαρτώμενα μέλη τους, ανεξάρτητα από τη συνεργασία τους στην ποινική δίωξη.

105. Άμεσα να διερευνούν, να διώκουν και να τιμωρούν κατάλληλα τόσο τους άμεσα εμπλεκόμενους στην εμπορία ανθρώπων όσο και τους αμελείς στην αντιμετώπιση ή την πρόληψη της εμπορίας ανθρώπων, συμπεριλαμβανομένης της φερόμενης διαφθοράς κυβερνητικών αξιωματούχων και μελών του ιδιωτικού τομέα, διασφαλίζοντας ότι οι επιβαλλόμενες κυρώσεις είναι ανάλογες με τη σοβαρότητα του εγκλήματος και τον βαθμό ευθύνης του δράστη.

106. Να διασφαλίζουν την αποτελεσματική δίωξη και την επαρκή τιμωρία των διακινητών γυναικών και κοριτσιών μέσω του σχεδιασμού, της εφαρμογής και της περιοδικής αξιολόγησης πολυτομεακών προγραμμάτων ανάπτυξης ικανοτήτων για όλους τους δικαστικούς λειτουργούς και το προσωπικό υποστήριξης σχετικά με την ενημερωμένη ως προς το τραύμα εφαρμογή της νομοθεσίας κατά της εμπορίας ανθρώπων και τη μεταχείριση των θυμάτων με βάση την ηλικία, το φύλο, την πολιτισμική ευαισθησία και τα ανθρώπινα δικαιώματα.

107. Τα συμβαλλόμενα κράτη ενθαρρύνονται να συστηματοποιήσουν την ποινική δικαιοσύνη και τη δικαστική τους συνεργασία, συμπεριλαμβανομένης της εναρμόνισης των νομικών διαδικασιών για την αμοιβαία δικαστική συνδρομή, την έκδοση και τη δήμευση και επιστροφή των προϊόντων του εγκλήματος, με τις χώρες προέλευσης, διέλευσης και προορισμού της εμπορίας γυναικών και κοριτσιών.

108. Να δημιουργήσουν και να παρέχουν επαρκώς πόρους σε διυπηρεσιακές ερευνητικές ομάδες για τον εντοπισμό των οικονομικών ροών που δημιουργούνται από την εμπορία γυναικών και κοριτσιών και να αναδιανείμουν τυχόν κατασχεθέντα έσοδα από την εν λόγω εγκληματική συμπεριφορά στα θύματα ως αποζημίωση για τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που έχουν υποστεί.

D. Συλλογή δεδομένων και νομοθετικά, πολιτικά και θεσμικά πλαίσια

109. Να δημιουργήσουν συνεργασίες μεταξύ επαγγελματιών που ασχολούνται με την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, τη μετανάστευση και την ανάπτυξη, διεθνών οργανισμών και φορέων της κοινωνίας των πολιτών που επικεντρώνονται στις γυναίκες και τα κορίτσια, συμπεριλαμβανομένων κοινοτικών οργανώσεων ομάδων που πλήττονται από την εμπορία ανθρώπων και/ή από μέτρα κατά της εμπορίας ανθρώπων, για τη συστηματική συλλογή, ανταλλαγή, ανάλυση και δημοσίευση δεδομένων, με στόχο την ανάπτυξη κατανόησης των τάσεων της εμπορίας γυναικών και κοριτσιών και την εφαρμογή στοχευμένων, τεκμηριωμένων στρατηγικών για την πρόληψή της, την ενίσχυση της άμεσης βοήθειας προς τα θύματα με βάση τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις ανάγκες που ανταποκρίνονται στο φύλο και τη διασφάλιση της προστασίας τους και την παροχή αποζημιώσεων.

110. Να αναλύουν τα δεδομένα που συλλέγονται τόσο για τα θύματα όσο και για τους δράστες της εμπορίας ανθρώπων με βάση όλες τις παραμέτρους που θεωρούνται σχετικές, συμπεριλαμβανομένου του φύλου, της ηλικίας, της αναπηρίας, της

εθνικότητας, της ιθαγένειας, του καθεστώτος μετανάστευσης, του τόπου διαμονής, της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης και της μορφής εκμετάλλευσης, σύμφωνα με τον δείκτη 16.2.2 του στόχου βιώσιμης ανάπτυξης, όπου αυτό επιτρέπεται από την εθνική νομοθεσία.

111. Όλα τα μέτρα για τη συλλογή, αποθήκευση, κοινή χρήση ή διάδοση δεδομένων πρέπει να διεξάγονται με νόμιμο και δεοντολογικό τρόπο, σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα για την προστασία της ιδιωτικής ζωής και την εμπιστευτικότητα.

112. Να υιοθετήσουν και να εφαρμόσουν μια ολοκληρωμένη, επικεντρωμένη στα θύματα, ευαίσθητη προς τα παιδιά και τα φύλα νομοθεσία κατά της εμπορίας ανθρώπων, η οποία να παρέχει μια εναρμονισμένη προσέγγιση για την ποινικοποίηση της εμπορίας ανθρώπων σε όλα τα επίπεδα δικαιοδοσίας, διασφαλίζοντας ότι αυτή:

(α) συμμορφώνεται πλήρως με τα διεθνή πρότυπα για τα ανθρώπινα δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένης της Σύμβασης, της παρούσας γενικής σύστασης, του Πρωτοκόλλου για την εμπορία ανθρώπων και των εφαρμοστέων περιφερειακών πράξεων,

(β) κωδικοποιεί ότι η συναίνεση του θύματος δεν αποτελεί έγκυρη υπεράσπιση για την εμπορία ανθρώπων,

(γ) Όπου δεν τιμωρείται ήδη σε άλλες εθνικές νομοθεσίες, στοχεύει στην καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων με σκοπό, μεταξύ άλλων, τον παιδικό, αναγκαστικό και δουλοπρεπή γάμο, την οικιακή δουλειά, την χρεοδουλοπαροικία, τη δουλοπαροικία, την επαιτεία, την καταναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία, το δουλεμπόριο, τη δουλειά, τη σεξουαλική εκμετάλλευση και τη σεξουαλική εκμετάλλευση στο εμπόριο, τις καταχρηστικές πρακτικές παρένθετης μητρότητας και την πώληση παιδιών, την εμπορία οργάνων, ιστών και κυττάρων, συμπεριλαμβανομένης της εμπορίας ανθρώπινων ωαρίων, και την εξαναγκαστική εγκληματικότητα,

(δ) αντιμετωπίζει τις σύγχρονες μεθόδους εμπορίας ανθρώπων, όπως αυτές που χρησιμοποιούν τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών, συμπεριλαμβανομένων των μέσων κοινωνικής δικτύωσης,

(ε) προωθεί την έρευνα περιουσιακών στοιχείων ως βασικό εργαλείο για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων,

(στ) αναπτύσσεται, εφαρμόζεται, παρακολουθείται και αξιολογείται για την εκτίμηση του αντικτύπου της, με την ενεργό συμμετοχή των γυναικών και των κοριτσιών που πλήττονται από την εμπορία ανθρώπων.

113. Να υιοθετούν ένα ολοκληρωμένο εθνικό σχέδιο δράσης κατά της εμπορίας ανθρώπων με προσανατολισμό στα αποτελέσματα, με βάση τα στοιχεία, ανταποκρινόμενο στα φύλα, με βάση τα δικαιώματα και με επίκεντρο τα θύματα, διασφαλίζοντας ότι είναι:

(α) Σύμφωνα με τις συνιστώμενες αρχές και κατευθυντήριες γραμμές του Γραφείου της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα και την εμπορία ανθρώπων, για τους

μετανάστες σε ευάλωτες καταστάσεις και για τα ανθρώπινα δικαιώματα στα διεθνή σύνορα,

(β) Εναρμονισμένα με τα εθνικά σχέδια δράσης για την ισότητα των φύλων, για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών, για τις γυναίκες και την ειρήνη και την ασφάλεια, για τη διαχείριση της μετανάστευσης και του ασύλου και τη βιώσιμη ανάπτυξη,

(γ) Επαρκώς χρηματοδοτούμενα και τακτικά αξιολογούμενα.

114. Να δημιουργήσουν έναν εθνικό μηχανισμό παραπομπής με στόχο τον συντονισμό της ευθυγράμμισης όλων των σχετικών εθνικών πολιτικών για τη διασφάλιση μιας αποτελεσματικής και βασισμένης στα ανθρώπινα δικαιώματα προσέγγισης για την καταπολέμηση της εμπορίας γυναικών και κοριτσιών, διασφαλίζοντας ότι θα λειτουργήσει από μια ειδική και πλήρως χρηματοδοτούμενη γραμματεία, υπεύθυνη για την εναρμόνιση σαφών δομών διαχείρισης πληροφοριών και συντονισμού μεταξύ των αρμόδιων τοπικών και εθνικών αρχών, συμπεριλαμβανομένων των αξιωματούχων μετανάστευσης, ασύλου και εργασίας, των εθνικών θεσμικών οργάνων για τα ανθρώπινα δικαιώματα, του ιδιωτικού τομέα και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών που ασχολούνται με την καταπολέμηση της εμπορίας γυναικών και κοριτσιών, και την ανάπτυξη μιας κοινής αντίδρασης, συμπεριλαμβανομένων ολοκληρωμένων τυποποιημένων διαδικασιών λειτουργίας που περιγράφουν τις σχετικές νομικές υποχρεώσεις, τις διαδικασίες παραπομπής, τους ρόλους και τις αρμοδιότητες.

115. Να θεσπίσουν έναν ανεξάρτητο εθνικό εισηγητή για την εμπορία ανθρώπων, ο οποίος θα παρακολουθεί και θα υποβάλλει εκθέσεις σχετικά με την πρόοδο των μετασχηματιστικών στρατηγικών για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, προωθώντας την ισότητα των φύλων και την ενδυνάμωση των γυναικών.

E. Διάδοση και υποβολή εκθέσεων

116. Η Επιτροπή υπογραμμίζει την ανάγκη να επιταχυνθεί η εφαρμογή όλων των διατάξεων της Σύμβασης, σύμφωνα με την Ατζέντα 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη και τις συστάσεις που απορρέουν από την 25ετή επανεξέταση της εφαρμογής της Διακήρυξης και της Πλατφόρμας Δράσης του Πεκίνου, ως μέσο για την πρόκληση μετασχηματιστικών και ριζικών αλλαγών στην άσκηση της αυτονομίας και του αυτοπροσδιορισμού των γυναικών.

117. Η Επιτροπή συνιστά στα κράτη μέρη να συμπεριλάβουν στις περιοδικές εκθέσεις τους βάσει της Σύμβασης πληροφορίες σχετικά με τις στρατηγικές που εφαρμόζουν για την προώθηση και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών και των κοριτσιών στο πλαίσιο των προσπαθειών τους για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων.

118. Οι εξειδικευμένοι οργανισμοί των Ηνωμένων Εθνών και οι ειδικές διαδικασίες του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων καλούνται να παράσχουν στην Επιτροπή πληροφορίες ανά χώρα και περιοχή σχετικά με την κατάσταση της εμπορίας και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης γυναικών και κοριτσιών στο πλαίσιο της παγκόσμιας

μετανάστευσης και των μέτρων προστασίας και αποκατάστασης που λαμβάνονται, κατά περίπτωση, στο πλαίσιο της εξέτασης των περιοδικών εκθέσεων των κρατών μελών.

119. Τα κράτη μέρη ενθαρρύνονται να συμπεριλάβουν στις εκθέσεις τους προς άλλους μηχανισμούς πληροφορίες σχετικά με τις στρατηγικές τους για την εφαρμογή μιας μετασχηματιστικής αντίδρασης κατά της εμπορίας ανθρώπων που προωθεί την ισότητα των φύλων και την ενδυνάμωση των γυναικών και των κοριτσιών, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της διαδικασίας καθολικής περιοδικής επανεξέτασης του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, του πολιτικού φόρουμ υψηλού επιπέδου για τη βιώσιμη ανάπτυξη, του Παγκόσμιου Συμφώνου για την ασφαλή, ομαλή και κανονική μετανάστευση και του Μηχανισμού για την επανεξέταση της εφαρμογής της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος και των πρωτοκόλλων της.

120. Η παρούσα γενική σύσταση θα πρέπει να μεταφραστεί στις τοπικές γλώσσες και να διαδοθεί ευρέως σε όλους τους κλάδους της κυβέρνησης, την κοινωνία των πολιτών, τα μέσα ενημέρωσης, τα ακαδημαϊκά ιδρύματα, τις οργανώσεις για τα δικαιώματα των γυναικών, των κοριτσιών και των μεταναστών, τον ιδιωτικό τομέα και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

F. Επικύρωση ή προσχώρηση σε συνθήκη

121. Τα συμβαλλόμενα κράτη ενθαρρύνονται να επικυρώσουν ή να προσχωρήσουν στις ακόλουθες πράξεις:

(α) Προαιρετικό Πρωτόκολλο στη Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών,

(β) Πρωτόκολλο για την πρόληψη, καταστολή και τιμωρία της εμπορίας ανθρώπων, ιδίως γυναικών και παιδιών, και Πρωτόκολλο κατά της λαθραίας διακίνησης μεταναστών από ξηράς, θάλασσας και αέρος, που συμπληρώνει τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος,

(γ) Προαιρετικό Πρωτόκολλο στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με την πώληση παιδιών, την παιδική πορνεία και την παιδική πορνογραφία,

(δ) Διεθνής Σύμβαση για την προστασία των δικαιωμάτων όλων των εργαζομένων μεταναστών και των μελών των οικογενειών τους,

(ε) Πλαίσιο εργασιακών δικαιωμάτων για τη διακυβέρνηση της εργασιακής μετανάστευσης και την προστασία των μεταναστών εργαζομένων της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας:

(i) Σύμβαση για τις κατ' οίκον εργαζόμενες, 2011 (αριθ. 189), και Σύσταση για τις κατ' οίκον εργαζόμενες, 2011 (αριθ. 201),

(ii) Σύμβαση για τη βία και την παρενόχληση, 2019 (αριθ. 190),

(iii) Σύμβαση για την καταναγκαστική εργασία, 1930 (αριθ. 29) και το Πρωτόκολλο αυτής, Σύμβαση για την κατάργηση της καταναγκαστικής εργασίας, 1957 (αριθ. 105), και Σύσταση για την καταναγκαστική εργασία (συμπληρωματικά μέτρα), 2014 (αριθ. 203),

(στ) Σύμβαση για το Καθεστώς των Προσφύγων και το Πρωτόκολλο αυτής, Σύμβαση για το Καθεστώς των Ανιθαγενών και Σύμβαση για τη Μείωση της Ανιθαγένειας,

(ζ) Σύμβαση για τη δουλεία και η συμπληρωματική σύμβαση για την κατάργηση της δουλείας, του δουλεμπορίου και των θεσμών και πρακτικών που μοιάζουν με τη δουλεία,

(η) Σύμβαση για την καταστολή της εμπορίας προσώπων και της εκμετάλλευσης της πορνείας άλλων.

122. Τα συμβαλλόμενα κράτη καλούνται να προσυπογράψουν τη Διακήρυξη της Νέας Υόρκης για τους πρόσφυγες και τους μετανάστες, το Παγκόσμιο Σύμφωνο για την ασφαλή, ομαλή και κανονική μετανάστευση που επισυνάπτεται σε αυτήν και το Παγκόσμιο Σύμφωνο για τους πρόσφυγες.

Μετάφραση: Άννα Κέλπη

Γενική Σύσταση αριθ. 39 (2022) σχετικά με τα δικαιώματα των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών

I. Εισαγωγή

1. Η παρούσα Γενική Σύσταση παρέχει καθοδήγηση στα κράτη μέλη σχετικά με νομοθετικά, πολιτικά και άλλα συναφή μέτρα για την εξασφάλιση της εκπλήρωσης των υποχρεώσεών τους σε σχέση με τα δικαιώματα των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών, σύμφωνα με τη Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών. Υπολογίζεται ότι υπάρχουν 476,6 εκατομμύρια αυτόχθονες πληθυσμοί παγκοσμίως, εκ των οποίων περισσότεροι από τους μισούς (238,4 εκατομμύρια) είναι γυναίκες. Η διάκριση και η βία είναι επαναλαμβανόμενα φαινόμενα στη ζωή πολλών αυτόχθονων γυναικών και κοριτσιών που ζουν σε αγροτικές, απομακρυσμένες και αστικές περιοχές. Η παρούσα γενική σύσταση ισχύει για τις αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια τόσο εντός όσο και εκτός των αυτόχθονων εδαφών.

2. Η παρούσα γενική σύσταση λαμβάνει υπόψη τις απόψεις των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών ως κινητήριων δυνάμεων και ηγετικών προσωπικοτήτων εντός και εκτός των κοινοτήτων τους. Προσδιορίζει και αντιμετωπίζει τις διάφορες μορφές διασταυρούμενης διάκρισης που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες και τα κορίτσια των αυτοχθόνων πληθυσμών, καθώς και τον βασικό τους ρόλο ως ηγετικών προσωπικοτήτων, φορέων γνώσης και μεταδοτών πολιτισμού στους λαούς, τις κοινότητες και τις οικογένειές τους, αλλά και στην κοινωνία στο σύνολό της. Η Επιτροπή για την Εξάλειψη των Διακρίσεων κατά των Γυναικών έχει εντοπίσει με συνέπεια τα πρότυπα διακρίσεων που αντιμετωπίζουν οι αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια κατά την άσκηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους, καθώς και τους παράγοντες που συνεχίζουν να επιδεινώνουν τις διακρίσεις εις βάρος τους. Οι διακρίσεις αυτές είναι συχνά διατομεακές και βασίζονται σε παράγοντες όπως το φύλο, το γένος, η αυτόχθονη καταγωγή, η ιδιότητα ή η ταυτότητα, η φυλή, η εθνικότητα, η αναπηρία, η ηλικία, η γλώσσα, η κοινωνικοοικονομική κατάσταση και η κατάσταση όσον αφορά τον ιό HIV/AIDS.

3. Η διατομεακή διάκριση κατά των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών πρέπει να κατανοηθεί στο πλαίσιο της πολυδιάστατης φύσης της ταυτότητάς τους. Αντιμετωπίζουν διακρίσεις και έμφυλη βία, που συχνά διαπράττονται από κρατικούς και μη κρατικούς φορείς. Αυτές οι μορφές βίας και διάκρισης είναι ευρέως διαδεδομένες και συχνά αντιμετωπίζονται με ατιμωρησία. Οι γυναίκες και τα κορίτσια των αυτοχθόνων πληθυσμών έχουν συχνά άρρηκτο δεσμό και σχέση με τους λαούς, τη γη, τα εδάφη, τους φυσικούς πόρους και τον πολιτισμό τους. Προκειμένου να διασφαλιστεί η συμμόρφωση με τα άρθρα 1 και 2 και άλλες σχετικές διατάξεις της Σύμβασης, οι κρατικές δράσεις, η νομοθεσία και οι πολιτικές πρέπει να αντικατοπτρίζουν και να σέβονται την πολυδιάστατη ταυτότητα των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών. Τα κράτη μέλη πρέπει επίσης να λαμβάνουν υπόψη τη διατομεακή διάκριση που υφίστανται οι γυναίκες και τα κορίτσια των αυτοχθόνων πληθυσμών με βάση παράγοντες όπως το φύλο, το κοινωνικό φύλο, η καταγωγή, η ιδιότητα ή η ταυτότητα των αυτοχθόνων πληθυσμών, η φυλή, η

εθνικότητα, η αναπηρία, η ηλικία, η γλώσσα, η κοινωνικοοικονομική κατάσταση και η σχετική με HIV/AIDS κατάσταση

4. Οι κρατικές δράσεις για την πρόληψη και την αντιμετώπιση των διακρίσεων κατά των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους πρέπει να ενσωματώνουν μια προοπτική φύλου, μια διατομεακή προοπτική, μια προοπτική των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών, μια διαπολιτισμική προοπτική και μια πολυεπιστημονική προοπτική. Η προοπτική φύλου λαμβάνει υπόψη τις διακριτικές νόρμες, τις επιβλαβείς κοινωνικές πρακτικές, τα στερεότυπα και την κατώτερη μεταχείριση που έχουν επηρεάσει ιστορικά τις γυναίκες και Η διατομεακή προοπτική απαιτεί από τα κράτη να λαμβάνουν υπόψη το πλήθος των παραγόντων που συνδυάζονται και αυξάνουν την έκθεση των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών σε άνιση και αυθαίρετη μεταχείριση λόγω φύλου, έμφυλης ταυτότητας, αυτοχθόνου καταγωγής, καθεστώτος ή ταυτότητας, φυλής, εθνικότητας, αναπηρίας, ηλικίας, γλώσσας, κοινωνικοοικονομικής κατάστασης και κατάστασης HIV/AIDS, μεταξύ άλλων παραγόντων, και επιδεινώνουν τις συνέπειες αυτής της μεταχείρισης. Τα κράτη πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την αλληλεξάρτηση και την αλληλοσύνδεση όλων αυτών των παραγόντων κατά την υιοθέτηση νόμων, πολιτικών, εθνικών προϋπολογισμών και παρεμβάσεων που αφορούν τις αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια. Οι αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια υφίστανται διατομεακή διάκριση τόσο εντός όσο και εκτός των εδαφών τους. Η διατομεακή διάκριση εις βάρος τους είναι δομική, ενσωματωμένη σε συντάγματα, νόμους και πολιτικές, καθώς και σε κυβερνητικά προγράμματα, δράσεις και υπηρεσίες.

5. Η προοπτική των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών συνεπάγεται την κατανόηση της διαφοράς μεταξύ των εμπειριών, των πραγματικοτήτων και των αναγκών τους στον τομέα της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και εκείνων των ανδρών των αυτοχθόνων πληθυσμών, με βάση τις διαφορές τους ως προς το φύλο και το κοινωνικό φύλο. Συνεπάγεται επίσης την εξέταση της κατάστασης των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών ως γυναικών σε ανάπτυξη, η οποία απαιτεί παρεμβάσεις κατάλληλες για την ηλικία, την ανάπτυξη και την κατάστασή τους. Η διαπολιτισμική προοπτική συνεπάγεται την εξέταση της πολυμορφίας των αυτοχθόνων πληθυσμών, συμπεριλαμβανομένων των πολιτισμών, των γλωσσών, των πεποιθήσεων και των Τέλος, μια πολυεπιστημονική προοπτική απαιτεί την εκτίμηση της πολύπλευρης ταυτότητας των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών και του τρόπου με τον οποίο ο νόμος, η υγεία, η εκπαίδευση, ο πολιτισμός, η πνευματικότητα, η ανθρωπολογία, η οικονομία, η επιστήμη και η εργασία, μεταξύ άλλων, έχουν διαμορφώσει και συνεχίζουν να διαμορφώνουν την κοινωνική εμπειρία των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών και να προωθούν τη διάκριση εις βάρος τους. Αυτές οι προοπτικές και προσεγγίσεις είναι καθοριστικής σημασίας για την πρόληψη και την εξάλειψη των διακρίσεων εις βάρος των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών και για την επίτευξη του στόχου για κοινωνική δικαιοσύνη όταν τα ανθρώπινα δικαιώματα καταστρατηγούνται.

6. Η απαγόρευση των διακρίσεων σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 της Σύμβασης πρέπει να εφαρμόζεται αυστηρά, προκειμένου να διασφαλίζονται τα δικαιώματα των

γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που ζουν σε εθελοντική απομόνωση ή σε αρχικό στάδιο επαφής, στην αυτοδιάθεση και στην πρόσβαση και ακεραιότητα των γαιών, των εδαφών και των πόρων, του πολιτισμού και του περιβάλλοντός τους. Η απαγόρευση των διακρίσεων πρέπει επίσης να εφαρμόζεται για να διασφαλίζονται τα δικαιώματά τους στην αποτελεσματική και ισότιμη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων και στη διαβούλευση, εντός και μέσω των δικών τους αντιπροσωπευτικών θεσμών, προκειμένου να λαμβάνεται η ελεύθερη, εκ των προτέρων και ενημερωμένη συγκατάθεσή τους πριν από την έγκριση και την εφαρμογή νομοθετικών ή διοικητικών μέτρων που ενδέχεται να τις επηρεάσουν. Αυτή η σειρά δικαιωμάτων θέτει τα θεμέλια για μια ολιστική κατανόηση των ατομικών και συλλογικών δικαιωμάτων των γυναικών των αυτοχθόνων πληθυσμών. Η παραβίαση οποιουδήποτε από αυτά τα δικαιώματα ή συναφών δικαιωμάτων συνιστά διάκριση εις βάρος των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων.

7. Κατά την εφαρμογή της παρούσας γενικής σύστασης, η Επιτροπή καλεί τα συμβαλλόμενα κράτη να λάβουν υπόψη το δύσκολο πλαίσιο στο οποίο οι αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια ασκούν και υπερασπίζονται τα ανθρώπινα δικαιώματά τους. Επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από υπαρξιακές απειλές που συνδέονται με την κλιματική αλλαγή, την υποβάθμιση του περιβάλλοντος, την απώλεια της βιοποικιλότητας και τα εμπόδια στην πρόσβαση στην επισιτιστική και υδατική ασφάλεια. Οι εξορυκτικές δραστηριότητες που ασκούν επιχειρήσεις και άλλοι βιομηχανικοί, χρηματοπιστωτικοί, δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς έχουν συχνά καταστροφικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, τον αέρα, τη γη, τα υδάτινα ρεύματα, τους ωκεανούς, τα εδάφη και τους φυσικούς πόρους των αυτοχθόνων λαών και ενδέχεται να παραβιάζουν τα δικαιώματα των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών. Οι γυναίκες και τα κορίτσια των αυτοχθόνων πληθυσμών βρίσκονται στην πρώτη γραμμή των τοπικών, εθνικών και διεθνών απαιτήσεων και δράσεων για ένα καθαρό, ασφαλές, υγιές και βιώσιμο περιβάλλον. Πολλές αυτόχθονες γυναίκες που είναι υπερασπίστριες των περιβαλλοντικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων αντιμετωπίζουν δολοφονίες, παρενόχληση, ποινικοποίηση και συνεχή δυσφήμιση του έργου τους. Τα συμβαλλόμενα κράτη έχουν την υποχρέωση να διασφαλίζουν ότι οι κρατικοί φορείς και οι επιχειρήσεις λαμβάνουν χωρίς καθυστέρηση μέτρα για να εγγυηθούν ένα καθαρό, υγιές και βιώσιμο περιβάλλον και πλανητικό σύστημα, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης προβλέψιμων απωλειών και ζημιών, κοινωνικοοικονομικής και περιβαλλοντικής βίας, καθώς και όλων των μορφών βίας κατά των αυτοχθόνων γυναικών που είναι υπερασπίστριες των περιβαλλοντικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των κοινοτήτων και εδαφών τους. Τα συμβαλλόμενα κράτη έχουν επίσης την υποχρέωση να αντιμετωπίσουν τις επιπτώσεις του αποικιοκρατισμού, του ρατσισμού, των πολιτικών αφομοίωσης, του σεξισμού, της φτώχειας, των ένοπλων συγκρούσεων, της στρατιωτικοποίησης, της αναγκαστικής εκτόπισης και της απώλειας εδαφών, της σεξουαλικής βίας ως μέσου πολέμου και άλλων ανησυχητικών παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που διαπράττονται συχνά κατά των αυτοχθόνων γυναικών και κοριτσιών και των κοινοτήτων τους.

II. Στόχοι και πεδίο εφαρμογής

8. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η αυτοπροσδιορισμός, σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα, αποτελεί κατευθυντήρια αρχή του διεθνούς δικαίου για τον προσδιορισμό του καθεστώτος των δικαιούχων ως αυτόχθονων γυναικών και κοριτσιών. Ωστόσο, η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι ορισμένες αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια ενδέχεται να προτιμούν να μην αποκαλύψουν το καθεστώς τους λόγω του διαρθρωτικού και συστημικού ρατσισμού και των διακρίσεων, καθώς και των αποικιακών πολιτικών και των πολιτικών αποικιοκρατίας. Η παρούσα γενική σύσταση και τα δικαιώματα που απορρέουν από τη Σύμβαση ισχύουν για όλες τις αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια, εντός και εκτός των εδαφών τους, στις χώρες καταγωγής τους, κατά τη διέλευσή τους και στις χώρες προορισμού τους, καθώς και ως μετανάστριες, ως πρόσφυγες κατά τη διάρκεια του κύκλου της αναγκαστικής ή ακούσιας μετακίνησής τους και ως απάτριδες.

9. Η έμφυλη βία, συμπεριλαμβανομένης της ψυχολογικής, σωματικής, σεξουαλικής, οικονομικής, πνευματικής, πολιτικής και περιβαλλοντικής βίας, επηρεάζει αρνητικά τη ζωή πολλών γυναικών και κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών. Οι γυναίκες των αυτοχθόνων πληθυσμών συχνά υφίστανται βία στο σπίτι, στον χώρο εργασίας και σε δημόσιους και εκπαιδευτικούς φορείς, κατά τη λήψη υπηρεσιών υγείας και την πλοήγηση στα συστήματα παιδικής πρόνοιας, ως ηγέτιδες στην πολιτική και την κοινοτική ζωή, ως υπερασπίστριες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όταν στερούνται της ελευθερίας τους και όταν περιορίζονται σε ιδρύματα. Οι αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια διατρέχουν δυσανάλογα υψηλό κίνδυνο βιασμού και σεξουαλικής παρενόχλησης, δολοφονιών λόγω φύλου και γυναικοκτονιών, εξαφανίσεων και απαγωγών, εμπορίας ανθρώπων, σύγχρονων μορφών δουλείας, εκμετάλλευσης, συμπεριλαμβανομένης της εκμετάλλευσης της πορνείας των γυναικών, σεξουαλικής υποδούλωσης, καταναγκαστικής εργασίας, εξαναγκαστικών εγκυμοσυνών, κρατικών πολιτικών που επιβάλλουν την αναγκαστική αντισύλληψη και την τοποθέτηση ενδομήτριων συσκευών, καθώς και οικιακής εργασίας που δεν είναι αξιοπρεπής, ασφαλής ή επαρκώς αμειβ. Η Επιτροπή επισημαίνει, ιδίως, τη σοβαρότητα της διάκρισης και της έμφυλης βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών με αναπηρίες που ανήκουν σε αυτόχθονες πληθυσμούς και ζουν σε ιδρύματα.

10. Η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέρη να αναλάβουν άμεσα προσπάθειες συλλογής δεδομένων, προκειμένου να αξιολογήσουν πλήρως την κατάσταση των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών, καθώς και τις μορφές διακρίσεων και έμφυλης βίας που αντιμετωπίζουν. Τα κράτη πρέπει να καταβάλουν προσπάθειες για τη συλλογή δεδομένων, ταξινομημένων κατά σειρά παραγόντων, όπως το φύλο, η ηλικία, η καταγωγή, η ιδιότητα ή η ταυτότητα των αυτοχθόνων πληθυσμών και η αναπηρία, και να συνεργαστούν με τις γυναίκες των αυτοχθόνων πληθυσμών και τις οργανώσεις τους, καθώς και με ακαδημαϊκά ιδρύματα και μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς, προς την κατεύθυνση αυτή. Η Επιτροπή υπογραμμίζει επίσης ότι οι αυτόχθονες πληθυσμοί πρέπει να έχουν τον έλεγχο των διαδικασιών συλλογής δεδομένων στις κοινότητές τους και του τρόπου αποθήκευσης, ερμηνείας, χρήσης και ανταλλαγής των δεδομένων.

11. Μία από τις βασικές αιτίες της διάκρισης κατά των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών είναι η έλλειψη αποτελεσματικής εφαρμογής

των δικαιωμάτων τους στην αυτοδιάθεση και την αυτονομία και των σχετικών εγγυήσεων, όπως εκδηλώνεται, μεταξύ άλλων, στη συνεχιζόμενη στέρηση των γαιών, των εδαφών και των φυσικών πόρων τους. Η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι ο ζωτικός δεσμός μεταξύ των γυναικών των αυτοχθόνων πληθυσμών και των γαιών τους αποτελεί συχνά τη βάση της κουλτούρας, της ταυτότητας, της πνευματικότητας, της προγονικής γνώσης και της επιβιώσής τους. Οι αυτόχθονες γυναίκες αντιμετωπίζουν έλλειψη νομικής αναγνώρισης των δικαιωμάτων τους στη γη και τα εδάφη και μεγάλες ελλείψεις στην εφαρμογή των υφιστάμενων νόμων για την προστασία των συλλογικών δικαιωμάτων τους. Οι κυβερνήσεις και τρίτοι φορείς συχνά πραγματοποιούν δραστηριότητες που σχετίζονται με επενδύσεις, υποδομές, ανάπτυξη, διατήρηση, πρωτοβουλίες προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και μετριασμού των επιπτώσεών της, τουρισμό, εξόρυξη, υλοτομία και εξόρυξη, χωρίς να εξασφαλίζουν την αποτελεσματική συμμετοχή και τη συγκατάθεση των αυτόχθονων πληθυσμών που επηρεάζονται. Η Επιτροπή έχει ευρεία κατανόηση του δικαιώματος των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών στην αυτοδιάθεση, συμπεριλαμβανομένης της ικανότητάς τους να λαμβάνουν αυτόνομες, ελεύθερες και ενημερωμένες αποφάσεις σχετικά με τα σχέδια ζωής και την υγεία τους.

12. Η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι οι αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια έχουν αγωνιστεί και συνεχίζουν να αγωνίζονται ενάντια στις πολιτικές αναγκαστικής αφομοίωσης και σε άλλες παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μεγάλης κλίμακας, οι οποίες σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να συνιστούν γενοκτονία. Ορισμένες από αυτές τις πολιτικές αφομοίωσης – ιδίως η αναγκαστική τοποθέτηση σε οικοτροφεία και ιδρύματα και η εκτόπιση των αυτόχθονων πληθυσμών από τα εδάφη τους στο όνομα της ανάπτυξης – έχουν οδηγήσει σε δολοφονίες, εξαφανίσεις, σεξουαλική βία και ψυχολογική κακοποίηση και μπορεί να συνιστούν πολιτιστική γενοκτονία. Είναι ζωτικής σημασίας για τα κράτη μέρη να αντιμετωπίσουν τις συνέπειες των ιστορικών αδικιών και να παράσχουν υποστήριξη και αποζημίωση στις πληγείσες κοινότητες, στο πλαίσιο της διαδικασίας διασφάλισης της δικαιοσύνης, της συμφιλίωσης και της οικοδόμησης κοινωνιών χωρίς διακρίσεις και έμφυλη βία κατά των αυτοχθόνων γυναικών και κοριτσιών. Η Επιτροπή τονίζει, ιδίως, την ανάγκη τα κράτη να ενεργούν προληπτικά για την προστασία των δικαιωμάτων των αυτοχθόνων γυναικών και κοριτσιών που ζουν σε αστικές περιοχές, όπου αντιμετωπίζουν ρατσισμό, διακρίσεις, πολιτικές αφομοίωσης και έμφυλη βία.

III. Νομικό πλαίσιο

13. Τα δικαιώματα των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών απορρέουν από τα άρθρα της Σύμβασης, όπως αυτά αναπτύσσονται περαιτέρω στις γενικές συστάσεις της Επιτροπής, καθώς και από συγκεκριμένα διεθνή κείμενα για την προστασία των δικαιωμάτων των αυτοχθόνων πληθυσμών, όπως η Διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Αυτόχθονων Πληθυσμών και η Σύμβαση της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ) του 1989 (αριθ. 169)

σχετικά με τους αυτοχθόνες και φυλετικούς πληθυσμούς σε ανεξάρτητες χώρες. Η Επιτροπή θεωρεί τη Διακήρυξη ως ένα έγκυρο πλαίσιο για την ερμηνεία των υποχρεώσεων των κρατών μερών και των βασικών υποχρεώσεων που απορρέουν από τη Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών. Όλα τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται στη Διακήρυξη αφορούν τις αυτόχθονες γυναίκες, τόσο ως μέλη των λαών και των κοινοτήτων τους όσο και ως άτομα, και, τελικά, σε σχέση με τις εγγυήσεις κατά των διακρίσεων που περιέχονται στην ίδια τη Σύμβαση. Επιπλέον, όλες οι βασικές διεθνείς συνθήκες για τα ανθρώπινα δικαιώματα περιέχουν σχετικές διατάξεις για την προστασία των δικαιωμάτων των αυτόχθονων γυναικών και κοριτσιών.

14. Όσον αφορά τα δικαιώματα των αυτοχθόνων κοριτσιών, η Επιτροπή παραπέμπει επίσης στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού και στη γενική παρατήρηση αριθ. 11 (2009) της Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με τα αυτοχθόνια παιδιά και τα δικαιώματά τους. Τα κράτη μέρη έχουν την υποχρέωση να προστατεύουν τα αυτοχθόνια κορίτσια από κάθε μορφή διακρίσεων. Η δημιουργία ενός ευνοϊκού και ασφαλούς περιβάλλοντος για την ηγεσία και την αποτελεσματική συμμετοχή των αυτοχθόνων κοριτσιών είναι υψίστης σημασίας για την πλήρη απόλαυση των δικαιωμάτων τους σε εδάφη, πολιτισμό και ένα καθαρό, υγιές και βιώσιμο περιβάλλον. Η Επιτροπή για την Εξάλειψη των Διακρίσεων κατά των Γυναικών αναγνωρίζει, επιπλέον, το καθεστώς των αυτοχθόνων κοριτσιών ως αναπτυσσόμενων γυναικών, το οποίο απαιτεί μια ανταπόκριση από το κράτος προσαρμοσμένη στα συμφέροντα και τις ανάγκες τους, καθώς και την προσαρμογή των κυβερνητικών διαδικασιών και υπηρεσιών στην ηλικία, την ανάπτυξη, τις εξελισσόμενες ικανότητες και την κατάσταση των αυτοχθόνων κοριτσιών.

15. Η Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών θα πρέπει επίσης να ερμηνεύεται με τρόπο που να λαμβάνει υπόψη την Ατζέντα 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη, στην οποία τα κράτη συμφώνησαν ότι η επίτευξη της ισότητας των φύλων και η ενδυνάμωση των γυναικών και των κοριτσιών είναι πρωταρχικής σημασίας για τη βιώσιμη ανάπτυξη και την εξάλειψη της φτώχειας. Η Διακήρυξη και η Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου αποτελεί επίσης σημαντικό έγγραφο αναφοράς στην παρούσα γενική σύσταση. Η Επιτροπή παραπέμπει επίσης στα ψηφίσματα που ενέκρινε η Επιτροπή για την Κατάσταση των Γυναικών σχετικά με τις αυτόχθονες γυναίκες.

IV. Γενικές υποχρεώσεις των κρατών μερών σε σχέση με τα δικαιώματα των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 της Σύμβασης

A. Ισότητα και μη διάκριση, με έμφαση στις αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια και στις διασταυρούμενες μορφές διάκρισης

16. Η απαγόρευση της διάκρισης στα άρθρα 1 και 2 της Σύμβασης ισχύει για όλα τα δικαιώματα των αυτόχθονων γυναικών και κοριτσιών σύμφωνα με τη Σύμβαση, συμπεριλαμβανομένων, κατ' επέκταση, εκείνων που ορίζονται στη Διακήρυξη, η οποία

έχει θεμελιώδη σημασία για την ερμηνεία της Σύμβασης στο τρέχον πλαίσιο. Η απαγόρευση των διακρίσεων αποτελεί σημαντικό πυλώνα και θεμελιώδη αρχή του διεθνούς δικαίου για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Οι αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια έχουν το δικαίωμα να μην υφίστανται καμία μορφή διάκρισης λόγω φύλου, κοινωνικού φύλου, αυτόχθονης καταγωγής, ιδιότητας ή ταυτότητας, φυλής, εθνικότητας, αναπηρίας, ηλικίας, γλώσσας, κοινωνικοοικονομικής κατάστασης και κατάστασης HIV/AIDS, μεταξύ άλλων παραγόντων.

17. Η διάκριση κατά των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών και οι επιπτώσεις της πρέπει να κατανοηθούν τόσο σε ατομικό όσο και σε συλλογικό επίπεδο. Σε ατομικό επίπεδο, η διάκριση κατά των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών λαμβάνει πολλαπλές μορφές και ασκείται τόσο από κρατικούς όσο και από μη κρατικούς φορείς, συμπεριλαμβανομένων εκείνων του ιδιωτικού τομέα, με βάση το φύλο, το κοινωνικό φύλο, την καταγωγή, την ιδιότητα ή την ταυτότητα των αυτοχθόνων πληθυσμών, τη φυλή, την εθνικότητα, την αναπηρία, την ηλικία, τη γλώσσα, την κοινωνικοοικονομική κατάσταση και την κατάσταση όσον αφορά τον ιό HIV/AIDS, μεταξύ άλλων παραγόντων. Ο ρατσισμός, τα διακριτικά στερεότυπα, η περιθωριοποίηση και η έμφυλη βία είναι αλληλένδετες παραβιάσεις που βιώνουν οι αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια. Η διάκριση και η έμφυλη βία απειλούν την ατομική αυτονομία, την προσωπική ελευθερία και ασφάλεια, την ιδιωτικότητα και την ακεραιότητα όλων των αυτόχθονων γυναικών και κοριτσιών και μπορεί επίσης να βλάψουν τη συλλογικότητα και την ευημερία της. Όπως αναφέρεται στη γενική σύσταση αριθ. 29 (2013) σχετικά με τις οικονομικές συνέπειες του γάμου, των οικογενειακών σχέσεων και της διάλυσής τους, οι αυτόχθονες γυναίκες ως άτομα μπορούν να υποστούν διακρίσεις στο όνομα της ιδεολογίας, της παράδοσης, του πολιτισμού, των θρησκευτικών και εθιμικών νόμων και πρακτικών. Επιπλέον, οι αυτόχθονες γυναίκες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων με αναπηρίες, συχνά αντιμετωπίζουν την αυθαίρετη απομάκρυνση και απαγωγή των παιδιών τους. Αντιμετωπίζουν επίσης διακρίσεις και αποφάσεις με έμφυλα προκαταλήψεις όσον αφορά την επιμέλεια των παιδιών τους – είτε είναι παντρεμένες είτε ανύπαντρες – ή τη διατροφή μετά το διαζύγιο. Οι αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια ως άτομα έχουν το δικαίωμα να μην υφίστανται διακρίσεις και παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους και να επιλέγουν τις δικές τους πορείες και τα δικά τους σχέδια ζωής.

18. Στη συλλογική της διάσταση, η διάκριση, μαζί με τη βία λόγω φύλου, κατά των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών απειλεί και διαταράσσει την πνευματική ζωή, τη σύνδεση με τη Μητέρα Γη, την πολιτιστική ακεραιότητα και επιβίωση, καθώς και τον κοινωνικό ιστό των αυτοχθόνων πληθυσμών και κοινοτήτων. Η διάκριση και η έμφυλη βία έχουν επιζήμια επίδραση στη διατήρηση και τη διαφύλαξη των γνώσεων, των πολιτισμών, των απόψεων, των ταυτοτήτων και των παραδόσεων των αυτοχθόνων λαών. Η αποτυχία να προστατευθούν τα δικαιώματα στην αυτοδιάθεση, στη συλλογική ασφάλεια της ιδιοκτησίας των προγονικών εδαφών και πόρων, καθώς και στην αποτελεσματική συμμετοχή και συναίνεση των αυτοχθόνων γυναικών σε όλα τα θέματα που τις αφορούν, συνιστά διάκριση εις βάρος τους και των κοινοτήτων τους.

19. Όπως αναφέρεται στο προοίμιο της Διακήρυξης, τα συλλογικά δικαιώματα είναι απαραίτητα για την ύπαρξη, την ευημερία και την ολοκληρωμένη ανάπτυξη των αυτοχθόνων λαών, συμπεριλαμβανομένων των αυτοχθόνων γυναικών και κοριτσιών. Τα ατομικά δικαιώματα των αυτοχθόνων γυναικών και κοριτσιών δεν πρέπει ποτέ να παραμελούνται ή να παραβιάζονται στην επιδίωξη συλλογικών ή ομαδικών συμφερόντων, καθώς ο σεβασμός και των δύο διαστάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους είναι ουσιαστικής σημασίας.

20. Η διάκριση εις βάρος των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών διαιωνίζεται από τα στερεότυπα για τα φύλα, αλλά και από μορφές ρατσισμού που τροφοδοτούνται από τον αποικιοκρατισμό και τη στρατιωτικοποίηση. Αυτές οι υποκείμενες αιτίες διάκρισης αντικατοπτρίζονται άμεσα και έμμεσα σε νόμους και πολιτικές που εμποδίζουν την πρόσβαση των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών στη χρήση και την ιδιοκτησία γης, την άσκηση των δικαιωμάτων τους επί των εδαφών, των φυσικών και οικονομικών πόρων τους, καθώς και την πρόσβασή τους σε πιστώσεις, χρηματοοικονομικές υπηρεσίες και ευκαιρίες δημιουργίας. Οι υποκείμενες αιτίες εμποδίζουν επίσης την αναγνώριση, την προστασία και την υποστήριξη των συλλογικών και συνεταιριστικών μορφών ιδιοκτησίας και χρήσης γης. Η νομική προστασία των δικαιωμάτων των γυναικών των αυτοχθόνων πληθυσμών επί της γης παραμένει αδύναμη, γεγονός που τις εκθέτει συχνά σε στέρηση, εκτόπιση, περιορισμό, απαλλοτρίωση και εκμετάλλευση. Η έλλειψη νομικού τίτλου ιδιοκτησίας των εδαφών των αυτοχθόνων πληθυσμών αυξάνει την ευπάθειά τους σε παράνομες εισβολές και στην υλοποίηση αναπτυξιακών έργων χωρίς την ελεύθερη, εκ των προτέρων και ενημερωμένη συγκατάθεσή τους, τόσο από κρατικούς όσο και από μη κρατικούς φορείς. Οι αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια – ιδίως οι χήρες, οι αρχηγοί οικογενειών ή τα ορφανά – αντιμετωπίζουν δυσανάλογα εμπόδια στην πρόσβαση στη γη, με αποτέλεσμα την απώλεια των μέσων διαβίωσής τους και την απειλή της κουλτούρας τους, της εγγενούς σύνδεσής τους με το περιβάλλον, της ασφάλειας τροφίμων και νερού και της υγείας τους.

21. Οι αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια σε όλο τον κόσμο εξακολουθούν να μην απολαμβάνουν ισότητα ενώπιον του νόμου σύμφωνα με το άρθρο 15 της Σύμβασης. Σε πολλά μέρη του κόσμου, οι αυτόχθονες γυναίκες δεν έχουν τη δυνατότητα να συνάπτουν συμβάσεις και να διαχειρίζονται περιουσία ανεξάρτητα από τον σύζυγό τους ή έναν άνδρα κηδεμόνα. Αντιμετωπίζουν επίσης προκλήσεις όσον αφορά την ιδιοκτησία, την κατοχή, τον έλεγχο, την κληρονομιά και τη διαχείριση γης, ιδίως όταν είναι χήρες και πρέπει να φροντίζουν μόνες τις οικογένειές τους. Οι νόμοι περί κληρονομιάς – τόσο στο κρατικό όσο και στο αυτόχθονικό νομικό σύστημα – συχνά εισάγουν διακρίσεις εις βάρος των αυτόχθονων γυναικών. Οι αυτόχθονες γυναίκες με αναπηρίες συχνά στερούνται της νομικής ικανότητας, γεγονός που οδηγεί σε περαιτέρω παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μεταξύ άλλων στους τομείς της πρόσβασης στη δικαιοσύνη, της θεσμοθετημένης βίας και της αναγκαστικής στέρησης. Σε αντίθεση με το άρθρο 9 της Σύμβασης, πολλοί νόμοι εξακολουθούν να εισάγουν διακρίσεις εις βάρος των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών όσον αφορά τη μεταβίβαση της ιθαγένειας και του καθεστώτος τους ως αυτοχθόνων στα παιδιά τους όταν παντρεύονται μη αυτόχθονες. Οι νόμοι αυτοί μπορούν να οδηγήσουν σε διαγενεακές διακρίσεις και αναγκαστική αφομοίωση, οι

οποίες εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής και στην έννοια της διάκρισης εις βάρος των γυναικών, όπως ορίζεται στο άρθρο 1 της Σύμβασης. Ως εκ τούτου, τα κράτη πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια μπορούν να αποκτήσουν, να αλλάξουν, να διατηρήσουν ή να αποκηρύξουν την ιθαγένειά τους και/ή την αυτόχθονη ιδιότητά τους, να τη μεταβιβάσουν στα παιδιά και τον/τη σύζυγό τους και να έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με αυτά τα δικαιώματα, στο πλαίσιο της διασφάλισης των δικαιωμάτων τους στην αυτοδιάθεση και την αυτοπροσδιορισμό.

22. Η Επιτροπή, στη γενική σύσταση αριθ. 34 (2016) σχετικά με τα δικαιώματα των γυναικών της υπαίθρου, υπογράμμισε τη σημασία των δικαιωμάτων των γυναικών των αυτοχθόνων πληθυσμών στη γη και τη συλλογική ιδιοκτησία, τους φυσικούς πόρους, το νερό, τους σπόρους, τα δάση και την αλιεία, σύμφωνα με το άρθρο 14 της Σύμβασης. Τα δικαιώματα αυτά εγγυώνται επίσης στις γυναίκες των αυτοχθόνων πληθυσμών ως μέλη των λαών και των κοινοτήτων τους η Διακήρυξη και οι σχετικές διεθνείς νομικές νόρμες. Τα βασικά εμπόδια για την άσκηση αυτών των δικαιωμάτων είναι η ασυμβατότητα των εθνικών νόμων με το διεθνές δίκαιο, η αναποτελεσματική εφαρμογή των νόμων σε εθνικό και τοπικό επίπεδο, οι διακρίσεις λόγω στερεοτύπων και πρακτικών που βασίζονται στο φύλο, ιδίως στις αγροτικές περιοχές, η έλλειψη πολιτικής βούλησης και η εμπορευματοποίηση, η μετατροπή σε εμπορεύματα και η χρηματοοικονομικοποίηση της γης και των φυσικών πόρων. Τα εθιμικά δίκαια των αυτοχθόνων πληθυσμών, η μισογυνία και οι υφιστάμενες θεσμοί μπορεί επίσης να αποτελούν εμπόδια. Οι αυτόχθονες γυναίκες με αναπηρίες συχνά αντιμετωπίζουν πολλαπλές μορφές διακρίσεων λόγω του φύλου, του γένους, της αναπηρίας και της αυτόχθονης καταγωγής, του καθεστώτος ή της ταυτότητάς τους, οι οποίες αντικατοπτρίζονται στην άρνηση της πλήρους νομικής ικανότητάς τους, γεγονός που αυξάνει περαιτέρω τον κίνδυνο εκμετάλλευσης, βίας και κακοποίησης και υπονομεύει τα δικαιώματά τους στη γη, τα εδάφη και τους πόρους. Επιπλέον, οι λεσβίες, οι αμφιφυλόφιλες, οι τρανσέξουαλ και οι ίντερσεξ αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια αντιμετωπίζουν διάφορες μορφές διακρίσεων.

23. Η Επιτροπή συνιστά στα κράτη μέρη:

(α) Να αναπτύξουν ολοκληρωμένες πολιτικές για την εξάλειψη των διακρίσεων κατά των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών, με επίκεντρο την αποτελεσματική συμμετοχή όσων ζουν εντός και εκτός των εδαφών των αυτοχθόνων πληθυσμών, και να επιδιώξουν ευρύτερη συνεργασία με τους αυτοχθόνους πληθυσμούς. Οι πολιτικές θα πρέπει να περιλαμβάνουν μέτρα για την αντιμετώπιση της διατομεακής διάκρισης που αντιμετωπίζουν οι αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρίες και των ατόμων με αλφισμό, των ηλικιωμένων γυναικών, των λεσβιών, των αμφιφυλόφιλων, των τρανσέξουαλ και των ίντερσεξ γυναικών, των γυναικών και των κοριτσιών που ζουν σε συνθήκες φτώχειας, των γυναικών που ζουν σε αγροτικές και αστικές περιοχές, των γυναικών που έχουν εκτοπιστεί βίαια, των προσφύγων και των μεταναστριών εντός και εκτός των χωρών τους, καθώς και των γυναικών και των κοριτσιών που είναι χήρες, αρχήγοι. Τα κράτη μέρη θα πρέπει να συλλέγουν δεδομένα, καταναμεμένα κατά ηλικία και κατάσταση αναπηρίας, σχετικά με τις μορφές διακρίσεων και βίας λόγω φύλου που αντιμετωπίζουν οι αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια, και να αναλαμβάνουν αυτές τις

προσπάθειες με τρόπους που σέβονται τις γλώσσες και τους πολιτισμούς των αυτόχθονων λαών.

(β) Να παρέχουν, στις περιοδικές εκθέσεις τους προς την Επιτροπή, πληροφορίες σχετικά με νομοθετικά, δικαστικά, διοικητικά, δημοσιονομικά και μέτρα παρακολούθησης και αξιολόγησης, καθώς και άλλα μέτρα, που αφορούν ειδικά τις αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια.

(γ) Να καταργήσουν και να τροποποιήσουν όλα τα νομοθετικά και πολιτικά μέσα, όπως νόμους, πολιτικές, κανονισμούς, προγράμματα, διοικητικές διαδικασίες, θεσμικές δομές, δημοσιονομικές κατανομές και πρακτικές, που άμεσα ή έμμεσα εισάγουν διακρίσεις εις βάρος των αυτόχθονων γυναικών και κοριτσιών.

(δ) Να διασφαλίζουν ότι οι αυτόχθονες γυναίκες είναι ίσες ενώπιον του νόμου και έχουν ίση ικανότητα να συνάπτουν συμβάσεις και να διαχειρίζονται και να κληρονομούν περιουσία, καθώς και να διασφαλίζουν την αναγνώριση της νομικής ικανότητας των αυτόχθονων γυναικών με αναπηρίες και να υποστηρίζουν μηχανισμούς για την άσκηση της νομικής ικανότητας.

(ε) Να θεσπίσουν νομοθεσία που να διασφαλίζει πλήρως τα δικαιώματα των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών στη γη, το νερό και άλλους φυσικούς πόρους, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματός τους σε ένα καθαρό, υγιές και βιώσιμο περιβάλλον, και να αναγνωρίζεται και να γίνεται σεβαστή η ισότητα τους ενώπιον του νόμου, καθώς και να διασφαλίζουν ότι οι γυναίκες των αυτοχθόνων πληθυσμών στις αγροτικές και αστικές περιοχές έχουν ίση πρόσβαση στην ιδιοκτησία, τον τίτλο, την κατοχή και τον έλεγχο της γης, του νερού, των δασών, των αλιευτικών πόρων, την υδατοκαλλιέργεια και άλλους πόρους που τους ανήκουν, κατέχουν ή χρησιμοποιούν ή έχουν αποκτήσει με άλλο τρόπο, μεταξύ άλλων προστατεύοντάς τις από διακρίσεις και στέρηση της ιδιοκτησίας τους.

(στ) Να διασφαλίσουν ότι οι αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια έχουν επαρκή πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με τους ισχύοντες νόμους και τα ένδικα μέσα για να διεκδικήσουν τα δικαιώματά τους βάσει της Σύμβασης. Οι πληροφορίες θα πρέπει να είναι προσβάσιμες στη δική τους γλώσσα και σε μορφές επικοινωνίας που είναι κατάλληλες από πολιτιστική άποψη, όπως το κοινοτικό ραδιόφωνο. Οι πληροφορίες θα πρέπει επίσης να διατίθενται στις αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια με αναπηρίες σε γραφή Μπράιγ, σε μορφή εύκολης ανάγνωσης, σε νοηματική γλώσσα και με άλλους τρόπους.

(ζ) Να εγγυηθούν ότι οι αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια προστατεύονται από διακρίσεις τόσο από κρατικούς όσο και από μη κρατικούς φορείς, συμπεριλαμβανομένων επιχειρήσεων και εταιρειών, εντός και εκτός των εδαφών τους, ιδίως στους τομείς της πολιτικής συμμετοχής, της εκπροσώπησης, της εκπαίδευσης, της απασχόλησης, της υγείας, της κοινωνικής προστασίας, της αξιοπρεπούς εργασίας, της δικαιοσύνης και της ασφάλειας.

(η) Να θεσπίσουν αποτελεσματικά μέτρα για τη νομική αναγνώριση και προστασία των γαιών, των εδαφών, των φυσικών πόρων, της πνευματικής ιδιοκτησίας, των επιστημονικών, τεχνικών και αυτόχθονων γνώσεων, των γενετικών πληροφοριών και της πολιτιστικής κληρονομιάς των αυτόχθονων λαών, και να λάβουν μέτρα για την

πλήρη διασφάλιση του σεβασμού των δικαιωμάτων τους στην ελεύθερη, εκ των προτέρων και ενημερωμένη συγκατάθεση, στην αυτοδιάθεση του σχεδίου ζωής τους και στην αποτελεσματική συμμετοχή, ιδίως των περιθωριοποιημένων ομάδων αυτόχthonων γυναικών και κοριτσιών, όπως εκείνων με αναπηρίες, στη λήψη αποφάσεων για θέματα που τις αφορούν.

(θ) Να υιοθετήσουν αποτελεσματικά μέτρα για την εξάλειψη και την πρόληψη όλων των πολιτικών αναγκαστικής αφομοίωσης και άλλων μορφών άρνησης των πολιτιστικών και άλλων δικαιωμάτων που έχουν οι αυτόχθονες πληθυσμοί, συμπεριλαμβανομένης της άμεσης διερεύνησης, της λογοδοσίας, της απονομής δικαιοσύνης και της αποκατάστασης για τις πολιτικές και πρακτικές αφομοίωσης του παρελθόντος και του παρόντος που υπονομεύουν σημαντικά την πολιτιστική ταυτότητα των αυτόχthonων πληθυσμών, και να θεσπίσουν και να διασφαλίσουν ότι οι φορείς αλήθειας, δικαιοσύνης και συμφιλίωσης διαθέτουν επαρκείς και ικανοποιητικούς πόρους.

B. Πρόσβαση στη δικαιοσύνη και πολλαπλά νομικά συστήματα

24. Η πρόσβαση των αυτοχθόνων γυναικών στη δικαιοσύνη απαιτεί μια πολυεπιστημονική και ολιστική προσέγγιση που να αντικατοπτρίζει την κατανόηση ότι η πρόσβασή τους συνδέεται με άλλες προκλήσεις στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που αντιμετωπίζουν, όπως ο ρατσισμός, η φυλετική διάκριση και οι επιπτώσεις του αποικιοκρατισμού, η διάκριση λόγω φύλου και κοινωνικού φύλου, η διάκριση λόγω κοινωνικοοικονομικής κατάστασης, η διάκριση λόγω αναπηρίας, τα εμπόδια στην πρόσβαση στις γης, τα εδάφη και τους φυσικούς πόρους τους, η έλλειψη επαρκών και πολιτισμικά κατάλληλων υπηρεσιών υγείας και εκπαίδευσης, καθώς και οι διαταραχές και απειλές στην πνευματική τους ζωή. Όπως υποδεικνύουν και άλλοι παγκόσμιοι μηχανισμοί για τα ανθρώπινα δικαιώματα, οι αυτόχθονες πληθυσμοί πρέπει να έχουν πρόσβαση στη δικαιοσύνη, η οποία πρέπει να εγγυάται τόσο από τα κράτη όσο και τα εθνικά και νομικά συστήματα των αυτοχθόνων.

25. Η Επιτροπή επαναλαμβάνει ότι το δικαίωμα των αυτοχθόνων λαών να διατηρούν τις δικές τους δικαστικές δομές και συστήματα αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο των δικαιωμάτων τους στην αυτονομία και την αυτοδιάθεση. Ταυτόχρονα, τα συστήματα δικαιοσύνης των αυτοχθόνων λαών και οι πρακτικές τους πρέπει να είναι συμβατά με τα διεθνή πρότυπα για τα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως αναφέρεται στη Διακήρυξη. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή θεωρεί τη Σύμβαση σημαντικό σημείο αναφοράς τόσο για τα συστήματα δικαιοσύνης των μη αυτοχθόνων όσο και των αυτοχθόνων λαών όσον αφορά την αντιμετώπιση υποθέσεων που σχετίζονται με διακρίσεις εις βάρος γυναικών και κοριτσιών αυτοχθόνων λαών.

26. Στη γενική σύστασή της αριθ. 33 (2015) σχετικά με την πρόσβαση των γυναικών στη δικαιοσύνη, η Επιτροπή αναγνώρισε έξι βασικά στοιχεία της πρόσβασης. Αυτές οι αλληλένδετες συνιστώσες – δικαστική αρμοδιότητα, διαθεσιμότητα, προσβασιμότητα, καλή ποιότητα, παροχή μέσων έννομης προστασίας για τα θύματα και λογοδοσία των συστημάτων δικαιοσύνης – ισχύουν επίσης στην περίπτωση των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών, στις οποίες θα πρέπει να

παρέχεται πρόσβαση στη δικαιοσύνη και στα μέσα έννομης προστασίας με βάση μια προοπτική φύλου, μια διατομεακή προοπτική, μια προοπτική των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών, μια διαπολιτισμική προοπτική και μια πολυεπιστημονική προοπτική, όπως ορίζεται στις παραγράφους 4 και 5 της παρούσας γενικής σύστασης.

27. Σύμφωνα με τα έξι βασικά στοιχεία, τα κράτη πρέπει να διασφαλίζουν ότι όλα τα συστήματα δικαιοσύνης, τόσο τα αυτόχθονα όσο και τα μη αυτόχθονα, ενεργούν εγκαίρως για να προσφέρουν κατάλληλες και αποτελεσματικές λύσεις στις αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια που είναι θύματα και επιζώσες διακρίσεων και έμφυλης βίας. Για να επιτευχθεί αυτό, πρέπει να υπάρχουν διαθέσιμοι διερμηνείς, μεταφραστές, ανθρωπολόγοι, ψυχολόγοι, επαγγελματίες υγείας, δικηγόροι, έμπειροι πολιτισμικοί μεσολαβητές και αυτόχθονες πνευματικές και ιατρικές αρχές, καθώς και εκπαίδευση, που να ενσωματώνει τη διάσταση του φύλου, σχετικά με τις πραγματικότητες, τους πολιτισμούς και τις απόψεις των αυτόχθονων γυναικών και κοριτσιών. Τα συστήματα δικαιοσύνης πρέπει επίσης να διαθέτουν μεθόδους συλλογής αποδεικτικών στοιχείων που να είναι κατάλληλες και συμβατές με τον πολιτισμό και τις απόψεις τους. Οι δικαστικοί λειτουργοί θα πρέπει να εκπαιδεύονται συστηματικά σχετικά με τα δικαιώματα των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών και τις ατομικές και συλλογικές διαστάσεις της ταυτότητάς τους, με στόχο την καλλιέργεια σε αυτούς ενός σημαντικού βαθμού πολιτισμικής ικανότητας όσον αφορά τους αυτοχθόνους πληθυσμούς. Στο πλαίσιο αυτό, είναι ζωτικής σημασίας να γίνονται σεβαστές οι διαφορετικές αντιλήψεις περί δικαιοσύνης και οι διαδικασίες που ακολουθούν τα μη αυτόχθονα και τα αυτόχθονα συστήματα, καθώς και να ακούγονται ενεργά και να συνεργάζονται οι αυτόχθονες πληθυσμοί. Η δικαιοσύνη μπορεί να αποτελέσει για αυτούς μια διαδικασία συμφιλίωσης και θεραπείας, με στόχο την αποκατάσταση της αρμονίας στα εδάφη και τις κοινότητές τους. Τα κράτη θα πρέπει επίσης να προσλαμβάνουν και να διορίζουν προληπτικά αυτόχθονες γυναίκες δικαστές.

28. Τα συμβαλλόμενα κράτη πρέπει να εξασφαλίζουν τη δημιουργία, τη διατήρηση και τη χρηματοδότηση δικαστηρίων και δικαστικών και άλλων οργάνων σε ολόκληρη την επικράτειά τους, σε αστικές, αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές. Τα αυτόχθονα συστήματα δικαιοσύνης πρέπει επίσης να είναι εύκολα προσβάσιμα, επαρκή και αποτελεσματικά. Πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο αξιοποίησης των δικαστικών οδών τόσο στα μη αυτόχθονα όσο και στα αυτόχθονα συστήματα δικαιοσύνης θα πρέπει να είναι διαθέσιμες και να διαδίδονται μεταξύ των αυτόχθονων γυναικών και κοριτσιών. Βασικές δικαστικές υπηρεσίες και δωρεάν υπηρεσίες νομικής συνδρομής θα πρέπει να είναι διαθέσιμες σε κοντινή απόσταση από τις αυτόχθονες γυναίκες και κοινότητες. Τα κράτη πρέπει να λάβουν μέτρα για να διασφαλίσουν ότι οι αυτόχθονες γυναίκες γνωρίζουν πού να αναζητήσουν δικαιοσύνη και ότι τα συστήματα δικαιοσύνης είναι προσβάσιμα, δίκαια και οικονομικά προσιτά.

29. Οι αυτόχθονες γυναίκες αντιμετωπίζουν εμπόδια στην πρόσβασή τους τόσο στα μη αυτόχθονα όσο και στα αυτόχθονα συστήματα δικαιοσύνης, τα οποία μπορεί να είναι ιδιαίτερα σοβαρά στην περίπτωση των αυτόχθονων γυναικών και κοριτσιών με αναπηρίες. Συστατικά τους αρνείται το δικαίωμα σε έννομη προστασία. Ως αποτέλεσμα, πολλές περιπτώσεις διακρίσεων και έμφυλης βίας κατά αυτόχθονων γυναικών και κοριτσιών καταλήγουν σε ατιμωρησία. Τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν

στην πρόσβαση στη δικαιοσύνη και στην αποζημίωση περιλαμβάνουν την έλλειψη πληροφοριών στις αυτόχθονες γλώσσες σχετικά με τα ένδικα μέσα που διατίθενται τόσο στα μη αυτόχθονα όσο και στα αυτόχθονα συστήματα δικαιοσύνης. Άλλα εμπόδια περιλαμβάνουν το κόστος της νομικής συνδρομής και την έλλειψη δωρεάν νομικής βοήθειας, την αδιαφορία για τις εγγυήσεις της δίκαιης δίκης, την απουσία διερμηνέων, συμπεριλαμβανομένων των διερμηνέων νοηματικής γλώσσας, τα δικαστικά έξοδα, τις μεγάλες αποστάσεις από τα δικαστήρια, τις αντιποίνες και τις εκδικητικές ενέργειες εναντίον όσων καταγγέλλουν εγκλήματα, την έλλειψη ταυτοτήτων και μορφών ταυτοποίησης, καθώς και την έλλειψη κατάρτισης των δικαστικών λειτουργών σχετικά με τα δικαιώματα και τις ειδικές ανάγκες των γυναικών. Οι αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια με αναπηρίες αντιμετωπίζουν συχνά εμπόδια όσον αφορά τη φυσική προσβασιμότητα των κτιρίων που στεγάζουν τις αρχές επιβολής του νόμου και τη δικαιοσύνη, καθώς και την προσβασιμότητα σε κρίσιμες πληροφορίες, μεταφορές, επικοινωνίες, διαδικασίες και υπηρεσίες υποστήριξης.

30. Στα μη αυτόχθονα συστήματα δικαιοσύνης, οι αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια συχνά αντιμετωπίζουν ρατσισμό, διαρθρωτική και συστημική φυλετική διάκριση και μορφές περιθωριοποίησης, και συχνά πρέπει να συμμετέχουν σε διαδικασίες που δεν είναι πολιτισμικά κατάλληλες και δεν λαμβάνουν υπόψη τις αυτόχθονες παραδόσεις και πρακτικές. Οι δικαστικές δομές τείνουν να αντικατοπτρίζουν τον συνεχιζόμενο αποικιοκρατισμό. Τα εμπόδια περιλαμβάνουν την απομακρυσμένη θέση των αυτοχθόνων εδαφών, που αναγκάζει τις αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια να διανύουν μεγάλες αποστάσεις για να υποβάλουν καταγγελίες, τον αναλφαβητισμό και την έλλειψη γνώσης των υφιστάμενων νόμων και των δικαστικών οδών. Στις αυτόχθονες γυναίκες συχνά δεν παρέχονται οι υπηρεσίες διερμηνείας που είναι απαραίτητες για την πλήρη συμμετοχή τους στις δικαστικές διαδικασίες, ενώ υπάρχει έλλειψη πολιτισμικά κατάλληλων μεθόδων συλλογής αποδεικτικών στοιχείων. Μεταξύ των δικαστικών λειτουργών, υπάρχει έλλειψη κατάρτισης σχετικά με τα δικαιώματα των αυτόχθονων γυναικών και κοριτσιών σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο. Οι αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια έχουν επίσης περιορισμένη πρόσβαση σε εξειδικευμένη ιατρική περίθαλψη όταν υφίστανται βιασμούς και σεξουαλική βία.

31. Συχνά, τα συστήματα δικαιοσύνης των αυτοχθόνων πληθυσμών κυριαρχούνται από άνδρες και εισάγουν διακρίσεις εις βάρος των γυναικών και των κοριτσιών, παρέχοντάς τους περιορισμένο χώρο για να συμμετέχουν, να εκφράζουν τις ανησυχίες τους και να κατέχουν θέσεις λήψης αποφάσεων. Η Επιτροπή έχει εκφράσει στο παρελθόν την ανησυχία της για την επίδραση των στερεοτύπων σχετικά με το φύλο στη δραστηριότητα των νομικών συστημάτων των αυτοχθόνων πληθυσμών. Γενικά, η Επιτροπή έχει συστήσει τόσο στα συστήματα δικαιοσύνης των αυτοχθόνων όσο και στα συστήματα δικαιοσύνης των μη αυτοχθόνων πληθυσμών να λάβουν μέτρα για να συμμορφωθούν με τα διεθνή πρότυπα για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

32. Οι αυτόχθονες γυναίκες τείνουν επίσης να είναι υπερεκπροσωπούμενες στις φυλακές, να υφίστανται αυθαίρετη προδικαστική κράτηση και να αντιμετωπίζουν διακρίσεις, έμφυλη βία, απάνθρωπη μεταχείριση και μορφές βασανιστηρίων όταν έρχονται σε σύγκρουση με το νόμο. Τα προβλήματα αυτά επιδεινώνονται από τις ελλείψεις στη νομική υποστήριξη που παρέχεται από τους δικηγόρους νομικής αρωγής.

Η Επιτροπή υπογραμμίζει το δικαίωμα κάθε αυτόχθονου κοριτσιού που έρχεται σε σύγκρουση με το νόμο σε δίκαιη δίκη, ισότητα ενώπιον του νόμου και ίση προστασία από το νόμο.

33. Η Επιτροπή συνιστά στα συμβαλλόμενα κράτη:

(α) Να διασφαλίσουν ότι οι αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια έχουν αποτελεσματική πρόσβαση σε επαρκή μη αυτόχθονα και αυτόχθονα συστήματα δικαιοσύνης, χωρίς φυλετικές ή/και έμφυλες διακρίσεις, προκαταλήψεις, στερεότυπα, αντίποινα και εκδικητικές ενέργειες.

(β) Θα λάβουν μέτρα για να διασφαλίσουν ότι οι αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια με αναπηρίες έχουν φυσική πρόσβαση σε κτίρια των αρχών επιβολής του νόμου και της δικαιοσύνης, σε πληροφορίες, μεταφορές, υπηρεσίες υποστήριξης και διαδικασίες που είναι κρίσιμες για την πρόσβασή τους στη δικαιοσύνη.

(γ) Παρέχουν συνεχή κατάρτιση στους δικαστές και σε όλους τους υπαλλήλους επιβολής του νόμου, τόσο στα μη αυτόχθονα όσο και στα αυτόχθονα συστήματα δικαιοσύνης, σχετικά με τα δικαιώματα των αυτόχθονων γυναικών και κοριτσιών και την ανάγκη για μια προσέγγιση της δικαιοσύνης που να καθοδηγείται από τις προοπτικές του φύλου, της διατομεακότητας, των αυτόχθονων γυναικών και κοριτσιών, της διαπολιτισμικότητας και της πολυεπιστημονικότητας, όπως ορίζονται στις παραγράφους 4 και 5. Η κατάρτιση σχετικά με την αυτόχθονη δικαιοσύνη θα πρέπει να αποτελεί μέρος της κατάρτισης όλων των νομικών επαγγελματιών.

(δ) Να προσλαμβάνουν, να εκπαιδεύουν και να διορίζουν γυναίκες δικαστές και άλλο δικαστικό προσωπικό από τις αυτόχθονες κοινότητες, τόσο στα μη αυτόχθονα όσο και στα αυτόχθονα δικαστικά συστήματα.

(ε) Να εξασφαλίζουν ίση πρόσβαση στη δικαιοσύνη για όλες τις αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια, μεταξύ άλλων μέσω της παροχής διαδικαστικών διευκολύνσεων και προσαρμογών για όσες τις χρειάζονται λόγω ηλικίας, αναπηρίας ή ασθένειας, οι οποίες μπορεί να περιλαμβάνουν διερμηνεία στη νοηματική γλώσσα και άλλη επικοινωνιακή υποστήριξη, καθώς και μεγαλύτερα χρονικά περιθώρια για την υποβολή αιτήσεων.

(στ) Διασφάλιση ότι τα δικαστικά συστήματα περιλαμβάνουν διερμηνείς, μεταφραστές, ανθρωπολόγους, ψυχολόγους και επαγγελματίες υγείας που ειδικεύονται και έχουν εκπαιδευτεί στις ανάγκες των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών, δίνοντας προτεραιότητα σε καταρτισμένες γυναίκες των αυτοχθόνων πληθυσμών, και παροχή πληροφοριών σχετικά με τα ένδικα μέσα τόσο στα δικαστικά συστήματα των μη αυτοχθόνων όσο και των αυτοχθόνων πληθυσμών, στις γλώσσες των αυτοχθόνων πληθυσμών και σε προσβάσιμες μορφές. Θα πρέπει να διεξαχθούν εκστρατείες ευαισθητοποίησης για να γίνουν γνωστά αυτά τα ένδικα μέσα και οι οδοί προσφυγής, καθώς και τα μέσα για την αναφορά περιπτώσεων. Οι μηχανισμοί παρακολούθησης είναι ζωτικής σημασίας σε περιπτώσεις έμφυλης βίας και διακρίσεων κατά των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών.

(ζ) Να διασφαλίσουν ότι οι αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια που δεν διαθέτουν επαρκή μέσα και των οποίων η νομική ικανότητα έχει αφαιρεθεί έχουν

πρόσβαση σε δωρεάν και ποιοτική νομική συνδρομή, συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων έμφυλης βίας κατά των γυναικών. Τα κράτη μέρη θα πρέπει να υποστηρίζουν οικονομικά τις μη κυβερνητικές οργανώσεις που παρέχουν δωρεάν και εξειδικευμένη νομική συνδρομή στις αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια.

(η) Να εγγυηθούν ότι οι δικαστικές αρχές, τα ένδικα μέσα και οι υπηρεσίες είναι διαθέσιμα σε αστικές περιοχές και σε κοντινή απόσταση από τα εδάφη των αυτοχθόνων πληθυσμών.

(θ) Να θεσπίσουν μέτρα και πολιτικές στον τομέα της ποινικής δικαιοσύνης, του αστικού και του διοικητικού δικαίου που λαμβάνουν υπόψη τις ιστορικές συνθήκες φτώχειας, ρατσισμού και έμφυλης βίας, οι οποίες έχουν επηρεάσει και συνεχίζουν να επηρεάζουν τις γυναίκες και τα κορίτσια των αυτοχθόνων πληθυσμών.

(ι) Να λάβει μέτρα για να εξασφαλίσει ότι όλες οι αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες και εκπαίδευση σχετικά με τους ισχύοντες νόμους, το νομικό σύστημα και τον τρόπο πρόσβασης τόσο στο μη αυτόχθονικό όσο και στο αυτόχθονικό δικαστικό σύστημα. Τα μέτρα αυτά μπορούν να λάβουν τη μορφή εκστρατειών ευαισθητοποίησης, κοινοτικών εκπαιδεύσεων και νομικών και κινητών κλινικών που παρέχουν αυτές τις πληροφορίες.

(ια) Να διασφαλίσει ότι οι αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια απολαμβάνουν αποτελεσματικά τα δικαιώματα σε δίκαιη δίκη, ισότητα ενώπιον του νόμου και ίση προστασία από το νόμο.

(ιβ) Να διασφαλίσει ότι η πλήρης αποκατάσταση των παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτελεί βασικό στοιχείο της απονομής της δικαιοσύνης τόσο στα μη αυτόχθονα όσο και στα αυτόχθονα συστήματα, συμπεριλαμβανομένης της συνεκτίμησης της πνευματικής και συλλογικής βλάβης.

V. Υποχρεώσεις των κρατών μερών σε σχέση με συγκεκριμένες πτυχές των δικαιωμάτων των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών

A. Πρόληψη και προστασία από τη βία λόγω φύλου κατά των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών (άρθρα 3, 5, 6, 10 (γ), 11, 12, 14 και 16)

34. Η βία λόγω φύλου κατά των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών αποτελεί μορφή διάκρισης σύμφωνα με το άρθρο 1 της Σύμβασης και, ως εκ τούτου, συνεπάγεται όλες τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη Σύμβαση. Σύμφωνα με το άρθρο 2 της Σύμβασης, τα συμβαλλόμενα κράτη πρέπει να λάβουν χωρίς καθυστέρηση μέτρα για την πρόληψη και την εξάλειψη όλων των μορφών έμφυλης βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών. Ομοίως, το άρθρο 22 της Διακήρυξης απαιτεί από τα κράτη να δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στην πλήρη προστασία των δικαιωμάτων των γυναικών των αυτοχθόνων πληθυσμών και να διασφαλίζουν το δικαίωμά τους να ζουν χωρίς βία και διακρίσεις. Η απαγόρευση της έμφυλης βίας κατά των γυναικών αποτελεί αρχή του εθιμικού διεθνούς δικαίου και ισχύει για τις γυναίκες και τα κορίτσια των αυτοχθόνων πληθυσμών.

35. Η έμφυλη βία επηρεάζει δυσανάλογα τις αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια. Τα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία δείχνουν ότι οι αυτόχθονες γυναίκες είναι πιο πιθανό να υποστούν βιασμό από τις μη αυτόχθονες γυναίκες. Εκτιμάται ότι μία στις τρεις αυτόχθονες γυναίκες βιάζεται κατά τη διάρκεια της ζωής της. Ενώ υπάρχουν όλο και περισσότερες ενδείξεις για το μέγεθος, τη φύση και τις συνέπειες της έμφυλης βίας σε παγκόσμιο επίπεδο, οι γνώσεις σχετικά με τη συχνότητά της έναντι των αυτόχθονων γυναικών είναι περιορισμένες και τείνουν να διαφέρουν σημαντικά ανάλογα με το θέμα και την περιοχή. Η Επιτροπή τονίζει την ανάγκη τα κράτη να αναλάβουν προσπάθειες συλλογής δεδομένων, σε συνεργασία με αυτόχθονες οργανώσεις και κοινότητες, προκειμένου να κατανοήσουν την έκταση του προβλήματος της έμφυλης βίας κατά των αυτόχθονων γυναικών και κοριτσιών. Τονίζει επίσης την ανάγκη τα κράτη να αντιμετωπίσουν τη διάκριση, τα στερεότυπα και την κοινωνική νομιμοποίηση της έμφυλης βίας κατά αυτών.

36. Η Επιτροπή εκφράζει την ανησυχία της για τις πολλές μορφές έμφυλης βίας που διαπράττονται κατά των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών, οι οποίες συμβαίνουν σε όλους τους χώρους και σφαίρες της ανθρώπινης αλληλεπίδρασης, συμπεριλαμβανομένης της οικογένειας, της κοινότητας, των δημόσιων χώρων, του χώρου εργασίας, των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και του ψηφιακού χώρου. Η βία μπορεί να είναι ψυχολογική, σωματική, σεξουαλική, οικονομική, πολιτική ή μια μορφή βασανιστηρίων. Συχνά διαπράττεται πνευματική βία κατά των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών, βλάπτοντας τη συλλογική ταυτότητα των κοινοτήτων τους και τη σύνδεσή τους με την πνευματική τους ζωή, τον πολιτισμό, τα εδάφη, το περιβάλλον και τους φυσικούς πόρους. Η βία κατά των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών με αναπηρίες και των ηλικιωμένων γυναικών των αυτοχθόνων πληθυσμών συμβαίνει συχνά σε ιδρύματα, ιδίως σε κλειστά και διαχωρισμένα ιδρύματα. Οι γυναίκες και τα κορίτσια των αυτοχθόνων πληθυσμών είναι συχνά θύματα βιασμού, παρενόχλησης, εξαφανίσεων, δολοφονιών και γυναικοκτονιών.

37. Η αναγκαστική εκτόπιση είναι μια σημαντική μορφή βίας που επηρεάζει τις αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια, διακόπτοντας τη σύνδεσή τους με τη γη, τα εδάφη και τους φυσικούς πόρους τους και βλάπτοντας μόνιμα τα σχέδια ζωής και τις κοινότητές τους. Επηρεάζονται επίσης αρνητικά από την περιβαλλοντική βία, η οποία μπορεί να λάβει τη μορφή περιβαλλοντικής βλάβης, υποβάθμισης, ρύπανσης ή αδυναμίας του κράτους να αποτρέψει προβλέψιμες βλάβες που συνδέονται με την κλιματική αλλαγή. Άλλες μορφές βίας που τις επηρεάζουν περιλαμβάνουν την εκμετάλλευση της πορνείας, σύγχρονες μορφές δουλείας, όπως η οικιακή υποτέλεια, η αναγκαστική παρένθετη μητρότητα, η στοχοποίηση ηλικιωμένων ανύπαντρων γυναικών ως μαγισσών ή φορέων κακών πνευμάτων, ο στιγματισμός των παντρεμένων γυναικών που δεν μπορούν να τεκνοποιήσουν και ο ακρωτηριασμός των γυναικείων γεννητικών οργάνων. Η Επιτροπή υπογραμμίζει, ιδίως, το πρόβλημα της εμπορίας ανθρώπων που επηρεάζει τις αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια, το οποίο προκύπτει από τη στρατιωτικοποίηση των αυτόχθονων εδαφών από τους εθνικούς στρατούς, το οργανωμένο έγκλημα, τις δραστηριότητες εξόρυξης και υλοτομίας και τα καρτέλ ναρκωτικών, καθώς και από την επέκταση των στρατιωτικών βάσεων σε εδάφη και περιοχές των αυτοχθόνων πληθυσμών.

38. Η έμφυλη βία κατά των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών υποδηλώνεται σε μεγάλο βαθμό και οι δράστες απολαμβάνουν συνήθως ατιμωρησία, λόγω της εξαιρετικά περιορισμένης πρόσβασης των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών στη δικαιοσύνη, καθώς και των μεροληπτικών ή ελαττωματικών συστημάτων ποινικής δικαιοσύνης. Ο ρατσισμός, η περιθωριοποίηση, η φτώχεια και η κατάχρηση αλκοόλ και ουσιών αυξάνουν τον κίνδυνο έμφυλης βίας εναντίον τους. Υποφέρουν από έμφυλη βία που διαπράττεται ή ανέχεται τόσο από κρατικούς όσο και από μη κρατικούς φορείς. Οι κρατικοί φορείς περιλαμβάνουν μέλη κυβερνήσεων, ενόπλων δυνάμεων, αρχών επιβολής του νόμου και δημόσιων ιδρυμάτων, συμπεριλαμβανομένων των τομέων της υγείας και της εκπαίδευσης, καθώς και των φυλακών. Οι μη κρατικοί φορείς περιλαμβάνουν ιδιώτες, επιχειρήσεις, ιδιωτικές εταιρείες, παραστρατιωτικές και ανταρτικές ομάδες, παράνομους φορείς και θρησκευτικά ιδρύματα.

39. Τα κράτη μέρη έχουν την υποχρέωση να επιδεικνύουν τη δέουσα επιμέλεια για την πρόληψη, τη διερεύνηση και την τιμωρία των δραστών και να παρέχουν αποζημίωση στις αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια που είναι θύματα έμφυλης βίας. Η υποχρέωση αυτή ισχύει τόσο για τα μη αυτόχθονα όσο και για τα αυτόχθονα συστήματα δικαιοσύνης. Η δέουσα επιμέλεια πρέπει να εφαρμόζεται με βάση τις προοπτικές του φύλου, της διατομεακότητας, των αυτόχθονων γυναικών, της διαπολιτισμικότητας και της πολυεπιστημονικότητας, όπως ορίζονται στις παραγράφους 4 και 5, και λαμβάνοντας υπόψη τις έμφυλες αιτίες και επιπτώσεις της βίας που βιώνουν οι αυτόχθονες γυναίκες.

40. Η έμφυλη βία κατά των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών υπονομεύει τον συλλογικό πνευματικό, πολιτιστικό και κοινωνικό ιστό των αυτοχθόνων πληθυσμών και των κοινοτήτων τους και προκαλεί συλλογική και, σε ορισμένες περιπτώσεις, διαγενεακή βλάβη. Η σεξουαλική βία κατά των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών έχει χρησιμοποιηθεί από πολλούς παράγοντες κατά τη διάρκεια ένοπλων συγκρούσεων και περιόδων αναταραχής ως όπλο πολέμου και ως στρατηγική για τον έλεγχο και τη βλάβη αυτόχθονων κοινοτήτων.

41. Τα κράτη πρέπει να διαθέτουν ένα αποτελεσματικό νομικό πλαίσιο και επαρκείς υπηρεσίες υποστήριξης για την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας. Τα πλαίσια αυτά πρέπει να περιλαμβάνουν μέτρα για την πρόληψη, τη διερεύνηση, την τιμωρία των δραστών και την παροχή βοήθειας και αποζημίωσης στις αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια που είναι θύματα, καθώς και υπηρεσίες για την αντιμετώπιση και τον μετριασμό των επιβλαβών συνεπειών της έμφυλης βίας. Η γενική αυτή υποχρέωση επεκτείνεται σε όλους τους τομείς δράσης του κράτους, συμπεριλαμβανομένων των νομοθετικών, εκτελεστικών και δικαστικών οργάνων, σε περιφερειακό, εθνικό και τοπικό επίπεδο, καθώς και στις ιδιωτικοποιημένες υπηρεσίες. Απαιτεί τη διαμόρφωση νομικών κανόνων, μεταξύ άλλων σε συνταγματικό επίπεδο, και τον σχεδιασμό δημόσιων πολιτικών, προγραμμάτων, θεσμικών πλαισίων και μηχανισμών παρακολούθησης με στόχο την εξάλειψη όλων των μορφών έμφυλης βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών, είτε διαπράττονται από κρατικούς είτε από μη κρατικούς φορείς.

42. Η Επιτροπή συνιστά στα κράτη μέρη:

(α) Να θεσπίσουν και να εφαρμόσουν αποτελεσματικά νομοθεσία που προλαμβάνει, απαγορεύει και αντιμετωπίζει τη βία λόγω φύλου κατά των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών, ενσωματώνοντας τις διασταυρούμενες, διαπολιτισμικές και διεπιστημονικές προοπτικές, όπως ορίζονται στις παραγράφους 4 και 5. Η νομοθεσία και η εφαρμογή της θα πρέπει επίσης να λαμβάνουν επαρκώς υπόψη τον κύκλο ζωής όλων των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών και των κοριτσιών με αναπηρίες.

(β) Αναγνωρίζουν, προλαμβάνουν, αντιμετωπίζουν, τιμωρούν και εξαλείφουν όλες τις μορφές έμφυλης βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών, συμπεριλαμβανομένης της περιβαλλοντικής, πνευματικής, πολιτικής, δομικής, θεσμικής και πολιτισμικής βίας, καθώς και της βίας που αποδίδεται στις εξορυκτικές βιομηχανίες.

(γ) Να διασφαλίζουν ότι οι αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια έχουν έγκαιρη και αποτελεσματική πρόσβαση τόσο στα μη αυτόχθονα όσο και στα αυτόχθονα συστήματα δικαιοσύνης, συμπεριλαμβανομένων των προστατευτικών διαταγών και των μηχανισμών πρόληψης, όταν χρειάζεται, καθώς και στην αποτελεσματική διερεύνηση των περιπτώσεων αγνοουμένων και δολοφονημένων αυτόχθονων γυναικών και κοριτσιών, χωρίς καμία μορφή διάκρισης και προκατάληψης.

(δ) Κατάργηση όλων των νόμων που εμποδίζουν ή αποτρέπουν τις αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια από το να καταγγέλλουν περιστατικά έμφυλης βίας, όπως οι νόμοι περί κηδεμονίας που στερούν από τις γυναίκες την ικανότητα να ενεργούν νομικά ή περιορίζουν τη δυνατότητα των γυναικών με αναπηρία να καταθέτουν ως μάρτυρες στο δικαστήριο. την πρακτική της λεγόμενης «προστατευτικής κράτησης»· τους περιοριστικούς νόμους περί μετανάστευσης που αποθαρρύνουν τις γυναίκες, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστριών και των μη μεταναστριών οικιακών βοηθών, από το να καταγγέλλουν τέτοια περιστατικά βίας· και τους νόμους που επιτρέπουν τη διπλή σύλληψη σε περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας ή τη δίωξη των γυναικών όταν ο δράστης α

(ε) Να διασφαλιστεί ότι οι υπηρεσίες υποστήριξης, συμπεριλαμβανομένης της ιατρικής περίθαλψης, της ψυχοκοινωνικής συμβουλευτικής και της επαγγελματικής κατάρτισης, καθώς και οι υπηρεσίες επανένταξης και τα καταφύγια, είναι διαθέσιμες, προσβάσιμες και πολιτισμικά κατάλληλες για τις αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια που είναι θύματα έμφυλης βίας. Όλες οι υπηρεσίες πρέπει να σχεδιαστούν με διαπολιτισμικές και διεπιστημονικές προοπτικές, όπως ορίζεται στην παράγραφο 5, και να διαθέτουν επαρκείς οικονομικούς πόρους.

(στ) Να παρέχει πόρους στις αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια που έχουν επιβιώσει από έμφυλη βία, ώστε να έχουν πρόσβαση στο νομικό σύστημα για να καταγγέλλουν περιπτώσεις τέτοιας βίας. Οι πόροι μπορούν να περιλαμβάνουν μεταφορά, νομική βοήθεια και εκπροσώπηση, καθώς και πρόσβαση σε πληροφορίες στις αυτόχθονες γλώσσες.

(ζ) Τα κράτη πρέπει να ενεργούν με τη δέουσα επιμέλεια για την πρόληψη κάθε μορφής βίας, απάνθρωπης μεταχείρισης και βασανιστηρίων κατά των αυτοχθόνων γυναικών και κοριτσιών που στερούνται της ελευθερίας τους. Τα κράτη πρέπει να

διασφαλίζουν ότι, όταν συμβαίνουν τέτοια περιστατικά, διερευνώνται και τιμωρούνται κατάλληλα. Τα κράτη πρέπει επίσης να λαμβάνουν μέτρα για να διασφαλίζουν ότι οι αυτοχθόνες γυναίκες και κορίτσια που στερούνται της ελευθερίας τους γνωρίζουν πού και πώς να καταγγέλλουν τέτοια περιστατικά. Τα κράτη πρέπει να δώσουν προτεραιότητα σε πολιτικές και προγράμματα που προωθούν την κοινωνική επανένταξη των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών που έχουν στερηθεί την ελευθερία τους, με σεβασμό στον πολιτισμό, τις απόψεις και τις γλώσσες τους.

(η) Τα κράτη πρέπει να τηρούν τις υποχρεώσεις τους βάσει του διεθνούς δικαίου για τα ανθρώπινα δικαιώματα και του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου σε καταστάσεις ένοπλης σύγκρουσης, συμπεριλαμβανομένης της απαγόρευσης κάθε μορφής διακρίσεων και έμφυλης βίας κατά αμάχων και εχθρικών μαχητών, καθώς και της πρόκλησης ζημιών στη γη, στους φυσικούς πόρους και στο περιβάλλον.

(θ) Να συλλέγουν συστηματικά αναλυτικά στοιχεία και να διεξάγουν μελέτες, σε συνεργασία με τις αυτόχθονες κοινότητες και οργανώσεις, για να αξιολογήσουν την έκταση, τη σοβαρότητα και τις βαθιές αιτίες της έμφυλης βίας κατά των αυτόχθονων γυναικών και κοριτσιών, ιδίως της σεξουαλικής βίας και εκμετάλλευσης, προκειμένου να διαμορφώσουν μέτρα για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της βίας αυτής.

B. Δικαίωμα στην αποτελεσματική συμμετοχή στην πολιτική και δημόσια ζωή (άρθρα 7, 8 και 14)

43. Οι αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια τείνουν να αποκλείονται από τη λήψη αποφάσεων σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο, καθώς και στις δικές τους κοινότητες και στα αυτόχθονα συστήματα. Σύμφωνα με το άρθρο 7 της Σύμβασης, έχουν το δικαίωμα στην αποτελεσματική συμμετοχή σε όλα τα επίπεδα της πολιτικής, δημόσιας και κοινοτικής ζωής. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων εντός των κοινοτήτων τους, καθώς και με τις προγονικές και άλλες αρχές, τις διαδικασίες συναίνεσης και διαβούλευσης σχετικά με τις οικονομικές δραστηριότητες που ασκούνται από κρατικούς και ιδιωτικούς φορείς σε αυτόχθονες περιοχές, τις θέσεις στο δημόσιο τομέα και στη λήψη αποφάσεων σε τοπικό, εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο, καθώς και το έργο τους ως υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

44. Οι αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια αντιμετωπίζουν πολλαπλά και αλληλένδετα εμπόδια στην αποτελεσματική, ουσιαστική και πραγματική συμμετοχή τους. Τα εμπόδια αυτά περιλαμβάνουν την πολιτική βία, την έλλειψη ή την άνιση πρόσβαση στην εκπαίδευση, τον αναλφαριθμητισμό, τον ρατσισμό, τον σεξισμό, τις διακρίσεις με βάση την κοινωνική τάξη και την οικονομική κατάσταση, τους γλωσσικούς περιορισμούς, την ανάγκη να διανύουν μεγάλες αποστάσεις για να έχουν πρόσβαση σε οποιαδήποτε μορφή συμμετοχής, την άρνηση πρόσβασης σε υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας και των σχετικών δικαιωμάτων, και την έλλειψη πρόσβασης, οικονομικής στήριξης και πληροφοριών σχετικά με τις νομικές, πολιτικές, θεσμικές, κοινοτικές και κοινωνικές διαδικασίες για την άσκηση του εκλογικού δικαιώματος, την

υποβολή υποψηφιότητας για πολιτικά αξιώματα, την οργάνωση εκστρατειών και την εξασφάλιση χρηματοδότησης. Τα εμπόδια στη συμμετοχή μπορεί να είναι ιδιαίτερα υψηλά σε καταστάσεις ένοπλης σύγκρουσης, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών μεταβατικής δικαιοσύνης, στις οποίες οι αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια και οι οργανώσεις τους συχνά αποκλείονται από τις ειρηνευτικές διαπραγματεύσεις ή δέχονται επιθέσεις και απειλές όταν προσπαθούν να συμμετάσχουν. Τα κράτη μέρη πρέπει να ενεργήσουν άμεσα για να εξασφαλίσουν ότι όλες οι αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια έχουν πρόσβαση σε υπολογιστές, στο Διαδίκτυο και σε άλλες μορφές τεχνολογίας, ώστε να διευκολυνθεί η πλήρης ένταξή τους στον ψηφιακό κόσμο.

45. Η Επιτροπή αναγνωρίζει τις απειλές που αντιμετωπίζουν οι αυτόχθονες γυναίκες υπερασπίστριες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, το έργο των οποίων προστατεύεται από το δικαίωμα συμμετοχής στην πολιτική και δημόσια ζωή. Ιδιαίτερα εκτεθειμένες σε κίνδυνο είναι οι αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια που υπερασπίζονται τα περιβαλλοντικά ανθρώπινα δικαιώματα στο πλαίσιο της προώθησης των δικαιωμάτων τους επί της γης και του εδάφους, καθώς και εκείνες που αντιτίθενται στην υλοποίηση αναπτυξιακών έργων χωρίς την ελεύθερη, εκ των προτέρων και εν επιγνώσει συγκατάθεση των ενδιαφερόμενων αυτόχθ. Σε πολλές περιπτώσεις, οι αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια που υπερασπίζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα αντιμετωπίζουν δολοφονίες, απειλές και παρενόχληση, αυθαίρετες κρατήσεις, μορφές βασανιστηρίων, καθώς και ποινικοποίηση, στιγματισμό και δυσφήμιση του έργου τους. Πολλές οργανώσεις αυτόχθονων γυναικών και κοριτσιών αντιμετωπίζουν εμπόδια στην αναγνώρισή τους ως νομικά πρόσωπα σε εθνικό επίπεδο, γεγονός που δυσχεραίνει την πρόσβασή τους σε χρηματοδότηση και την ικανότητά τους να εργάζονται ελεύθερα και ανεξάρτητα. Η Επιτροπή θεωρεί ότι τα κράτη μέρη πρέπει να λάβουν άμεσα μέτρα που να λαμβάνουν υπόψη τις διακρίσεις λόγω φύλου, προκειμένου να αναγνωρίσουν δημοσίως, να υποστηρίξουν και να προστατεύσουν τη ζωή, την ελευθερία, την ασφάλεια και την αυτοδιάθεση των γυναικών και των κοριτσιών που υπερασπίζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα των αυτοχθόνων πληθυσμών, καθώς και να εξασφαλίσουν ασφαλείς συνθήκες και ένα ευνοϊκό περιβάλλον για το έργο υπεράσπισης των δικαιωμάτων τους, χωρίς διακρίσεις, ρατσισμό, δολοφονίες, παρενόχληση και βία.

46. Η Επιτροπή συνιστά στα συμβαλλόμενα κράτη:

(α) Σύμφωνα με τις γενικές συστάσεις αριθ. 23 (1997) σχετικά με τις γυναίκες στην πολιτική και δημόσια ζωή και αριθ. 25 (2004) σχετικά με τα προσωρινά ειδικά μέτρα, καθώς και τα άρθρα 18, 19, 32.1 και 44 της Διακήρυξης, να προωθήσουν την ουσιαστική, πραγματική και ενημερωμένη συμμετοχή των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών στην πολιτική και δημόσια ζωή και σε όλα τα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένων των θέσεων λήψης αποφάσεων, η οποία μπορεί να περιλαμβάνει προσωρινά ειδικά μέτρα, όπως ποσοτώσεις, στόχους, κίνητρα και προσπάθειες για τη διασφάλιση της ισότητας στην εκπροσώπηση·

(β) Να θεσπίσουν μηχανισμούς λογοδοσίας για την πρόληψη της διάκρισης κατά των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών από τα πολιτικά κόμματα και τα συνδικάτα και να διασφαλίσουν ότι έχουν αποτελεσματική πρόσβαση σε δικαστικές προσφυγές που λαμβάνουν υπόψη το φύλο, προκειμένου να καταγγέλλουν τέτοιες παραβιάσεις όταν συμβαίνουν. Είναι επίσης ζωτικής σημασίας

να εκπαιδεύονται οι δημόσιοι υπάλληλοι σχετικά με το δικαίωμα των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών να συμμετέχουν στη δημόσια ζωή.

(γ) Διάδοση προσβάσιμων πληροφοριών μεταξύ των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών, καθώς και στην κοινωνία γενικότερα, σχετικά με τις ευκαιρίες άσκησης του δικαιώματός τους να ψηφίζουν, να συμμετέχουν στη δημόσια ζωή και να υποβάλλουν υποψηφιότητα σε εκλογές, και προώθηση της πρόσληψής τους στη δημόσια διοίκηση, συμπεριλαμβανομένων των θέσεων λήψης αποφάσεων. Τα μέτρα για τη διευκόλυνση της προσβασιμότητας των γυναικών και των κοριτσιών με αναπηρίες μπορούν να περιλαμβάνουν τη χρήση νοηματικής γλώσσας, ευανάγνωστων κειμένων και γραφή Braille.

(δ) Να ενεργεί με τη δέουσα επιμέλεια για την πρόληψη, τη διερεύνηση και την τιμωρία όλων των μορφών πολιτικής βίας κατά των γυναικών πολιτικών, υποψηφίων, υπερασπιστριών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ακτιβιστριών σε εθνικό, τοπικό και κοινοτικό επίπεδο, και να αναγνωρίζει και να σέβεται τις παραδοσιακές μορφές οργάνωσης και την εκλογή εκπροσώπων.

(ε) Να δημιουργήσει, να προωθήσει και να εξασφαλίσει την πρόσβαση των γυναικών των αυτοχθόνων πληθυσμών σε πολιτικά αξιώματα μέσω της χρηματοδότησης την κατάρτιση δεξιοτήτων, τα κίνητρα, τις δραστηριότητες ευαισθητοποίησης των πολιτικών κομμάτων για να τις ορίσουν ως υποψήφιες, καθώς και τις κατάλληλες εγκαταστάσεις υγειονομικής περίθαλψης και φροντίδας παιδιών, καθώς και υπηρεσίες υποστήριξης για τη φροντίδα ηλικιωμένων, να θεσπίσουν τα απαραίτητα νομοθετικά μέτρα και μεταρρυθμίσεις για να διασφαλίσουν το δικαίωμα πολιτικής συμμετοχής των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών και να δημιουργήσουν κίνητρα και μηχανισμούς παρακολούθησης, καθώς και κυρώσεις για την παράλειψη των πολιτικών κομμάτων να εφαρμόσουν προσωρινά ειδικά μέτρα για την αύξηση της πολιτικής συμμετοχής των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών.

(στ) Να διασφαλίσουν ότι οι οικονομικές δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που σχετίζονται με την υλοτομία, την ανάπτυξη, τις επενδύσεις, τον τουρισμό, την εξόρυξη, τα προγράμματα μετριασμού και προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και τα έργα διατήρησης, υλοποιούνται μόνο σε αυτόχθονες περιοχές και προστατευόμενες περιοχές με την αποτελεσματική συμμετοχή των αυτόχθονων γυναικών, συμπεριλαμβανομένου του πλήρους σεβασμού του δικαιώματός τους στην ελεύθερη, εκ των προτέρων και ενημερωμένη συγκατάθεση και των κατάλληλων διαδικασιών διαβούλευσης. Είναι ζωτικής σημασίας οι οικονομικές αυτές δραστηριότητες να μην έχουν αρνητικές επιπτώσεις στα ανθρώπινα δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένων εκείνων των αυτόχθονων γυναικών και κοριτσιών.

(ζ) Σύμφωνα με τη γενική σύσταση αριθ. 30 (2013) σχετικά με τις γυναίκες σε καταστάσεις πρόληψης συγκρούσεων, συγκρούσεων και μετασυγκρουσιακών καταστάσεων και την απόφαση 1325 (2000) του Συμβουλίου Ασφαλείας και τις επακόλουθες αποφάσεις, να διασφαλίζουν και να δημιουργούν χώρους για τις αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια να συμμετέχουν ως υπεύθυνες λήψης αποφάσεων και παράγοντες στις προσπάθειες οικοδόμησης της ειρήνης και στις διαδικασίες μεταβατικής δικαιοσύνης.

(η) Να λάβει προληπτικά και αποτελεσματικά μέτρα για την αναγνώριση, την υποστήριξη και την προστασία της ζωής, της ακεραιότητας και του έργου των γυναικών υπερασπιστριών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των αυτοχθόνων πληθυσμών και να διασφαλίσει ότι ασκούν τις δραστηριότητές τους σε ασφαλές, ευνοϊκό και χωρίς αποκλεισμούς περιβάλλον. Τα κρατικά μέτρα θα πρέπει να περιλαμβάνουν τη δημιουργία εξειδικευμένων κυβερνητικών μηχανισμών για την προστασία των γυναικών υπερασπιστριών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με την πραγματική και ουσιαστική συμμετοχή τους και σε συνεργασία με αυτόχθονες πληθυσμούς.

Γ. Δικαίωμα στην εκπαίδευση (άρθρα 5 και 10)

47. Οι αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια αντιμετωπίζουν πολλαπλά εμπόδια στην εγγραφή, τη διατήρηση και την ολοκλήρωση της εκπαίδευσης σε όλα τα επίπεδα και σε μη παραδοσιακούς τομείς. Μερικά από τα σημαντικότερα εμπόδια στην εκπαίδευσή τους περιλαμβάνουν: την έλλειψη εκπαιδευτικών εγκαταστάσεων που έχουν σχεδιαστεί, δημιουργηθεί ή ελέγχονται από αυτόχθονες πληθυσμούς, τη φτώχεια, τα διακριτικά στερεότυπα και την περιθωριοποίηση λόγω φύλου, την περιορισμένη πολιτισμική συνάφεια των εκπαιδευτικών προγραμμάτων σπουδών, τη διδασκαλία αποκλειστικά στην κυρίαρχη γλώσσα και την έλλειψη σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης. Οι αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια συχνά πρέπει να διανύουν μεγάλες αποστάσεις για να φτάσουν στο σχολείο και διατρέχουν κίνδυνο έμφυλης βίας κατά τη διαδρομή και κατά την άφιξή τους. Στο σχολείο, ενδέχεται να υποστούν σεξουαλική βία, σωματική τιμωρία ή εκφοβισμό. Η έμφυλη βία και η διάκριση στην εκπαίδευση είναι ιδιαίτερα έντονες όταν εφαρμόζονται πολιτικές αναγκαστικής αφομοίωσης στα σχολεία. Τα αυτόχθονα κορίτσια με αναπηρίες αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα εμπόδια στην πρόσβαση και τη διατήρηση της φοίτησης, όπως η έλλειψη φυσικής προσβασιμότητας, η άρνηση των σχολικών αρχών να τα εγγράψουν και η εξάρτηση από διαχωρισμένα σχολεία για παιδιά με αναπηρίες. Οι αναγκαστικοί γάμοι και/ή οι γάμοι ανηλίκων, η σεξουαλική βία και οι εγκυμοσύνες εφήβων, το δυσανάλογο βάρος των οικογενειακών ευθυνών, η παιδική εργασία, οι φυσικές καταστροφές και οι ένοπλες συγκρούσεις μπορούν επίσης να εμποδίσουν την πρόσβαση των αυτόχθονων κοριτσιών στο σχολείο.

48. Η Επιτροπή συνιστά στα συμβαλλόμενα κράτη:

(α) Να διασφαλίσουν ότι οι αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια απολαμβάνουν πλήρως το δικαίωμα στην εκπαίδευση:

(i) Εγγυώμενοι την ίση πρόσβασή τους σε ποιοτική εκπαίδευση σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης, μεταξύ άλλων υποστηρίζοντας τους αυτόχθονες πληθυσμούς στην πραγματοποίηση των δικαιωμάτων που εγγυάται η Διακήρυξη στα άρθρα 14 και 15.

(ii) την καταπολέμηση των διακρίσεων που βασίζονται σε στερεότυπα σχετικά με την καταγωγή, την ιστορία, τον πολιτισμό και τις εμπειρίες των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών,

(iii) τη δημιουργία προγραμμάτων υποτροφιών και οικονομικής ενίσχυσης για την προώθηση της εγγραφής των γυναικών και των κοριτσιών αυτοχθόνων πληθυσμών σε προγράμματα σπουδών, συμπεριλαμβανομένων μη παραδοσιακών τομέων όπως οι επιστήμες, η τεχνολογία, η μηχανική και τα μαθηματικά, καθώς και οι τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ), και την αναγνώριση και προστασία της γνώσης των αυτοχθόνων πληθυσμών και της συμβολής τους, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών στην επιστήμη και την τεχνολογία,

(iv) Δημιουργία διεπιστημονικών συστημάτων υποστήριξης για τις αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια, με στόχο τη μείωση του άνισου μεριδίου τους στην άμισθη εργασία φροντίδας και την καταπολέμηση των παιδικών γάμων, καθώς και την παροχή βοήθειας στα θύματα για την αναφορά πράξεων έμφυλης βίας και εργασιακής εκμετάλλευσης. Τα συστήματα κοινωνικής υποστήριξης πρέπει να είναι λειτουργικά αποτελεσματικά, προσβάσιμα και να ανταποκρίνονται στις πολιτισμικές απαιτήσεις,

(β) Να εξασφαλίσουν ποιοτική εκπαίδευση που να είναι χωρίς αποκλεισμούς, προσβάσιμη και οικονομικά προσιτή για όλες τις αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια, συμπεριλαμβανομένων εκείνων με αναπηρίες. Τα κράτη πρέπει να άρουν τα εμπόδια και να παρέχουν επαρκείς πόρους και εγκαταστάσεις για να εξασφαλίσουν ότι οι αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια με αναπηρίες έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση. Τα κράτη πρέπει να εγγυηθούν τη διαθεσιμότητα σεξουαλικής εκπαίδευσης κατάλληλης για την ηλικία, βασισμένης στην επιστημονική έρευνα,

(γ) Να προωθήσουν την υιοθέτηση προγραμμάτων σπουδών που αντικατοπτρίζουν την εκπαίδευση, τις γλώσσες, τις κουλτούρες, την ιστορία, τα συστήματα γνώσης και τις επιστημολογίες των αυτοχθόνων πληθυσμών. Αυτές οι προσπάθειες πρέπει να επεκταθούν σε όλα τα σχολεία, συμπεριλαμβανομένων των γενικών σχολείων. Η υιοθέτηση των προγραμμάτων σπουδών πρέπει να γίνεται με τη συμμετοχή των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών.

Δ. Δικαίωμα στην εργασία (άρθρα 11 και 14)

49. Οι αυτόχθονες γυναίκες έχουν περιορισμένη πρόσβαση σε αξιοπρεπή, ασφαλή και επαρκώς αμειβόμενη απασχόληση, γεγονός που υπονομεύει την οικονομική τους αυτονομία. Συμβάλλουν σημαντικά στον γεωργικό τομέα, αλλά υπερεκπροσωπούνται στη γεωργία αυτοσυντήρησης, σε θέσεις εργασίας χαμηλής ειδίκευσης, μερικής απασχόλησης, εποχιακές, χαμηλά αμειβόμενες ή μη αμειβόμενες, καθώς και σε οικιακές δραστηριότητες. Σημαντικός αριθμός γυναικών και κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών ασχολείται επίσης με οικιακές εργασίες με χαμηλή αμοιβή και επισφαλείς συνθήκες εργασίας. Η υπερεκπροσώπησή τους στην άτυπη απασχόληση μεταφράζεται σε χαμηλό εισόδημα, παροχές και κοινωνική προστασία. Αντιμετωπίζουν επίσης διακρίσεις λόγω στερεοτύπων για το φύλο και φυλετικές προκαταλήψεις στον χώρο εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της συχνής απαγόρευσης να φορούν την ενδυμασία. Οι αυτόχθονες γυναίκες συχνά αντιμετωπίζουν μορφές έμφυλης βίας και παρενόχλησης στην εργασία, και η μεταχείρισή τους μπορεί να ισοδυναμεί με καταναγκαστική εργασία και μορφές δουλείας. Τα κράτη πρέπει να δημιουργήσουν ίσες ευκαιρίες για τις αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια, ώστε να έχουν πρόσβαση στην

απαραίτητη εκπαίδευση και κατάρτιση που απαιτείται για να αυξήσουν τις προοπτικές απασχόλησής τους και να διευκολυνθεί η μετάβασή τους από την άτυπη στην επίσημη οικονομία. Τα κράτη πρέπει επίσης να εγγυηθούν ότι οι αυτόχθονες πληθυσμοί και οι γυναίκες θα συνεχίσουν να ασκούν τα επαγγέλματά τους και να επωφελούνται από τις ασχολίες τους, χωρίς διακρίσεις.

50. Η Επιτροπή συνιστά στα κράτη μέρη:

(α) Να εξασφαλίσουν ίσες, ασφαλείς, δίκαιες και ευνοϊκές συνθήκες εργασίας και εισοδηματική ασφάλεια για τις αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια, μεταξύ άλλων με:

(i) Την επέκταση και προώθηση των ευκαιριών επαγγελματικής κατάρτισης και εξειδίκευσης για αυτές.

(ii) της επέκτασης των ευκαιριών για τις αυτόχθονες γυναίκες να διευθύνουν επιχειρήσεις και να γίνουν επιχειρηματίες. Τα κράτη πρέπει να υποστηρίζουν τις επιχειρήσεις που διευθύνονται από αυτόχθονες γυναίκες και να βοηθούν τις αυτόχθονες κοινότητες να δημιουργούν πλούτο, βελτιώνοντας την πρόσβαση σε κεφάλαια και επιχειρηματικές ευκαιρίες.

(iii) της διευκόλυνσης της μετάβασής τους από την άτυπη στην επίσημη οικονομία, εάν το επιθυμούν.

(iv) της προστασίας της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία των αυτόχθονων γυναικών σε όλες τις μορφές εργασίας.

(v) Επέκταση της κάλυψης της κοινωνικής προστασίας και παροχή επαρκών υπηρεσιών φροντίδας παιδιών για τις αυτόχθονες γυναίκες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που είναι αυτοαπασχολούμενες.

(vi) Εγγύηση ότι οι αυτόχθονες πληθυσμοί και οι γυναίκες μπορούν να συνεχίσουν να ασκούν τα επαγγέλματά τους και να επωφελούνται από αυτά, χωρίς διακρίσεις, καθώς και εγγύηση των συλλογικών δικαιωμάτων επί της γης στην οποία ασκούνται τα επαγγέλματα αυτά.

(vii) Πλήρης ενσωμάτωση του δικαιώματος σε δίκαιες και ευνοϊκές συνθήκες εργασίας και της αρχής της ίσης αμοιβής για εργασία ίσης αξίας στα νομικά και πολιτικά πλαίσια, με ιδιαίτερη προσοχή στις αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια που εργάζονται νόμιμα. Τα κράτη μέρη θα πρέπει να προωθούν την επιχειρηματικότητα, διασφαλίζοντας ότι οι αυτόχθονες γυναίκες έχουν ίση πρόσβαση σε δάνεια και άλλες μορφές χρηματοπιστωτικής πίστωσης, χωρίς εγγυήσεις, ώστε να μπορούν να δημιουργήσουν τις δικές τους επιχειρήσεις και να προωθήσουν την οικονομική τους αυτονομία.

(β) Να λάβει μέτρα για την πρόληψη της διάκρισης, του ρατσισμού, των στερεοτύπων, της έμφυλης βίας και της σεξουαλικής παρενόχλησης κατά των αυτοχθόνων γυναικών στον χώρο εργασίας και να θεσπίσει και να εφαρμόσει αποτελεσματικούς μηχανισμούς αναφοράς και λογοδοσίας, μεταξύ άλλων μέσω τακτικών επιθεωρήσεων εργασίας.

(γ) Να διασφαλίσει ότι οι αυτοχθόνες γυναίκες και κορίτσια έχουν πρόσβαση σε επαγγελματική κατάρτιση και κατάρτιση σε επαγγελματικές δεξιότητες, μεταξύ άλλων στους τομείς της επιστήμης, της τεχνολογίας, της μηχανικής και των μαθηματικών, καθώς και στις ΤΠΕ και σε άλλους τομείς από τους οποίους οι αυτοχθόνες πληθυσμοί έχουν ιστορικά αποκλειστεί.

Ε. Δικαίωμα στην υγεία (άρθρα 10 και 12)

51. Οι αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια έχουν περιορισμένη πρόσβαση σε επαρκείς υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών και των πληροφοριών σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας, και αντιμετωπίζουν φυλετικές και έμφυλες διακρίσεις στα συστήματα υγείας. Το δικαίωμά τους στην ελεύθερη, εκ των προτέρων και ενημερωμένη συγκατάθεση συχνά δεν γίνεται σεβαστό στον τομέα της υγείας. Οι επαγγελματίες του τομέα της υγείας συχνά έχουν ρατσιστικές και σεξιστικές προκαταλήψεις, είναι αδιάφοροι για την πραγματικότητα, τον πολιτισμό και τις απόψεις των γυναικών των αυτοχθόνων πληθυσμών, δεν μιλούν τις γλώσσες των αυτοχθόνων πληθυσμών και σπάνια προσφέρουν υπηρεσίες που σέβονται την αξιοπρέπεια, την ιδιωτικότητα, την ενήμερη συναίνεση και την αναπαραγωγική. Οι αυτόχθονες γυναίκες αντιμετωπίζουν συχνά δυσκολίες στην εξασφάλιση πρόσβασης σε πληροφορίες και εκπαίδευση σχετικά με τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία, συμπεριλαμβανομένων των μεθόδων οικογενειακού προγραμματισμού, της αντισύλληψης και της πρόσβασης σε ασφαλή και νόμιμη άμβλωση. Συχνά είναι θύματα έμφυλης βίας στο σύστημα υγείας, συμπεριλαμβανομένης της βίας στην μαιευτική, των πρακτικών εξαναγκασμού, όπως η ακούσια στείρωση ή η αναγκαστική αντισύλληψη, και των εμποδίων στην ικανότητά τους να αποφασίζουν για τον αριθμό και το διάστημα μεταξύ των παιδιών τους. Οι αυτόχθονες μαίες και οι βοηθοί τοκετού συχνά ποινικοποιούνται, ενώ οι τεχνικές γνώσεις τους υποτιμούνται από τα μη αυτόχθονα συστήματα υγείας. Οι πανδημίες έχουν δυσανάλογο αντίκτυπο στις αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια, και τα κράτη μέρη πρέπει να εξασφαλίζουν την πρόσβαση σε πολιτισμικά αποδεκτές υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης, διαγνωστικές εξετάσεις και εμβολιασμούς κατά τη διάρκεια τέτοιων καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.

52. Η Επιτροπή συνιστά στα συμβαλλόμενα κράτη:

(α) Να διασφαλίσουν ότι οι υπηρεσίες και οι εγκαταστάσεις υγείας είναι ποιοτικές, προσβάσιμες, οικονομικά προσιτές, πολιτισμικά κατάλληλες και αποδεκτές για τις αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών με αναπηρίες, των ηλικιωμένων γυναικών και των λεσβιών, αμφιφυλόφιλων, τρανσέξουαλ και ίντερσεξ γυναικών και κοριτσιών, και να διασφαλίσουν ότι η ελεύθερη, εκ των προτέρων και ενημερωμένη συγκατάθεση, η εμπιστευτικότητα και η ιδιωτικότητα γίνονται σεβαστές κατά την παροχή υπηρεσιών υγείας.

(β) Εγγυηθούν ότι οι αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια λαμβάνουν άμεσες, ολοκληρωμένες και ακριβείς πληροφορίες, σε προσβάσιμες μορφές, σχετικά με τις υπηρεσίες σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας και την προσιτή πρόσβαση σε αυτές τις υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών ασφαλούς άμβλωσης και των σύγχρονων μεθόδων αντισύλληψης.

(γ) Εξασφαλίσουν ότι οι πληροφορίες για την υγεία διαδίδονται ευρέως στις αυτόχθονες γλώσσες, μεταξύ άλλων μέσω των συμβατικών και των κοινωνικών μέσων ενημέρωσης.

(δ) Να διασφαλίσουν την αναγνώριση των συστημάτων υγείας των αυτοχθόνων πληθυσμών, των προγονικών γνώσεων, πρακτικών, επιστημών και τεχνολογιών, και να αποτρέψουν και να τιμωρήσουν την ποινικοποίησή τους.

(ε) Να παρέχουν εκπαίδευση που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των δύο φύλων και στις πολιτισμικές ιδιαιτερότητες, με προοπτικές φύλου και διαπολιτισμικές προοπτικές, όπως ορίζεται στις παραγράφους 4 και 5, στους επαγγελματίες υγείας, συμπεριλαμβανομένων των κοινοτικών εργαζομένων στον τομέα της υγείας και των μαμμών, που περιθάλπουν γυναίκες και κορίτσια αυτοχθόνων πληθυσμών, και να ενθαρρύνουν τις γυναίκες αυτόχθονων πληθυσμών να εισέλθουν στο ιατρικό επάγγελμα.

(στ) Να λάβουν μέτρα για την πρόληψη όλων των μορφών έμφυλης βίας, καταναγκαστικών πρακτικών, διακρίσεων, στερεοτύπων σχετικά με το φύλο και φυλετικών προκαταλήψεων στην παροχή υπηρεσιών υγείας.

ΣΤ. Δικαίωμα στην κουλτούρα (άρθρα 3, 5, 13 και 14)

53. Η κουλτούρα αποτελεί ουσιαστικό στοιχείο της ζωής των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών. Είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τις γης, τα εδάφη, την ιστορία και τη δυναμική των κοινοτήτων τους. Υπάρχουν πολλές πηγές πολιτισμού για τις αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια, όπως οι γλώσσες, η ενδυμασία και ο τρόπος με τον οποίο προετοιμάζουν τα τρόφιμα, ασκούν την αυτόχθονη ιατρική, σέβονται τους ιερούς τόπους, ασκούν τη θρησκεία και τις παραδόσεις τους και μεταδίδουν την ιστορία και την κληρονομιά των κοινοτήτων και των λαών τους. Οι αυτόχθονες γυναίκες έχουν το δικαίωμα όχι μόνο να απολαμβάνουν τον πολιτισμό τους, αλλά και να αμφισβητούν πτυχές του πολιτισμού τους που θεωρούν διακριτικές, όπως ξεπερασμένους νόμους, πολιτικές και πρακτικές που αντιβαίνουν στο διεθνές δίκαιο για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ισότητα των φύλων Σύμφωνα με το άρθρο 12 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, τα αυτόχθονα κορίτσια έχουν επίσης το δικαίωμα να εκφράζουν τις απόψεις τους και να συμμετέχουν σε πολιτιστικά θέματα που τα αφορούν, είτε άμεσα είτε μέσω εκπροσώπου, ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητά τους. Τα κράτη πρέπει επίσης να διασφαλίζουν ότι οι αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια μπορούν να συμμετέχουν πλήρως σε αθλητικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες, χωρίς καμία μορφή διακρίσεων.

54. Η στέρηση, η έλλειψη νομικής αναγνώρισης και η παράνομη χρήση των εδαφών, των γαιών και των φυσικών πόρων των αυτοχθόνων πληθυσμών, καθώς και η υποβάθμιση του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένης της απώλειας της βιοποικιλότητας, της ρύπανσης και της κλιματικής αλλαγής, αποτελούν άμεσες απειλές για την αυτοδιάθεση, την πολιτιστική ακεραιότητα και την επιβίωση των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών, όπως και η παράνομη χρήση και οικειοποίηση των τεχνικών γνώσεων, των πνευματικών πρακτικών και της πολιτιστικής κληρονομιάς τους από κρατικούς Τα κράτη πρέπει να προστατεύουν και

να διαφυλάσσουν τις γλώσσες, τον πολιτισμό και τις γνώσεις των αυτοχθόνων πληθυσμών, μεταξύ άλλων μέσω της χρήσης ψηφιακών εργαλείων, να επιβάλλουν κυρώσεις για τη μη εξουσιοδοτημένη οικειοποίηση και χρήση των γλωσσών, του πολιτισμού και των γνώσεων αυτών, και να σέβονται και να προστατεύουν τις εκτάσεις, τα εδάφη και τους ιερούς τόπους των αυτόχθονων πληθυσμών.

55. Η Επιτροπή συνιστά στα κράτη μέρη:

(α) Να διασφαλίζουν τα ατομικά και συλλογικά δικαιώματα των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών να διατηρούν τον πολιτισμό, την ταυτότητα και τις παραδόσεις τους και να επιλέγουν τη δική τους πορεία και τα δικά τους σχέδια ζωής.

(β) Να σέβονται, να προστατεύουν και να επεκτείνουν τα δικαιώματα των αυτοχθόνων πληθυσμών στη γη, στα εδάφη, στους πόρους και σε ένα ασφαλές, καθαρό, βιώσιμο και υγιές περιβάλλον ως προϋπόθεση για τη διατήρηση του πολιτισμού των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών.

(γ) Να ενεργούν με τη δέουσα επιμέλεια για την πρόληψη, τη διερεύνηση, την τιμωρία των παραβατών και την αποζημίωση των θυμάτων σε περιπτώσεις μη εξουσιοδοτημένης χρήσης ή οικειοποίησης της πολιτιστικής γνώσης και κληρονομιάς των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών χωρίς την ελεύθερη, εκ των προτέρων και ενημερωμένη συγκατάθεσή τους και χωρίς την ελεύθερη, εκ των προτέρων και ενημερωμένη συγκατάθεσή τους και χωρίς επαρκή κατανομή των οφελών.

(δ) Να συνεργάζονται με τους αυτόχθονες πληθυσμούς, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών, για την ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων και προγραμμάτων σπουδών που είναι πολιτισμικά κατάλληλα.

(ε) Να μελετήσουν τη σχέση μεταξύ τεχνολογίας και πολιτισμού, καθώς τα ψηφιακά εργαλεία μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στη μετάδοση και τη διατήρηση των γλωσσών και του πολιτισμού των αυτόχθονων πληθυσμών. Όταν τα ψηφιακά εργαλεία χρησιμοποιούνται για τη μετάδοση και τη διατήρηση των πολιτισμών των αυτόχθονων πληθυσμών, θα πρέπει να είναι προσβάσιμα και πολιτισμικά κατάλληλα για τις αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια.

(στ) Αναγνώριση και προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας των γυναικών των αυτοχθόνων πληθυσμών, της πολιτιστικής κληρονομιάς, των επιστημονικών και ιατρικών γνώσεων, των μορφών λογοτεχνικής, καλλιτεχνικής, μουσικής και χορευτικής έκφρασης, καθώς και των φυσικών πόρων. Κατά την υιοθέτηση μέτρων, τα συμβαλλόμενα κράτη πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις προτιμήσεις των γυναικών και των κοριτσιών. Τα μέτρα μπορούν να περιλαμβάνουν την αναγνώριση, την καταχώριση και την προστασία της ατομικής ή συλλογικής πνευματικής ιδιοκτησίας των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών στο πλαίσιο των εθνικών καθεστώτων πνευματικής ιδιοκτησίας και πρέπει να αποτρέπουν τη μη εξουσιοδοτημένη χρήση της πνευματικής ιδιοκτησίας, της πολιτιστικής κληρονομιάς, των επιστημονικών και ιατρικών γνώσεων, των μορφών λογοτεχνικής, καλλιτεχνικής, μουσικής και χορευτικής έκφρασης. Τα κράτη πρέπει επίσης να σέβονται την αρχή της ελεύθερης, εκ των προτέρων και ενημερωμένης συγκατάθεσης των αυτοχθόνων γυναικών συγγραφέων

και καλλιτεχνών, καθώς και των προφορικών ή άλλων παραδοσιακών μορφών μετάδοσης της παραδοσιακής γνώσης, της πολιτιστικής κληρονομιάς και των επιστημονικών, λογοτεχνικών ή καλλιτεχνικών εκφράσεων.

(ζ) Να ενεργούν με τη δέουσα επιμέλεια για να σέβονται και να προστατεύουν τους ιερούς τόπους των αυτοχθόνων λαών και τα εδάφη τους, και να λογοδοτούν όσοι τους παραβιάζουν.

Z. Δικαιώματα στη γη, στα εδάφη και στους φυσικούς πόρους (άρθρα 13 και 14)

56. Η γη και τα εδάφη αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της ταυτότητας, των απόψεων, των μέσων διαβίωσης, του πολιτισμού και του πνεύματος των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών. Η ζωή, η ευημερία, ο πολιτισμός και η επιβίωσή τους είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με τη χρήση και την απόλαυση της γης, των εδαφών και των φυσικών πόρων τους. Η περιορισμένη αναγνώριση της ιδιοκτησίας των προγονικών εδαφών τους, η απουσία τίτλων ιδιοκτησίας για τις γης τους και η έλλειψη νομικής προστασίας των παραδόσεων και της κληρονομιάς τους, καθώς και η μη αναγνώριση των δικαιωμάτων των αυτοχθόνων λαών επί της γης και των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας σε επίπεδο συνθηκών, συντάγματος και νομοθεσίας σε πολλές χώρες υπονομεύουν και τροφοδοτούν την αδιαφορία για τα δικαιώματά τους από κρατικούς και ιδιωτικούς φορείς, ιδίως τα δικαιώματα συλλογικής ιδιοκτησίας, κατοχής, χρήσης και απόλαυσης της γης και των πόρων. Η έλλειψη αναγνώρισης των δικαιωμάτων των αυτοχθόνων πληθυσμών επί της γης μπορεί να οδηγήσει σε φτώχεια, επισιτιστική και υδατική ανασφάλεια, καθώς και σε εμπόδια στην πρόσβαση στους φυσικούς πόρους που είναι απαραίτητοι για την επιβίωσή τους, και μπορεί να δημιουργήσει συνθήκες ανασφάλειας, οι οποίες οδηγούν σε έμφυλη βία κατά των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών. Τα κράτη υποχρεούνται, βάσει του διεθνούς δικαίου, να οριοθετήσουν, να αποτυπώσουν, να κατοχυρώσουν και να διασφαλίσουν την ασφάλεια των τίτλων ιδιοκτησίας των εδαφών των αυτοχθόνων πληθυσμών, προκειμένου να αποτραπεί η διάκριση εις βάρος των αυτόχθονων γυναικών και κοριτσιών.

57. Η Επιτροπή συνιστά στα συμβαλλόμενα κράτη:

(α) Να αναγνωρίσουν τα δικαιώματα των αυτοχθόνων λαών και των γυναικών στην ατομική και συλλογική ιδιοκτησία και τον έλεγχο των γαιών που περιλαμβάνονται στα συστήματα παραδοσιακής γαιοκτησίας τους και να αναπτύξουν πολιτικές και νόμους που να αντικατοπτρίζουν επαρκώς αυτή την αναγνώριση στις τοπικές και εθνικές οικονομίες.

(β) Αναγνωρίσουν νομικά το δικαίωμα στην αυτοδιάθεση και την ύπαρξη και τα δικαιώματα των αυτοχθόνων λαών επί των γαιών, των εδαφών και των φυσικών πόρων τους σε συνθήκες, συντάγματα και νόμους σε εθνικό επίπεδο.

(γ) Να απαιτούν την ελεύθερη, εκ των προτέρων και ενημερωμένη συγκατάθεση των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών πριν από την έγκριση έργων οικονομικής ανάπτυξης, εξόρυξης και μετριασμού των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και προσαρμογής σε αυτήν στις γης και τα εδάφη τους, τα

οποία επηρεάζουν τους φυσικούς πόρους τους. Συνιστάται η κατάρτιση πρωτοκόλλων ελεύθερης, εκ των προτέρων και εν επιγνώσει συναίνεσης για την καθοδήγηση αυτών των διαδικασιών.

(δ) Να αποτρέπουν και να ρυθμίζουν τις δραστηριότητες επιχειρήσεων, εταιρειών και άλλων ιδιωτικών φορέων που ενδέχεται να υπονομεύουν τα δικαιώματα των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών επί των γαιών, των εδαφών και του περιβάλλοντός τους, συμπεριλαμβανομένων μέτρων για την επιβολή κυρώσεων, τη διασφάλιση της διαθεσιμότητας μέσων έννομης προστασίας, τη χορήγηση αποζημιώσεων και την πρόληψη της επανάληψης αυτών των παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

(ε) Να υιοθετήσουν μια ολοκληρωμένη στρατηγική για την αντιμετώπιση των διακριτικών στερεοτύπων, στάσεων και πρακτικών που υπονομεύουν τα δικαιώματα των αυτοχθόνων γυναικών στη γη, στα εδάφη και στους φυσικούς πόρους.

Η. Δικαιώματα σε τροφή, νερό και σπόρους (άρθρα 12 και 14)

58. Οι αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια διαδραματίζουν βασικό ρόλο στις κοινότητές τους όσον αφορά την εξασφάλιση τροφής, νερού και μέσων διαβίωσης και επιβίωσης. Η στέρηση των εδαφών τους, ο αναγκαστικός εκτοπισμός και η μη αναγνώριση των δικαιωμάτων των αυτοχθόνων πληθυσμών επί της γης περιορίζουν τις ευκαιρίες τους να εξασφαλίσουν την επισιτιστική και υδατική ασφάλεια και να διαχειριστούν αυτούς τους απαραίτητους φυσικούς πόρους. Η υλοποίηση εξορυκτικών και άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων και αναπτυξιακών έργων μπορεί να προκαλέσει μόλυνση, διαταραχή και υποβάθμιση των τροφίμων και του νερού και να εμποδίσει βασικές μορφές παραδοσιακής γεωργίας. Η κλιματική αλλαγή και άλλες μορφές περιβαλλοντικής υποβάθμισης απειλούν επίσης την επισιτιστική ασφάλεια και μολύνουν και διαταράσσουν τα κράτη πρέπει να λάβουν επείγοντα μέτρα για να εξασφαλίσουν ότι οι αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια έχουν επαρκή πρόσβαση σε επαρκή τροφή, διατροφή και νερό. Ιδιαίτερη ανησυχία προκαλεί η αυξανόμενη εμπορευματοποίηση των σπόρων, οι οποίοι αποτελούν ουσιαστικό μέρος της προγονικής γνώσης και της πολιτιστικής κληρονομιάς των αυτόχθονων λαών. Αυτή η εμπορευματοποίηση των σπόρων συχνά πραγματοποιείται χωρίς να μοιράζονται τα οφέλη με τις αυτόχθονες γυναίκες. Η εξάπλωση των διαγονιδιακών ή γενετικά τροποποιημένων καλλιεργειών προκαλεί ανησυχία στους αυτόχθονες λαούς και συχνά πραγματοποιείται χωρίς τη συμμετοχή των αυτόχθονων γυναικών και κοριτσιών.

59. Η Επιτροπή συνιστά στα κράτη μέρη:

(α) Να εξασφαλίσουν την επαρκή πρόσβαση των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών σε επαρκή τροφή, νερό και σπόρους και να αναγνωρίσουν τη συμβολή τους στην παραγωγή τροφίμων, την κυριαρχία και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

(β) Να προστατεύσουν τις παραδοσιακές μορφές γεωργίας και τις πηγές διαβίωσης των γυναικών των αυτοχθόνων πληθυσμών και να εξασφαλίσουν την ουσιαστική συμμετοχή των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών

στο σχεδιασμό, την υιοθέτηση και την εφαρμογή προγραμμάτων αγροτικής μεταρρύθμισης, καθώς και στη διαχείριση και τον έλεγχο των φυσικών πόρων.

(γ) Επιδείξουν τη δέουσα επιμέλεια για την πρόληψη, τη διερεύνηση και την τιμωρία της έμφυλης βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών όταν εκτελούν αγροτικές εργασίες, προμηθεύονται τρόφιμα και φέρνουν νερό για τις οικογένειες και τις κοινότητές τους, και να διασφαλίσουν ότι έχουν πρόσβαση στα οφέλη της επιστημονικής προόδου και της τεχνολογικής καινοτομίας, ώστε να μπορούν να επιτύχουν την επισιτιστική και υδρευτική ασφάλεια και να ανταμείβονται για τη συμβολή και τις τεχνικές γνώσεις τους. Οι επιστημονικές συνεισφορές τους θα πρέπει επίσης να αναγνωρίζονται από τα κράτη μέλη.

Θ. Δικαίωμα σε καθαρό, υγιές και βιώσιμο περιβάλλον (άρθρα 12 και 14)

60. Το δικαίωμα σε ένα καθαρό, υγιές και βιώσιμο περιβάλλον περιλαμβάνει ένα ασφαλές και σταθερό κλίμα, ασφαλή και επαρκή τροφή και νερό, υγιή οικοσυστήματα και βιοποικιλότητα, ένα μη τοξικό περιβάλλον, συμμετοχή, πρόσβαση σε πληροφορίες και πρόσβαση στη δικαιοσύνη σε περιβαλλοντικά θέματα. Οι αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια αναφέρονται στη «Μητέρα Γη», μια έννοια που αντικατοπτρίζει τον ζωτικό δεσμό που έχουν με ένα υγιές περιβάλλον και τις γης, τα εδάφη και τους φυσικούς πόρους τους. Η ρύπανση, η μόλυνση, η αποδάσωση, η καύση ορυκτών καυσίμων και η απώλεια της βιοποικιλότητας που προκαλούνται από τον άνθρωπο απειλούν αυτόν τον δεσμό. Η αποτυχία των κρατών να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα για την πρόληψη, την προσαρμογή και την αποκατάσταση αυτών των σοβαρών περιβαλλοντικών ζημιών αποτελεί μια μορφή διάκρισης και βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών, η οποία πρέπει να αντιμετωπιστεί άμεσα. Επιπλέον, τα κράτη πρέπει να λάβουν μέτρα για να αναγνωρίσουν τη συμβολή των γυναικών των αυτοχθόνων πληθυσμών μέσω των τεχνικών γνώσεών τους σχετικά με τη διατήρηση και την αποκατάσταση της βιοποικιλότητας, συμπεριλαμβάνοντάς τις στη λήψη αποφάσεων, στις διαπραγματεύσεις και στις συζητήσεις σχετικά με τη δράση για το κλίμα και τα μέτρα μετριασμού και προσαρμογής. Τα κράτη πρέπει επίσης να δράσουν άμεσα για να υποστηρίξουν το έργο των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών που είναι υπερασπιστές των περιβαλλοντικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και διασφαλίζουν την προστασία και την ασφάλειά τους.

61. Η Επιτροπή συνιστά στα συμβαλλόμενα κράτη:

(α) Να διασφαλίσουν ότι οι νόμοι και οι πολιτικές που σχετίζονται με το περιβάλλον, την κλιματική αλλαγή και τη μείωση του κινδύνου καταστροφών αντικατοπτρίζουν τις συγκεκριμένες επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και άλλων μορφών περιβαλλοντικής υποβάθμισης και βλάβης, συμπεριλαμβανομένης της τριπλής πλανητικής κρίσης.

(β) Διασφαλίσουν ότι οι αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια έχουν ίσες ευκαιρίες να συμμετέχουν ουσιαστικά και αποτελεσματικά στη λήψη αποφάσεων που σχετίζονται με το περιβάλλον, τη μείωση του κινδύνου καταστροφών και την κλιματική αλλαγή.

(γ) Διασφαλίσουν ότι υπάρχουν αποτελεσματικά μέσα έννομης προστασίας και μηχανισμοί λογοδοσίας για να λογοδοτούν οι υπεύθυνοι για περιβαλλοντικές βλάβες και να διασφαλίζεται η πρόσβαση των αυτόχθονων γυναικών και κοριτσιών στη δικαιοσύνη σε περιβαλλοντικά θέματα.

(δ) Να εξασφαλίζουν την ελεύθερη, εκ των προτέρων και ενημερωμένη συγκατάθεση των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων πληθυσμών σε θέματα που αφορούν το περιβάλλον, τη γη, την πολιτιστική κληρονομιά και τους φυσικούς πόρους τους, συμπεριλαμβανομένων τυχόν προτάσεων για τον χαρακτηρισμό της γης τους ως προστατευόμενης περιοχής για σκοπούς διατήρησης ή μετριασμού της κλιματικής αλλαγής ή δέσμευσης και εμπορίας άνθρακα ή για την υλοποίηση ενός έργου πράσινης ενέργειας στη γη τους, καθώς και οποιουδήποτε άλλου θέματος που έχει σημαντικές επιπτώσεις στα ανθρώπινα δικαιώματα.

Μετάφραση: Γεώργιος Μακαγιός

Γενική Σύσταση αριθ. 40 (2024) για την ισότιμη και χωρίς αποκλεισμούς εκπροσώπηση των γυναικών στα συστήματα λήψης αποφάσεων

I. Ένας οδικός χάρτης για την ισοτιμία πενήντα-πενήντα

1. Οι γυναίκες έχουν το δικαίωμα ισότιμης και χωρίς αποκλεισμούς εκπροσώπησης σε όλα τα συστήματα λήψης αποφάσεων επί ίσοις όροις με τους άνδρες. Παρά τη σημαντική πρόοδο των συμβαλλόμενων κρατών, το δικαίωμα αυτό εξακολουθεί να μη γίνεται σεβαστό, γεγονός που παρεμποδίζει επίσης σοβαρά την εφαρμογή όλων των άλλων δικαιωμάτων που απορρέουν από τη Σύμβαση για την εξάλειψη κάθε μορφής διακρίσεων κατά των γυναικών. Επιπλέον, η μη διασφάλιση της ισότιμης και χωρίς αποκλεισμούς κατανομής της εξουσίας λήψης αποφάσεων μεταξύ γυναικών και ανδρών εμποδίζει τα κράτη και τη διεθνή κοινότητα να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά τις επείγουσες τοπικές, εθνικές, περιφερειακές και παγκόσμιες προκλήσεις. Όπως σημειώνεται στο Προοίμιο της Σύμβασης, η πλήρης και ολοκληρωμένη ανάπτυξη μιας χώρας, η ευημερία του κόσμου και η υπόθεση της ειρήνης απαιτούν τη μέγιστη δυνατή συμμετοχή των γυναικών επί ίσοις όροις με τους άνδρες σε όλους τους τομείς. Για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων για τις σημερινές και τις μελλοντικές γενιές, η παρούσα γενική σύσταση περιέχει το περίγραμμα ενός οδικού χάρτη προς την πλήρη απόλαυση του δικαιώματος των γυναικών για ίση και χωρίς αποκλεισμούς εκπροσώπηση σε όλα τα συστήματα λήψης αποφάσεων.

2. Στην παρούσα Γενική Σύσταση, η Επιτροπή παρέχει ολοκληρωμένη καθοδήγηση για τα κράτη μέρη σχετικά με την επίτευξη της ισότιμης και χωρίς αποκλεισμούς εκπροσώπησης των γυναικών σε όλα τα συστήματα λήψης αποφάσεων σε όλους τους τομείς, με στόχο μια συστημική αλλαγή. Περιγράφει νομοθετικά, πολιτικά και προγραμματικά μέτρα για τη διασφάλιση της εφαρμογής αυτής της υποχρέωσης και την αντιμετώπιση των παγκόσμιων προκλήσεων. Ορίζει την «ίση και χωρίς αποκλεισμούς εκπροσώπηση» ως την ισοτιμία πενήντα-πενήντα μεταξύ γυναικών και ανδρών σε όλη τους την ποικιλομορφία όσον αφορά την ισότιμη πρόσβαση και την ίση εξουσία στα συστήματα λήψης αποφάσεων, εφεξής αναφερόμενη επίσης απλώς ως «ισοτιμία». Ορίζει τα «συστήματα λήψης αποφάσεων» ως τα συστήματα λήψης αποφάσεων που λαμβάνουν χώρα μέσω επίσημων και ανεπίσημων διαδικασιών σε όλους τους τομείς, συμπεριλαμβανομένων των πολιτικών, δημόσιων, οικονομικών και ψηφιακών χώρων. Η επίτευξη της ισοτιμίας απαιτεί επομένως την εξέταση των πολλαπλών πεδίων λήψης αποφάσεων και του τρόπου με τον οποίο αυτά αλληλεπιδρούν, καθώς και την κατάργηση όλων των εμποδίων που εμποδίζουν τις γυναίκες να έχουν πρόσβαση στα συστήματα λήψης αποφάσεων επί ίσοις όροις με τους άνδρες.

3. Η παρούσα Γενική Σύσταση ενσωματώνει επιπλέον τους νέους και τις μελλοντικές γενιές σε ένα όραμα για την κοινωνία που έχει τις ρίζες της στην ειρήνη και την ισοτιμία. Όπως περιγράφεται στην παρούσα Γενική Σύσταση, υπάρχει βασική σύγκλιση μεταξύ των προσδοκιών και των δικαιωμάτων των νέων και της οικοδόμησης ενός συστήματος που βασίζεται στην ισότητα.

II. Η ισότιμη και χωρίς αποκλεισμούς εκπροσώπηση των γυναικών στα συστήματα λήψης αποφάσεων ως λύση που θα αλλάξει τα δεδομένα

4. Η Επιτροπή παρατηρεί ότι ένας αυξανόμενος αριθμός ανατρεπτικών και επειγουσών προκλήσεων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που σχετίζονται με την ειρήνη, την πολιτική σταθερότητα, την οικονομική ανάπτυξη, την κλιματική αλλαγή, τις τεχνολογικές εξελίξεις, όπως η τεχνητή νοημοσύνη, και τον μετασχηματισμό και τη βιωσιμότητα του πολυμερούς συστήματος και της διακυβέρνησης, επηρεάζουν άμεσα την εφαρμογή της Σύμβασης και μετασχηματίζουν όλο και περισσότερο τις κοινωνίες. Η πολυπλοκότητά τους απαιτεί την οικοδόμηση συλλογικής νοημοσύνης με την τοποθέτηση της ισοτιμίας στον πυρήνα της λήψης αποφάσεων. Ένα «κύμα ισοτιμίας», όπως έχει περιγραφεί από τον Γενικό Γραμματέα, είναι το κλειδί για την από κοινού λήψη αποφάσεων και για τις καινοτόμες λύσεις που απαιτούνται για την οικοδόμηση ανθεκτικών κοινωνιών.

A. Ειρήνη και πολιτική σταθερότητα

5. Παρά την κλιμάκωση των συγκρούσεων και των κρίσεων και παρά το γεγονός ότι οι γυναίκες αποτελούν βασικές κινητήριες δυνάμεις της βιώσιμης ειρήνης, οι γυναίκες εξακολουθούν να υποεκπροσωπούνται δομικά και σημαντικά στην πρόληψη των συγκρούσεων και των κρίσεων, στις ειρηνευτικές διαπραγματεύσεις και στις προσπάθειες οικοδόμησης της ειρήνης. Μεταξύ 1992 και 2019, οι γυναίκες αντιπροσώπευαν μόνο το 13% των διαπραγματευτών, το 6% των διαμεσολαβητών και το 6% των υπογραφόντων στις ειρηνευτικές διαδικασίες. Το 2022, οι γυναίκες συμμετείχαν ως διαπραγματευτές ή αντιπρόσωποι εκ μέρους των μερών σε σύγκρουση σε 4 από τις 5 ενεργές ειρηνευτικές διαδικασίες που καθοδηγούνται ή συνδιοικούνται από τα Ηνωμένα Έθνη. Αναλογικά, το επίπεδο εκπροσώπησής τους ανήλθε μόνο στο 16%, ωστόσο, σημειώθηκε περαιτέρω μείωση σε σύγκριση με 19% το 2021 και 23% το 2020. Το 2023, καμία από τις ειρηνευτικές συμφωνίες που επιτεύχθηκαν δεν περιελάμβανε εκπροσώπους γυναικείων ομάδων ως υπογράφοντες. Οι γυναίκες αποτελούν μόνο το ένα τρίτο των συμμετεχόντων σε διεθνή φόρουμ που συζητούν κρίσιμα ζητήματα όπως η απειλή που συνιστούν τα πυρηνικά όπλα, οι αυξανόμενες στρατιωτικές δαπάνες, η διάδοση των όπλων και των πυρομαχικών και η οπλοποίηση των νέων τεχνολογιών.

6. Η παραπληροφόρηση και η πόλωση απειλούν να επιδεινώσουν τις συγκρούσεις. Παρόλο που η ηγεσία των γυναικών στη λήψη πολιτικών αποφάσεων οδηγεί σε μεγαλύτερη σταθερότητα και ειρήνη, μεγαλύτερη ανταπόκριση στις ανάγκες των ανθρώπων και ενισχυμένη συνεργασία, η πολιτική εκπροσώπηση των γυναικών και ο πολιτικός χώρος των πολιτών δέχονται όλο και περισσότερες επιθέσεις μέσω περιορισμών στις δραστηριότητες των γυναικείων οργανώσεων, αυξανόμενων επιθέσεων και εκφοβισμού γυναικών πολιτικών, δημοσιογράφων και υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και προκλήσεων και ανατροπών των κερδών γενεών που έχουν επιτευχθεί σε σχέση με τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών και των κοριτσιών.

B. Βιώσιμη, χωρίς αποκλεισμούς και βασισμένη στα ανθρώπινα δικαιώματα οικονομία

7. Η οικονομική αυτονομία των γυναικών είναι το κλειδί για την πρόσβαση στα δικαιώματά τους και η οδός προς την οικονομική ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς, την εξάλειψη της φτώχειας, την κοινωνική δικαιοσύνη και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Αποτελεί βασικό βήμα προς μια οικονομία βασισμένη στα ανθρώπινα δικαιώματα. Ωστόσο, η υπερεκπροσώπηση των γυναικών σε πολλούς άτυπους, χαμηλά αμειβόμενους, λιγότερο καινοτόμους και οικονομικά λιγότερο προσοδοφόρους τομείς τις αποκλείει σε μεγάλο βαθμό από τις θέσεις λήψης αποφάσεων και τη διαμόρφωση της οικονομίας. Υποεκπροσωπούνται στη λήψη αποφάσεων στην αρχιτεκτονική της οικονομικής διακυβέρνησης, στα πολυμερή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, στα συστήματα εξυπηρέτησης του χρέους, στις κεφαλαιαγορές, στην αρχιτεκτονική των βιομηχανικών υποδομών, στις εμπορικές διαπραγματεύσεις και στα καθεστώτα δημόσιων συμβάσεων. Για παράδειγμα, στις επιχειρήσεις που ανήκουν σε γυναίκες ανατίθεται μόνο το 1% των κρατικών συμβάσεων στην αγορά δημόσιων συμβάσεων και οι γυναίκες αποτελούν μόνο το 17,7% των εφευρετών που κατονομάζονται στις αιτήσεις για διπλώματα ευρεσιτεχνίας το 2023. Οι γυναίκες καταλαμβάνουν μόνο το 28,2% των διοικητικών θέσεων στην αγορά εργασίας και μια έρευνα σε 185 κεντρικές τράπεζες έδειξε ότι μόνο το 16% των κεντρικών τραπεζών διοικείται από γυναίκες. Το 2019, μόνο το 2% των επιχειρηματικών κεφαλαίων κατευθύνθηκε σε νεοφυείς επιχειρήσεις που ιδρύθηκαν από γυναίκες. Η αυξανόμενη σημασία της ψηφιακής οικονομίας και το συνεχιζόμενο ψηφιακό χάσμα μεταξύ των φύλων κινδυνεύουν να επιδεινώσουν την κατάσταση αυτή και να δημιουργήσουν νέες μορφές συστημικών διακρίσεων.

Γ. Κλιματική αλλαγή και μείωση του κινδύνου περιβαλλοντικών καταστροφών

8. Όπως τονίζεται στη Γενική Σύσταση αριθ. 37 (2018) σχετικά με τις έμφυλες διαστάσεις της μείωσης του κινδύνου καταστροφών στο πλαίσιο της κλιματικής αλλαγής, οι έμφυλες ανισότητες και οι διασταυρούμενες μορφές διακρίσεων εις βάρος των γυναικών και των κοριτσιών επιδεινώνονται από την κλιματική αλλαγή και τις καταστροφές, οι οποίες αυξάνουν την έκθεσή τους στους κινδύνους και τις απώλειες που προκύπτουν. Ο κρίσιμος ρόλος των γυναικών στη μείωση του κινδύνου καταστροφών υπογραμμίζεται επίσης στο Πλαίσιο της Σεντάι για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών 2015-2030. Έρευνες δείχνουν ότι οι χώρες με περισσότερες γυναίκες βουλευτές είναι πιθανότερο να υιοθετήσουν πολιτικές για την κλιματική αλλαγή και τη διατήρηση της γης και να επικυρώσουν περιβαλλοντικές συνθήκες. Ομοίως, η συμμετοχή περισσότερων γυναικών στα διοικητικά συμβούλια εταιρειών έχει συνδεθεί με βελτιώσεις στην ενεργειακή απόδοση και με μειωμένο περιβαλλοντικό αποτύπωμα. Στις γεωργικές περιοχές, οι παραδοσιακές και αυτόχθονες γνώσεις των γυναικών είναι το κλειδί για τις προσαρμοστικές πρακτικές στη γεωργία, τη διαχείριση της κλιματικής αλλαγής και τη διαχείριση των πόρων. Ωστόσο, οι γυναίκες, ιδίως οι νεαρές γυναίκες, οι οποίες ηγούνται του κλιματικού και περιβαλλοντικού ακτιβισμού, αποκλείονται σε μεγάλο βαθμό από τη λήψη

αποφάσεων. Το 2020, οι γυναίκες κατείχαν μόνο το 15% των υπουργικών χαρτοφυλακίων στον τομέα του περιβάλλοντος. Η εκπροσώπηση των γυναικών στις αντιπροσωπείες των κομμάτων στην εικοστή όγδοη σύνοδο της Διάσκεψης των Μερών της Σύμβασης-Πλαισίου των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή ανήλθε στο 34%, ποσοστό που παρέμεινε στάσιμο τα τελευταία 10 χρόνια.

Δ. Τεχνολογικές εξελίξεις, συμπεριλαμβανομένης της ανόδου της τεχνητής νοημοσύνης

9. Η ταχέως εξελισσόμενη τεχνολογική μετάβαση, η οποία προωθείται από την εκθετικά αυξανόμενη σημασία της τεχνητής νοημοσύνης ως βασικού μοχλού του ψηφιακού μετασχηματισμού, αλλάζει την παγκόσμια κοινότητα. Αυτή η πέμπτη βιομηχανική επανάσταση έχει τεράστιες δυνατότητες να ωφελήσει την ανθρωπότητα, εάν αναπτυχθεί με μια προσέγγιση που βασίζεται στα ανθρώπινα δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των γυναικών, και στην προσβασιμότητα για τα άτομα με αναπηρία. Οι διαφορετικές προοπτικές και η συλλογική νοημοσύνη είναι απαραίτητες για την επίτευξη αυτού του στόχου. Ωστόσο, λόγω των κενών μεταξύ των φύλων στην πρόσβαση στις τεχνολογίες, συμπεριλαμβανομένου του ψηφιακού αλφαριθμητισμού, και στις σπουδές, τις σταδιοδρομίες και τις ηγετικές θέσεις στις επιστήμες, την τεχνολογία, τη μηχανική και τα μαθηματικά (STEM), οι γυναίκες υποεκπροσωπούνται σοβαρά στην ανάπτυξη αυτών των τεχνολογικών επιτευγμάτων. Για παράδειγμα, οι γυναίκες αποτελούν μόνο το 29,2% του συνόλου των εργαζομένων σε STEM και περίπου το 30% του εργατικού δυναμικού της τεχνητής νοημοσύνης. Αποτελούν μόνο το 18% των αποφοίτων διδακτορικών προγραμμάτων για την τεχνητή νοημοσύνη και το 13,83% των συγγραφέων εργασιών τεχνητής νοημοσύνης. Μόνο το 12,4% των γυναικών είναι στελέχη C-Suite στον τομέα STEM. Τα συστήματα τεχνητής νοημοσύνης έχουν επίσης δείξει μια τάση να αντανακλούν και να μεγεθύνουν την προκατάληψη λόγω φύλου, η οποία εκδηλώνεται σε αποτελέσματα που εισάγουν διακρίσεις, με κίνδυνο να ανατραπουν τα κέρδη της ισότητας των φύλων και να δημιουργηθούν νέες μορφές διαρθρωτικών διακρίσεων.

Ε. Μετασχηματισμός και βιωσιμότητα του πολυμερούς συστήματος και της διακυβέρνησης

10. Οι ανατρεπτικές προκλήσεις που περιγράφονται ανωτέρω πρέπει να αντιμετωπιστούν σε τοπικό, εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο. Οι κανόνες και οι πλατφόρμες του πολυμερούς συστήματος, ο ρόλος του οποίου έχει διευρυνθεί σημαντικά τις τελευταίες δεκαετίες, συχνά διατηρούν τις διακρίσεις, συμπεριλαμβανομένης της υποεκπροσώπησης των γυναικών, και συχνά ανταποκρίνονται ανεπαρκώς στην πολυπλοκότητα των σημερινών προκλήσεων. Ένα ισότιμο σύστημα, αποφασιστικά προσανατολισμένο προς την ένταξη των νέων και τη διαγενεακή ηγεσία, αποτελεί προϋπόθεση για την αποτελεσματικότητα, τη βιωσιμότητα, την ανθεκτικότητα, τη νομιμότητα και τη λογοδοσία του πολυμερούς συστήματος.

III. Επτά πυλώνες ισότητας και χωρίς αποκλεισμούς εκπροσώπησης των γυναικών στα συστήματα λήψης αποφάσεων

11. Οι πατριαρχικές δομές εμποδίζουν την ισότητα και χωρίς αποκλεισμούς εκπροσώπηση των γυναικών στα συστήματα λήψης αποφάσεων. Η πατριαρχία είναι ένα σύστημα εξουσίας βαθιά ενσωματωμένο στις πολιτικές, κοινωνικές, οικονομικές και πολιτιστικές δομές. Δημιουργεί μια ιεραρχία, αποδίδοντας ιστορικά διαφορετικούς ρόλους, αξίες και ιδιότητες στις γυναίκες και στους άνδρες. Έχει ως αποτέλεσμα έναν καταμερισμό εργασίας, σύμφωνα με τον οποίο οι γυναίκες είναι κυρίως υπεύθυνες για την ιδιωτική σφαίρα του σπιτιού και της οικογένειας, ενώ οι άνδρες είναι οι κύριοι παράγοντες στη δημόσια σφαίρα της πολιτικής και της οικονομίας, με βάση τη διαφορετική βαρύτητα που αποδίδεται στις προσπάθειες στους δύο τομείς. Η πατριαρχία διαπερνά όλες τις κοινωνίες. Στην πιο σοβαρή της μορφή, παίρνει τη μορφή ενός θεσμοθετημένου καθεστώτος συστηματικής καταπίεσης και κυριαρχίας έναντι των γυναικών, που διαπράττεται με σκοπό τη διατήρηση ενός καθεστώτος που όλο και περισσότερο αναφέρεται ως «απαρτχάιντ των φύλων». Ως εκ τούτου, είναι ζωτικής σημασίας η κωδικοποίηση του εγκλήματος του «έμφυλου απαρτχάιντ» για τη δημιουργία πλήρους λογοδοσίας για τα εγκλήματα με βάση το φύλο.

12. Η μετασχηματιστική προσέγγιση για την αντιμετώπιση της πατριαρχίας, όπως παρουσιάζεται στην παρούσα γενική σύσταση, είναι σύμφωνη με το άρθρο 5 (α) της Σύμβασης, το οποίο δεσμεύει τα κράτη μέρη να εξαλείψουν τις προκαταλήψεις και τις πρακτικές που βασίζονται στην ιδέα της κατωτερότητας ή της ανωτερότητας ενός από τα δύο φύλα ή σε στερεότυπους ρόλους για τους άνδρες και τις γυναίκες.

13. Για τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή προσδιορίζει επτά πυλώνες της ισότητας και χωρίς αποκλεισμούς εκπροσώπησης στα συστήματα λήψης αποφάσεων: (α) ισοτιμία πενήντα-πενήντα μεταξύ γυναικών και ανδρών στα συστήματα λήψης αποφάσεων ως αφετηρία και καθολικό κανόνα, β) αποτελεσματική ηγεσία των νέων υπό την προϋπόθεση της ισοτιμίας, γ) διατομεακότητα και ένταξη των γυναικών σε όλη τους την ποικιλομορφία στα συστήματα λήψης αποφάσεων, δ) συνολική προσέγγιση των συστημάτων λήψης αποφάσεων σε όλους τους τομείς, ε) ίση εξουσία και επιρροή ασκούμενη από γυναίκες στα συστήματα λήψης αποφάσεων, στ) διαρθρωτικός μετασχηματισμός για την ίση και χωρίς αποκλεισμούς εκπροσώπηση των γυναικών στα συστήματα λήψης αποφάσεων και ζ) εκπροσώπηση της κοινωνίας των πολιτών στα συστήματα λήψης αποφάσεων.

A. Η ισοτιμία 50-50 μεταξύ γυναικών και ανδρών στα συστήματα λήψης αποφάσεων ως αφετηρία και παγκόσμιος κανόνας

14. Οι στόχοι του 30% για την εκπροσώπηση των γυναικών στα συστήματα λήψης αποφάσεων είναι ασυμβίβαστοι με τον βασικό στόχο της Σύμβασης για την εξάλειψη των διακρίσεων κατά των γυναικών, καθώς μεταφέρουν το μήνυμα ότι η ανισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών είναι δικαιολογημένη. Η λήψη αποφάσεων θα έχει πραγματικό και δυναμικό νόημα και διαρκή αποτελέσματα μόνο όταν βασίζεται στην ισοτιμία 50-50 και λαμβάνει εξίσου υπόψη τα συμφέροντα τόσο των γυναικών όσο και των ανδρών. Η ισότητα και χωρίς αποκλεισμούς εκπροσώπηση των γυναικών

είναι επίσης σημαντικός μοχλός ακεραιότητας, καθώς διαταράσσει τα προκαθορισμένα δίκτυα συμπαιγνίας.

15. Όπως αποτυπώνεται στις συμπερασματικές παρατηρήσεις της Επιτροπής, ένας αυξανόμενος αριθμός κρατών μελών έχει ψηφίσει ή εξετάζει το ενδεχόμενο να θεσπίσει νόμους περί ισοτιμίας για τις εκλογές και άλλους ρόλους λήψης αποφάσεων. Με τον όρο ισοτιμία νοείται η πλήρης και ισότιμη κατανομή της εξουσίας σε βάση πενήντα προς πενήντα μεταξύ γυναικών και ανδρών ως μόνιμο και βασικό χαρακτηριστικό όλων των τομέων, συμπεριλαμβανομένης της πολιτικής, δημόσιας και οικονομικής ζωής. Η νομοθεσία που εγγυάται την ισοτιμία δεν προορίζεται επομένως στο να καταργηθεί μόλις αποκατασταθούν τα ιστορικά μειονεκτήματα των γυναικών, αλλά στο να παραμένει ως νομική αρχή και μόνιμο και καθολικό χαρακτηριστικό της χρηστής διακυβέρνησης. Οι αναφορές στην ισοτιμία στην παρούσα γενική σύσταση αφορούν πάντοτε την ισοτιμία 50-50 μεταξύ γυναικών και ανδρών σε όλη τους την ποικιλομορφία.

B. Αποτελεσματική ηγεσία των νέων υπό την προϋπόθεση της ισοτιμίας

16. Οι νέοι έχουν αποδειχθεί ζωτικής σημασίας ενδιαφερόμενοι φορείς για τη συμβολή στα ανθρώπινα δικαιώματα, τη βιώσιμη ανάπτυξη και την ειρήνη και την ασφάλεια, και η σημασία της εκπροσώπησής τους στη λήψη αποφάσεων έχει υπογραμμιστεί από τα κράτη. Οι νέοι αναγνωρίζονται ως κρίσιμοι παράγοντες θετικής αλλαγής, εκπληρώνοντας τις δικές τους δυνατότητες και εξασφαλίζοντας έναν κόσμο κατάλληλο για τις μελλοντικές γενιές στην Ατζέντα 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη και στο Σύμφωνο για το μέλλον. Ωστόσο, η ανισότητα μεταξύ κοριτσιών και αγοριών, νέων γυναικών και νέων ανδρών θέτει σε κίνδυνο τον ρόλο τους στην οικοδόμηση ενός καλύτερου κόσμου. Επιπλέον, οι υπάρχουσες προσεγγίσεις για τη συμμετοχή των νέων συχνά αντιμετωπίζουν τους νέους ως μια ομοιογενή ομάδα, ενισχύοντας κοινωνικούς κανόνες και δομές που διαιωνίζουν την ανισότητα. Απαιτείται μια μετασχηματιστική προσέγγιση για την εμπλοκή των νέων, ώστε να επιτευχθεί η ισότητα στη λήψη αποφάσεων για τις σημερινές και τις μελλοντικές γενιές. Η ισοτιμία είναι απαραίτητη για να διασφαλιστεί ότι οι νέοι μπορούν να οικοδομήσουν έναν ειρηνικό, ισότιμο, χωρίς αποκλεισμούς και βιώσιμο κόσμο που θα ανταποκρίνεται στα αιτήματά τους, θα εφαρμόζει τα δικαιώματά τους, θα διασφαλίζει τη συν-καθοδήγηση των νέων και την αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών και θα τους επιτρέπει να προβλέπουν και να ξεπερνούν τις κρίσεις.

Γ. Διατομεακότητα και ένταξη των γυναικών σε όλη τους την ποικιλομορφία στα συστήματα λήψης αποφάσεων

17. Σύμφωνα με τη Σύμβαση, τα συμβαλλόμενα κράτη πρέπει να αντιμετωπίζουν τις διακρίσεις κατά των γυναικών που διασταυρώνονται με άλλες μορφές διακρίσεων, συμπεριλαμβανομένων των νεοεμφανιζόμενων μορφών διακρίσεων. Στη Γενική Σύστασή αριθ. 28 (2010) σχετικά με τις βασικές υποχρεώσεις των κρατών μερών δυνάμει του άρθρου 2 της Σύμβασης, η Επιτροπή διευκρινίζει ότι η διατομεακότητα αποτελεί βασική έννοια για την κατανόηση του πεδίου εφαρμογής

των υποχρεώσεων των κρατών μερών, έννοια που διευκρινίζεται περαιτέρω στη Γενική Σύσταση αριθ. 33 (2015) σχετικά με την πρόσβαση των γυναικών στη δικαιοσύνη και στην αριθ. 35 (2017) σχετικά με τη βία κατά των γυναικών λόγω φύλου, η οποία επικαιροποιεί τη Γενική Σύσταση αριθ. 19. Η Επιτροπή εκδίδει συστηματικά Συστάσεις για την αντιμετώπιση των διασταυρούμενων και εξελισσόμενων μορφών διακρίσεων, μεταξύ άλλων σε σχέση με τους ρόλους λήψης αποφάσεων, και έχει επίσης εκδώσει τις Γενικές Συστάσεις αριθ. 18 (1991) για τις γυναίκες με αναπηρία, αριθ. 27 (2010) για τις ηλικιωμένες γυναίκες και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους, αριθ. 34 (2016) για τα δικαιώματα των γυναικών της υπαίθρου και αριθ. 39 (2022) για τα δικαιώματα των γυναικών και των κοριτσιών των αυτοχθόνων, στο σύνολο των οποίων ζητά ισότιμη και χωρίς αποκλεισμούς λήψη αποφάσεων. Για να διασφαλιστούν πραγματικά περιεκτικά συστήματα λήψης αποφάσεων, οι γυναίκες σε όλη τους την ποικιλομορφία, με ιδιαίτερη προσοχή στους νέους ως εγγυητές της βιωσιμότητας της ισοτιμίας, πρέπει να είναι οι ηγετικές δυνάμεις στη νομοθεσία, τις στρατηγικές, τις πολιτικές και τα προγράμματα που αποσκοπούν στην υλοποίηση αυτού του δικαιώματος.

Δ. Μια ολοκληρωμένη προσέγγιση των συστημάτων λήψης αποφάσεων σε όλους τους τομείς

18. Η λήψη αποφάσεων εκτείνεται σε διάφορες αλληλένδετες σφαίρες. Στη Γενική Σύστασή αριθ. 23 (1997) σχετικά με τις γυναίκες στην πολιτική και δημόσια ζωή, η Επιτροπή διευκρινίζει ότι οι υποχρεώσεις των κρατών μερών βάσει του άρθρου 7 καλύπτουν όλους τους τομείς της πολιτικής και δημόσιας ζωής. Το άρθρο 8 εγγυάται περαιτέρω τα δικαιώματα των γυναικών να εκπροσωπούν τις κυβερνήσεις τους σε διεθνές επίπεδο και να συμμετέχουν στις εργασίες των διεθνών οργανισμών. Μια κοινή ανάγνωση των άρθρων 7 και 8, μαζί με τα άρθρα 5 και 9-16 διασαφηνίζουν μια επεκτατική προσέγγιση της εκπροσώπησης των γυναικών σε όλα τα συστήματα λήψης αποφάσεων. Αυτό ευθυγραμμίζεται με τα άρθρα 1 και 3, αναγνωρίζοντας τον αλληλένδετο χαρακτήρα των δικαιωμάτων των γυναικών σε όλους τους τομείς της ζωής. Η Επιτροπή υπογραμμίζει επίσης την ανάγκη για την ισότιμη και χωρίς αποκλεισμούς εκπροσώπηση των γυναικών σε όλους τους αναδυόμενους τομείς, συμπεριλαμβανομένης της τεχνητής νοημοσύνης.

Ε. Ισότιμη εξουσία και επιρροή των γυναικών στα συστήματα λήψης αποφάσεων

ΣΤ. Διαρθρωτικός μετασχηματισμός για την ισότιμη και χωρίς αποκλεισμούς εκπροσώπηση των γυναικών στα συστήματα λήψης αποφάσεων

20. Το Προοίμιο και τα άρθρα 5 και 11 (2) (γ) ορίζουν ότι για την επίτευξη της πλήρους ισότητας απαιτείται η αλλαγή των στερεοτυπικών ρόλων των φύλων στην κοινωνία και την οικογένεια, καθώς και η ανακατάταξη της εργασίας. Στη γενική σύστασή της με αριθ. 23 (1997), η Επιτροπή αναπτύσσει πώς η οικιακή εργασία και οι

υποχρεώσεις φροντίδας, η οικονομική εξάρτηση των γυναικών από τους άνδρες και τα μακρά και άκαμπτα ωράρια εργασίας αποτελούν εμπόδια στην ισότιμη και χωρίς αποκλεισμούς πρόσβαση των γυναικών στη λήψη αποφάσεων. Η αλλαγή αυτών των προτύπων και στερεοτύπων απαιτεί τον διαρθρωτικό μετασχηματισμό των έμφυλων ρόλων και ευθυνών σε όλη τη δημόσια και την ιδιωτική σφαίρα, προωθώντας ένα πλαίσιο στο οποίο γυναίκες και άνδρες μπορούν να ενσωματώνουν εξίσου τα επαγγελματικά καθήκοντα και τις ικανότητες και τις οικογενειακές και άλλες ευθύνες φροντίδας, μεταξύ άλλων μέσω μιας νέας οργάνωσης της εργασίας και μιας αναδιαμόρφωσης των εννοιών της παραγωγικότητας, της χρηματιστικοποίησης και της οικονομίας της φροντίδας.

Z. Εκπροσώπηση της κοινωνίας των πολιτών στα συστήματα λήψης αποφάσεων

21. Η εκπροσώπηση των γυναικών στην κοινωνία των πολιτών είναι απαραίτητη για την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και για τη συμβουλευτική υποστήριξη των κρατών κατά την ανάπτυξη νομοθεσίας και πολιτικών που να ανταποκρίνονται στο φύλο. Ειδικότερα, ο ρόλος των οργανώσεων για τα δικαιώματα των γυναικών και των γυναικών υπερασπιστριών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων πρέπει να θεωρείται εξίσου σημαντικός με εκείνον των άλλων οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, και πρέπει επίσης να επιτευχθεί ισότητα στις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών. Για τη δημιουργία πιο περιεκτικών μορφών διακυβέρνησης, τα κράτη θα πρέπει να ανοίξουν δρόμους και να άρουν κάθε εμπόδιο, να αντιστρέψουν το αυξανόμενο κλείσιμο του χώρου των πολιτών, να διασφαλίσουν την προστασία των δικαιωμάτων και να παράσχουν οικονομική στήριξη και ανάπτυξη ικανοτήτων στις οργανώσεις γυναικών και κοριτσιών και στις γυναίκες υπερασπίστριες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ώστε να μπορούν να συμμετέχουν ουσιαστικά σε όλους τους τομείς λήψης αποφάσεων, συμπεριλαμβανομένων των θεμάτων πέραν εκείνων που θεωρούνται στενά ως «γυναικεία θέματα». Θα πρέπει επίσης να παρασχεθεί στήριξη σε άλλες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών ώστε να καθιερώσουν ένα σύστημα με βάση την ισοτιμία, να το δουν ως τον ρόλο τους και να αναπτύξουν την ικανότητά τους να εργάζονται προς την κατεύθυνση της ισοτιμίας.

IV. Κανονιστικό πλαίσιο για την ισότιμη και χωρίς αποκλεισμούς εκπροσώπηση των γυναικών στα συστήματα λήψης αποφάσεων

22. Σύμφωνα με το διεθνές συμβατικό δίκαιο για τα ανθρώπινα δικαιώματα, οι γυναίκες κατοχυρώνουν το δικαίωμα της ίσης και χωρίς αποκλεισμούς εκπροσώπησης στα συστήματα λήψης αποφάσεων. Η Σύμβαση για την εξάλειψη κάθε μορφής διακρίσεων εις βάρος των γυναικών επιβεβαιώνει το ίσο δικαίωμα των γυναικών να συμμετέχουν στην πολιτική και δημόσια ζωή, συμπεριλαμβανομένης της λήψης διεθνών αποφάσεων και αποφάσεων που αφορούν την ειρήνη και την ασφάλεια, καθώς και το ίσο δικαίωμά τους να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων στον οικονομικό τομέα. Η Σύμβαση για τα πολιτικά δικαιώματα των γυναικών παρέχει στις γυναίκες ίσα δικαιώματα ψήφου, υποψηφιότητας και ανάληψης δημόσιων θέσεων

χωρίς διακρίσεις. Σύμφωνα με το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά δικαιώματα, οι γυναίκες και οι άνδρες έχουν ίσα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα, μεταξύ άλλων σε σχέση με τη λήψη αποφάσεων στον πολιτικό και δημόσιο τομέα. Το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα ορίζει επίσης το ίσο δικαίωμα ανδρών και γυναικών στην απόλαυση όλων των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων, περιλαμβάνοντας έτσι και τη λήψη αποφάσεων στους τομείς αυτούς. Περιφερειακές συμβάσεις, όπως η Αμερικανική Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, η Διαμερικανική Σύμβαση για την πρόληψη, την τιμωρία και την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών, ο Αφρικανικός Χάρτης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και των Λαών και το Πρωτόκολλο για τα δικαιώματα των γυναικών στην Αφρική, η Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου), ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας εξασφαλίζουν παρόμοια προστασία. Αντανακλώντας μια διατομεακή προσέγγιση, η Σύμβαση για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία αναγνωρίζει ότι οι γυναίκες με αναπηρία αντιμετωπίζουν πολλαπλές μορφές διακρίσεων και ορίζει ότι τα συμβαλλόμενα κράτη πρέπει να διασφαλίζουν ότι όλα τα άτομα με αναπηρία μπορούν να συμμετέχουν αποτελεσματικά και πλήρως στη διεξαγωγή των δημόσιων υποθέσεων. Η Διεθνής Σύμβαση για την εξάλειψη κάθε μορφής φυλετικών διακρίσεων απαγορεύει τις φυλετικές διακρίσεις σε όλους τους πολιτικούς, οικονομικούς, κοινωνικούς, πολιτιστικούς ή άλλους τομείς της δημόσιας ζωής.

23. Οι τέσσερις παγκόσμιες διασκέψεις των Ηνωμένων Εθνών για τις γυναίκες, που πραγματοποιήθηκαν στο Μεξικό (1975), στην Κοπεγχάγη (1980), στο Ναϊρόμπι (1985) και στο Πεκίνο (1995), διαμόρφωσαν το ρόλο των γυναικών ως ισότιμων παραγόντων στη λήψη αποφάσεων. Στη Διακήρυξη και την Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου, η συμμετοχή των γυναικών στην εξουσία και στη λήψη αποφάσεων προσδιορίζεται μεταξύ των στρατηγικών στόχων. Οι κυβερνήσεις καλούνται να άρουν όλα τα εμπόδια για την πλήρη και ισότιμη συμμετοχή των γυναικών στην οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική και πολιτική λήψη αποφάσεων, έτσι ώστε η εξουσία και η ευθύνη να κατανέμονται μεταξύ γυναικών και ανδρών στο σπίτι, στο χώρο εργασίας και στην ευρύτερη εθνική και διεθνή κοινότητα. Στο ψήφισμά του 1325 (2000) και στα μεταγενέστερα ψηφίσματά του, το Συμβούλιο Ασφαλείας προτρέπει τα κράτη να διασφαλίσουν την ισότιμη εκπροσώπηση των γυναικών σε όλες τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων για την πρόληψη, τη διαχείριση και την επίλυση συγκρούσεων. Οι στόχοι 5.5 και 16.7 του στόχου βιώσιμης ανάπτυξης αποσκοπούν στην πλήρη συμμετοχή και ηγεσία των γυναικών στην πολιτική, στη λήψη αποφάσεων οικονομικής και δημόσιας φύσεως και η πρόοδος προς την επίτευξη των στόχων αυτών παρακολουθείται με τη χρήση αντιπροσωπευτικών μετρήσεων με βάση το φύλο, την ηλικία, την αναπηρία και την ομάδα πληθυσμού. Στα συμφωνηθέντα συμπεράσματα που εγκρίθηκαν κατά την εξηκοστή πέμπτη σύνοδό της, η Επιτροπή για το Καθεστώς των Γυναικών προέτρεψε να ληφθούν μέτρα για την επίτευξη του στόχου της εξισορρόπησης 50-50 των φύλων σε όλα τα επίπεδα των αιρετών θέσεων. Στο πλαίσιο της δράσης 8 του Συμφώνου για το Μέλλον, τα κράτη ανέλαβαν τη δέσμευση να εξασφαλίσουν την πλήρη και αποτελεσματική συμμετοχή των γυναικών και τις ίσες

ευκαιρίες για ηγεσία σε όλα τα επίπεδα λήψης αποφάσεων στην πολιτική, οικονομική και δημόσια ζωή. Στη δράση 19, αναγνωρίζεται ότι η πλήρης, ισότιμη, ασφαλής και ουσιαστική συμμετοχή των γυναικών στη λήψη αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα ειρήνης και ασφάλειας είναι απαραίτητη για την επίτευξη βιώσιμης ειρήνης. Στη Διακήρυξη του Κιγκάλι, που υιοθετήθηκε κατά την 145η Συνέλευση της Διακοινοβουλευτικής Ένωσης, τα κοινοβούλια δεσμεύτηκαν να επιτύχουν την ισότητα στη λήψη πολιτικών αποφάσεων.

V. Υποχρεώσεις των κρατών μερών σε σχέση με την ισότιμη και χωρίς αποκλεισμούς εκπροσώπηση των γυναικών στα συστήματα λήψης αποφάσεων

A. Γενικές υποχρεώσεις για την επίτευξη της ίσης και χωρίς αποκλεισμούς εκπροσώπησης των γυναικών στα συστήματα λήψης αποφάσεων

1. Διασφάλιση της μη διάκρισης και της ουσιαστικής ισότητας

24. Οι αρχές της μη διάκρισης και της ουσιαστικής ισότητας επιβεβαιώνονται στα άρθρα 1 έως 4. Η μη διάκριση ορίζεται στο άρθρο 1, ενώ οι υποχρεώσεις νομοθετικών και άλλων μέτρων για την επίτευξη της μη διάκρισης και της ουσιαστικής ισότητας σε όλους τους τομείς κατοχυρώνονται στα άρθρα 2 και 3. Στο άρθρο 4 ορίζεται ότι τα προσωρινά ειδικά μέτρα για την επιτάχυνση της ουσιαστικής ισότητας δεν θεωρούνται μορφή διάκρισης. Στη Γενική Σύστασή αριθ. 25 (2004) σχετικά με τα προσωρινά ειδικά μέτρα, η Επιτροπή εξηγεί ότι, στο πλαίσιο της υποχρέωσης μη διάκρισης, τα συμβαλλόμενα κράτη οφείλουν να διασφαλίζουν ότι δεν υπάρχουν άμεσες ή έμμεσες διακρίσεις στους νόμους τους και ότι οι γυναίκες προστατεύονται από τις διακρίσεις τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα. Στη Γενική Σύστασή αριθ. 28 (2010), η Επιτροπή διευκρινίζει ότι είναι απαραίτητο να αξιολογηθεί η *de jure* και *de facto* κατάσταση των γυναικών και να εφαρμοστούν πολιτικές για την ουσιαστική ισότητα, οι οποίες να βασίζονται σε συνταγματικές και νομοθετικές εγγυήσεις και να υποστηρίζονται από σχέδια δράσης.

25. Για την επίτευξη της ουσιαστικής ισότητας, στη Γενική Σύστασή αριθ. 5 (1988) σχετικά με τα προσωρινά ειδικά μέτρα, η Επιτροπή παροτρύνει τα συμβαλλόμενα κράτη να χρησιμοποιούν προσωρινά ειδικά μέτρα, όπως θετική δράση, προνομιακή μεταχείριση ή συστήματα ποσοστώσεων. Περαιτέρω παραδείγματα προσωρινών ειδικών μέτρων προσδιορίζονται στη Γενική Σύσταση αριθ. 25. Αν και τα προσωρινά ειδικά μέτρα μερικές φορές παρερμηνεύονται ότι έρχονται σε σύγκρουση με τη συνταγματική ισότητα ή τα συστήματα που βασίζονται στην αξία, στη Γενική Σύσταση αριθ. 25 (2004), η Επιτροπή διευκρινίζει ότι η μη ταυτόσημη μεταχείριση γυναικών και ανδρών είναι μερικές φορές αναγκαία για την αντιμετώπιση των κοινωνικά και πολιτισμικά κατασκευασμένων ανισοτήτων που εμποδίζουν ένα πραγματικό σύστημα που βασίζεται στην αξία. Η Επιτροπή υπογραμμίζει την ανάγκη θέσπισης ενός ισχυρού νομικού πλαισίου, συμπεριλαμβανομένων στοχευμένων, μόνιμων και προσωρινών ειδικών μέτρων, για την πρόληψη και την αντιμετώπιση των διακρίσεων και τη διασφάλιση της ουσιαστικής ισότητας, προκειμένου να επιτευχθεί η ισοτιμία 50-50 στα συστήματα λήψης αποφάσεων εντός σαφούς χρονικού πλαισίου.

Ένα τέτοιο νομικό πλαίσιο είναι επί του παρόντος ανεπαρκές ή στερείται εφαρμογής ή θεσμοθέτησης.

26. Η Επιτροπή συνιστά στα κράτη μέρη:

(α) Να διασφαλίσουν την πλήρη εφαρμογή της Σύμβασης, μεταξύ άλλων με την κατάργηση όλων των νομοθετικών διατάξεων που εισάγουν διακρίσεις και τη διασφάλιση της ισότητας ενώπιον του νόμου, μεταξύ άλλων στο Σύνταγμα, την κατάργηση όλων των επιφυλάξεων στη Σύμβαση, τη θέσπιση νομοθεσίας και άλλων μέτρων για την ουσιαστική ισότητα σε όλους τους τομείς, συμπεριλαμβανομένων όλων των νεοεμφανιζόμενων τομέων και τεχνολογιών, και την εναρμόνιση του εθνικού δικαίου με τη Σύμβαση,

(β) Τροποποίηση του Συντάγματος και του νομοθετικού πλαισίου για τη θεσμοθέτηση της ισοτιμίας πενήντα-πενήντα μεταξύ γυναικών και ανδρών σε όλους τους τομείς λήψης αποφάσεων,

(γ) να υιοθετήσουν στρατηγική ισότητας σε τοπικό, εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο και αντίστοιχα εθνικά σχέδια δράσης για την ισότητα σε όλους τους τομείς και σε όλα τα επίπεδα λήψης αποφάσεων, με από στόχο την επίτευξη της ισότητας έως το 2030, με βάση την ανάλυση και την επικαιροποίηση οριζόντιων, ολοκληρωμένων, αναλυτικών και πρωτοποριακών δεδομένων, την παρακολούθηση της προόδου και των οπισθοδρομήσεων, και να δημοσιεύουν τακτικά τα εν λόγω δεδομένα και να τα περιλαμβάνουν στην τακτική υποβολή εκθέσεων προς την Επιτροπή,

(δ) να προωθήσει την υποστήριξη και την κατανόηση του μη διακριτικού χαρακτήρα των προσωρινών και μόνιμων μέτρων για την ισοτιμία μέσω εκπαιδευτικών και ευαισθητοποιητικών μέτρων για την ουσιαστική ισότητα,

(ε) να διασφαλίζουν την ισοτιμία, τη διαφάνεια και την ακεραιότητα στις διαδικασίες διορισμού και επιλογής για θέσεις λήψης αποφάσεων σε τοπικό, εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο,

(στ) να επιβάλλουν τις απαιτήσεις ισοτιμίας με τη σύσταση ή την ενίσχυση των οργάνων παρακολούθησης και τον καθορισμό κυρώσεων για τη μη συμμόρφωση.

2. Διατομεακότητα και ποικιλομορφία μεταξύ των γυναικών

27. Στη Σύμβαση αναγνωρίζεται ότι οι γυναίκες μπορεί να αντιμετωπίζουν πολλαπλές και διασταυρούμενες μορφές διακρίσεων, αναφέροντας τις γυναίκες που ζουν σε συνθήκες φτώχειας (προοίμιο), τις γυναίκες με ιδιαίτερη οικογενειακή κατάσταση (άρθρα 9, 11 και 16), τις έγκυες γυναίκες (άρθρα 11 και 12) και τις γυναίκες της υπαίθρου (άρθρο 14). Με την αναφορά συγκεκριμένων ομάδων γυναικών, καθίσταται σαφές ότι, για να εξαλειφθούν όλες οι μορφές διακρίσεων εις βάρος των γυναικών, τα συμβαλλόμενα κράτη πρέπει επίσης να αντιμετωπίσουν όλους τους

πιθανούς διασταυρούμενους παράγοντες διακρίσεων. Σε διάφορες γενικές συστάσεις και συμπερασματικές παρατηρήσεις, η Επιτροπή παρατηρεί πώς οι διακρίσεις εις βάρος των γυναικών αλληλεπιδρούν με άλλες μορφές διακρίσεων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που βασίζονται στη φυλή, την εθνικότητα, την ιδιότητα των ιθαγενών, τη θρησκεία, τις πεποιθήσεις, την υγεία, την κατάσταση, την αναπηρία, την ηλικία, την τάξη, την κάστα, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την ταυτότητα φύλου, τα πολιτικά φρονήματα, την εθνική καταγωγή, την οικογενειακή ή/και μητρική κατάσταση, την κοινωνικοοικονομική κατάσταση και το καθεστώς του πρόσφυγα, του αιτούντος άσυλο, του εκτοπισμένου ή του μετανάστη. Ο εν λόγω κατάλογος δεν είναι εξαντλητικός και ενδέχεται να διαφέρει από χώρα σε χώρα και με την πάροδο του χρόνου και να περιλαμβάνει νεοεμφανιζόμενες μορφές διακρίσεων, όπως οι διακρίσεις εις βάρος των προσφύγων λόγω του κλίματος. Η Επιτροπή τονίζει επίσης ειδικώς και συνεχώς σε όλη τους την έκταση τα δικαιώματα των γυναικών να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα.

28. Η Επιτροπή σημειώνει ότι οι γυναίκες που υφίστανται διασταυρούμενες μορφές διακρίσεων θα αντιμετωπίσουν πρόσθετα εμπόδια στην πρόσβαση σε ρόλους λήψης αποφάσεων. Εντοπίζει την έλλειψη στατιστικών στοιχείων για τις γυναίκες στη λήψη αποφάσεων, τα οποία αναλύονται βάσει άλλων λόγων διάκρισης. Η Επιτροπή τονίζει ότι όλες οι πτυχές της παρούσας γενικής σύστασης πρέπει να ερμηνεύονται σε ένα διατομεακό πλαίσιο.

29. Η Επιτροπή συνιστά στα κράτη μέρη:

(α) Να θεσπίσουν νομοθετικά και άλλα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων μέτρων ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης, για την πρόληψη και εξάλειψη των διασταυρούμενων μορφών διακρίσεων και τη διασφάλιση της ουσιαστικής ισότητας,

(β) Να αναπτύξουν και να ενσωματώσουν μια διατομεακή οπτική του φύλου σε όλους τους τομείς και σε όλα τα επίπεδα λήψης αποφάσεων, με βάση τη συλλογή και ανάλυση διατομεακών δεδομένων για τις γυναίκες,

(γ) να αναπτύξουν στρατηγικές πρόσληψης για να διασφαλίσουν την ισότιμη πρόσβαση των γυναικών σε όλη τους την ποικιλομορφία σε δημόσιες θέσεις σε όλους τους τομείς λήψης αποφάσεων και να καθοδηγήσουν τους ενδιαφερόμενους φορείς στον ιδιωτικό τομέα να υιοθετήσουν αναλόγως τέτοιες στρατηγικές πρόσληψης, μέσω, για παράδειγμα, της νομοθεσίας, της ευαισθητοποίησης σχετικά με την αμοιβαία ενισχυτική σχέση μεταξύ της ποικιλομορφίας και της ακεραιότητας και της σημασίας και της επιτυχίας των ποικιλόμορφων ομάδων, καθώς και μέσω οικονομικών και άλλων κινήτρων,

(δ) προώθηση, με τη χρήση ενός διατομεακού φακού, προτύπων γυναικών ηγετών.

3. Κατάρριψη των στερεοτύπων των φύλων

30. Σύμφωνα με το άρθρο 5, τα συμβαλλόμενα κράτη υποχρεούνται να εξαλείψουν κάθε μορφή στερεοτύπων φύλου σε όλους τους τομείς. Η Επιτροπή

παρατηρεί έντονη επικράτηση των στερεοτύπων φύλου σε όλες τις σφαίρες της κοινωνίας, συμπεριλαμβανομένης της διαιώνισης και της επιδείνωσής τους μέσω της απεικόνισης των γυναικών από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης που ενισχύουν την κυρίαρχη θέση των ανδρών. Ο ταχέως αναδύομενος τομέας της τεχνητής νοημοσύνης, συμπεριλαμβανομένων της γενεσιουργού τεχνητής νοημοσύνης, των συστημάτων όρασης υπολογιστών, της τεχνητής νοημοσύνης ομιλίας και ήχου, της ρομποτικής και των συστημάτων ελέγχου, των εξειδικευμένων συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης και των υβριδικών συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης, μαθαίνει από δεδομένα εκπαίδευσης συχνά μεροληπτικά ως προς το φύλο, μεταφέροντας τις διακρίσεις λόγω φύλου από τον αναλογικό στον ψηφιακό κόσμο, και πρέπει να αντιμετωπιστεί επειγόντως από την άποψη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των γυναικών. Επιπλέον, ορισμένες παρερμηνείες της θρησκείας και του πολιτισμού μπορούν να διαμορφώσουν στερεότυπα φύλου. Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι τα στερεότυπα φύλου αποτελούν βασικό εμπόδιο για την ισότιμη πρόσβαση των γυναικών στη λήψη αποφάσεων.

31. Η Επιτροπή συνιστά στα συμβαλλόμενα κράτη:

(α) Να διεξάγουν εκστρατείες ευαισθητοποίησης και να συνεργάζονται με τους σχετικούς ενδιαφερόμενους φορείς, συμπεριλαμβανομένων των κατόχων δημόσιων αξιωμάτων, των πολιτικών κομμάτων, του δημόσιου τομέα, των μέσων μαζικής ενημέρωσης, των εκπαιδευτικών, των κοινοτικών, θρησκευτικών και θρησκευτικών ηγετών, των μελών των εκλογικών οργάνων, των εκπροσώπων του ιδιωτικού τομέα, των συνδικαλιστικών οργανώσεων, της δικαστικής εξουσίας και των αρχών επιβολής του νόμου, προκειμένου να υιοθετήσουν μια θετική στάση και να ενισχύσουν την κατανόηση ότι η πλήρης συμμετοχή των γυναικών σε όλους τους τομείς της λήψης αποφάσεων, σε ισότιμη βάση με τους άνδρες, είναι απαραίτητη για την απόλαυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών και ωφελεί ολόκληρη την κοινότητα.

(β) Διεξάγουν αντίστοιχες εκστρατείες ευαισθητοποίησης, όπως αυτές που αναφέρονται στην υποπαράγραφο (α), απευθυνόμενες στο ευρύ κοινό όλων των ηλικιών, με στόχο οι γυναίκες, τα κορίτσια, οι άνδρες και τα αγόρια να γίνουν φορείς μετασχηματιστικής αλλαγής για την ισότητα των φύλων.

(γ) Να εμπλέξουν θρησκευτικούς ηγέτες και θρησκευτικούς παράγοντες στη διαδικασία αντιμετώπισης πιθανών εντάσεων μεταξύ ορισμένων ερμηνειών των θρησκευτικών παραδόσεων και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως μέσω του πλαισίου «Faith for Rights» (Πίστη για τα Δικαιώματα) του Γραφείου του Υπατού Αρμοστή των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.

(δ) Να λάβουν άμεσα νομοθετικά και ρυθμιστικά μέτρα και να υιοθετήσουν διεθνή και εθνικά πλαίσια για την οικοδόμηση ενός ψηφιακού μέλλοντος με ισότητα των φύλων και βιωσιμότητα, με την ισότητα και τη ριζική ένταξη στο επίκεντρό του. Αυτό περιλαμβάνει την ισότητα στην ανάπτυξη αμερόληπτης, ευαίσθητης ως προς το φύλο και προσβάσιμης τεχνητής νοημοσύνης και τη διόρθωση της μεροληπτικής τεχνητής νοημοσύνης, μέσω της εφαρμογής διεπιστημονικής εμπειρογνωμοσύνης σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των γυναικών, με

αντίστοιχη συνεχή αξιολόγηση των επιπτώσεων από την αρχή και σε κάθε στάδιο της ανάπτυξης και της διάδοσης, προκειμένου να αποτραπούν οι μεροληψίες, συμπεριλαμβανομένων των μεροληψιών στα δεδομένα εκπαίδευσης. Θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει τη θέσπιση ανεξάρτητων μηχανισμών ρύθμισης με βάση τα ανθρώπινα δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των γυναικών, για τον έλεγχο της εφαρμογής της εξάλειψης των προκαταλήψεων.

(ε) Να θεσπίσουν νομοθεσία και να συνεργαστούν με τα μέσα ενημέρωσης για να καταδικάσουν, να παρακολουθήσουν και να διασφαλίσουν τη λογοδοσία για τον σεξισμό και τη μισογυνία, είτε στον δημόσιο λόγο είτε στα mainstream ή κοινωνικά μέσα ενημέρωσης, να επιτύχουν ισότητα στις συντακτικές επιτροπές και τους ρυθμιστικούς φορείς των μέσων ενημέρωσης και να ενισχύσουν την ικανότητα των επαγγελματιών των μέσων ενημέρωσης και των ψηφιακών μέσων να αποτρέπουν τη διαιώνιση στερεοτύπων σχετικά με τις γυναίκες στη λήψη αποφάσεων και να διασφαλίζουν την ίση προβολή και αξιοποίηση των γυναικών και την αντικειμενική απεικόνισή τους.

(στ) Να καταργήσουν τα στερεότυπα και να επιτύχουν ισότητα στον αθλητισμό και την καλλιτεχνική έκφραση όσον αφορά τη λήψη αποφάσεων, τη χρηματοδότηση και τις αμοιβές, καθώς και να διασφαλίσουν ότι οι γυναίκες μπορούν να δραστηριοποιούνται σε ένα ασφαλές και ευνοϊκό περιβάλλον.

(ζ) Να θεσπίσουν ή να αυξήσουν τα προγράμματα καθοδήγησης, συμπεριλαμβανομένων των διαγενεακών προγραμμάτων καθοδήγησης, σχετικά με την πολιτική εκστρατεία, την ηγεσία και τη διαπραγμάτευση για τις γυναίκες και τα κορίτσια σε όλη τους την ποικιλομορφία που επιθυμούν να αναλάβουν ή ήδη κατέχουν θέσεις λήψης αποφάσεων.

4. Εκπροσώπηση των γυναικών σε όλη τους την ποικιλομορφία, σε ισότιμη βάση με τους άνδρες

32. Το δικαίωμα των γυναικών να συμμετέχουν σε ισότιμη βάση με τους άνδρες στην πολιτική, κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ζωή των χωρών τους αναγνωρίζεται στο προοίμιο και στα άρθρα 7 και 8 της Σύμβασης. Στη Γενική Σύσταση αριθ. 23 (1997), η Επιτροπή διευκρινίζει ότι η ισότιμη κατανομή της εξουσίας λήψης αποφάσεων πρέπει να αποφεύγει τον συμβολισμό, σύμφωνα με τον οποίο οι γυναίκες συμπεριλαμβάνονται αλλά περιορίζονται σε ρόλους με μικρότερη επιρροή ή αποκτούν τη θέση τους χάρη στις σχέσεις τους με άνδρες συγγενείς. Καθορίζει ότι τα κράτη μέρη έχουν την ευθύνη να διορίζουν γυναίκες σε ανώτερες θέσεις λήψης αποφάσεων. Η Επιτροπή παρατηρεί ότι οι γυναίκες εξακολουθούν να υποεκπροσωπούνται σε ηγετικές θέσεις σε όλα τα επίπεδα και, όταν συμπεριλαμβάνονται, συχνά περιορίζονται σε ρόλους με μικρότερη επιρροή ή σε ηγετικές θέσεις σε τομείς που στερεοτυπικά συνδέονται με τη θηλυκότητα και στερεοτυπικά θεωρούνται λιγότερο σημαντικοί.

33. Η Επιτροπή συνιστά στα κράτη μέλη:

(α) Να αναθεωρήσουν δομικά τα συστήματα διορισμού, προαγωγής και διαχείρισης της σταδιοδρομίας, εισάγοντας την απαίτηση της ισότητας και την εναλλαγή των φύλων στις ηγετικές θέσεις.

(β) Να διορίζουν γυναίκες σε ανώτερες θέσεις σε όλους τους τομείς της λήψης αποφάσεων, αποτρέποντας τις συμβολικές κινήσεις, ώστε να διασφαλίζεται ότι οι γυναίκες έχουν πλήρη και ίση εξουσία σε αυτές τις θέσεις, και να εξασφαλίζουν ίσες ευκαιρίες για τους νέους.

(γ) Δημιουργία συλλογικών καναλιών για την επιρροή των γυναικών σε όλα τα όργανα λήψης αποφάσεων, για παράδειγμα, με την ανagnώριση και την παροχή επαρκούς χρηματοδότησης και υλικοτεχνικής υποστήριξης σε ομάδες, τμήματα και επιτροπές για την ισότητα των φύλων.

(δ) Δημιουργία διασφαλίσεων για την αποτροπή της επιρροής των στερεοτύπων για τα φύλα κατά την ανάθεση ρόλων λήψης αποφάσεων σε γυναίκες και άνδρες.

(ε) Υιοθέτηση πολυδιάστατων μέτρων, συμπεριλαμβανομένων νομικών μεταρρυθμίσεων, οικονομικών και άλλων κινήτρων για τον ιδιωτικό τομέα, ώστε να διορίζονται γυναίκες σε ηγετικές θέσεις, ιδίως σε ρόλους που δεν είναι στερεοτυπικοί.

5. Εκπαίδευση με στόχο την ενδυνάμωση και την ηγεσία

34. Η ίση πρόσβαση σε όλα τα επίπεδα και τις πτυχές της εκπαίδευσης κατοχυρώνεται στο άρθρο 10 και αναπτύσσεται περαιτέρω στη Γενική Σύσταση αριθ. 36 (2017) σχετικά με το δικαίωμα των κοριτσιών και των γυναικών στην εκπαίδευση. Αποτελεί βασική προϋπόθεση για την πρόσβαση στα συστήματα λήψης αποφάσεων σε ισότιμη βάση με τους άνδρες και τα αγόρια. Ωστόσο, η Επιτροπή παρατηρεί ότι πολλές γυναίκες και κορίτσια εξακολουθούν να μην έχουν ίση πρόσβαση ή συμμετοχή στην εκπαίδευση, τόσο στη νομοθεσία όσο και στην πράξη. Η παραβίαση αυτού του δικαιώματος επιδεινώνεται περαιτέρω από τη διατομεακή διάκριση, όπως παρατηρείται, για παράδειγμα, σε βάρος των γυναικών και των κοριτσιών με αναπηρίες. Ακόμη και όταν παρέχεται ισότιμη πρόσβαση, τα στερεότυπα για τα φύλα είναι ευρέως διαδεδομένα στο εκπαιδευτικό σύστημα, συμπεριλαμβανομένων των διδακτικών και μαθησιακών υλικών, των πρακτικών στην τάξη, της κατάρτισης των εκπαιδευτικών και των προκατειλημμένων στάσεων απέναντι στα κορίτσια και τις γυναίκες τόσο εντός όσο και εκτός του σχολικού περιβάλλοντος, κατευθύνοντάς τα προς παραδοσιακούς τομείς σπουδών και συμπεριφορές που συνδέονται με το φύλο. Αυτό όχι μόνο αποκλείει τις γυναίκες από ορισμένους κλάδους που είναι κρίσιμοι για τη διαμόρφωση του μέλλοντος, όπως οι νέες τεχνολογίες, συμπεριλαμβανομένης της τεχνητής νοημοσύνης, αλλά και τις εμποδίζει να οραματιστούν τον εαυτό τους να αναλαμβάνει ρόλο λήψης αποφάσεων. Βασική αποστολή ενός εκπαιδευτικού συστήματος είναι να ενσωματώνει την «εκπαίδευση για την ενδυνάμωση»,

διασφαλίζοντας ότι τα κορίτσια, τα αγόρια, οι γυναίκες και οι άνδρες διαθέτουν τα απαραίτητα εργαλεία για να επιτύχουν την ισότητα και να ασκήσουν ηγεσία με ισότητα, υπεύθυνο και ηθικό τρόπο.

35. Η Επιτροπή συνιστά στα συμβαλλόμενα κράτη:

(α) Να διασφαλίσουν την ισότητα στη λήψη αποφάσεων σχετικά με το εκπαιδευτικό σύστημα, όσον αφορά τις πολιτικές, τα σχέδια, τους προϋπολογισμούς και τις διαδικασίες παρακολούθησης του τομέα, και να ξεπεράσουν τα πρότυπα διαχωρισμού των φύλων εντός και μεταξύ των επιστημονικών κλάδων.

(β) Ενσωματώσουν τα δικαιώματα των γυναικών, την ηγεσία των γυναικών και την ισότητα των φύλων, καθώς και την κατανόηση και τη δέσμευση για παιδαγωγικές μεθόδους που μετασχηματίζουν τα φύλα, στην κατάρτιση των εκπαιδευτικών σε όλα τα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένης της εξάλειψης των στερεοτύπων των φύλων στο διδακτικό περιεχόμενο και στην τάξη

(γ) Εξαλείψουν τα στερεότυπα των φύλων από τα διδακτικά και μαθησιακά υλικά και ενσωματώσουν την «αποστερεοτύπηση» στα μαθησιακά υλικά, με ιδιαίτερη έμφαση στην προσχολική εκπαίδευση.

(δ) Προωθήσουν προληπτικά την ισότητα των φύλων σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης και σε όλα τα μαθήματα και τους τομείς, και να συμπεριλάβουν υποχρεωτικά μαθήματα σε όλα τα επίπεδα του σχολικού προγράμματος σπουδών σχετικά με την ισότητα των φύλων και την πρόληψη και εξάλειψη των στερεοτύπων των φύλων.

(ε) Ενσωμάτωση της διδασκαλίας σχετικά με τα δικαιώματα των γυναικών, την ηθική ηγεσία, την ακεραιότητα και τις πολιτικές δεξιότητες στα σχολικά προγράμματα σπουδών σε όλα τα επίπεδα, υποστηρίζοντας την ενδυνάμωση όλων των μαθητών.

(στ) Διασφάλιση, μεταξύ άλλων μέσω της ευαισθητοποίησης και της κατάρτισης, της πλήρους αυτονομίας των γυναικών και των κοριτσιών στη λήψη αποφάσεων.

(ζ) Ευαισθητοποίηση σχετικά με τα πρότυπα γυναικών στη λήψη αποφάσεων.

(η) Προώθηση μαθησιακών περιβαλλόντων που μετασχηματίζουν τις έμφυλες σχέσεις, είναι ασφαλή και χωρίς αποκλεισμούς, μεταξύ άλλων με την ενσωμάτωση στα προγράμματα σπουδών όλων των επιπέδων εκπαίδευσης περιεχομένου σχετικά με την ηθική, ασφαλή και υπεύθυνη χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών, με έντονη έμφαση στις έμφυλες σχέσεις, καθώς και σχετικά με την πρόληψη και την προστασία από την διαδικτυακή βία.

(θ) Επίτευξη ισότητας μεταξύ των πανεπιστημιακών καθηγητών και εισαγωγή του μαθήματος «γυναίκες, δίκαιο και ηγεσία» ως ακαδημαϊκής πειθαρχίας.

(ι) Αντιμετώπιση, μεταξύ άλλων μέσω προσωρινών ειδικών μέτρων, των ανισοτήτων μεταξύ των φύλων και των αλληλοσυνδεόμενων ανισοτήτων σε όλους τους τομείς της εκπαίδευσης, διασφαλίζοντας ότι τα κορίτσια και οι γυναίκες, σε όλη τους την ποικιλομορφία, έχουν τις ίδιες ευκαιρίες με τα αγόρια και τους άνδρες να έχουν πρόσβαση και να επωφελούνται από ποιοτική εκπαίδευση σε όλα τα επίπεδα, ιδίως στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και σε επιστημονικούς κλάδους που λειτουργούν ως μονοπάτια καριέρας για θέσεις λήψης αποφάσεων.

(ια) Να εξαλειφθεί η σχολική διαρροή των κοριτσιών αντιμετωπίζοντας τις βαθύτερες αιτίες της, όπως η φτώχεια, τα σχολικά έξοδα, η παιδική εργασία, οι παιδικοί γάμοι και οι πρόωρες εγκυμοσύνες, και να εξασφαλιστεί ένα ασφαλές σχολικό περιβάλλον και επαρκείς εγκαταστάσεις υγιεινής.

(ιβ) Να παρέχεται συμπεριληπτική εκπαίδευση για τις γυναίκες και τα κορίτσια με αναπηρίες σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης και σε όλους τους τομείς και να καταπολεμηθούν όλες οι άλλες μορφές διακρίσεων στο εκπαιδευτικό σύστημα.

(ιγ) Να ξεπεραστεί το ψηφιακό χάσμα μεταξύ των φύλων, μεταξύ άλλων μέσω της πρόσβασης σε δωρεάν/προσιτό διαδίκτυο, της ενσωμάτωσης της ψηφιακής παιδείας σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης, της ανάπτυξης μέτρων ευαισθητοποίησης για την εξάλειψη των στάσεων που εμποδίζουν την πρόσβαση των γυναικών στο διαδίκτυο και στις κινητές συσκευές, της παροχής επιδοτήσεων για τη διευκόλυνση της πρόσβασης των γυναικών και των κοριτσιών σε κινητές συσκευές και προγράμματα δεδομένων και της προσφοράς πρόσβασης σε δια βίου μάθηση σχετικά με την ψηφιακή παιδεία.

(ιδ) Να εξασφαλιστεί η ριζική ένταξη των κοριτσιών, ώστε να επιτευχθεί ισότητα στα μαθήματα σπουδών σε τομείς που παραδοσιακά συνδέονται με και κυριαρχούνται από άνδρες και αγόρια, ιδίως στους τομείς STEM, και να εξαλειφθούν οι περιπτώσεις έμφυλων προκαταλήψεων, εργασιακού διαχωρισμού και παρενόχλησης σε αυτούς τους τομείς, μεταξύ άλλων μέσω σημαντικών επενδύσεων σε πρωτοβουλίες ευαισθητοποίησης και επαγγελματικού προσανατολισμού, ώστε να κατανοήσει η κοινωνία ότι αυτοί οι τομείς είναι εξίσου σημαντικοί για τις γυναίκες και τα κορίτσια. ενσωμάτωση κατάλληλων για την ηλικία και προσβάσιμων βασικών γνώσεων και δυνατοτήτων εξειδίκευσης στους τομείς STEM στα σχολικά προγράμματα σπουδών σε όλα τα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένης της προσχολικής εκπαίδευσης· κατάργηση των διαχωριστικών φραγμών μεταξύ των επιστημονικών κλάδων στην εκπαίδευση STEM· λήψη προσωρινών ειδικών μέτρων για την επίτευξη ισότητας στις σπουδές και τις σταδιοδρομίες STEM, συμπεριλαμβανομένων οικονομικών επιδοτήσεων για την κάλυψη τυχόν επιπλέον δαπανών της εκπαίδευσης STEM· και άρση των φραγμών στην κινητικότητα και στήριξη της απασχόλησης των νέων γυναικών και μιας δυναμικής ροής, μεταξύ άλλων μέσω της συνεργασίας με τον ιδιωτικό τομέα, της τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και της επιχειρηματικότητας.

6. Απαλλαγή από τη βία κατά των γυναικών λόγω φύλου και την παρενόχληση

36. Η βία κατά των γυναικών λόγω φύλου είναι μια μορφή διάκρισης που στρέφεται κατά μιας γυναίκας επειδή είναι γυναίκα ή που επηρεάζει δυσανάλογα τις γυναίκες. Εμποδίζει σοβαρά τη δυνατότητα των γυναικών να απολαμβάνουν τα δικαιώματα και τις ελευθερίες τους σε ισότιμη βάση με τους άνδρες. Στη Γενική Σύσταση αριθ. 35 (2017), η επιτροπή ορίζει τη βία κατά των γυναικών λόγω φύλου ως μια βία που λαμβάνει πολλαπλές μορφές, συμπεριλαμβανομένων πράξεων ή παραλείψεων που έχουν ως σκοπό ή είναι πιθανό να προκαλέσουν ή να οδηγήσουν σε θάνατο ή σωματική, σεξουαλική, ψυχολογική ή οικονομική βλάβη ή ταλαιπωρία των γυναικών, απειλές για τέτοιες πράξεις, παρενόχληση, εξαναγκασμό και αυθαίρετη στέρηση της ελευθερίας. Η βία αυτή μπορεί να εμφανιστεί σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης αλληλεπίδρασης, δημόσιους ή ιδιωτικούς, συμπεριλαμβανομένων των οικογενειακών, κοινοτικών, δημόσιων χώρων, του χώρου εργασίας, του ελεύθερου χρόνου, της πολιτικής, του αθλητισμού, των υπηρεσιών υγείας και των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Μπορεί επίσης να εμφανιστεί στο διαδίκτυο και σε άλλα ψηφιακά περιβάλλοντα και να λάβει τη μορφή δομικής, συναισθηματικής και οικονομικής βίας. Συχνά στοχεύει επίσης γυναίκες υπερασπίστριες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, πολιτικούς, ακτιβίστριες και δημοσιογράφους. Η απαγόρευση της έμφυλης βίας κατά των γυναικών έχει εξελιχθεί περαιτέρω σε αρχή του εθιμικού διεθνούς δικαίου, όπως απεικονίζεται στη Γενική Σύσταση αριθ. 35 (2017).

37. Η Επιτροπή παρατηρεί ότι συχνά απουσιάζει, εν όλω ή εν μέρει, νομοθεσία που να αντιμετωπίζει τη βία κατά των γυναικών λόγω φύλου και, όπου υπάρχει, συχνά δεν εφαρμόζεται πλήρως. Η βία κατά των γυναικών λόγω φύλου στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα εμποδίζει τις γυναίκες να κάνουν τα πρώτα βήματα προς την εκπροσώπησή τους στη λήψη αποφάσεων. Όταν ασκείται κατά γυναικών που κατέχουν θέσεις λήψης αποφάσεων, μπορεί να τις απομακρύνει και να έχει αποτρεπτικό αποτέλεσμα, αποθαρρύνοντας άλλες γυναίκες από το να επιδιώξουν τέτοιες θέσεις. Συχνά απουσιάζει νομοθεσία που να αντιμετωπίζει συγκεκριμένα τη βία κατά των γυναικών λόγω φύλου στην πολιτική και δημόσια ζωή, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών υπερασπιστριών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των πολιτικών, των ακτιβιστριών, των δημοσιογράφων και των ψηφοφόρων. Η Επιτροπή υπογραμμίζει τον ρόλο των μέσων ενημέρωσης και των πλατφορμών κοινωνικών μέσων στην άσκηση, τη διαιώνιση και την ομαλοποίηση της έμφυλης βίας κατά των γυναικών, καθώς και τον ρόλο των πολιτικών κομμάτων στην υποβάθμιση της σημασίας αυτής της βίας, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής παρενόχλησης και άλλων μισογυνιστικών συμπεριφορών, εντός των τάξεών τους. Αναγνωρίζει επίσης ότι η έμφυλη βία κατά των γυναικών, συμπεριλαμβανομένης της βίας στη λήψη αποφάσεων, συχνά επιδεινώνεται για τις γυναίκες που υφίστανται διασταυρούμενη διάκριση.

38. Η Επιτροπή τονίζει ότι η έμφυλη βία κατά των γυναικών, ενώ αποτελεί από μόνη της διάκριση, είναι το αποτέλεσμα ενός άνισου και διακριτικού συστήματος, που βασίζεται στη διαρθρωτική κυριαρχία και τον αποκλεισμό των γυναικών. Ενώ υπογραμμίζει τη σημασία της θέσπισης και εφαρμογής ισχυρής νομοθεσίας για την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας κατά των γυναικών, προτρέπει επίσης τα κράτη μέλη να υιοθετήσουν μια ολοκληρωμένη προσέγγιση και να εφαρμόσουν όλα τα δικαιώματα

που προβλέπονται στη Σύμβαση, συμπεριλαμβανομένης της θεσμοθέτησης της ισότητας, ως βασικής εγγύησης κατά της έμφυλης βίας κατά των γυναικών.

39. Η Επιτροπή συνιστά στα κράτη μέλη:

(α) Να θεσπίσουν και να εφαρμόσουν ολοκληρωμένη νομοθεσία, συμπεριλαμβανομένης της ποινικής νομοθεσίας, και να εφαρμόσουν μέτρα ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης, προκειμένου να προλαμβάνουν και να εξαλείφουν όλες τις μορφές έμφυλης βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών και να παρέχουν όλες τις απαραίτητες υπηρεσίες και πρόσβαση στη δικαιοσύνη για τα θύματα.

(β) Να προλαμβάνουν, να διερευνούν, να διώκουν και να τιμωρούν όλες τις μορφές έμφυλης βίας κατά των γυναικών, εκφοβισμού και ρητορικής μίσους στη λήψη αποφάσεων και κατά των γυναικών υποψηφίων και κατόχων δημόσιων αξιωμάτων, και να καταπολεμούν την κουλτούρα της σιωπής και της ατιμωρησίας.

(γ) Να θεσπίσει κώδικες δεοντολογίας, με διατομεακή προοπτική, στο κοινοβούλιο, την κυβέρνηση, τα περιφερειακά και τοπικά συμβούλια και τα πολιτικά κόμματα, τις δημόσιες υπηρεσίες και τις εταιρείες του ιδιωτικού τομέα, με σκοπό την εξάλειψη όλων των μορφών έμφυλης βίας κατά των γυναικών και της ρητορικής μίσους, με ανεξάρτητους μηχανισμούς καταγγελίας και εμπιστευτική συμβουλευτική υποστήριξη, και να παρέχει την αντίστοιχη κατάρτιση σε όλους τους υπαλλήλους και το προσωπικό.

(δ) Να παρέχει αποτελεσματικές υπηρεσίες αποκατάστασης και υποστήριξης στις γυναίκες που είναι θύματα έμφυλης βίας στη λήψη αποφάσεων.

(ε) Προσφορά εκπαίδευσης σε θέματα ασφάλειας, κυβερνοασφάλειας και ψηφιακής άμυνας για γυναίκες που κατέχουν θέσεις λήψης αποφάσεων, συμπεριλαμβανομένης της υποστήριξης ομάδων ομοτίμων για νέες γυναίκες που αντιμετωπίζουν έμφυλη βία κατά των γυναικών λόγω ανισορροπιών εξουσίας στον χώρο εργασίας.

(στ) Διασφάλιση της ασφάλειας στα εκλογικά τμήματα και κατά τη διάρκεια των εκλογών και πρόληψη και τιμωρία της βίας που σχετίζεται με τις εκλογές.

(ζ) Να διασφαλίζουν ότι οι εταιρείες κοινωνικών μέσων διαθέτουν συστήματα, προσαρμοσμένα στην περιοχή και τη χώρα όπου χρησιμοποιούνται, για να ανταποκρίνονται άμεσα, αποτελεσματικά και αποδοτικά σε περιεχόμενο που δημιουργείται από χρήστες και τεχνητή νοημοσύνη και συνιστά διαδικτυακή έμφυλη βία κατά των γυναικών και παρενόχληση, και να διασφαλίζουν τη λογοδοσία μέσω της θέσπισης και εφαρμογής νόμων και διεθνών κανονισμών με προσέγγιση βασισμένη στα ανθρώπινα δικαιώματα, ιδίως τα δικαιώματα των γυναικών.

(η) Συλλογή και δημοσίευση συστηματικών αναλυτικών στοιχείων σχετικά με την έκταση, τις αιτίες και τις επιπτώσεις της έμφυλης βίας κατά των γυναικών στη λήψη αποφάσεων, καθώς και σχετικά με την αποτελεσματικότητα των μέτρων πρόληψης και αντιμετώπισης, και προσαρμογή και βελτίωση των συστημάτων και των μέτρων αναλόγως.

(θ) Εφαρμογή μιας ισχυρής διατομεακής προσέγγισης σε όλα τα μέτρα που λαμβάνονται.

7. Εκπροσώπηση των οργανώσεων για τα δικαιώματα των γυναικών στη λήψη αποφάσεων

40. Στις Γενικές Συντάξεις αριθ. 23 (1997), αριθ. 30 (2013) σχετικά με τις γυναίκες στην πρόληψη των συγκρούσεων, σε καταστάσεις σύγκρουσης και μετά από συγκρούσεις, αριθ. 34 (2016) 37 (2018) και 39 (2022), η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέρη να διασφαλίσουν ότι οι εκπρόσωποι της κοινωνίας των πολιτών συμβουλευονται και μπορούν να διαμορφώνουν ενεργά τη χάραξη, την εφαρμογή και την παρακολούθηση των πολιτικών σε όλους τους τομείς και σε όλα τα επίπεδα. Επί του παρόντος, οι χώροι διαβούλευσης με οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που ασχολούνται με τα δικαιώματα των γυναικών και των κοριτσιών είναι περιορισμένοι και συχνά δεν έχουν θεσμοθετηθεί, ενώ η διαβούλευση περιορίζεται συχνά σε θέματα που θεωρούνται στενά «γυναικεία ζητήματα», αντί να καλύπτει όλο το φάσμα των τοπικών, εθνικών, περιφερειακών και διεθνών πολιτικών ζητημάτων.

41. Η Επιτροπή συνιστά στα κράτη μέρη:

(α) Να εξασφαλίσουν ασφαλείς και ανεξάρτητους χώρους για τις οργανώσεις που προασπίζουν τα δικαιώματα των γυναικών και των κοριτσιών, συμπεριλαμβανομένων των οργανώσεων που διευθύνονται από νέους και εστιάζουν στους νέους, καθώς και για τις υπερασπίστριες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών, ώστε να συμβάλλουν άμεσα και ουσιαστικά στη χάραξη πολιτικής για όλα τα τοπικά, εθνικά, περιφερειακά και διεθνή ζητήματα.

(β) Θεσμοθετήσουν ασφαλείς και ανεξάρτητες τακτικές διαβουλεύσεις με οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που ασχολούνται με τα δικαιώματα των γυναικών και των κοριτσιών και με υπερασπίστριες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών, μεταξύ άλλων όσον αφορά νέες ή/και αυξανόμενες προκλήσεις σε σχέση με την πολιτική, την ασφάλεια, την οικονομία, την τεχνολογία, την υγεία και

(γ) Παροχή πρόσβασης σε ανεξάρτητη ανάπτυξη ικανοτήτων για την επέκταση της εμπειρογνωμοσύνης των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών για τις γυναίκες και τα κορίτσια και των υπερασπιστριών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών, ώστε να συμμετέχουν σε όλους τους τομείς λήψης αποφάσεων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που δεν θεωρούνται στενά «γυναικεία ζητήματα», και για την επέκταση της εμπειρογνωμοσύνης σχετικά με τα δικαιώματα των γυναικών όλων των άλλων οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.

(δ) Να διασφαλίζει προληπτικά ότι οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών για τις γυναίκες και οι γυναίκες υπερασπίστριες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που εκπροσωπούν γυναίκες και κορίτσια που υφίστανται διατομεακή διάκριση μπορούν να συμμετέχουν ισότιμα σε αυτούς τους χώρους και να διασφαλίζει την ισότιμη συνεκτίμηση των απόψεων

Β. Συγκεκριμένες υποχρεώσεις για την επίτευξη της ισότιμης και χωρίς αποκλεισμούς εκπροσώπησης των γυναικών στα συστήματα λήψης αποφάσεων

1. Ισότητα στην πολιτική και δημόσια λήψη αποφάσεων

(α) Δικαίωμα ψήφου

42. Σύμφωνα με το άρθρο 7 (α), στις γυναίκες εγγνύεται το δικαίωμα ψήφου σε όλες τις εκλογές και τα δημοψηφίσματα. Ωστόσο, παρά τις νομικές μεταρρυθμίσεις, οι γυναίκες εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν εμπόδια στην πλήρη άσκηση αυτού του δικαιώματος. Στη Γενική Σύσταση αριθ. 21 (1994) σχετικά με την ισότητα στο γάμο και τις οικογενειακές σχέσεις, η Επιτροπή επισημαίνει ότι οι νόμοι περί ιθαγένειας ενδέχεται να στερούν από τις γυναίκες το δικαίωμα ψήφου με βάση την οικογενειακή ή την οικογενειακή κατάσταση και, στη Γενική Σύσταση αριθ. 23 (1997), η Επιτροπή επισημαίνει εμπόδια, όπως η περιορισμένη πρόσβαση των γυναικών σε πληροφορίες για τους υποψηφίους, οι δυσκολίες στην εγγραφή των ψηφοφόρων που συνδέονται με τις ευθύνες φροντίδας και οι οικονομικοί περιορισμοί που περιορίζουν το χρόνο τους να παρακολουθήσουν τις εκστρατείες και να προσέλθουν στις κάλπες, καθώς και τα στερεότυπα που αποθαρρύνουν τις γυναίκες από το να ψηφίσουν ή οδηγούν σε προσπάθειες των ανδρών να επηρεάσουν ή να ελέγξουν την ψήφο των γυναικών. Οι γυναίκες ενδέχεται επίσης να αντιμετωπίζουν πρόσθετα εμπόδια στην ψήφο λόγω της έλλειψης ή του ελέγχου των απαραίτητων εγγράφων.

43. Η Επιτροπή συνιστά στα συμβαλλόμενα κράτη:

(α) Να καταργήσουν τους διακριτικούς νόμους περί ψηφοφορίας και ιθαγένειας και να διασφαλίσουν ότι οι γυναίκες μπορούν να ασκούν το δικαίωμα ψήφου τους επί ίσοις όροις με τους άνδρες.

(β) Να υλοποιήσουν εκστρατείες πολιτικής αγωγής, συμπεριλαμβανομένων εκστρατειών που απευθύνονται στους νέους, με σκοπό την προώθηση της εγγραφής των ψηφοφόρων, της ενημέρωσης για τις εκλογές, της συμμετοχής στις εκλογές και την καταπολέμηση των στερεοτύπων σχετικά με τον ρόλο των γυναικών στη δημόσια

(γ) Συλλέγουν και δημοσιεύουν αναλυτικά στοιχεία σχετικά με τη συμμετοχή των γυναικών που βρίσκονται σε περιθωριοποιημένη θέση στις εκλογές, προκειμένου να αναπτυχθούν αποτελεσματικά μέτρα για την ενίσχυση της συμμετοχής τους.

(δ) Να διευκολύνει την εγγραφή των ψηφοφόρων και τη συμμετοχή των γυναικών στις εκλογές, παρέχοντας βοήθεια για την απόκτηση εγγράφων ταυτότητας και να διασφαλίσει τη συστηματική καταχώριση των γεννήσεων των κοριτσιών.

(ε) Να εντοπίσει και να εξαλείψει άλλα εμπόδια στην εγγραφή των ψηφοφόρων και τη συμμετοχή των γυναικών στις εκλογές, μεταξύ άλλων μέσω της παράτασης του ωραρίου ψηφοφορίας, της πρόωρης ψηφοφορίας, της δημιουργίας εκλογικών τμημάτων κοντά στις κατοικίες των γυναικών, της δωρεάν και προσβάσιμης δημόσιας μεταφοράς, καθώς και της τεχνολογίας ψηφοφορίας μέσω ταχυδρομείου και

(στ) Να αναπτύξουν στρατηγικές για τις αναλφάβητες γυναίκες, προκειμένου να διασφαλίσουν ότι μπορούν να εγγραφούν και να ψηφίσουν.

(ζ) Να αναγνωρίζουν τη νομική ικανότητα των γυναικών με αναπηρίες να ψηφίζουν και να παρέχουν προσβάσιμους εκλογικούς σταθμούς και διαδικασίες ψηφοφορίας με βοηθητικά εργαλεία, συμπεριλαμβανομένων της γραφής Μπράιγ και της νοηματικής γλώσσας.

(η) Να προσλαμβάνουν γυναίκες ως μέλη των εκλογικών επιτροπών και, όπου είναι σκόπιμο, να δημιουργούν εκλογικά τμήματα αποκλειστικά για γυναίκες, προκειμένου να ενισχύσουν τη συμμετοχή των γυναικών στις εκλογές.

(θ) Να διασφαλίζουν την ακεραιότητα και τη διαφάνεια των εκλογικών διαδικασιών και να καταπολεμούν τη διαφθορά στις εκλογικές διαδικασίες.

(ι) Να εξαλείψει την πιθανή εξαναγκαστική άσκηση πίεσης στις γυναίκες ψηφοφόρους, απαγορεύοντας την οικογενειακή ψήφο και διασφαλίζοντας τα δικαιώματα των γυναικών στην ιδιωτικότητα της ψήφου και στο απόρρητο της ψηφοφορίας, μεταξύ άλλων με τη διασφάλιση του πλήρους ελέγχου τους τόσο επί των έντυπων όσο και των ψηφιακών μορφών ταυτοποίησης.

(ια) Να συμπεριλάβει την ιστορία του δικαιώματος ψήφου των γυναικών και του δικαιώματός τους να υποβάλλουν υποψηφιότητα στις εκλογές στα σχολικά προγράμματα σπουδών και στις εκστρατείες ευαισθητοποίησης που απευθύνονται στο ευρύ κοινό και στους κατόχους δημόσιων αξιωμάτων.

(β) Δικαίωμα να υποβάλλουν υποψηφιότητα στις εκλογές

44. Το δικαίωμα των γυναικών να υποβάλλουν υποψηφιότητα στις εκλογές για οποιοδήποτε δημόσιο όργανο κατοχυρώνεται στο άρθρο 7 (α). Η Επιτροπή παρατηρεί, ωστόσο, ότι ο αριθμός των γυναικών υποψηφίων παραμένει δομικά περιορισμένος και ότι οι γυναίκες υποψήφιες εξακολουθούν να υφίστανται σημαντική διάκριση στον τομέα αυτό.

45. Η Επιτροπή συνιστά στα συμβαλλόμενα κράτη:

(α) Να θεσπίσουν ή να ενισχύσουν νόμους περί ισότητας, για παράδειγμα, εναλλάσσοντας γυναίκες και άνδρες υποψηφίους στις εκλογές, μέσω κάθετων και οριζόντιων καταλόγων ισότητας, και απορρίπτοντας τους καταλόγους που δεν συμμορφώνονται με τους κανόνες.

(β) Να διεξάγουν εκστρατείες ευαισθητοποίησης για την απόρριψη δικαιολογιών ότι δεν υπάρχουν αρκετές γυναίκες διαθέσιμες ή κατάλληλες για να υποβάλουν υποψηφιότητα.

(γ) Να διασφαλίζουν την ακεραιότητα των εκλογών και να καταπολεμούν όλες τις μορφές διαφθοράς και κατάχρησης εξουσίας.

(δ) Να παρέχουν δίκαιη οικονομική και άλλη υποστήριξη στις γυναίκες υποψήφιες, συμπεριλαμβανομένων ανώτατων ορίων δαπανών και προσιτής διαφήμισης, προκειμένου να διασφαλίζεται η ισότιμη συμμετοχή στις πολιτικές εκστρατείες.

(ε) Να ευθυγραμμίσουν την ηλικία ψήφου και την ηλικία εκλογιμότητας, προκειμένου να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή περισσότερων και νεότερων γυναικών.

(στ) Να αναγνωρίσουν τη νομική ικανότητα των γυναικών με αναπηρίες να υποβάλλουν υποψηφιότητα στις εκλογές και να παρέχουν εύλογες διευκολύνσεις.

(γ) Δικαίωμα συμμετοχής στη διαμόρφωση και την εφαρμογή της κυβερνητικής πολιτικής

46. Το δικαίωμα των γυναικών να συμμετέχουν στη διαμόρφωση και την εφαρμογή της κυβερνητικής πολιτικής κατοχυρώνεται στο άρθρο 7 (β). Αυτό περιλαμβάνει τις αρμοδιότητες του κοινοβουλίου, των τοπικών και περιφερειακών συμβουλίων και άλλων κοινοτικών οργάνων λήψης αποφάσεων. Σύμφωνα με το άρθρο 11, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να συμβιβάζουν τις συγκρούσεις μεταξύ επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής, και, στη Γενική Σύσταση αριθ. 25 (2004), η Επιτροπή συνιστά οι νόμοι, οι πολιτικές και τα προγράμματα να λαμβάνουν υπόψη πτυχές της ζωής των γυναικών που ενδέχεται να διαφέρουν από εκείνες των ανδρών. Παρά την πρόοδο που έχει σημειωθεί, οι γυναίκες εξακολουθούν να κατέχουν μόνο το 27 % των εδρών στα εθνικά κοινοβούλια και να αποτελούν το 35,5 % των εκλεγμένων μελών στην τοπική αυτοδιοίκηση. Κατέχουν μόλις το 24,1% των θέσεων των προέδρων των κοινοβουλίων και το 18,9% των θέσεων των προέδρων των κοινοβουλευτικών επιτροπών άμυνας, οικονομικών, εξωτερικών υποθέσεων και ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Συχνά αντιπροσωπεύουν λιγότερο από το 15% των δημάρχων και των κυβερνητών σε τοπικό και επαρχιακό επίπεδο. Λίγες γυναίκες κατέχουν θέσεις προέδρων και πρωθυπουργών, και μόνο το 23,3% των υπουργών σε παγκόσμιο επίπεδο είναι γυναίκες.

47. Η Επιτροπή συνιστά στα συμβαλλόμενα κράτη:

(α) Να θεσπίσουν νόμους περί ισότητας για όλες τις εκλογές και τους διορισμούς.

(β) Να θεσπίσουν κανόνες που θα διασφαλίζουν την ισότητα στις ηγετικές θέσεις στα κοινοβούλια, τα τοπικά και περιφερειακά συμβούλια και άλλα όργανα λήψης αποφάσεων της κοινότητας.

(γ) Λαμβάνουν υπόψη τις οικογενειακές υποχρεώσεις των βουλευτών, των κυβερνητικών αξιωματούχων, των εκπροσώπων των τοπικών και περιφερειακών συμβουλίων και του προσωπικού των κατόχων αυτών των αξιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των ευνοϊκών για τη φροντίδα των παιδιών ωρών εργασίας, της φροντίδας των παιδιών σε κοντινή απόσταση από τον χώρο εργασίας, καθώς και των δυνατοτήτων ψήφου μέσω πληρεξουσίου και εξ αποστά.

δ) Διενέργεια ελέγχων ισότητας των φύλων στα κοινοβούλια, τις κυβερνητικές υπηρεσίες και τα τοπικά και περιφερειακά συμβούλια, με σκοπό την αξιολόγηση της ευαισθησίας ως προς το φύλο και της ισότητας στην κατανομή των αρμοδιοτήτων, και, κατά συνέπεια, ανάθεση και προσαρμογή μεταρρυθμίσεων για την επίτευξη ισότητας σε όλους τους τομείς και τα επίπεδα λήψης αποφάσεων.

(ε) Θέσπιση νομοθεσίας σχετικά με την αμειβόμενη γονική άδεια για βουλευτές, κυβερνητικούς αξιωματούχους, εκπροσώπους τοπικών και περιφερειακών συμβουλίων και το προσωπικό των εν λόγω αξιωματούχων.

(στ) Παροχή κατάρτισης σχετικά με την πρόληψη και την αντιμετώπιση των έμμεσων προκαταλήψεων και στερεοτύπων για βουλευτές, κυβερνητικούς αξιωματούχους, εκπροσώπους περιφερειακών και τοπικών συμβουλίων και το προσωπικό των εν λόγω αξιωματούχων.

(ζ) Δημιουργία μηχανισμών ισότητας των φύλων εντός των οργάνων λήψης αποφάσεων και παροχή κατάρτισης σε θέματα ανάλυσης και ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου για τους νομοθέτες και το προσωπικό, προκειμένου να διασφαλιστεί η διαμόρφωση νομοθεσίας, δημόσιων πολιτικών και προϋπολογισμού που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των δύο φύλων.

(δ) Δικαίωμα να ασκούν δημόσια αξιώματα και να εκτελούν όλα τα δημόσια καθήκοντα

48. Το άρθρο 7 (β) ορίζει το δικαίωμα των γυναικών να ασκούν δημόσια αξιώματα και να εκτελούν όλα τα κυβερνητικά καθήκοντα, ένας άλλος τομέας στον οποίο οι γυναίκες εξακολουθούν να υποεκπροσωπούνται σε ηγετικές θέσεις.

49. Η Επιτροπή συνιστά στα συμβαλλόμενα κράτη:

(α) Να θεσπίσουν νόμους και άλλα μέτρα για να εξασφαλίσουν την ισότητα στις θέσεις λήψης αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα της δημόσιας διοίκησης και της δικαιοσύνης, συμπεριλαμβανομένων των τοπικών, εθμικών και άτυπων συστημάτων δικαιοσύνης, και να συμπεριλάβουν την ικανότητα εξάλειψης των στερεοτύπων για τα φύλα και τη διεξαγωγή ανάλυσης και ενσωμάτωσης των φύλων στην κατάρτιση και τις εξετάσεις για τέτοιους διορισμούς.

(β) να αναθέσουν τη διενέργεια ελέγχων ισότητας των φύλων για την αξιολόγηση της ευαισθησίας σε θέματα φύλου και να επιβάλλουν μεταρρυθμίσεις για την ισότητα των φύλων, συμπεριλαμβανομένων ωραρίων εργασίας φιλικών προς τη φροντίδα και ευέλικτων ρυθμίσεων εργασίας, στη δημόσια διοίκηση και τη δικαιοσύνη σε όλα τα επίπεδα

(γ) Να ενσωματώνει συστηματικά τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών, την ισότητα των φύλων και την ικανότητα ερμηνείας του νόμου από τη σκοπιά του φύλου στην αρχική κατάρτιση και την επαναλαμβανόμενη ανάπτυξη ικανοτήτων για δικαστές, εισαγγελείς, καθηγητές και φοιτητές νομικής, αστυνομικούς και άλλους φορείς επιβολής του νόμου, καθώς και δημόσιους υπαλλήλους, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι προκαταλήψεις και τα στερεότυπα σχετικά με το φύλο και να διασφαλιστεί η ευαισθησία ως προς το φύλο στη λήψη δικαστικών και διοικητικών αποφάσεων.

(ε) Δικαίωμα συμμετοχής σε μη κυβερνητικές, δημόσιες και πολιτικές οργανώσεις

50. Σύμφωνα με το άρθρο 7 (γ), οι γυναίκες έχουν το δικαίωμα να συμμετέχουν σε μη κυβερνητικές οργανώσεις και ενώσεις που ασχολούνται με τη δημόσια και πολιτική ζωή. Περισσότερες οδηγίες σχετικά με το θέμα αυτό παρέχονται στις Γενικές Συστάσεις αριθ. 23 (1997), αριθ. 33 (2015) και αριθ. 39 (2022). Επί του παρόντος, οι διατάξεις που απαιτούν από τα πολιτικά κόμματα, τα συνδικάτα και τις επαγγελματικές ενώσεις να εξασφαλίζουν την ισότητα στα όργανα λήψης αποφάσεων τους είτε απουσιάζουν είτε η εφαρμογή τους είναι περιορισμένη. Οι εκπρόσωποι των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και οι γυναίκες που υπερασπίζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα υπόκεινται επίσης συχνά σε νομικούς περιορισμούς και σε απειλές, επιθέσεις και αντίποινα.

51. Η Επιτροπή συνιστά στα κράτη μέλη:

(α) Να δημιουργήσουν ένα θεσμοθετημένο και ευνοϊκό περιβάλλον και κανονιστικό πλαίσιο για την ελεύθερη και ανεξάρτητη ίδρυση και λειτουργία οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των οργανώσεων για τα δικαιώματα των γυναικών.

(β) Να διασφαλίζουν την προσωπική ασφάλεια των γυναικών εκπροσώπων των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και των γυναικών υπερασπιστριών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, να παρέχουν εγγυήσεις και νομική προστασία ώστε να μπορούν να ασκούν το έργο τους χωρίς να υφίστανται έμφυλη βία κατά των γυναικών, εκφοβισμό και αντίποινα, και να διασφαλίζουν την πρόσβασή τους στη δικαιοσύνη.

(γ) Να ενθαρρύνουν την υιοθέτηση κανόνων ισότητας για τις μη κυβερνητικές, δημόσιες και πολιτικές οργανώσεις, συμπεριλαμβανομένων των ομάδων πίεσης και των ομάδων προβληματισμού.

(δ) Να επιβάλει και να εφαρμόσει την ισότητα στα όργανα λήψης αποφάσεων των πολιτικών κομμάτων και των συνδικαλιστικών οργανώσεων, με κυρώσεις για τη μη συμμόρφωση και κίνητρα για τη συμμόρφωση.

(ε) Να υποστηρίξει τη δημιουργία και την ενίσχυση των γυναικείων τμημάτων στα πολιτικά κόμματα και τις συνδικαλιστικές οργανώσεις, μεταξύ άλλων μέσω ειδικών κονδυλίων.

(στ) Να δημιουργήσει χώρους συμμετοχής για τη συμβολή των νέων γυναικών, με ιδιαίτερη έμφαση στις ομάδες που βρίσκονται σε περιθωριοποιημένη κατάσταση.

2. Ισότητα στη λήψη διεθνών αποφάσεων

52. Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι, καθώς οι κρίσιμες αποφάσεις λαμβάνονται όλο και περισσότερο σε παγκόσμιο επίπεδο, η λήψη διεθνών αποφάσεων είναι ένας τομέας στον οποίο πρέπει να προωθηθεί και να καθιερωθεί η ισότητα.

(α) Δικαίωμα εκπροσώπησης των κυβερνήσεων σε διεθνές επίπεδο

53. Σύμφωνα με το άρθρο 8, τα κράτη μέρη υποχρεούνται να διασφαλίζουν ότι οι γυναίκες έχουν ίσες ευκαιρίες να εκπροσωπούν τις κυβερνήσεις τους σε διεθνές επίπεδο. Το 2023, οι γυναίκες κατείχαν το 20,54 % των θέσεων πρεσβευτών. Στα Ηνωμένα Έθνη, το 2023, το 39 % των επικεφαλής και αναπληρωτών επικεφαλής αποστολών ήταν γυναίκες. Οι γυναίκες εξακολουθούν να υποεκπροσωπούνται στις διπλωματικές και εξωτερικές υπηρεσίες των περισσότερων κρατών μερών, ιδίως στις ανώτερες βαθμίδες, και τείνουν να διορίζονται πρεσβευτές σε πρεσβείες που θεωρούνται λιγότερο σημαντικές για τις εξωτερικές σχέσεις της χώρας τους.

54. Η Επιτροπή σημειώνει με ικανοποίηση ότι ορισμένα κράτη μέρη έχουν υιοθετήσει μια φεμινιστική εξωτερική πολιτική, η οποία επιδιώκει να προωθήσει την ισότητα των φύλων και τα δικαιώματα των γυναικών μέσω της εξωτερικής πολιτικής και της πολυμερούς συνεργασίας.

55. Η Επιτροπή συνιστά στα κράτη μέρη:

(α) Να επιτύχουν και να διατηρήσουν την ισότητα στις διπλωματικές και πρεσβευτικές και προξενικές διορισμούς και στη σύνθεση όλων των διεθνών αντιπροσωπειών.

(β) Να συμπεριλάβουν την ικανότητα εξάλειψης των έμφυλων προκαταλήψεων και στερεοτύπων και να διεξάγουν ανάλυση και ενσωμάτωση των φύλων στην εκπαίδευση και τις εξετάσεις για διπλωματικούς και πρεσβευτικούς διορισμούς.

(γ) Να παρέχουν ίσα οικογενειακά και συζυγικά επιδόματα, συμπεριλαμβανομένης της γονικής άδειας, σε γυναίκες και άνδρες που υπηρετούν στο εξωτερικό.

(δ) Εφαρμόσουν μια φεμινιστική εξωτερική πολιτική, θέτοντας την ισότητα των φύλων και την ενδυνάμωση των γυναικών και των κοριτσιών στο επίκεντρο της κυβερνητικής πολιτικής στο εξωτερικό, μεταξύ άλλων με την προώθηση της ισότητας στην πρόληψη των συγκρούσεων και του βίαιου εξτρεισμού, τη διασφάλιση των ίσων οικονομικών δικαιωμάτων και της ενδυνάμωσης των γυναικών, την προστασία των υπηρεσιών σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας και δικαιωμάτων, και τη δημιουργία νέων εθνικών και διεθνών εταιρικών σχέσεων για την ισότητα, μεταξύ άλλων όσον αφορά τις αναπτυξιακές πολιτικές, το χρέος και τις οικονομικές κυρώσεις.

(β) Ισότητα στο έργο των διεθνών οργανισμών και στις διαπραγματεύσεις

56. Το άρθρο 8 ορίζει την ισότητα ευκαιριών για τις γυναίκες να συμμετέχουν στο έργο των διεθνών οργανισμών, το οποίο περιλαμβάνει επίσης τους παγκόσμιους και περιφερειακούς οργανισμούς. Στη Γενική Σύσταση αριθ. 23 (1997), η Επιτροπή αποδίδει την υποεκπροσώπηση των γυναικών στην απουσία αντικειμενικών κριτηρίων και διαδικασιών για τον διορισμό και την προαγωγή σε σχετικές θέσεις. Επί του παρόντος, δεν υπάρχουν συγκεκριμένοι μηχανισμοί για την επίτευξη της ισότητας στη διεθνή σκηνή.

57. Η Επιτροπή συνιστά στα κράτη μέρη:

(α) Να θεσμοθετήσουν νόμους περί ισότητας και διαφανείς διαδικασίες σε εθνικό επίπεδο για τον διορισμό και την επιλογή θέσεων σε διεθνείς οργανισμούς, εντός και εκτός του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών, συμπεριλαμβανομένων των περιφερειακών οργανισμών, στις συνόδους της Διάσκεψης των Μερών της Σύμβασης-Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή, σε διεθνείς και περιφερειακούς μηχανισμούς, σε διεθνείς διαιτητικές και χρηματοπιστωτικές ιδρύσεις, συμπεριλαμβανομένων των πολυμερών αναπτυξιακών τραπεζών, δικαστήρια, ημι-δικαστικά όργανα και σε όλες τις αντιπροσωπείες που συμμετέχουν σε πολυμερείς συναντήσεις, συμπεριλαμβανομένης της έγκαιρης διάδοσης πληροφοριών σχετικά με τις κενές θέσεις, των αναλυτικών περιγραφών των θέσεων εργασίας, της συμπερίληψης της ισότητας των φύλων ως κριτηρίου και των διαδικασιών επιλογής βάσει προσόντων.

(β) Συλλέγουν, παρακολουθούν και δημοσιεύουν αναλυτικά στοιχεία σχετικά με την εκπροσώπηση των γυναικών και τα επίπεδα αρχαιότητας σε διεθνείς οργανισμούς.

3. Ισότητα στη λήψη αποφάσεων για την ειρήνη και την ασφάλεια

58. Στο προοίμιο επιβεβαιώνεται ότι η ειρήνη απαιτεί τη μέγιστη συμμετοχή των γυναικών σε ισότιμη βάση με τους άνδρες σε όλους τους τομείς. Με βάση τη Σύμβαση, τη Γενική Σύσταση αριθ. 30 (2013) και την απόφαση 1325 (2000) του Συμβουλίου Ασφαλείας και τις επακόλουθες αποφάσεις, η Επιτροπή τονίζει τον ουσιαστικό χαρακτήρα της ισότητας σε όλους τους τομείς ως προϋπόθεση για την ειρήνη και την ασφάλεια. Ωστόσο, οι γυναίκες εξακολουθούν να υποεκπροσωπούνται σημαντικά σε όλα τα συστήματα λήψης αποφάσεων σχετικά με την ειρήνη και την ασφάλεια.

59. Η Επιτροπή παρατηρεί ότι η ολοένα και πιο περίπλοκη και μεταβαλλόμενη φύση των συγκρούσεων, οι αναδυόμενες απειλές για την ασφάλεια που προκαλούνται από τις νέες τεχνολογίες, συμπεριλαμβανομένων των κυβερνοεπιθέσεων και των θανατηφόρων αυτόνομων οπλικών συστημάτων που βασίζονται στην τεχνητή νοημοσύνη, τα οποία ενδέχεται επίσης να επιδεινώσουν τις υφιστάμενες ανισορροπίες και προκαταλήψεις στην κατανομή της εξουσίας, η κλιματική έκτακτη ανάγκη, οι πανδημίες, η αυξανόμενη εξερεύνηση του διαστήματος και οι διάφορες μεταβολές στο γεωπολιτικό τοπίο έχουν δημιουργήσει επείγουσα ανάγκη για την επέκταση της ατζέντας για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι νέες ατζέντες για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια πρέπει να εφαρμόζεται τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο, τόσο στην πρόληψη των ένοπλων συγκρούσεων όσο και στην οικοδόμηση ανθεκτικότητας σε όλες τις επικείμενες και απρόβλεπτες καταστάσεις κρίσης.

60. Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι ο βαθμός προτεραιότητας και εφαρμογής των δικαιωμάτων των γυναικών σε καιρό ειρήνης συνδέεται άρρηκτα με τη μεταχείρισή τους σε καιρό σύγκρουσης. Οι εγχώριες, εξωτερικές και διακρατικές πολιτικές είναι επίσης στενά αλληλένδετες και έχουν διασυννοριακό και παγκόσμιο αντίκτυπο στη ζωή

των γυναικών. Ως εκ τούτου, είναι επίσης απαραίτητο να εφαρμοστεί η ατζέντα για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια με μια νέα διεπιστημονική κατανόηση της αλληλένδετης φύσης αυτών των δυναμικών και να χρησιμοποιηθεί ως εργαλείο για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των γυναικών και μιας ειρήνης που ανταποκρίνεται στις ανάγκες των δύο φύλων σε όλα τα πλαίσια, τόσο μέσω της διεθνούς ανάπτυξης όσο και των εγχώριων πολιτικών.

61. Η Επιτροπή συνιστά στα κράτη μέλη:

(α) Να προσαρμόσουν και να επεκτείνουν την ατζέντα για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια στην μεταβαλλόμενη φύση των συγκρούσεων και στις νέες απειλές για την ειρήνη και την ασφάλεια, και να εφαρμόσουν την ατζέντα ολιστικά και ως ατζέντα για τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών σε όλες τις καταστάσεις λήψης αποφάσεων και χάραξης πολιτικής.

(β) Αναγνώριση του κρίσιμου ρόλου των γυναικών ως κινητήριας δύναμης για τη βιώσιμη ειρήνη στην πρόληψη, διαχείριση και επίλυση συγκρούσεων, και διασφάλιση της ισότητας σε όλες τις πτυχές και σε όλα τα στάδια και επίπεδα λήψης αποφάσεων σχετικά με την ειρήνη και την ασφάλεια, συμπεριλαμβανομένων των εμπιστευτικών συναντήσεων (η λεγόμενη «διπλωματία πίσω από τα παρασκήνια»), διασφαλίζοντας πάντα την πλήρη ένταξη των γυναικών που βρίσκονται σε περιθωριοποιημένες καταστάσεις, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών που ζουν σε συνθήκες φτώχειας, αιτούσες άσυλο και εκτοπισμένες γυναίκες και γυναίκες με αναπηρίες, καθώς και να διασφαλίζουν την εκπροσώπηση των γυναικών που συμμετέχουν σε διαδικασίες δεύτερης οδού στις επίσημες ειρηνευτικές διαδικασίες.

(γ) Να διασφαλίζουν την ισότητα στην ηγεσία, την ανάπτυξη, την εφαρμογή και την αξιολόγηση των πολιτικών και των προγραμμάτων για την αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτίων των κρίσεων και των συγκρούσεων, συμπεριλαμβανομένων των προβλεπόμενων και απρόβλεπτων απειλών, της προληπτικής διπλωματίας, της ασφάλειας και της άμυνας και των στρατηγικών τομέων πρόληψης των συγκρούσεων.

(δ) Να διασφαλιστεί η ισότητα και η αυστηρή εφαρμογή της προσέγγισης για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια στη ρύθμιση και την εφαρμογή του ελέγχου των όπλων, συμπεριλαμβανομένης της μη διάδοσης των όπλων και του αφοπλισμού, συμπεριλαμβανομένου του επείγοντος αφοπλισμού όλων των πυρηνικών όπλων, και να διασφαλίσει την ισότητα και την αυστηρή εφαρμογή της προσέγγισης για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια στην επείγουσα σύναψη ενός νομικά δεσμευτικού μέσου για την απαγόρευση των θανατηφόρων αυτόνομων οπλικών συστημάτων που λειτουργούν χωρίς ανθρώπινο έλεγχο ή εποπτεία και τα οποία δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν σύμφωνα με το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο, καθώς και για τη ρύθμιση όλων των άλλων τύπων αυτόνομων οπλικών συστημάτων.

(ε) Να διασφαλίσει την ισότητα στην ηγεσία σε όλους τους τομείς της πρόληψης κρίσεων σε σχέση με την υγεία, το περιβάλλον, την οικονομία, το διάστημα, την κυβερνοασφάλεια, τη χρηματοδότηση και την τεχνολογία, συμπεριλαμβανομένων όλων των νέων τεχνολογικών ορίων.

(στ) Να εξασφαλίσει την ισότητα στη διατήρηση της ειρήνης, την οικοδόμηση της ειρήνης και τη διατήρηση της ειρήνης, συμπεριλαμβανομένων των επίσημων και

ανεπίσημων ειρηνευτικών διαπραγματεύσεων, της διαμεσολάβησης, της μεταβατικής δικαιοσύνης και της ανοικοδόμησης, του διακοινοτικού διαλόγου και των μεταβατικών οργάνων λήψης αποφάσεων, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών αλήθειας και συμφιλίωσης, των εθνικών, διεθνών, περιφερειακών και υβριδικών επιτροπών, συμβουλίων, οργάνων παρακολούθησης, μηχανισμών επαλήθευσης και ομάδων παρακολούθησης, της προετοιμασίας των εκλογών και των πολιτικών διαδικασιών, των προγραμμάτων αποστράτευσης και επανένταξης, των μεταρρυθμίσεων στον τομέα της ασφάλειας και της δικαιοσύνης και ευρύτερων διαδικασιών ανασυγκρότησης μετά από συγκρούσεις·

(ζ) Να άρουν όλα τα εμπόδια στην ισότητα, μεταξύ άλλων με την εξασφάλιση της φροντίδας των παιδιών, της ασφάλειας και της ευελιξίας ως προς τον τόπο διαμονής, και να παρέχουν ενεργή υποστήριξη, για παράδειγμα με την εξασφάλιση χρηματοδότησης για την εκπροσώπηση των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών που προασπίζουν τα δικαιώματα των γυναικών.

(η) Να επεκτείνουν τους μηχανισμούς έγκαιρης προειδοποίησης για κρίσεις και συγκρούσεις από τη σκοπιά του φύλου, συμπεριλαμβανομένων ενδείξεων όπως η μείωση του αριθμού των γυναικών σε ηγετικές θέσεις, η μείωση του αριθμού των γυναικών στους δημόσιους χώρους και η αύξηση των περιστατικών ρητορικής μίσ

(θ) Να διασφαλίσουν ότι η εφαρμογή των δικαιωμάτων των γυναικών και της ισότητας δεν αντιμετωπίζεται σε καμία περίπτωση ως δευτερεύουσα σε σχέση με άλλες προτεραιότητες.

(ι) Να δώσουν προτεραιότητα στον σχεδιασμό και την εφαρμογή προγραμμάτων αποκατάστασης με βάση τα δικαιώματα των γυναικών και την ισότητα, τα οποία θα έχουν μετασχηματιστικό αντίκτυπο στις διαδικασίες αποστράτευσης, αποστράτευσης και επανένταξης.

(ια) Να αναδιαμορφώσουν τα εθνικά σχέδια δράσης για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια με βάση την ισότητα ως θεμελιώδη αρχή, διασφαλίζοντας ότι ενσωματώνουν μια φεμινιστική εσωτερική και εξωτερική πολιτική, συμπεριλαμβανομένης μιας φεμινιστικής προσέγγισης της ασφάλειας, της πρόληψης των συγκρούσεων και της ειρήνης, και ότι προσαρμόζονται στις νέες απειλές, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που υπερβαίνουν την πρόληψη των ένοπλων συγκρούσεων και την οικοδόμηση της ειρήνης με τη στενή έν να βασίσουν τα εθνικά σχέδια δράσης σε στοχευμένους δείκτες που επικεντρώνονται στους πυλώνες της διευρυμένης ατζέντας για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια, καθώς και στην ισότητα σε όλα τα επίπεδα της τοπικής και εθνικής κυβέρνησης και του κοινοβουλίου, των συστημάτων ασφάλειας και άμυνας, των καινοτόμων τομέων και των βιοεπιστημών· να διαβουλεύονται με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που δραστηριοποιούνται στον τομέα των δικαιωμάτων των γυναικών κατά την ανάπτυξη των εθνικών σχεδίων δράσης, να χρηματοδοτούν επαρκώς τα εθνικά σχέδια δράσης και να τους προσδίδουν πλήρη αποτελεσματικότητα σε εθνικό και διεθνές επίπεδο· και να υποβάλλουν περιοδικές εκθέσεις στην Επιτροπή σχετικά με τα σχέδια αυτά και την εφαρμογή τους·

(ιβ) Εφαρμογή μιας προσέγγισης που λαμβάνει υπόψη την ηλικία κατά τον σχεδιασμό πολιτικών για τις γυναίκες και την ειρήνη και την ασφάλεια, προκειμένου να ληφθεί υπόψη ο σημαντικός ρόλος των νέων γυναικών στην πρόληψη των συγκρούσεων και την οικοδόμηση της ειρήνης, καθώς και οι ειδικές ανάγκες τους, όπως αναγνωρίζεται στην απόφαση 2250 (2015) του Συμβουλίου Ασφαλείας για τη νεολαία, την ειρήνη και την ασφάλεια.

4. Ισότητα στην οικονομική λήψη αποφάσεων

62. Η συνδυασμένη ανάγνωση της υποχρέωσης εξάλειψης των διακρίσεων και επίτευξης ουσιαστικής ισότητας στα άρθρα 1-3 και των ίσων δικαιωμάτων των γυναικών στη λήψη αποφάσεων που κατοχυρώνονται στα άρθρα 7 και 8 με τα ειδικά δικαιώματά τους σε σχέση με την εκπαίδευση, την απασχόληση και την οικονομική ενδυνάμωση σύμφωνα με τα άρθρα 10, 11 και 13 προβλέπει την ισότητα στην οικονομική λήψη αποφάσεων. Αυτό υπογραμμίζεται και εξηγείται περαιτέρω στις γενικές συστάσεις αριθ. 13 (1989) σχετικά με την ίση αμοιβή για εργασία ίσης αξίας, αριθ. 16 (1991) σχετικά με τις μη αμειβόμενες γυναίκες εργαζόμενες σε αγροτικές και αστικές οικογενειακές επιχειρήσεις, αριθ. 17 (1991) σχετικά με τη μέτρηση και την ποσοτικοποίηση των μη αμειβόμενων οικιακών δραστηριοτήτων των γυναικών και την αναγνώρισή τους στο ακαθάριστο εθνικό προϊόν, αριθ. 36 (2017) και 39 (2022).

63. Η Επιτροπή αναγνωρίζει τα θετικά βήματα που έχουν κάνει ο ιδιωτικός τομέας και οι βασικοί οικονομικοί θεσμοί για την εφαρμογή των πλαισίων για τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα, αλλά θεωρεί ότι ο ιδιωτικός τομέας έχει συγκεκριμένη ευθύνη να επιτύχει ισότητα σε όλα τα επίπεδα. Η αυτονομία και η ισότητα των γυναικών είναι προϋπόθεση για να μπορούν οι γυναίκες να συνδυάζουν θετικά την παραγωγική τους απόδοση, την επαγγελματική τους σταδιοδρομία και τις προσωπικές τους επιλογές, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αφορούν τη μητρότητα. Μια πιο ισορροπημένη από άποψη φύλου ανώτερη διοίκηση συσχετίζεται επίσης με πιο ισχυρά μέτρα καταπολέμησης της διαφθοράς και αυξημένη διαφάνεια, με σαφή οφέλη για τις οργανώσεις του ιδιωτικού τομέα.

64. Η de jure και de facto διάκριση και οι σημαντικές διαφορές στα παγκόσμια και εθνικά οικονομικά πλαίσια και συστήματα διακυβέρνησης εμποδίζουν τις γυναίκες να διαμορφώνουν και να έχουν ισότιμη πρόσβαση στην οικονομική αγορά και να αναλαμβάνουν ρόλους λήψης αποφάσεων σε αυτήν. Αυτό έχει επίσης ως αποτέλεσμα την αποτυχία στην εφαρμογή των οικονομικών δικαιωμάτων των γυναικών και στην αξιοποίηση της παραγωγικής τους ικανότητας και συνεισφοράς. Επιπλέον, η μη αμειβόμενη εργασία φροντίδας, η οποία εκτελείται δυσανάλογα από τις γυναίκες, αποτελεί βασικό παράγοντα που εμποδίζει τις γυναίκες να έχουν πρόσβαση σε οικονομικές ευκαιρίες στο ίδιο επίπεδο με τους άνδρες και πρέπει να επαναξιολογηθεί και να μοιραστεί ισότιμα.

65. Η Επιτροπή προσδιορίζει επίσης την ψηφιακή οικονομία, συμπεριλαμβανομένης της τεχνολογικής μετάβασης και ανάπτυξης και της χρήσης τεχνητής νοημοσύνης, ως βασικό τομέα που απαιτεί την ισότιμη και χωρίς αποκλεισμούς εκπροσώπηση των γυναικών. Αυτό είναι ζωτικής σημασίας για την

πρόληψη της διαιώνισης των στερεοτύπων για τα φύλα και των νέων μορφών διακρίσεων.

66. Η Επιτροπή συνιστά στα συμβαλλόμενα κράτη:

(α) Να δημιουργήσουν ένα καινοτόμο πλαίσιο σε τοπικό, εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο, βασισμένο σε μια βιώσιμη, χωρίς αποκλεισμούς και βασισμένη στα ανθρώπινα δικαιώματα οικονομία, η οποία θα στηρίζεται στην ισότητα.

(β) Να διασφαλίσουν την πλήρη αυτονομία των γυναικών στη λήψη οικονομικών αποφάσεων, εξασφαλίζοντας ίσα δικαιώματα και εξαλείφοντας όλες τις μορφές *de jure* και *de facto* οικονομικής διάκρισης, μεταξύ άλλων όσον αφορά τις αμοιβές, τη φορολογία, τα οικονομικά και κοινωνικά μοντέλα, τους κανονισμούς και τις πρακτικές που υποτάσσουν τις γυναίκες ως οικονομικούς παράγοντες.

(γ) Να εμπλέξουν πλήρως τις γυναίκες στην καταπολέμηση της διαφθοράς και των παράνομων χρηματοοικονομικών ροών.

(δ) Να εξασφαλίσει την ίση πρόσβαση των γυναικών σε όλους τους πόρους, οικονομικούς και μη οικονομικούς, όπως πληροφορίες και τεχνολογικούς και ενεργειακούς πόρους, συμπεριλαμβανομένης της αξιόπιστης πρόσβασης σε ηλεκτρικό ρεύμα και στο διαδίκτυο, ώστε να συμμετέχουν ισότιμα στις οικονομικές δραστηριότητες, να έχουν πρόσβαση σε παραγωγικούς πόρους, να διαμορφώνουν οικονομικά μοντέλα και να ασκούν ηγεσία.

(ε) Να εξασφαλίσει την ίση πρόσβαση των επιχειρήσεων που ανήκουν σε γυναίκες στις ευκαιρίες προμηθειών του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, μεταξύ άλλων μέσω μόνιμων και προσωρινών ειδικών μέτρων, ρυθμιστικών μεταρρυθμίσεων και κινήτρων.

(στ) Υιοθέτηση καινοτόμων μέτρων για την επίτευξη ισότητας στις διορισμούς σε θέσεις οικονομικής ευθύνης, συμπεριλαμβανομένων των διοικητικών συμβουλίων εταιρειών, καθώς και στις θέσεις διευθυντικών στελεχών κρατικών επιχειρήσεων και ιδιωτικών εισηγμένων και μη εισηγμένων εταιρειών.

(ζ) Υιοθέτηση ψηφιακών λύσεων, συμπεριλαμβανομένης της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και της τεχνολογίας *blockchain*, για την ενίσχυση των συστημάτων ακεραιότητας, την αντιμετώπιση των κινδύνων κατάχρησης εξουσίας που παραβιάζουν την ισότητα και άλλα δικαιώματα των γυναικών.

(η) Να καθιερώσουν διάλογο μεταξύ εταιρειών και συνδικαλιστικών οργανώσεων για τη θεσμοθέτηση της ισότητας με σαφείς στόχους και δείκτες, στην εταιρική κουλτούρα και τις διαδικασίες, μεταξύ άλλων μέσω της προώθησης νέων μοντέλων εργασίας και οικονομικής ηγεσίας.

(θ) Να θεσμοθετήσουν νόμους και πολιτικές για την ισότητα στον χώρο εργασίας και να εξαλείψουν τα πρότυπα οριζόντιας και κάθετης διαχωρισμού των φύλων σε όλα τα επίπεδα λήψης αποφάσεων, προκειμένου να συμπληρώσουν, εάν είναι απαραίτητο, τις συμφωνίες μεταξύ εταιρειών και συνδικαλιστικών οργανώσεων.

(ι) Θέσπιση νόμων και κανονισμών που παρέχουν κίνητρα στους εργοδότες να επισημοποιήσουν και να υποστηρίξουν ευέλικτες ρυθμίσεις εργασίας, διατηρώντας

παράλληλα όλα τα εργασιακά δικαιώματα και την πλήρη κάλυψη των κοινωνικών παροχών, για τους γονείς και άλλους φροντιστές, ως μέρος ενός δείκτη παραγωγικότητας, και προώθηση, μεταξύ άλλων μέσω μέτρων ευαισθητοποίησης και κινήτρων, μιας εταιρικής κουλτούρας βασισμένης στην ισότητα ως παράγοντα βιώσιμης ανάπτυξης, με βάση δείκτες που ενσωματώνουν κοινωνικές αξίες και τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης, εκτός από τις οικονομικές αξίες, ως εταιρικό στόχο και στόχο επιχειρηματικής επιτυχίας.

(ια) Να αναπτύξουν και να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή των εταιρειών σε ελέγχους ισότητας των φύλων, προκειμένου να αξιολογήσουν την ευαισθησία τους σε θέματα φύλου, την ανταπόκρισή τους σε θέματα φύλου και το επίπεδο ισότητας στην κατανομή των αρμοδιοτήτων και στην εταιρική κουλτούρα, παρέχοντας κίνητρα για καλά αποτελέσματα, και να ζητήσουν από τις εταιρείες να υποβάλλουν ετήσιες εκθέσεις σχετικά με τα μέτρα για τη θεσμοθέτηση της ισ

(ιβ) Δημιουργία ενός στρατηγικού πλαισίου δράσης σε εθνικό και διεθνές επίπεδο για τη διασφάλιση της επαγγελματικής αυτονομίας και της ηγετικής θέσης των γυναικών στον άτυπο τομέα, μεταξύ άλλων με την αύξηση των οικονομικών υπηρεσιών και παροχών, την αξιοποίηση της καταναλωτικής δύναμης των γυναικών και τη βελτίωση των φορολογικών κινήτρων, τη διασφάλιση της παροχής πιστώσεων και κοινωνικής προστασίας στις γυναίκες στην άτυπη οικονομία και την υποστήριξη της μετάβασής τους στην επίσημη οικονομία.

(ιγ) Να διασφαλιστεί η ισότητα σε σχέση με τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τη χρήση και την αναδιανομή της γης, τους φυσικούς πόρους, την άμβλυνση της κλιματικής αλλαγής και τη «δίκαιη μετάβαση».

(ιδ) Λήψη νομοθετικών μέτρων, συμπεριλαμβανομένων προσωρινών ειδικών μέτρων, με στόχο την ισότητα στην ψηφιακή οικονομία, καθώς και στην ανάπτυξη, τη διαχείριση και τη λήψη αποφάσεων σχετικά με την τεχνολογική μετάβαση, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης και της διάδοσης προϊόντων τεχνητής νοημοσύνης.

(ιε) Λήψη προληπτικών μέτρων, συμπεριλαμβανομένων προσωρινών ειδικών μέτρων, για τη διασφάλιση της ίσης πρόσβασης σε όλους τους καινοτόμους και πρωτοποριακούς τομείς, τις αιτήσεις για διπλώματα ευρεσιτεχνίας και την πνευματική ιδιοκτησία, καθώς και τις ευκαιρίες για τη δημιουργία νεοφυών επιχειρήσεων, μεταξύ άλλων σε σχέση με το περιβάλλον και το διάστημα.

(ιστ) Παροχή επιχειρηματικής, επαγγελματικής και δεξιοτήτων κατάρτισης, προγραμμάτων καθοδήγησης, προγραμμάτων ανάπτυξης επιχειρήσεων, προγραμμάτων πρακτικής άσκησης και χορηγίας, καθώς και δικτύων υποστήριξης για κορίτσια και νέες γυναίκες, με ιδιαίτερη έμφαση στους νέους που βρίσκονται σε περιθωριοποιημένες καταστάσεις.

(ιζ) Να θεσπίσουν νομοθεσία σχετικά με την αμειβόμενη γονική άδεια για γυναίκες και άνδρες, με την επιλογή επιστροφής στην ίδια θέση εργασίας και στο ίδιο επίπεδο αρχαιότητας, και να επενδύσουν στην ευαισθητοποίηση σχετικά με την ίση ευθύνη των γυναικών και των ανδρών στην ανατροφή των παιδιών και στις οικιακές ευθύνες.

(ιη) Να παρέχουν στοχευμένη υποστήριξη, μεταξύ άλλων μέσω προσωρινών ειδικών μέτρων, στους μονογονείς, ώστε να ακολουθήσουν σταδιοδρομία στον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα.

(ιθ) Να επενδύσουν σε κοινωνικές υποδομές που θα επιτρέπουν στις γυναίκες και στους άνδρες να συμμετέχουν σε οικονομικές δραστηριότητες και να μοιράζονται τις ευθύνες φροντίδας και υποστήριξης, μεταξύ άλλων μέσω της παροχής δωρεάν ή προσιτής ποιοτικής φροντίδας για τα παιδιά, και να επενδύσουν σε συστήματα φροντίδας και υποστήριξης, συμπεριλαμβανομένων των συστημάτων που βασίζονται στο σπίτι, τα οποία ανταποκρίνονται στις ανάγκες των διαφορετικών φύλων, ηλικιών και αναπηριών, με βάση μια οπτική ισότητας της κοινωνίας και την αναγνώριση των δικαιωμάτων όσων παρέχουν και χρειάζονται φροντίδα και υποστήριξη, καθώς και της φροντίδας ως καθολικής κοινωνικής ανάγκης.

(κ) Επέκταση της κοινωνικής προστασίας στις γυναίκες που ασκούν οικιακές, γεωργικές και άλλες μη αμειβόμενες εργασίες.

(κα) Δημιουργία μηχανισμών για την αναγνώριση των πολυτομεακών δεξιοτήτων και της εμπειρίας που ενισχύονται μέσω των ρόλων που ασκούν οι γονείς κατά τη διάρκεια της γονικής άδειας, όταν επιστρέφουν στην αγορά εργασίας, και παροχή πρόσβασης σε προαιρετικά μαθήματα συνεχούς κατάρτισης για τους γονείς κατά τη διάρκεια της γονικής άδειας.

5. Τα δικαιώματα των γυναικών στον ιδιωτικό τομέα ως προϋπόθεση για την πρόσβαση στη λήψη αποφάσεων

67. Ο έλεγχος των γυναικών επί του σώματος και της ζωής τους και τα ίσα δικαιώματά τους, συμπεριλαμβανομένου του νομικού καθεστώτος και της νομικής ικανότητας σε όλους τους τομείς, συμπεριλαμβανομένου του οικογενειακού και κοινοτικού τομέα, κατοχυρώνονται στη Σύμβαση και είναι θεμελιώδη για την άσκηση όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματός τους στην ίση πρόσβαση στη λήψη αποφάσεων. Η Επιτροπή παρατηρεί ότι, παρά την πρόοδο που έχει σημειωθεί, η απόλαυση των δικαιωμάτων των γυναικών και των κοριτσιών σε αυτούς τους τομείς παραμένει συχνά πολύ περιορισμένη. Υπογραμμίζει επίσης, στις γενικές συστάσεις αριθ. 21 (1994) και αριθ. 29 (2013) σχετικά με τις οικονομικές συνέπειες του γάμου, των οικογενειακών σχέσεων και της διάλυσής τους, ότι η ανισότητα των δικαιωμάτων στις οικογενειακές σχέσεις αποτελεί τη βάση όλων των άλλων πτυχών της διάκρισης κατά των γυναικών.

68. Η Επιτροπή συνιστά στα συμβαλλόμενα κράτη:

(α) Να διασφαλίσουν την ισότητα των δικαιωμάτων των γυναικών στο γάμο και στις οικογενειακές σχέσεις, μεταξύ άλλων με την κατάργηση ή την τροποποίηση των νόμων περί προσωπικής κατάστασης, συμπεριλαμβανομένων των νόμων περί κηδεμονίας και νομικής ικανότητας, που εισάγουν διακρίσεις εις βάρος των γυναικών και των κοριτσιών.

(β) Να απαγορεύσουν τους αναγκαστικούς γάμους και τους γάμους ανηλίκων, καθορίζοντας την ελάχιστη ηλικία γάμου στα 18 έτη για τις γυναίκες και τους άνδρες, χωρίς εξαιρέσεις.

(γ) Παρέχουν δωρεάν, χωρίς αποκλεισμούς, προσβάσιμες, ολοκληρωμένες και ακριβείς πληροφορίες σχετικά με την υγειονομική περίθαλψη σε γυναίκες, κορίτσια, άνδρες και αγόρια, συμπεριλαμβανομένης της ενσωμάτωσης στην σχολική διδακτέα ύλη εκπαίδευσης κατάλληλης για την ηλικία σχετικά με τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία και τα δικαιώματα.

(δ) Εξασφαλίζουν την πλήρη πρόσβαση σε υπηρεσίες σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας και δικαιωμάτων και να άρουν τα νομικά και πρακτικά εμπόδια, συμπεριλαμβανομένης της άρνησης της νομικής ικανότητας των γυναικών και των κοριτσιών, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών και των κοριτσιών με αναπηρίες,

(ε) Να καταργήσουν τους διακριτικούς νόμους περί ιθαγένειας που επηρεάζουν τις γυναίκες.

(στ) Να διασφαλίσουν τα δικαιώματα των γυναικών και των κοριτσιών, σε ισότιμη βάση με τους άνδρες και τα αγόρια, να αποκτούν, να κατέχουν, να χρησιμοποιούν και να κληρονομούν περιουσία, τόσο στη νομοθεσία όσο και στην πράξη.

(ζ) Διεξαγωγή εκστρατειών ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης, εντός και εκτός του σχολικού πλαισίου, με σκοπό την καλλιέργεια της κατανόησης του δικαιώματος των γυναικών και των κοριτσιών να λαμβάνουν τις δικές τους αποφάσεις σε κάθε πτυχή της ζωής τους, της ανάγκης για ισότιμη κατανομή των ευθυνών μεταξύ γυναικών και ανδρών και των ίσων δικαιωμάτων των γυναικών στο γάμο και σε όλες τις οικογενειακές σχέσεις.

(η) Να εξασφαλίζουν επαρκείς κοινωνικές παροχές για τους μονογονείς.

(θ) Να ποινικοποιούν όλες τις επιβλαβείς πρακτικές και όλες τις άλλες μορφές έμφυλης βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών, εξασφαλίζοντας μηδενική ανοχή για όλες τις μορφές βίας, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που συχνά γίνονται ανεκτές από πολιτισμικές και κοινωνικές νόρμες και πρακτικές.

VI. Λογοδοσία και παρακολούθηση των υποχρεώσεων των κρατών για την επίτευξη συστημάτων βασισμένων στην ισότητα

69. Η Επιτροπή υπογραμμίζει την επείγουσα ανάγκη επίτευξης ισότητας σε όλα τα συστήματα λήψης αποφάσεων, προκειμένου να εκπληρωθούν οι καθυστερημένες υποχρεώσεις των κρατών μερών βάσει του διεθνούς δικαίου, καθώς και να οικοδομηθούν συλλογικά ισότιμες, ανθεκτικές και ευημερούσες κοινωνίες.

70. Η Επιτροπή συνιστά στα κράτη μέλη:

(α) Να αναλάβουν ρητή δέσμευση και να κινητοποιήσουν τους πόρους που απαιτούνται για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που ορίζονται στην παρούσα

Γενική Σύσταση και να υιοθετήσουν εθνικά σχέδια δράσης για την ισότητα σε όλους τους τομείς λήψης αποφάσεων έως το 2030.

(β) Να κινητοποιήσουν τις περιφερειακές οργανώσεις για την εφαρμογή της παρούσας γενικής σύστασης.

(γ) Να αναπτύξουν μηχανισμούς για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της προόδου που έχει σημειωθεί στην εφαρμογή της παρούσας γενικής σύστασης, συμπεριλαμβανομένης της τακτικής συλλογής και δημοσίευσης δεδομένων σχετικά με την εκπροσώπηση των γυναικών σε όλους τους τομείς και σε όλα τα επίπεδα λήψης αποφάσεων, ταξινομημένων κατά ηλικία, εθνοτική και κοινωνικοοικονομική προέλευση, και να κοινοποιούν τα δεδομένα αυτά ευρέως, μεταξύ άλλων και στην Επιτροπή.

VII. Δράσεις της διεθνούς κοινότητας για τη διασφάλιση συστημάτων βασισμένων στην ισότητα

71. Με βάση τις υφιστάμενες δεσμεύσεις, η Επιτροπή διακρίνει διάφορες ευκαιρίες δράσης για τη διεθνή κοινότητα και τους περιφερειακούς οργανισμούς, με σκοπό την προώθηση της νομικής και κανονιστικής βάσης για την ισότητα στη λήψη αποφάσεων σε όλους τους τομείς και σε όλα τα επίπεδα.

72. Η Επιτροπή συνιστά στη διεθνή κοινότητα:

(α) Να εκπληρώσει τις δεσμεύσεις που έχει αναλάβει στο πλαίσιο της Σύμβασης και των άλλων συνθηκών για τα ανθρώπινα δικαιώματα σχετικά με την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών και την καθολικότητα των δικαιωμάτων.

(β) Να εδραιώσει την αρχή της ισότητας στη λήψη αποφάσεων, σε όλους τους τομείς και σε όλα τα επίπεδα, σε όλα τα μελλοντικά διεθνή πλαίσια και τις διαδικασίες μεταρρύθμισης, καθώς και στην εφαρμογή και ερμηνεία των υφιστάμενων, συμπεριλαμβανομένου του Παγκόσμιου Ψηφιακού Συμφώνου.

(γ) να υιοθετήσει μηχανισμούς ισότητας για τη συμμετοχή σε όλα τα όργανα και τους μηχανισμούς των Ηνωμένων Εθνών, συμπεριλαμβανομένων των κύριων επιτροπών της Γενικής Συνέλευσης, του Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου και των οργάνων εμπειρογνομόνων, συμπεριλαμβανομένων των οργάνων των συνθηκών για τα ανθρώπινα δικαιώματα και των διεθνών δικαστηρίων, στους διορισμούς σε ανεξάρτητες ομάδες εργασίας ή ως εισηγητές χωρών ή ειδικοί εισηγητές, καθώς και στην ηγεσία πολυμερών θεσμικών οργάνων.

(δ) Να εξασφαλίσουν την ισότητα στην πρόσληψη σε όλα τα επίπεδα των διεθνών οργανισμών.

(ε) Να εφαρμόσουν καινοτόμες αναπτυξιακές πολιτικές και διεθνή συνεργασία σύμφωνα με τους στόχους της παρούσας γενικής σύστασης, ενισχύοντας τις εθνικές ικανότητες και την υποστήριξη της κοινωνίας των πολιτών.

(στ) Να ενσωματώσουν το πλαίσιο που περιγράφεται στην παρούσα γενική σύσταση σχετικά με την ισότιμη και χωρίς αποκλεισμούς εκπροσώπηση των γυναικών στα συστήματα λήψης αποφάσεων, συμπεριλαμβανομένης της διευρυμένης προσέγγισης για τις γυναίκες και την ειρήνη και την ασφάλεια, στην ατζέντα και στις μελλοντικές αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας, της Γενικής Συνέλευσης και του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, και να εξετάσουν το ενδεχόμενο θέσπισης νέων μηχανισμών για την ισότητα, προκειμένου να ενισχύσουν περαιτέρω τη διεθνή δέσμευση.

Μετάφραση: Γεώργιος Μακαγιός